298. **ULSTADE** (PH.). C
per Philippum Usta
riisque figuris illustr
vélin souple à reco

Edition très rare du
Lenglet-Dufresnoy (Hist. de
des fourneaux philosophiqu
« *Forma furni ad distilland*

Miniature edition of th
rious woodcuts showing sce

COELVM

PHILOSOPHORVM, SEV LIBER DE ſecretis Naturæ, per Philippum Vlſtadium ex variis Autoribus accuratè ſelectus, variiſque figuris illuſtratus.

NVNC recens adiecimus Ioan. Anto. Campeſij Directorium ſummæ ſummarum Medicinæ.

IN VIRTVTE *ET FORTVNA.*

LVGDVNI,
Apud Gulielmum Rouillium, ſub ſcuto Veneto.
1553.
Cum priuilegio Regis.

Extraict des lettres du priuilege du Roy.

PAr grace & priuilege du Roy, eſt permis à Guillaume Rouille Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer vne foys ou pluſieurs, vn liure intitulé Cælum Philoſophorũ, cum annotationibus, additionibus, & Directorio ſummæ ſummarum Medicinæ, Ioan. Anto. Campeſij. Et faict defences de par ledict Seigneur, à tous autres Libraires, Imprimeurs, & perſonnes quelconques, de non imprimer, ne faire imprimer, vendre ne diſtribuer, en ſes païs, terres & Seigneuries, ledict liure, ſans le vouloir & cõſentement dudict Rouille: ſur les peines contenues eſdictes lettres de priuilege: & ce iuſques au temps & terme de ſix ans, à compter du iour & datte que ſera paracheuee la premiere impreſſion: comme plus-à-plein eſt contenu eſdictes lettres de priuilege, ſur ce donnees à Sainct Germain en Laye le xj. iour de Septembre, Lan de grace 1550.

Par le Roy, l'Eueſque de Bayonne Maiſtre des requeſtes ordinaire de l'hoſtel preſent.

Signé Guyneau:

Et ſeelé du grand Seau, en cire Iaune à ſimple queuë.

AD LECTOREM.

HABES, *amice lector, eam medicinæ partem uel nobiliſsimam, qua nõ ſuccus aliquis amarus ægrè impingitur, aut craſſa rerum miſtura corpori humano in medicamentũ cedit.* Verùm *ut earundem purior ſecretiórque poteſtas, ceu animula quæpiã rebus artificio ſubducta, ſeſe ſpiritibus noſtris inſinuat, uitámque uegetiorem reddit:* Rem *ſanè, quæ ut noſtri ſeculi uulgò mediculis incognita erat diu, ſic popello huius ope egenti, deſyderata diutius, quæq; à clariſsimis primùm inuenta medicis, ac proceſſu operoſius exculta, principibus ſolùm uiris,* Cæſari*bus,* Regibus, *ac ducibus uel medicorum induſtria fuerat familiaris medicina,*

nunc Dei optimi benignitate plebi &
ſalubris & communis ut fieret, ex opera
hoc opere curauit Vlſtadius. Laudent li=
cet alij aduerſum ſæuiſſimas ægritudines
nobilem Theriaces opem, alij contra af=
fectuum meſſem Mithridatis medica=
mentum miris præconijs, exclament ἀλε-
ξητήρια, nimirum pro ſuis facultatibus
nunquàm ſatis commendata, ſed ea, quòd
craſſa undique conflantur materia, haud
alios quàm corporeos pellunt morbos.
Hoc autē quis non planè probabit? quod
non modò ut corporis pellat morbos, effi
caciſſimum eſt, uerùm his pulſis, tam ſpi=
ritum adauget, quàm uitā mirificè pro=
longare potens eſt, quo uel maximè om=
nium fieri ſolet, ut quemadmodū elemen=
tis, humoribus, membris, reliquiſque cor=
poris particulis, ſpiritus præſtat omni=
bus, ſic quæ hunc ſeruant refouéntque
medicamenta, terrenis, craſſis, impuriſq;
membrorum remedijs præſentia magis

ſunt

ſunt. Quare optime lector, hanc Vlſta=
dij lucubratiunculam uel qualemcunque
boni conſule, atque miſerè ex ſpiritu la=
borantibus, hac rerum craßißimarum ſe
cretione ſalubriter conſultum eſſe tibi
perſuadeas, qua morbum regium, attoni
tionē, conuulſionem letalem, lethargum,
delirium, ſpiritum iam deficientem,
aut his ſimiles animi pereun=
tis ægritudines, non ma=
iore fide ac dexteri=
tate arcebis un=
quam. Vale
bene.
*

STRENVO AC NOBILI FOELICI DE GENNASIO, VALENtiano, Delphinali domino,& contribuli, Philippus Vlſtadius S. D. P.

☙

SI VALES, BENE *eſt, ego quidem* Dei *be=nignitate optimè ualeo,* Fœ*lix omnium fœliciſsime. Semper animo uol=ui, quid tibi pro innumeris in me collatis beneficijs poſſem referre, qui ſciam in=gratitudinem omni uitio ab omnibus de=teſtari*

teſtari magis. Quare uenit in mentem, paruum hoc, quicquid eſt literarum munus, uel noſtra diligentia ex uariorum authorum lectione congeſtum, tibi dicare, tuíque nominis præſidio in lucẽ ædere, quod & æquo animo te ſuſcepturum minimè diffido. Tametſi breue admodum ac ſuccinctum ſit, id tamen te maximè oblectaturum non dubito, cum quòd nouarum medicinarum & antiquarum ſit uelut repoſitorum, tum quòd perobſcurè à Ioanne *de* Rupeſciſſa, Raymundo, Lullio, Arnoldo *de* Vila noua, Alberto *magno, ſecretarum* Naturæ *rerum ſummis indagatoribus ſcripta ſint, tam philoſophica, quàm medica & alchymica pleraque, atque adeò ut à paucis imò quaſi nullis, noſtra ætate intelligi poßint. Quod eò fieri augurandũ eſt, ꝙ ueterum dogmatũ librorumq; hactenus nihil, uel parum uiderint. Ad paucorum enim manus perueniſſe uideo* Mercuriorum *li=*

brum, aut teſtamentum, aut Codicillum, aut reliquos Raymundi libros, quos ſi deſyderamus, haud facilè ad optatum finem pertingere licebit. Tametſi nõ ignorem, optimos libros eſſe quibuſdam, qui tamen ab ignaris rerum naturæ contemnuntur atque anicularũ fabulis poſthabentur, quo uel maximè fit, ut non immeritò meæ huic fœturæ illuſum iri metuã, cùm idipſum Lullio huius diſciplinæ expertiſſimo acciderit. Quare cùm tanto uiro Zoili non defuerint, operi ego meo inſidias poni ab inuidorum linguis facilè conijcio. Quoſdam enim uel doctiores ac Philoſophos naturæ ſecreta abdita inquirentes, male habebit, opus tam à multis celatum diu, in lucem edi, omnibus commune fieri. Indocti uerò contrà, nõ quòd labori inuideant, ſed quòd minus intelligant, exibilare non deſinent. Quare mi Fœlix ſuauiſſimè, hanc noſtram lucubratiunculam tuo obtutu editam, à liuidorũ

defen

defende linguis:atque ideo magis, quòd non ad ſcientiæ oſtentationem, neque laudis nanciſcendæ gratia, uerùm ut communi hominũ generi prodeſſet, ſit facta.

Vale eximium Delphinalium heroum decus, & me, ut ſoles, ama.

Ex Friburgo Heluetico, octauo anno Kalendas Maias, Anno à Chriſto nato

1543.

*

PROLOGUS.

Permultos veterum authorum ſcripſiſſe præclara volumina, cùm de Quinta Eſſentia, tum de auro potabili atque aquis vitalibus compoſita, nemo eſt qui neſcit: idipſum verò à recentioribus factum eſſe itidem patet. Cùm autem omnes, qui de arte hac aliquid ediderint, adeò minutim, aut conciſim, támque obſcurè ſcripſerunt, vt vel diligentiſſimis rei rimatoribus in errorē labi, quàm fructum conſequi promptius fuerit: quos vt ſeduci miſerè cognouimus, non potuimus non aliquam certiorem dare inſtitutionem, quæ artis theoremata & operationem contineret, qua ſeruata ad deſtinatum effectum ire facilè poſſemus.

Edidimus

Edidimus autem hunc librum, fatemur, ſermone incompoſito ac præmaturè nimis: quod eo factum eſſe putato, primùm ne miſerè laborantibus id tẽporis quo celandus erat, deeſſet huius medicina: tum vt tyrunculis rudis ſermo eſſet apertior. Sed iam inſtitutum aggrediamur, regula generali præmiſſa.

*

Canon

Canon Generalis.

Stellarum vim, quæ cœlo Philoſophico applicantur, cuiuſcunque ſint complexionis, naturæ ſeu proprietatis, ipſum cœlum perfectiſsimè ad ſe trahit, Lullio, Arnoldo & Rupeſciſſa authoribus.

COELVM PHILOSOPHORVM, VEL DE SECRETIS NATVRAE

Philippi Vlſtadij Liber, rei medicæ ſtudioſis vtiliſsimus, cuidam Fœlici Gennaſio dicatus.

*

Quid ſit Quinta Eſſentia cuiuſlibet materiæ ſimplicis, & ad quid conducat.

CAPVT I.

PRIMVM ERgo ſciendum, Quid Eſſentia Quinta cuiuſlibet rei & materiæ ſimplicis ſit, quo cogni

cognito, facilius reliqua liquebũt. Marco enim Cicerone teſte, Omnis ea quæ de re aliqua datur inſtitutio, à definitione proficiſci debet, vt intelligatur de quo ſermo habendus ſit. Quare Quintam Eſſentiam ſcito eſſe quintum Eſſe rei cuiuslibet habentis formam & ſpeciem, & animam ſubtiliſsimam, extractam à corpore ſuo tanquàm à materia craſsiori & ſuperfluitate quatuor elemẽtorum per ſubtiliſsimam & extremam diſtillationem, quæ vt fiat, infra docebimus. Cæterùm ne miretur aliquis, quòd à noſtris hominibus fuerit incognita diu ars iſta, multi enim priſcorum Philoſophorum ſic in hac re laborarunt, vt per eam hominis vitam nutrirent, fouerent, atque longiſsimam tribuerent: mortem differrẽt, ſtatutúmque Naturæ terminum attinge

Ars iſta diu incognita.

tinge

tingerẽt,neque tamen, quod vanis promittere facilè eſt, vitam ipſam ſupra ſtatutum à Deo finem prolongarent,id quod Paulus ait: Omnibus ſemel moriendũ eſſe, quare corruptibili aliquo medicamento vitã perpetuò ſeruare incorruptã, vt naturæ alienum eſt,ſic hãc in omnem ſeruare ætatem illęſam medicamẽto incorruptioni vicino, natura potẽs eſt:quòd vt optimè fiat, optimum antidotũ eſt Quinta Eſſentia.Quæ quum res elementaris non ſit, ſed ceu anima quæpiam à ſuo corpore ſecreta,ita vt nulla in ea remaneat qualitas frigida aut calida: humida vel ſicca,quæ habent in ſe quatuor elementa, reliquáque omnia mixta. Quo vel maximè fit, vt incorruptibili naturæ ſit proximum quintum hoc Eſſe, ſic vt quicquid ei cõmiſceatur, incorrupti

Natura poteſt medicamentis Q. Eſſentiæ ætatem hominis ſeruare illæſã.

Vtilitas Q. Eſſentiæ.

corruptibile quodammodo eſſe vi deatur. Nam confert & reſtituit omnes vires per elementorum excrementa homini ademptas. Et eſt ſpiritus vitæ, cũ digerat cuncta indigeſtibilia, abſcindátq; omnes qualitates ſuperfluas, carnes à corruptione cõſeruet, elementata confortet, iuuentutẽ priſtinã reſtauret, ſpiritũ viuificet, molle induret, durũ mollificet, ſpiſſum rarificet, tenue inſpiſſet, macrũ impinguet, pingue extenuet, calidũ infrigidet, frigidũ inflãmet, humidũ deſiccet, deſiccatũ humectet, repellátque omnẽ cõplexionẽ corpori aduerſam: proinde humorũ ſuperfluorũ incõmoda extinguit, calorẽ naturalem inſtaurat, ita vt ad vitæ ſuſtentationem à ſummis Philoſophis cõuenientius inueniri nihil potuit vnquàm. Iam verò Quinta licet Eſſentia habeat

aliquan

aliquando complexionē rei ſibi adiunctæ (nā cuicunq; rei cōplexionatæ adiungitur, illius ad ſe cōplexionem trahit) tametſi eſt ſola per ſe, nullā omnino ex quatuor qualitatibus, etiā nō ex aëre, in ſe habet.

Quartò ergo & vltimò, ſcias etiam ipſam Quintam Eſſentiam nō habere aliquid de elemento terreo, frigido vel ſicco, quia melancholicas ægritudines (quæ frigidæ ſunt & ſiccæ) curat. Ergo pro concluſione vides ipſam nec eſſe calidam vel frigidam, nec humidam vel ſiccam, quum ſit res temperatæ naturæ, excedens omnia elementa quæ ſub cœlo ſunt. Quum enim admini ſtratur alicui, facit ipſum corpus temperatum, nec à temperantia ſua recedit, aſſumendo aliquam qualitatum vel complexionum. Nec etiam ſequitur, quòd ſit medicina

Excellentia Quintæ Eſſentiæ.

infirmitatum frigidarum, propterea quòd ſit naturę calidæ, nec etiam cum curet calidas, quòd ſit frigidæ. Nam duo contraria non poſſunt in vno corpore exiſtere, quia vnum contrarium ab alio expellitur. Ideo videmus, ipſam non debere dici calidam vel frigidam, nec ſiccam vel humidam, ex quo curat ptiſicos, qui ſunt calidi & ſicci, & hydropicos, qui ſunt humidi & frigidi, ſed omnes illæ quatuor qualitates in ea ſunt corruptę & ſublatæ penitus. Et quãquàm non ſit elemẽtum, eſt tamen res temperata, per elementa ipſa purificata, & extracta à fæcibus quatuor elemẽtorum, quæ ſunt corruptionis cauſa potiſsima. Segregantur igitur illæ fæces ſicut corpus groſsiſsimum à ſua materia tanquàm ab anima ſubtiliſsima per ſcientiam diſtillationum.

Alia diffin. Quintæ Eſſentiæ.

Quia

Quia Quinta Eſſentia vocabulum cõmune eſt omnium rerũ quæ formam habent & ſpeciem ad extrahendum ab ipſa re: & licet potiſsimum de vino intelligatur, tamen quàmplures ſunt aliæ materiæ ex quibus elici & educi poteſt ipſa Quinta Eſſentia, ſicuti ex omnibus metallis, ex omnibus fructibus, ex carne, ex ouis, radicibus, herbis, & aliis quàmpluribus, ſicut infrà docebitur. Sed tamen omnia alia excellit quintum Eſſe, propter nimiam ſuã ſubtilitatem, & ideo à quàmpluribus Philoſophorũ fuit appellatum Cœlum Philoſophorũ. Nam ſicut ipſum cœlum ſe habet erga quatuor elementa, ita etiam ſe habet Cœlũ hoc Philoſophorũ (Quintam Eſſentiã puto) erga quatuor qualitates corporis humani, quod ex ipſis elemẽtis cõpoſitũ eſt.

Ex omnibus rebus poteſt educi Quinta Eſſentia.

Appellatur etiam à quibuſdam Aqua ardēs, quoniā in igne dūmodo ſit ad ſuā perfectionem & extremā diſtillationem deducta, nullam ſuperfiuam humiditatem in ipſo vaſe relinquens, vt infrà de modo ipſam cognoſcendi docebitur, comburitur. A quibuſdam verò dicitur ipſa anima vini. Nam ſicut ipſa anima nobilior eſt ſuo corpore, ſic etiam ipſa Quinta Eſſentia, quæ per veram diſtillationem extrahitur, nobilior eſt ipſo vino ex quo educitur. Nuncupatur quoque ab aliis Aqua vitæ, eò quòd vitam humanam à corruptione conſeruet, ſicut videmus, quòd adminiſtratur habentibus ſyncopim. Et quia vario modo extrahitur, ſtatim, ad diſtillandum aquam vitæ furni forma depicta, de primo modo extrahendi dicemus.

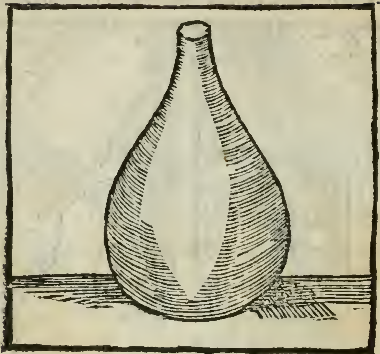
Aduerſis diuerſa nomina Quinta Eſſentia ſibi ſortitur.

Form

Forma furni ad diſtillandum aquam uitæ.

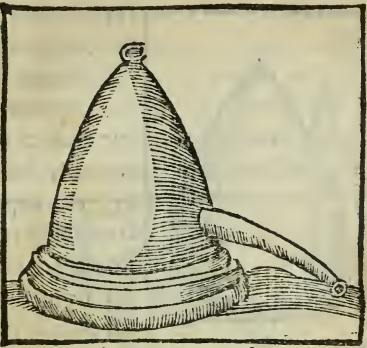
Cucurbita.

Quomodo extrahitur Quinta Eſſentia per diſtillatorium. CAP. II.

Quinta Eſſentia à vino.

COgnito ergo quid ſit Quinta Eſſentia, & ad quid cõducat, ſiue propter quid ſit reperta, perpendendum & conſiderandum eſt, per quot modos poſsit extrahi, & à quibus rebus. Et quia extrahitur à rebus humidis, ſiccis, calidis, & frigidis, primò dicemus quomodo ex tra

Cap. alem bici.

trahitur ab humidis , ſicut de ipſo vino,& hoc ſit ita: Recipe de vino rubeo optimo , parum ad dulcedinẽ declinante,quod nullo modo ſit mixtum aut ſophiſticatum , ſed ſit planè naturale , non nimis recens, nec etiam nimis vetus, ſed tẽperatæ ætatis. Aut ſi non poteris habere vinum rubeũ , accipe albũ optimũ in quãtitate quã volueris, & ponatur in cucurbitã hãc, vſq; quò duæ par

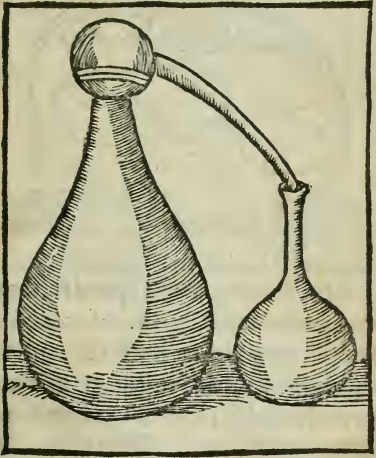

tes ſint plenæ, & tertia vacua. Poſtea ſuperimponatur alẽbic⁹ cũ roſtro, ſicut hîc eſt depictus, ita ꝙ roſtrũ ingrediatur ſuperiorẽ partẽ ipſius receptaculi, cuius forma hæc eſt. Et omnia bene lu-

Lutum. tentur cũ luto facto ex papyro, longo tẽpore madefacta, vel ex farina & albumine ouorum facta miſtura ad ſpiſsitudinẽ mellis. Poteſt etiam fieri ſecũdũ Raimũdũ Lulliũ, cum olibano vel maſtice molli, vel cum puluere calcis viuæ, incorporato cũ albumine oui. Et cũ tali luto lutentur ſupradicta tria vaſa, ne exha

let

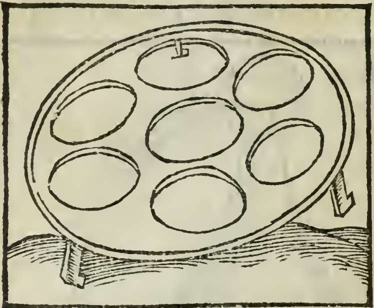
let virtus animalis & vegetatiua ex materia diſtillanda. Et vaſa ita ſint lutata, vt hîc. Hoc facto ponatur cucurbita in annulum multa foramina habētem, qui dicitur Tripes archanarum, cuius forma hæc eſt.

Vas lutatū in quo eſt vinum pro Quinta Eſſentia diſtillanda.

Poſtea ponatur tripes ſuper fur-

num habẽtem caldare amplũ, ſicut eſt balneũ mariæ, ita quòd caldare repleatur pro dimidio, vel pro duabus tertiis cum aqua. Forma autem caldaris eſt hîc ſuperius.

Et tripes ponatur ſuper dictũ caldare, et ſit immuratum ipſum caldare. Vel ponatur in furnũ Accidiæ, qui circa finẽ huius Capituli depingetur, ſubtúſq; facito ignẽ lentum, ſemper parũ augmẽtãdo ipſum. Et quãdo ipſa cucurbita tepeſcit, non

vltrà

vltrà augebis ignẽ,ſed ſemper imitare ipſam Naturã,inquãtũ tibi erit poſsibile.Nã ipſa Natura (vt ait Galenus & Lullius in Luc.Merc.) nihil violẽti poteſt pati abſq; primæui corruptione. Quatuor enim, teſte Auicẽna,caloris ſunt gradus,ſecũdũ quatuor cõplexiones aut qualitates. Quorũ primus eſt tepidus, ſcilicet vt aqua tepida:ita calefacta, vt nullũ in ea immiſſum ex mẽbris poſsit lędi.Secũdus verò gradus eſt calidus ita vt poſsit ſufferri ab aliquo mẽbro humano citra læſionẽ. Tertius gradus calidus eſt, vt ſi mẽbrũ immiſſum fuerit, ex ipſa poſsit offendi caliditate,& eſt gradus proximus ebullitioni. Quartus verò caloris gradus ita vehemens eſt, vt nullo modo caliditas poſsit tolerari,quia excedit nimiũ in calore, & hic grad9 eſt ipſa ebullitio. Dicitur

Quatuor ignis gradus.

aut

Furnus acidiæ. Lullius in luce Mercuriorum.

autē à quibuſdā ignis balnei, ignis primi gradus. Ignis verò cinerum, ignis ſecundi gradus. Vltimò verò ignis ardēs tertij gradus. Quartus aūt reiicitur. Secūdū verò alios Artiſtas, ignis balnei eſt in primo gradu. Ignis cinerum in ſecūdo gradu. Ignis arenæ in tertio. Si verò eſſet procedēdū ad ignem quarti gradus (quod rariſsimè fit) loco arenę ponatur limatura Martis, & erit ignis feruētiſsimus. Et tūc ipſa cucurbita debet vndiq; lutari cū argilla, ſicut fit in diſtillatione aquæ fortis, ne ex nimio calore rūperetur, quia limatura Martis quodāmodo cādeſcit. Et per hos quatuor vltimos gradus poteris optimè regere ignē, quia ſecūdū Auicennā vix poteris, vel cum maximo labore. Circa hoc velim diligētē huius artis ſectatorē, id eſt, qui diſtillandi velit obire

mini

miniſterium, notare, quòd in omni & quacunque diſtillatione ignis nunquam debet augmentari vſque ad quartum gradum, quia ignis eſſet violentior quàm natura materiæ diſtillandæ poteſt ſufferre; & ex conſequenti poſſet violari ipſa natura ex nimio & violento calore. Et ideo ab omnibus Artiſtis iſte quartus modus reiicitur. Ideóque ſunt quidam aromatarij, pharmacopolæ, & cæteri id genus alij, quibus immeritò facultas diſtillandi permittitur, quum id Philoſophorum & Medicorum (qui naturæ ſunt indagatores) peculiare ſit officium. Natura enim ipſa à Deo optimo maximo ita fuit ordinata, vt nihil vehemens poſsit compati, abſque ſuiipſius corruptione: ſicut ex multis Philoſophorum poteſt probari opinionibus.

Ignis non debet diſtillando augeri vſque ad 4. grad.

Quibusdi ſtillãdi facultas permiſſa ſit.

Ideo

Ideo ego conſulo huius artis amatoribus, vt hoc in opus egregium, à diuina prouidentia ad humanæ conſeruationem vitę nobis datum, nullo modo ſeſe intromittant, niſi iſtorum quatuor caloris graduum perfectam habuerint cognitionem, eóſque & ignem, vt per omnia debet fieri, ſciant temperare. Et ideo in prima diſtillatione faciendus eſt ignis cum carbonibus lenibus, vel cum ligno valde ſicco vſque ad finem tertij gradus caloris, ita vt balneum propemodum bulliat. In ſecunda autem diſtillatione deſcendes, faciendo ignem, ipſúmque minues per tertiam partem vnius gradus, vel ad duas tertias, & propemodum ad vnum gradum, vt quaſi ſit diminutus vſque ad ſecundum gradum. In tertia verò diſtillatione ita ſemper deſcendes, gradatim

Quomodo in diſtil-latione deſcendendũ in temperamẽto ignis.

datim minuendo ignem, vſque quò redigatur ad ſecundum gradum, & tertiam partem vnius gradus. In quarta autem minuatur vſq; ad ſecundum gradum. In quinta ſic deſcendes, vt ignis ſit vnius gradus, & duæ tertiæ vnius gradus. In ſexta ſic decreſcat, vt ad primum reducatur gradum cum vna tertia. In ſeptima verò & vltima diſtillatione ignis ita eſt leniendus, vt ad primum caloris gradum (quæ eſt tepiditas) perducatur, & non vltra deſcendes. Et nota quòd quilibet caloris gradus habet tria interualla: Principium ſcilicet, medium, & finem. Hoc autem vlterius ita eſt intelligendum, quare gradus caloris ſint ſemper minuendi, quia in prima diſtillatione materia eſt groſsiſsima, ita vt diſtillationi facilè obedire nullo modo poſsit,

poſsit,propter impuritatem & crudam ſubſtantiam, & per hoc nō eſt ſimilis aliis ſequentibus diſtillationibus,ſecundæ vel tertiæ, aliiſque ſubſequentibus. Ideóque in prima diſtillatione, ignis eſt exaltandus per vnum gradum vſque ad tertium, ita quod vltimam tertij gradus partem attingat, & balneū ſit calidiſsimum, non tamen debet bullire. In ſecunda diſtillatione lenius eſt agendum,quia per primam groſsities materiæ aliquātulum eſt attenuata,& ideo non adeò magni ignis eſt indigens. Et in tertia tanto ſubtilius,& ita ſemper deſcendē do paulatim in qualibet diſtillatione extenuabis ignem. Quia vt iam ſæpius dictum eſt, ſi nimium cogeres ipſam ſubſtantiam quę debet diſtillari,natura ipſa corrumperetur. Ait enim Galenus & Ariſto-

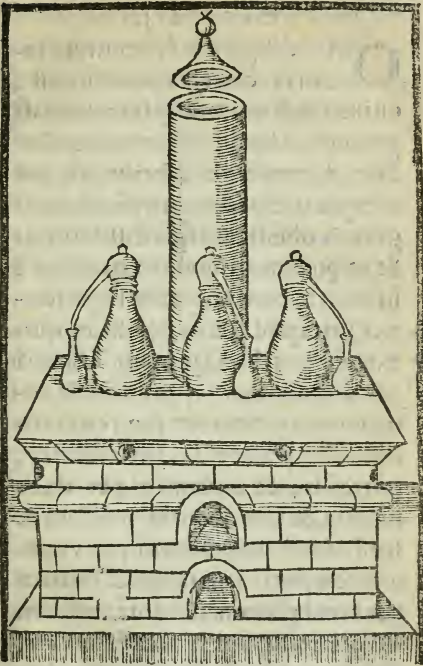
Ariſto. libr. ij. phyſicorum.

In temperandis Ignis gradibus conſiſtit ars diſtillãdi.

teles, quod Natura eſt incompatibilis, & motus vehementioris. Ideóque ea qua poteris diligentia perſpiciendum, & perluſtrandum eſt totis animi viribus & conatibus, ne in temperandis caloris gradibus deficias, quia in hoc vera omnium diſtillationum ars cõſiſtit. Ideóque totã rei ſubſtantiam aperte declarare voluimus, ne mella abſynthiis miſcuiſſe videamur.

*

Quo

Alius furnus Accidiæ.

Quomodo, materia rudis, diſtillationi minus obediens, debeat putrefieri.

CAP. III.

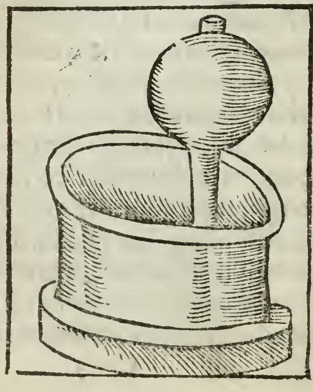
OMni diligentia & accurata induſtria conſyderandum eſt, cuius ſubſtantiæ ſit ipſa materia digerenda, duræ ſcilicet vel mollis: hoc eſt, groſſæ vel ſubtilis, & quî aut qua arte poſsit putrefieri aut digeri, vt obediat magis diſtillationi & vt purum ab impuro, groſſum à ſubtili, & contrà, poſsit ſequeſtrari. Quicquid igitur hoc ſit, ex quo extrahere velis Quintam Eſſentiã per diſtillationem, primùm & ante omnia in fimo equino, cui nullus color per accidens attribuitur, putrefiat, & digeratur per duos menſes, & iterum inter primam & ſecũdam diſtillationem per vnum menſem, inter ſecundam & tertiam per tres hebdomadas, inter tertiam & quartam per quindecim dies, inter quartam & quintam per dies octo

Gradus putrefactionis ſeptem.

octo, inter quintam & ſextam per dies quatuor, inter ſextam & ſeptimam per duos dies. Et ſcias quòd fimus ſemper debet eſſe eiuſdem caloris, quia ſi calor deficeret, aquæ circulatio corrumperetur, & per conſequens materia ipſa quæ in Quintam Eſſentiam deberet redigi, ſepararetur in calore cœli, quod poteris in diametrali linea videre, quæ ipſam Quintam Eſſentiã, quæ eſt pars ſuperior, diuidit à ſuis fęcibus, & hæc eſt pars inferior. Et hîc notabis, hos gradus digeſtionis & putrefactionis materiæ ſuæ ita attribuendos eſſe, ſicut ſupra de gradibus caloris narratum eſt. Iccirco longiori putrefactione opus eſt ante diſtillationem quàm poſtea. Et facta prima diſtillatione, materia ipſa non tantum groſsiciei in ſe cõtinet, & magis eſt apta ad faciendã

Quintam eſſentiam quàm erat antea. Et ideo poſt primam diſtillationem putrefactio debet fieri breuiori tempore quàm antea, quia materia eſt effecta ſubtilior & deſecatior quàm erat. Et ideo non immerito perpendendum eſt, debere fieri ſeptem digeſtiones ſeu putrefactiones, ſicut & ſeptem diſtillationes.

Modus putrefaciendi materiam.

Modus autem digerēdi ſecūdū Philoſophorū opiniones hoc modo traditur: Qui

Qui vult tale opus perficere:faciat foueam quinque pedũ profundã, largam verò duorum pedum, vel paulo plus, in tali forma, in loco humidiſsimo,ſicut in aliquo celario. Qua facta, fiat ſtratũ in fundo eiuſdem de calce viua per ſpiſsitudinem ſemipedis,ſuper quo ſtrato fiat aliud de fimo equino non nimis putrefacto, vel etiam nimis recẽti,ſuper quo ſtrato impones vas ipſum in quo eſt materia fermentãda. Et in circuitu vaſis vndequaque ponatur de ipſo fimo, donec tota fouea impleatur. Quo facto madefiat fimus cum aqua tepida ſecundum magnitudinem & quanti tatem foſſæ,donec dignoſcatur ca lor circa vas aut cucurbitam, & hoc fit cõmuniter in ſpacio dimidiæ horæ. Si autem non fiat in media hora,ſuperinfundatur vlterius

de aqua tepida, & hoc fiat tribus vel quatuor vicibus in hebdomada, ita tamen quòd calx & fimus vetus ſemper amoueatur, & de nouo alia fiant ſtrata, vt ſuperius dictum eſt. Et hic modus debet ſeruari in omnibus rebus quas diſtillare volueris, & ideo fit digeſtio quod leniter & abſque vllo naturæ vehemēti motu, actione, & mutatione, materia groſſa magis ſubtilietur, & diſtillationi obediat. Digeſtiua vero varie ordinantur, ſecundum quatuor gradus caloris, ita quod in prima magis ſit operandũ quàm in ſecunda, tertia, quarta, & aliis, ſicut de calefactione balnei prius dictum eſt. Ideóque in ſecunda digeſtione temperatius eſt agendum, & ſtratũ de calce ſit magis tenue, ſtratúmque fimi magis ſuperesleuatum quàm in prima, & ita vlterius in digeſtioni

geſtionibus procedes vſque ad vlti mam, in qua non debet fieri ſtratũ de calce, ſed tantum de fimo. Poteſt etiam fieri digeſtio, ponẽdo ipſam cucurbitam cum materia digerenda per aliquod tempus ad ſolem in diebus canicularibus. Vel pót etiã poni ipſa materia digerenda in ſua phiala ſiue cucurbita ſuper furnũ ſiue fornacẽ aliquam tẽpore hyemis. Poteſt etiã fieri aliqua putrefáctio in ſpeculo calybis, ita quod materia digerenda ponatur ad ſolem, inter ipſum ſolem & ſpeculũ, ita quòd radij ſolares ad id reuerberent, & ex calefactione iſta poteſt fieri digeſtio principaliter in diebus canicularibus. Aut quod ponatur vas in aquam tepidã, quodãmodo in balneo Mariæ, & hoc poteſt fieri duplici via: Vna, quod habeatur caldare in collo fornacis,

ita quòd ignis non ſit ſubtus, quia ex nimia ipſius ignis caliditate natura magis corrũperetur quã iuſtificaretur. Alia via eſt, quòd vas in quo materia eſt digerẽda, ponatur in ęſtate in cõgerie formicarũ, ita vt fundus circulatorij ſit penitus ſepultus, & quòd ſol reuerberet ſuper extremitatẽ, & in hoc videbis mirabilẽ digeſtionẽ. Septimo & vltimo poteſt ipſa materia digeri & putrefieri in menſe Octobri in vinacea, quia etiã nullũ habet calorẽ per accidẽs, ſicut & ipſe fimus equinus, & ibi qñ botri ſunt expreſsi & habet etiã mirabilẽ operationẽ dũ vaſa circulatoria in ipſa ſepeliuntur. Et licet à quãpluribus nõ ponãtur niſi ſeptẽ formę digerẽdi, Iſidorus tamen de Iunipero ait, quòd ſi imponãtur prunæ in cineres iuniperi, optime cooperiendo ipſum cin

Notabile de vinacea.

Notabile de iunipero.

cinerẽ,quòd poſſit cõſeruari ignis inextinguibilis per totum annum. Et in hoc cinere etiam poſsit fieri quam optima digeſtio. Et hæc ſufficiant de putrefactione facienda, & materia digerenda.

Quomodo poßit cognoſci, an uinum digeſtum circulatoriæ diſtillationi ſit aptum. CAPVT IIII.

Vinum ita ſeptem vicibus vt ſupra auditum eſt, digeſtum, poteris hoc modo, an ſit ad faciendã diſtillationẽ circulatoriã aptũ, probare. Accipe linteolũ, & madefac in digeſto vino, poſtea accendatur cum candela, & ſi vinum comburitur abſque læſione & cõbuſtione lintei, nõ eſt ratum, ſed eſt verũ indiciũ, aliquã ſubſtantiã aqueam in eo ſuperſtitiſſe adhuc. Et ideo ſemper adhibẽda eſt opera, vt digeratur toties, & tãdiu, vt poſſit ex eo fieri

Alij volunt quòd niſi quatuor vicib⁹ debeat diger.

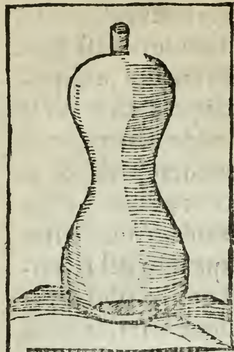
fieri probatio. Sunt autem nonnulli, qui dicũt zuccarum debere immitti, & ſi ſit bene rectificata, zuccarum cum ipſo vino plane comburi. Notabis ergo iſtud, ita digeſtum vinum nondum poſſe appellari Quintam Eſſentiam, ſed ipſum ſubiectum Quintæ Eſſentiæ. Quũ vero pannus linteus aduritur cum ipſo, & quod planè perdiderit omnem ſaporem horribilem, acutum, & ſulphureum, ita quòd guſtãti videatur propemodũ dulce, & quod nil de fumoſitate reſtet in ipſa aduſtione. Et tunc temporis poteris appellare Quintam Eſſentiam. Sed in rebus inſenſibilibus: & nullum ſaporem habentibus aduertendum eſt ad fumum, ſicut in auro, & argẽto, & aliis metallis, & lapidibus pretioſis, ex quibus extrahitur aliquando Quinta Eſſentia, quæ aurum

Subiectũ Q. eſſentiæ. Quõ cognoſcitur Q. eſſentia in rebus ſenſibilibus et in rebus nullum ſaporem habentibus.

m potabile ingreditur. Circulatoriæ verò diſtillationis vaſa ſunt uerſa, à diuerſis tradita authoriis. Sunt enim aliqui facientes vas modo, quod imponatur alembicus cæcus ſuper cucurbitã, & in premitate faciunt paruum foraen, per quod materia immittitur ue extrahitur, quando debet cirlatoriè diſtillari, & obturetur m parua portione vitri, facta ad vt vndequaque bene recludatur e materia poſsit expirare. Poteſt etiam fieri clauſura de argento, eo tamen modo, vt foramen penitus ſit obſtruſum. Et hoc vas aliquibus dicitur Pellicanus. Cuius forma eſt hæc.

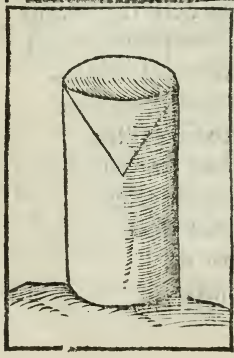
Diſtillationis vaſa diuerſa & circulationis.

Vas cacũ circulatorium.

Alij verò faciunt vas in omni parte ęquale, amplũ in fundo ſicut in collo, Cuius forma hęc eſt.

Sunt etiam nonnulli qu ponunt dua cucurbitas ro ſtris cõnexas ita vt roſtrum vnius ingre diatur in ven trem alterius Cuius form ſequitur. Et h poſſunt appe lari duo fra tres. Et ita m teri

:ria circulariter diſtillanda deſcē
it in vno, & in alio aſcendit, &
erum deſcendit in aliud, & aliud
ſcendit.

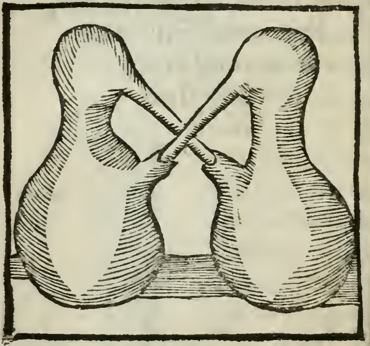
Alij vero faciunt vnum ſolum
as rotundum, ſuper & ſuptus lar
um, in medio vero ſtrictum, &
abet roſtrum pręcedens à par-
te inferiori, & quando ma-
teria dicto vaſi imponitur,
bene recludatur cum
vitreo vel argen-
teo obſtru-
ſorio.

*

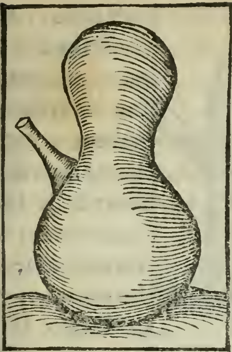
Alij

Vas quod dicitur gemini vel duo fratres & eſt vas circulatorium.

Alij verò habent cucurbitam cum alembico cæco, ſine roſtro, ita quod ſint duæ concurbitæ, vna ſuperimpoſita alteri, & os inferioris eſt largius quàm os ſuperioris, & optimè lutetur alterum ſuper alterum, cuius forma immediatè ſequitur.

Al

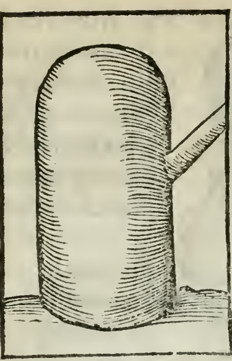

Alij verò faciũt vaſa circulationis æqualia, ita quòd ab vna extremitate ad aliã ſint eiuſdẽ magnitudinis, & in medio habet roſtrum, ſicut hîc eſt. *Vas cæcũ circulatorium.*

Aliqui etiã faciunt vas vitreũ vni⁹ fragmẽti, & habet duas anſas ſicut duo brachia, itaq; anſę ipſę à ſuperiori parte procedentes, ingrediantur vẽtrẽ *Vas cæcũ ſiue cucurbita cum lãbico ſiue roſtro ita quòd ſunt duæ cucurbitæ, vna ſuperimpoſita alteri.*

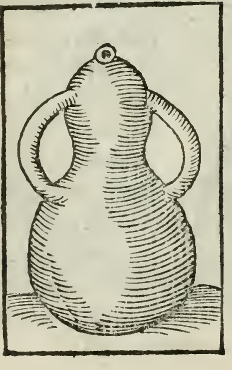
Aliud vas circu lare.

inferioris, & pars ſuperior paruum fora-mẽ cũ roſtro habeat, per quod immit-titur & extra-hitur materia circulanda, hoc modo.

Debet au-tem ipſum fo ramẽ optimè lutari, vt de aliis ſupra di-ctũ eſt. Et hoc tertiũ, extre-múmq; circu latorium vo catur ab ali quibus Pelli canꝰ, ab alii ver

Optimum vas circu latorium Hermetis

verò alio nomine, Vas Hermetis, & eſt nobiliſsimum & accōmodatiſsimum inter omnia circulatoria, ſed rarò poſſunt fieri, quum vitriarij adeo rudes idiotæq́; ſint ad formam faciendam ex vno ſolo fragmento. Sed ſi poteris artificem expertum habere, non dimittas, quin tale fiat pro auro vel argento.

Quomodo, & quot modis ſit diſtillandum circulatoriè. CAP. V.

CVm ergo cognoueris, ſupráque ſcripta probatiõe expertus fueris materiam ante dictã per frequētem putrefactionē ſatis eſſe digeſtã, vaſáq; ad circulationē apta habueris, impone materiã in dictũ vas ad circulationē nobiliſsimũ, et recõde in fimũ equinũ, aut in diebus Canicularibus pone ad ſolē, aut in balneũ Marię, calefactũ vſq; ad primũ gradũ caloris, vel paulò pl⁹ ſecũdũ *Tres modi diſtillandi circulatoriè.*

quod videris materiam eſſe tempe-
ratam & ſubtiliatam per digeſtio-
nem, & ibi lõgo tempore dimitta-
tur, quouſq; in Quintã Eſſentiam
tibi deſyderatam conuertatur, &
hoc poteris ex ipſo ſapore cogno
ſcere, vt ſuperius dictũ eſt. Et nota
diligenter, quòd ſi appareat in fun
do vaſis hypoſtaſis, hoc eſt nubecu
la quædã turbida, à materia ſua de
bet quàmprimum ſeparari per di
ſtillationem, & hoc facto iterum
circuletur, vt incœptum eſt. Aut
commode fieri poteſt, debet colar
in aliud vas circulatorium, ita v
groſsicies materiæ in primo vaſ
relinquatur. Quum ergo diligẽ
huius artis inquiſitor perceper
Quintã Eſſentiam in ſubtiliatior
& purificatione materiæ vini v
fructuũ, æſtimet & credat ſimile
cõtingere in omnibus aliis huiuſ
mo

nodi. Et ideo bene credendum eſt opinioni & ſentẽtiæ Ariſtotelicæ, quòd materia ita per diſtillationẽ nobilitata & immateriata, non poſſit vltrà reduci ad formã vel ſpiritualitatem aliquã, quum ſit ſine ſubſtãtia elementata, excedens formalitatem & corruptionem, & ideo eſt quaſi corpus cœleſte. Nam ſicut ipſum cœlũ ſe habet ad omnia inferiora, ſic etiã ipſa Quinta Eſſentia ad omnes cõplexiones & qualitates. Et quemadmodũ omnia ſydera curſum ſuũ habent ex nobiliſsima influentia primi mobilis, ſic etiam iunctæ medicinæ quibus Quinta Eſſentia admiſcetur, virtutẽ ſuam attrahunt ab ipſa, quemadmodum adamas ferrum. Sed quoniam adeo magnum exigit laborem, & parit multũ faſtidij, idéoq; ab omnibus vilipenditur, hinc fit vt noſtra

Notanda ſunt hæc.

Curſus ſyderum ex influẽtia primi mobilis.

ætate paucifsimi inueniãtur Philo ſophi,q̃ huic negotio nauẽt operã.

Quid inter ſe diſtent Circulatio & Digeſtio. CAP. VI.

Differentia inter circulationem & digeſtionẽ.

MAximopere conſyderandum eſt, quid diſcriminis inter circulationem & digeſtionem ſit. Primum ergo de vitris, quæ ad quodlibet horũ neceſſaria ſunt, dicẽdum. Ideóq; oportet, quòd habeas ad digeſtionẽ inſtrumẽta & cucurbitas in ſuperiori parte amplas, ad imponendum in ipſas ſubſtantiam groſſam, ſuper quæ imponendi ſunt alembici cæci, ſine roſtro, ita quòd quando in ipſis ſit digeſtum, poſsis materiã groſſam extrahere, amoto alembico cæco, & imponendo aliũ cum roſtro. Si autem materia ſit clara, cum eſt ſemel diſtillata, & feces non immiſceãtur cum diſtillato, ſicut eſt in ipſa Quinta Eſſentia vini

ai, tunc poteſt capi circulatorium, ita vt infra & ſupra ſit æquale, & amplum in vna forma. In medio verò debet eſſe ſtrictũ, & circa caput inferioris vẽtris habeat cannale in longitudine vnius digiti, in groſſitudine verò ſit minus digito. Sunt tamen aliqui, qui faciunt vaſa ad circulandum, quæ appellantur Pellicani, cuius forma eſt hæc. In hoc poſsũt res clarè digeri, & quodlibet etiam circulari. Sed hęc vitra, quum ſint difficilis operæ, à vitreariis noſtris non poſſunt fieri. Et ipſe ego amicum peropti-

Vas circulatorium Hermetis quod dicitur brachiale & ſecundum aliquos dicitur pellicanus, ſed meo iudicio pellican⁹ melius dicetur: cuius forma hîc inferius deſcribitur.

mum habeo Friburgi, qui in partibus Delphinatus propè Viennam voluit facere fieri huiuſmodi pellicanum à vitreario quodam, ſed non potuit habere pro pretio triũ librarum Thuronẽſium, quæ ſunt apud nos duo floreni Rhenenſes. Quicquid tamen ſit, ſcito, quòd hoc ipſum ſicut in pretio iſtius inſtrumenti omnia alia ſuperantur, ſic etiã hoc ad omnia nobilius eſt, quàm quodcunque vas circulatorium quod fieri poſsit. Et ideo conſulo omnibus huius operis ſtudioſis, quòd ſi hoc vitro indiguerint (dummodo vitrearium expertum inuenire potuerint) nequaquam argento vel auro parcant. Eſt igitur differentia inter fermentãdum ſiue digerendũ, & circulandũ, & præcipue in hoc, quòd conſyderandum eſt totis animi viribus: quomodo vitrum

Vas ad circulationẽ optimum.

Differentia inter circulationem & digeſtionẽ.

vitrum ſit imponendum. Dum ergo volueris digerere, accipiatur vna cucurbita cũ alembico cæco. Si verò materia eſt depurata, ſumatur circulatoriũ, & imponatur materia digerenda & fiat fouea, ſicut ſupra ſcriptũ eſt, in qua fiat ſtratum de calce viua pulueriſata, in ſpiſsitudine trium vel quatuor digitorũ, ſuper quo fiat aliud ſtratum per ſeptem aut octo digitos de fimo equino non nimis molli & putrido, nec etiam nimis duro. Et circa circulatorium ponatur vndiq; fimus in altitudine ſicut eſt ſtratum de ipſo. Hoc ergo facto, fouea ĩpleatur cũ terra in altitudine vnius pedis cum dimidio, & ponatur de aqua ſupra vitrum, ita quòd deſcendendo de fimo in calcem calefaciat fimum ipſum. Et omni hebdomada renouetur calx et fimus duabus vicibus.

Poſſet etiam poni in foueã de fimo vel vinacea recenti, abſque calce. Quum verò volueris extrahere vitrum, cùm materia ſatis eſt digeſta, caute excipiatur, ne aliquo violento motu concutiatur & rumpatur. Dum verò volueris circulare, imponendum eſt vitrum, omni forma & modo prædicto. Excepto, quòd ipſum circulatorium in ſuprema parte nõ debet eſſe occultatum, vel in fimo abſtruſum, ſed ſaltem inferior pars inſtrumenti debet reponi in calce vel in fimo vſque ad mediã partem & ad omne minus tertia parte debet eſſe extra fimum ad aërem, vt ex frigore iterũ deſcendat quod à calore in collum circulatorij aſcendit. Et hoc etiam poteſt fieri in balneo Mariæ, vel in calida arena, ponendo materiam circulandã diebus æſtiuis ad ſolẽ, aut quod pona-

tur

tur tempore autumni in vinaceam recentem, poſtquam botri ſunt expreſsi, ſicut iam ſæpius in antecedentibus notatum eſt.

De *modo extrahendi Quintam Eſſentiam abſq; ullo labore uel expenſa.* CAP. VII.

PErſpeximus illud Vergilianum: Non omnia poſſumus omnes. Præterea & illud Heſiodi in libello Opera & dies: Nō vni dat cūcta de⁹ &c. Et cū propter nimiū laborē, q ſemper faſtidiū & nauſeam facit, & propter magnas expenſas, quæ in hoc opere egregio nō immerito adhiberi ſolēt, paucos admodū videam m⁹ laborare modo prędicto. Statuimus igitur tradere modū breuiorē & faciliorē, minúſq; expēſarū egentē. Scio enim perplures eſſe ſtudioſos huius artis, qui ex ipſa lectione noſtri operis poſſent ab hoc egregio la

gio labore ob expẽſas abduci. Ideo alium modũ extrahendi Quintam Eſſentiã vini, abſq; magno labore & expenſa, illis pręſcribemus, & eſt talis: Cape de vino meliori quod inuenire potueris: ſiue ſit albũ ſiue rubeũ, quod parũ ſit dulce, & hoc diſtillabis per alembicũ quatuor vicibus, ſicut cõmuniter fit apud nos aqua ardens, vel aqua vitę, & ſic poteſt fieri ſæpius: melius foret, vt probatione poſsit apparere, ipsũ ſatis ſupérque eſſe diſtillatũ, ita quòd cũ in vas argẽteum vel ſtanneum fuerit impoſitum, quòd incenſum penitus aduratur, ita

ita vt nulla humiditas in vaſe rema neat, quia hæc eſt vera probatio. Et vinũ ita diſtillatũ, eſt accommodatiſsimũ ad hoc opus diſtillationis circulatoriæ. Hæc ergo materia ita digeſta & rectificata, ponatur ĩ hũc pellicanũ anſatũ, quẽ nunc vas Hermetis nũcupamus, & habeat in ſummitate foramẽ, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda. Quum ergo hæc materia ita fuerit in vaſe bene lutato, & cũ luto forti cemẽtato, vt vires materiæ euaporare nõ poſsint, & ex frequẽti aſcẽſione & deſcẽſione ipſa aqua vitæ in veram Quintam Eſſentiam conuertetur. Et ipſum vinum ita diſtillatum, vt ſupra dictum eſt, cum habeat omnia quatuor elementa, tamen per crebram motionem & agitationem, quę fit propter aſcenſum & deſcenſum, de corruptibili in

Pellicanus anſatus, vel vas Hermetis.

quo

quodammodo incorruptibile trāſiret cōuertitur. Si ergo videtur per crebrum aſcenſum & deſcēſum diſtillationis impurū à puro, & groſſum à ſubtili ſeparari, quāto magis id contingit in diſtillatorio, quia millies milleſies ſurſum & deorſum agitatur, quāto magis exiſtimandū eſt putreficari ipſam materiam elementatā, & conuerti in ſubſtātiam inelementatā & corpus incorruptibile. Igitur quanto cœlū ipſum incorruptibilius eſt ipſis quatuor elementis, tāto magis ipſa Quinta Eſſentia incorruptibilior eſt corpore elementato. Quum autem illa ſublimatio multoties fuerit facta in diſtillatorio prædicto, tādem aperiatur foramen quod eſt in ſummitate pellicani, & ex ipſo pretioſiſsimo & fragrantiſsimo odore poteris cognoſcere, ſi ſit aliquid ex quatuor ele

Quinta Eſſentia incorruptibilis.

elementis reſtans in ipſa materia, quæ debet conuerti in Quintã Eſſentiam. Quia ſi ad Quintã Eſſentiam perfectè venit, exibit ex circulatorio odor fragrantiſsimus, ita pretioſus, vt videamur eſſe ad cœlum eleuati ex eius odore & nimia dulcedine, & apparet quodãmodo eſſe fragrantia cœleſtis. Et ſi aliquẽ locũ domus ſecretum intret ille fumus, adeo replebit totã domum, vt nihil ſuauius, nil amœnius, nil denique odorãtius vnquã ſenſiſſe videaris, ita vt ſit mirabile dictu & ferè incredibile. Si quoq; ponatur in sũmitate turris, oẽs aues ad ſe attrahet quæ circa ſunt in viciniis. Si verò cõtigerit quòd non ita adoleat, iterũ claudatur pellicanus, & bene lutetur, & rurſum imponatur ad diſtillationem circulatoriam tãdiu, quouſq; appareat effecta ipſa Quĩta

Eſſent

Eſſentia, ſiue vt vult Raimundus lib.j.cap.ij. Mercurius vegetabilis, quod ſemper ex odore ſupradicto poteris cognoſcere. Et non ſolùm habet illum odorem & ſaporem excellentiſsimũ, ſed etiam quandã incorruptibilẽ incorruptionem circa alias medecinas. & certe nullam habet aduſtionẽ in ore, ſicut aqua vitæ, neq; etiam aliquã humiditatẽ ſiue phlegma, quia omnis materia terreſtris & elemẽtaris in fundo reſidet. Et ſicut ipſum cœlũ eſt cõpoſitũ ex materia & forma, ſic etiã ipſa Quinta eſſentia, & ideo ipſi cœlo cõparatur. Nec tamẽ eſt omnis corruptionis expers, quia ſi eſſet perfectiſsima in incorruptione, ſine aliquo obſtaculo faceret noſtra corpora perpetua & æternalia, quod ab ipſo omniũ creaturarũ creatore nõ permittitur, quum ſtatuerit nobis

Q. eſſentia nõ eſt omnino incorruptibilis.

bis terminum vitæ, quem præterire non poſſumus, vt ait Pſalmographus, quia teſte Seneca, Nihil certius eſt morte, & nihil incertius hora mortis. Et ideo quum res aliqua in Quintam cõuertitur Eſſentiam, hoc non eſt diuinum, ſed naturale, ſit tamen cum adminiculo & iuuamine omnipotentis Dei, ſine quo factum eſt nihil.

Chriſtianus ſermo

De modo facili diſtillationis circulatoriæ, & extrahendi Qu. Eſſentiã abſque igne. CAP. VIII.

SI in hoc opere excellẽtiſsimo omnes expenſas, & (quod maximũ eſt) temporis conſumptionẽ & perditionem ſubterfugere deſyderes, ſerua & hãc viam duplicẽ extrahendi Quintam Eſſentiam, poteris hoc facere abſq; vllo igne vel carbonibus. Prima via eſt hæc: Accipiatur fimus equinus, & imponatur in

Duplex via Quintã Eſſentiã extrahẽdi abſq; vllo igne.

quoddam vas magnũ & profundũ, vel in foueam factam ad hoc, & in medio fimi ponatur diſtillatorium impletum cũ materia diſtillanda ad duas tertias, & tertia pars remaneat extra fumũ vacua, quia Natura id deſyderat, vt materia poſsit habere aſcenſum & deſcẽſum, & poſsit per conſequens in aquã clariſsimã conuerti, & hoc fit abſque vllo labore vel igne: tamen oportet omni hebdomada renouare fimum, ſaltẽ vna vice. Et hoc etiam poteſt fieri in vinacea, vt ſupra dictum eſt, dummodo accipiatur tempore vindemiæ, ſtatim cũ botri in torculari expreſſi ſunt, & in hoc videbis mirabilem operationem. Vel etiam poteſt fieri diebus canicularibus ad ſolem. Et ideo diuina prouidentia æquè pauperibus ac diuitibus prouidit, vt poſsint habere modum operationis

huius

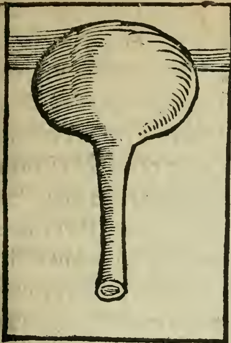
huius artis. Poteſt etiam extrahi Quinta Eſſentia ex vino turbido, immundo, & putrido, dum tamen non ſit acetoſum, quia tunc præſumendum eſt, ipſam Quintã Eſſentiã ex tali vino exhalaſſe, & euaporatã eſſe, vt ait Lullius libr. j. capit. iij. Et quamquàm vinum ſit putridum & peſsimæ ſubſtantiæ, tamen in ipſo ſemper remanet Quinta Eſſentia, quod poteſt ex hoc cognoſci: Quũ enim habes vinũ corruptũ quod in bono loco ſit natũ, & ſit aliquo modo factum turbidum, aut malè ſaporoſum, tamen videmus de eo fieri optimã aquã vitæ. Et ideo non eſt eiiciẽdum tale vinũ à pauperibus. Licet enim vinum ſit imperfectum, & aliquo modo corruptum, illius tamẽ Quinta Eſſentia nullo modo eſt læſa. Alia via extrahẽdi Quintã Eſſentiã abſq; vllo labore vel igne

Ex omni vino, immundiſsimo etiam, ſed nõ acetoſo, poteſt extrahi Q. Eſſen.

Secunda via extrahendi Q. Eſſentiã abſq; igne.

eſt hæc. Recipe nobiliſsimã aquam vitæ quã poteris reperire, ponatur in vitrum cum collo longo, habente in ſummitate foramen; quod debet claudi, & lutari cum tali cæra, vt infrà docebitur. Vertatur vitrũ, & cum collo imponatur in fimum, ſicut ſupra multoties eſt dictum, ita quòd groſsities materiæ reſideat in fundo ipſius diſtillatorij, & quum aliquandiu longo tempore fuerit in fimo ſepultũ, denuo extrahatur ab ipſo leniter, in forma, ſicut eſt impoſitum, cuius forma eſt hæc.

Tunc

Tunc videbis ſeparationem puri ab impuro, & ſubtilis à groſſo, & omnis materia groſſa erit circa collũ vitri, Recipe ergo ſtilũ ferreum ſubtilẽ & acutum, infigatur ab inferius in cærã, vſq; quo ſit perforata vſq; ad aquã. Poſtea extrahe ſtilũ illum, & exibit groſsities materiæ terreſtris, quę in collo diſtillatorij reſidebat. Et poſtquàm totã diuiſeris vſq; ad ſubtilitatẽ Qu. Eſſen. vertatur diſtillatoriũ cũ digito obſtruſum, & reſiduũ quod in vitro pmanet, eſt ipſa Qu. Eſſentia. Sed tamen non eſt ita pre-

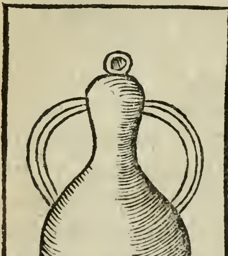
cioſa,ſicut illa de qua ſupra diximꝰ.

Simili modo poteſt capi aqua ar dens, in vitrũ poſita, directè vt non vertatur, & ita ſepeliatur in fimo per aliquod tempus. Poſtea coletur materia groſſa, quæ reſidebit in fun do, à ſubtiliori permanẽte circa co lum vaſis, tamẽ etiã nõ eſt ita efficax ſicut prima. Attrahit tñ omnes vir tutes herbarũ, & aliarũ materierũ & ideo nõ eſt omnino vilipẽdenda Reperiũtur etiam multò faciliore viæ pro inopibus & pauperibus qui nõ poſſunt oleũ & operã hui operi ſemper impendere. Sed tñ pi conſulo, vt primã viã ſecteris, qu ſit optima & excellentiſsima, & fi paruo admodũ labore, & pauco ar gẽto. Nec te pigeat paruũ in hoc tẽ pus terere, & aliquãtulũ nummor elargiri. Inuenies etenim, quũ fuer perfecta, millenariũ fœnus in ipſ

Si autem volueris extrahere Quintam Eſſentiam de dolio vini tempore autumni, dum adhuc eſt nouum, & in vaſe bulliens. Quum ergo volueris ſpiritus educere ex ipſo dolio, abſque omni detrimento vini, fac fieri ex duro & robuſto ligno, valde ſicco cãnale vnum in magnitudine brachij, & fac pari modo fieri colatorium amplum, quod ab interius & ab inferius habeat groſsitudinem pollicis, vel paulò plus, & habeat longitudinem duarum palmarũ. Intrudatur ergo cannale prędictum in dolium eo modo, vt non ſit poſsibile ipſum facilè amoueri, & vas ipſum vndiq; obturetur meliori via qua poteris. Et cùm omnia fuerint bene obturata & clauſa, pone tres aut quatuor calamos ſtramineos circa ipſum cãnale, quia ſi non ita faceres, totũ vinum à dolio ſece-

Quinta eſſentia e muſto.

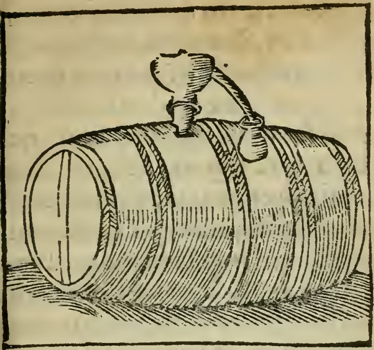
deret & emanaret, & ſuper cannale imponatur alembicus, & omnia cũ linteo optimè circumuoluantur, poſtea cum luto ſapientiæ lutẽtur, & de alia parte vaſis pones receptaculum, & ſinas ita ſtare, donec vinũ ſit defecatum & depuratum, & omnes ſpiritus in receptaculum trãſibunt, & hoc fit abſque vllo nocumento vini.

Forma autẽ vaſis hæc eſt. Poſtquã verò omnes ſpiritus fuerint collecti, mittãtur in diſtillatoriũ ſiue in circulatorium Hermetis. Cuius figura eſt hæc.

Vas circulatorium Hermetis.

Me

Doliũ pro Q. Eſſentia è muſto extrahenda.

Melius tamen foret, quòd dolium ſepeliretur in vinaceis, ſed oportet cannale eſſe ita longum, vt extra fimum appareat, ſuper quod ponatur alembicus cum receptaculo, nullo modo vinaceam attingente. Et cũ ita vna vel alia via ſpiritus collegeris in receptaculo, ponãtur in pellicanũ, & diſtillentur circulatoriè, omni modo & via vt ſuprà.

De modo extrahendi Quintam Eſſen tiam à quatuor elementis, ad reſol- uendũ in ea ſolẽ pro auro potabili

CAPVT IX.

DIctum eſt ſuperius ſatis, quid ſit ipſa Quinta Eſſentia, & cu- ius ſit operationis, quomodóque extrahatur à materia ſua, & modu extrahendi æquè pro pauperibus ac diuitibus, & cũ qua nõ ſolùm vire auri, argẽti, æris, & aliorũ metallo rum, ſed etiam lapidũ pretioſorun & herbarum elici ſolent, dum in e immergũtur. Sed tamẽ nõ ignoro quàmplures ſtudioſos, vltrà progr di deſyderare, cogor itaq; referre quod ex frequẽtiori lectione, expe rientiáque, quæ rerũ eſt magiſtra confecutus ſum, ſcilicet modũ ex trahendi Quintã Eſſentiam ex v no, in qua quidem aurum, argen tum, margaritę, & lapides pretioſ aliá

Experientia rerum magiſtra.

aliáque metalla diſſolui poſſunt, ad faciendum aurum potabile, quod tamen magis congruit Artiſtis, qui Alchymiæ riuulos ſcrutantur, quã medicis. Et licet multi ſint veterum ſcriptores, qui doceant modum extrahendi Quintam Eſſentiam vini, per ſeparationẽ quatuor elementorum, ita quod in vnam redigantur ſubſtãtiam & eſſe, quod quidem ita ſubtiliatum, & tanquã ab humoribus & omni ſuperfluitate quatuor elementorum extractũ, dici poteſt Quinta Eſſentia, ad reſolutionẽ Solis. Per hanc ergo nõ ſolùm poterimus ipſum reſoluere, ſed etiam omnes eius vires extrahere, ita quod poſsit ingredi aurum potabile. Sed certè quicũq; penitus materiã perſpexerit, potius Alchymiæ quã Medicinæ cõuenire iudicabit. Verùm non nego, veteres quã plurimos inueniſſe

ueniſſe modos huiuſmodi, ad diſſol uendum Solē, magis tamen aptauerunt ad Alchymiā quàm ad Medicinam. Hac ergo arte multi ſunt decepti, putantes fieri aurum ex tali Quinta Eſſentia. Et quanquam in multis ſit conſtans, & habeat pondus, nitorem, & clangorem auri, tamen noſtro tempore id vera probatione falſum eſſe diiudicatur, quū in tenuiſsimas laminas minutim malleetur, & in aqua forti cū aliis metallis reſolutum fuerit, vel etiam per Antimonium (quod vltimum auri eſt ſupplicium) probetur, vnde fictus & peregrinus color ad vnguem dignoſcitur. Ideóque Arnoldus de Villa Noua ait: Vinū in quo lamina auri quadrageſies aut quinquageſies extincta fuerit, apud quoſ dā loco auri potabilis habetur. Vnde etiam Ioannes de Rupe ſciſſa ait: Quòd

Ex Quinta Eſſentia nō fit aurum.

Antimonio probatur auri falſus color.

Quòd melius fieret id vinum extinctionis laminarum auri, ſi ipſum aurum fuiſſet calcinatum, & in puluerem ſubtiliſsimum redactum, vel quòd laminetur tenuiſsimè, & poſteà in parua fruſta ſcindatur, quia ex ipſo facilius virtus extraheretur, ſi ſit ita minutim ſciſſum, quàm ſi ſit laminatū. Sit tamen aurum naturale mineralibus terræ repertum, nō quòd humana ſubtilitate & induſtria ſit factum. Hoc enim virtutem nullam habet ad conſeruandū vitam humanam, ſed magis eſt deceptio & obfuſcatio oculorum. Quis enim Alchymiſtarum audeat ſe iactare, aurum vnquàm abſque materia venenoſa (quæ eſt Mercurius) compoſuiſſe? Et ideo reuerà hoc Alchymiſtarum, licet colorē veri auri habeat, formam etiam ac clangorem & pondus, tamen non habet virtut.

Alchymico nō, ſed naturali auro ineſt virtus conſeruandi vitam humanam.

virtutem ſicut aurum minerale. Talis ergo Eſſentia vini poteſt ab ipſo vino optimè extrahi, ſecundùm opinionem & doctrinam veterũ. Quorum ego viam (omiſsis aliis verborum ambagibus) enarrabo. Accipe aurum, & mallea ſubtiliſsimè ad reſoluendum in formam potabilem coloris auri. Quo per ſe, aut etiam aliis medicinis appoſitus, poterimus vti, vt infrà docebitur. Quamquam etiam ſit alia via reperta ad reſoluendum aurum cum aqua forti, aut cum aceto diſtillato, aut per vrinam humanam diſtillatam, de quibus loqui non conuenit in loco medicinæ, quum magis ſint corroſiua naturæ quàm ſalubria. Et quãquam poſsit huic materiæ acutæ aliquid adimi, vt quidam volunt, men non eſt ſecurum, & non bene credibile. Et ſi fieri poſſet, nollem tamen

Diſſolutio cum aqua forti nõ eſt mera diſſolutio: ſed potius calcinatio ipſius metalli.

amen eo vti. Philoſophi enim no-
:ri dicunt:inter duo dubia certius
ſſe eligendum,& incertius fugien-
um. Eā ob cauſam monſtrabimus
iciliorem & ſubtiliorē viam ſepa-
andi Qu. Eſſentiam à quatuor ele-
ientis,& in vnū eſſe digerendi, per
cuitatem quæ in ipſa eſt mixta, cū
ıbtilitate, per quam aurū & argen
ım,& alia metalla poſſunt reſolui.
tiam extrahēdi virtutem ex ipſa,
t in formam potabilem,aquæ ſimi
m reduci poſsit,per quam acuita-
m ipſa metalla reſoluuntur,& per
ihil aliud, dum quatuor elementa
ondum ſint ſeparata, & terra ipſa
ılcinata, ſiue per aduſtionem facta
: verſa in ſalem, calcem, vel cine- *Duæ viæ*
m,in forma cuiuſdam lapidis,di- *ſeparandi*
i ab aliquibus antiquorum,Lapis *Q. Eſſen-*
hiloſophorum. Et viæ ſunt duæ. *tiā à qua-*
e communiori aliquid factū,cum *tuor ele-* *mentis.*

diſc

diſcretione extrahitur de vino ſuprà dicto, in quo eſt magnus labor. Taceo (ſicut prius docui) ipſam ſubtilem ſubſtantiam tanquàm animam, à groſſo, hoc eſt, ab ipſo corpore ſegregatam, per ſuam ſubtilitatem rem aliquam ſubtilem ſubtiliorem poſſe facere & penetrare, per quod vires & efficacia eius mirum in modum multiplicatur. In tali ergo Eſſentia poteſt extrahi virtus cuiuslibet rei, ſicut Solis, Lunæ, & aliorum metallorum, margaritarũ, lapidum pretioſorum, herbarum & cætera id genus alia, ſed non poteſt diſſolui aurum. Alia autem via eſt, quòd ſeparando ab ipſa Quinta Eſſentia aërem, ignem, aquã, & terram, poſtea apponendo per calcinationem terræ aliis qualitatibus, & in vnum ſublimando, per crebram diſtillationem circularem, & digeſtion

ſtionem poteſt diſſolui aurum. Modum autem faciendi talem Eſſentiam, duplici via intelliges. Primò quî & qua via ſeparanda ſint quatuor Elementa, & quomodo iterum poſsint in vnum corpus redigi. Et hoc modo, ſecundùm quoſdam lapis Philoſophicus videtur compoſitus, & per eius latentem & occultam vim omnia mineralia metalla poſſunt reſolui, ad tingēdum, & colorandum, & coagulandum Solem & Lunam, & alia. Secūdò quomodò ſit ſeparanda terra, extracta Quinta Eſſentia, per quam virtus terræ elicitur, & per quam etiam poteſt reſolui aurum vel argentum, & alia metalla, & poſſunt redigi in formam & ſubſtantialem potum, humanæ vitæ conſeruatiuum & reſtaurativum.

Lapis philoſophicus omnia mineralia metalla reſoluit.

Aliud balneum Mariæ, differẽs ab eo de quo ſupra dictũ eſt.

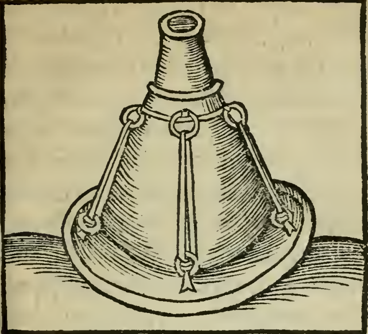
Quomodo fiat Quinta Eſſentia ad reſoluendum Solem pro tin=ſturis.

CAPVT X.

REcipe ergo de vino rubeo meliori, quod inuenire poteris, & quod nullo modo ſit ſophiſticatū, vt ſupra diximus, & diſtilletur per tres vices in furno tali. Hæc autem fornax ab aliquibus appellatur Balneum Mariæ. Eſt tamen differēs ab eo de quo ſuprà dictum eſt. Quare ſuprema pars, id eſt, alēbicus, qui recipit ſpiritus, & ipſos reddit, debet stare in aqua tepida, & debet per ipſam aquam regi, ita vt vinum diſtillandum eò minus aliquam complexionem igneā amplectatur, quæ per multas & varias diſtillationes difficilimè abſtraheretur, & magis per conſequens eſt nociuum quàm proficuum humanæ naturæ. Sicut

Aliud balneum Mariæ.

apertè videre poteris ipſum cannale diſtillatorij, in quo eſt vinum, tranſgredi & tranſire per ipſam aquam tepidam. Sed aliud balneum Mariæ, de quo ſuprà eſt dictum, habet infimam fornacis partem ſicut caldare, in quo debent poni omnia vaſa, & inſtrumenta diſtillatoria cum aqua, & ſuperior pars, quæ eſt alembicus, in nulla aqua debet ſtare, ſed propriè ipſa cucurbita, in qua eſt vinum, quod debet diſtillari, & hoc eſt balneum Mariæ. Et quandocunq; in primo balneo caldaris aliquid eſt diſtillandum, adhibenda eſt opera, vt habeantur diſci ſiue circuli plumbei magni & parui, ſuper quibus ipſa vitra debent ligari, ne ex calefactione aquæ balnei hinc inde agitentur & rumpantur, cuius forma hæc eſt.

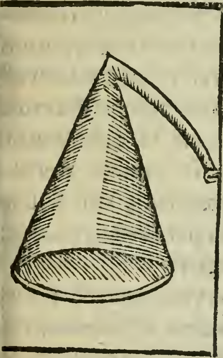
Iſtud vas debet eſſe de cupro.

Et nota, quòd in tali balneo cal-
lare debet eſſe immuratum & in la-
ere fornacis habeat longum canna
e de cupro vel ferro, in quod inii-
iantur carbones, qui debent eſſe
ubtus caldare igneſcẽtes, vel quod
alor ipſe carbonum reuerberet cõ-
ra caldare, quia in ipſo cãnali non
oſſunt aduri, ea ex cauſa, quòd
ı ſunt foramina in fornace, & etiã
ropter clauſionem cannalis. Item

alēbicus qui in aqua ſtat, debet eſſe de cupro, & ab intus ſit ſtānatus. Et ſuperius & inferius vaſa inſimul cæmentētur, & in exteriore parte, vbi ſunt iūcturæ, cū ſtāno lutētur optimè, ne aliquid aquæ poſsit ab hac abire. Quū verò aqua fuerit calefacta, aperiatur pullus ſiue lixale inferius, & emittatur aqua calida, imponēdo de nouo aquā frigidā, quia ex hoc aqua vitæ melioratur in diſtillatione, & eò minus calidam & igneā naturā ad ſe attrahit. Inſtrm verò vel vas in quo aqua continetur, debet eſſe de cupro vel auricalco, & ſit latū in modū vnius palmę, vel paulò plus, & in medio habeat foramen, & circuitus qui eſt ab extra, ſit latus & ſpiſſius duobus digitis, & ponatur ſuper ipſum caldare quod eſt in fornace, & foramē caldaris non ſit maius ipſo foramine, quod in diſtillatorio eſt, & omnia

ben

bene lutentur cum luto ſapientiæ, vel cum luto immixtis lanis, quæ à tonſoribus panni reiiciuntur. Quũ ergo vinum tuum ita in caldare im poſueris, omnia lutata & cęmentata in loco ſuo permaneant, donec tantum de vino diſtillaueris, quantum tibi ſuffecerit vel libuerit, quia

ſi tolleres aliqua, maiorem haberes pœnã reſtruendi, ſi forſan non ſatis vini haberes, & ideò in caldare inferiori eſt lixale, ꝑ quod debet emitti aqua, quũ vinũ fuerit diſtillatũ. Et quum nõ fuerit plus efficaciæ in ipſo vino, aliud

debet imponi à parte ſuprema, vbi eſt paruũ foramẽ, in quod immittatur colatoriũ, per quod implebitur diſtillatoriũ. Deinde optimè claudatur, vt nullus vapor poſsit exhalare, & claudatur inſtrumẽto ſtãneo.

Et lutetur cum luto facto ex crinibus. Et ſcias, quòd paucæ tales fornaces reperiuntur apud Artiſtas noſtros. Quum ergo omne vinum tuum diſtillaueris, reſeruandum eſt phlegma, quia infrà de eo dicetur. Ipſum verò vinum ita diſtillatum iterum ponatur in balneo, de quo in principio diximus, vel fiat in furno accidioſo per arenam. Cuius forma depingetur.

Si autem non velis ponere in furno accidiæ, ponatur in balneo, vbi ſint multa vaſa diſtillatoria ſimul & quodlibet ſit poſitum in circulo ſuo. Omnes verò circuli in vno annulo ſiue tripode complectãtur. E

bal

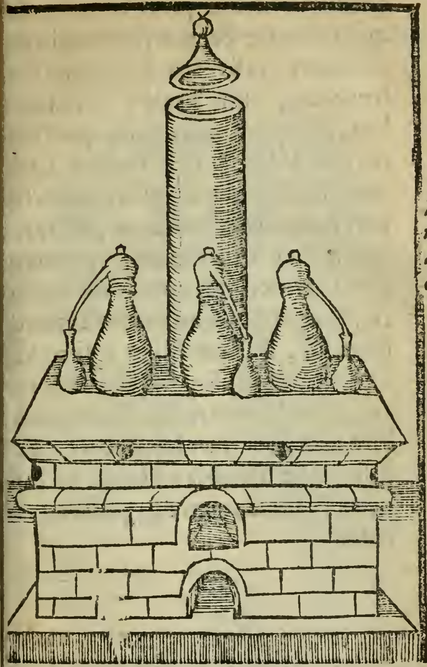
balneum ſit ita factum, quòd fornax fiat in inferiore parte alicuius domus, & ſit lata, ſicut ſextarium, vel ſicut tres quartæ vnius vlnæ, & fiat ex cupro cooperculum. Locus verò vbi carbones debent iniici, ſit factus ex lateribus muralibus, vndiquaque optimè lutando in ſpiſsitudine duorũ vel triũ digitorum. Et cooperculũ ſit ita factũ, vt cùm clauſum ſit, calor ipſe, qui ad id aſcendit, poſsit iterum regredi vſq; ad pedem fornacis, & optimè claudatur vbique, vt calorem conceptum non poſsit facilè amittere. Hoc ergo cannale ſit ſupra fornacem, & infra cannale ſit craticula per palmam vnam, ita vt cineres poſsint dilabi in fundũ. Fornax verò debet eſſe quadrata, & in quodlibet quatuor angulorũ habeat foramen ſiue ſpiraculum, per quod

Quòd furnus et balneũ ponenda in domo.

Fornax debet eſſe quadrata

fumus poſsit exire. Et ipſum cannale habeat feneſtram diſtantem ab ipſa fornace per vnam palmam, per quam feneſtram carbones debent iniici, & ſemper optimè claudatur cum aliquo inſtrumento, ad hoc facto, quod debet eſſe ita ſpiſſum, ſicut eſt ipſum cannale. Ignis verò ſemper moderetur & temperetur per ipſa quatuor foramina angularia, cum aliquibus regiſtris obſtruſoriis ad hoc aptis & idoneis, & ita calor per cannale tranſibit vſque ad cooperculum cupreum, & nemo ſciet vnde ille ignis poſsit venire. Et fiat vas ligneũ in magnitudine & circunferentia rotæ currus, vt ipſum cooperculum cupreum penitus circundet. In quo vaſe debet imponi aqua, ita vt ipſum cooperculum totum ſtet in vaſe aqua pleno vſque ad mediam partem vaſis. Vas

autem

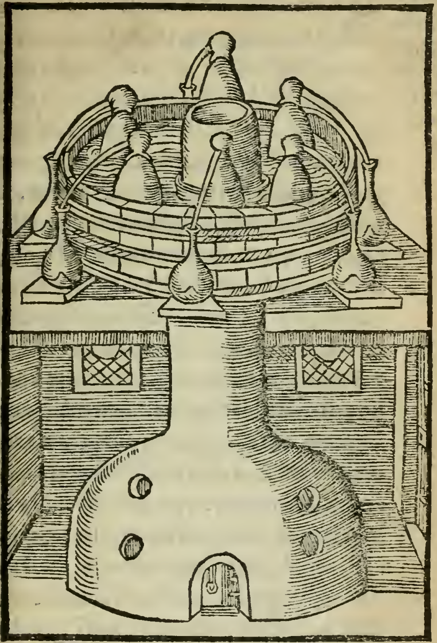
Furnus accidie.

aut

autem ſit altum quatuor vel quinque cubitis, & per duos cubitos à fundo vaſis fiat cooperculum ligneum, cum multis foraminibus, ita quòd cucurbita quælibet in quodlibet poſsit intrare foramen. Et ſuper quamlibet cucurbitam ponatur alembicus, & infra quemlibet alembicum receptaculum ſuper cooperculo vaſis maioris, & optimè omnia cæmẽtẽtur & lutentur, ſcilicet ſuper ipſum vas cooperculum, ſuper ipſa foramina cooperculi cucurbita, ſuper cucurbitã alembici, & receptacula circa ipſa, & ſic habebis calorem ad hoc opus ſufficientem, & ignem ſecretum.

Forma

Forma fornacis & balnei eſt hæc.

Furnus balnei mariæ.

Quum

Nota ad cognoſcendũ quomodo ſpiritus fuerint ſeparati à vino.

Quum verò ſcire volueris, quando omnes ſpiritus ab ipſo vino ſint diſtillati & ſegregati, inſpice alẽbicum, & quando videris in ipſo guttas quaſdã diſtillantes, tunc certiſsimum ſignũ eſt, nihil amplius de ſpiritibus reſtare, & tunc ipſa aqua in ipſa cucurbita ponatur ſeorſum, & cuſtodiatur, & imple iterũ cucurbitã aqua vitæ, ſuperimponendo alẽbicum, & bene obturetur per eũ cera tali, ita vt nullus ſpiritus poſsit extrahalare, & diſtilletur per cineres in furno accidiæ. Sed eſſet melius, ſi diſtillaretur in balneo Mariẹ. Quum autẽ volueris cognoſcere, quãdo omnes ſpiritus à vino receſſerint, ſemper per priora indicia tibi patebit, aut poteris etiam ex ipſo alẽbico capere de aqua vitæ, guſtando ſi quippiã aquoſitatis remãſerit, & hoc eſt certius certo. Quando itaq

taq; ſecũdùm noſtrã doctrinã hoc
n balneo Mariæ vel in furno acci-
liæ ita diſtillaueris, cape ipsũ phle-
ma, quod in ipſis diſtillatoriis re-
nanſit, & diſtilletur octo aut nouẽ
icibus, omni vice phlegma rema-
ẽs, cũ priori coniungendo, & hoc
at toties, quouſq; ipſa aqua vitæ
n igneã ſubſtãtiam cõuertatur, ita
uòd ſi ex ipſa madefiat pannus, &
ccẽſus fuerit, quod ſtatim cũ ipſa
qua cõburatur. Si etiã vnã ſolam
uttã olei oliuarũ immiſeris, ſtatim
n fundũ mergetur, & nunquã vlte
ius aſcendet, quantũuis ipſum vas
noueatur & cõcutiatur, & ita ha-
es Quintã Eſſentiam ipſius vini, à
uatuor Elementis ſeparatã. Et no-
a præcipuè, quod omnes rimæ cir-
a & circum alembicũ & alia vaſa,
uamquam bene obturatæ ſint cũ
erra virginea, hoc eſt, argilla, non
tamen

tamen debes ceſſare inuoluere cur tribus vel quatuor pannis lintheis quia quãto melius clauduntur, tãt minus euaporant. Nota etiã, quo quãdo primùm ipſa aqua vitę imp nitur, de decem cantharis nõ diſti labis niſi vnum vel alterum ſemi & omne reſiduum quod in caldar permanet, nullius eſt valoris, nu lámque penitus habet virtutẽ, & c citur ipſum phlegma, id eſt, ipſ aqua, ex qua cõponitur aër, ignis, & terra. Ita diſtillabis cantharos ſexa ginta, & ex prima diſtillatione vi habebis ſeptem cãtharos, In ſecũd verò vix quinq;, In tertia vix duo vel tres, & ita quanto plus diſtill ueris, tãtò minus habebis, & quo in vltimo erit diſtillatum, id erit p riſsimũ, ſubtiliſsimũ, & optimum ad aurum potabile componendũ, i qua etiam poteris ſoluere Solem

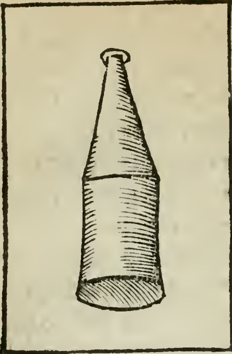
De auro potabili componendo, & ſoluẽdo ſole.

Quum

Quum vero per tres vices ipſum
iſtillaueris ,erit ſubtiliſsimũ. Et
deo niſi bene præcaueris, omnis
irtus ipſius facile exhalabit. Cape
rgo colatorium, quum volueris
nittere de vno vaſe in aliud, & im-
onatur in vas cui immittis vinũ,
c circumquaque obturetur cum
era tali, vt docebitur hîc infra,
c aliud vas ſuperimponendo, ita
uod collum penitus in colatoriũ
rçcipitetur. Et pari modo vndiq;
itabis collum colatorij. Et hoc fa
to, ſinas vinum in aliud vas de ſuo
uere, & minus exhalabit virtus.
it autẽ colatorium in longitudi-
e vnius palmi.

Modus vero faciendi ceram ad
tãdum, eſt talis. Recipe reſinæ pi
i libras duas, fundãtur in vas ter-
eum, ab intus bene vitreatũ. Poſt-
uàm autem ita erit, habeas alium

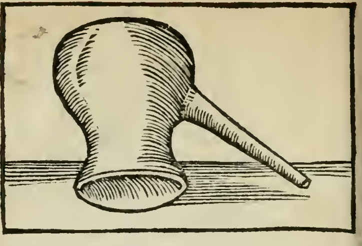
Cera pro lutãdo ſic fit.

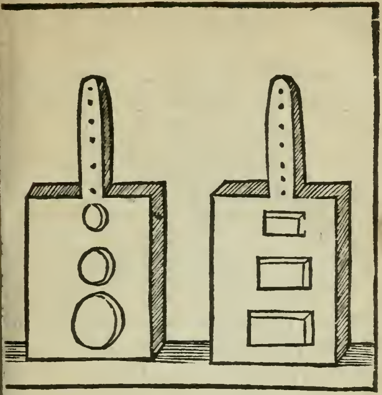
Confectio ceræ ad lutãdum vaſa.

cacabũ vel v ceũ terreũ, i quo ſit aqu limpida, & ſ per vrceo im ponatur ꝗ ſtr mine. Poſte funde ſupe hoc ſtrame ipſam reſir in aliũ vrcei & omnis in puritas eius reſidebit in ſtramin Si verò videris ipſam nõ ſatis eſ depuratam, recipias ceræ virgine libram ſemis, olei oliuarũ duo a tria cochlearia vel ſi oleo caruer ſume tm̃ de butyro, fundãtur m ceãtúrque omnia ſimul. Poſtea ag tetur cũ ſpatula parua ad tẽpus, c nec frigeſcat, poſtea manu opera ris, & ipſam omnino parabis. & h

ac cera debent lutari omnia vaſa
c diſtillatoria, in quibus aliquis
oluerit cōſeruare aquā vitæ. Vaſa
ero ſint optimè adæquata & poli
.Poſtea ſuperimponatur vitrū te
ue quaſi operculū, & denuo lute-
ir cū cera ſupradicta. Nota etiā ꝙ
uū tale vinū fuerit duabus aut tri
ıs vicibus diſtillatū, poteris acci-
ere ſpōgiā ſubtilē, quæ debet ſcin
in fruſta, ita magna, ꝙ ab omni
rte poſsint attingere cucurbitā
parte ſuperiori, & debet alligari
ędicta cū tribus vel quatuor funi
ılis extra eminentibus, quādo ſu-
rimpoſueris alembicū, ita ꝙ ſpō
a nō poſsit in fundū diſtillatorij
dere: & intingatur in oleū oliuę,
parū iterū exprimatur, ne fortè
ſum oleū in cucurbitā incideret,
cū ipſa materia diſtillāda miſce-
tur, & alembico ſuperimpoſito

claudatur cum cera præfata & ip
ſpiritus optime per hãc ſpongiar
diſtillabũtur, et ipſum phlegma pe
hoc non trãſibit cauſa olei. Et ho
modo plus in vna diſtillatione op
raberis, quàm in tribus aliis. Alem
bicus tamen ſit factus abſque du
plici margine, ſicut fiunt alembic
cæci, excepto ſaltem quòd non ha
bent roſtra ſicut illi. Poteris etiar
facere capellas ſiue ſedilia quatuc
ita vt in quolibet ſtet vna cucu
bita, in qua ponatur materia diſti
landa, ſcilicet vinum ipſum ita d
ſtillatum

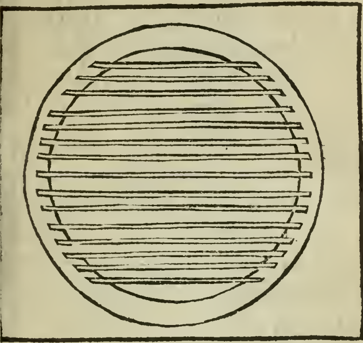

Regi-ſtra ad tēperan dū ignē.

iſtillatum, vt ſupra dictum eſt, : ita breuius & facilius ad optatum effectum poteris peruenire. ānale vero quod in medio eſt, nō : altius quàm eſt ipſa fornax, & oteſt fieri ipſum cannale quadram de lateribus non coctis. Et inda quemlibet angulum fiat fene-

ſtra, in longitudine & latitudin
quatuor vel quinque digitorũ. E
ſint feneſtræ factæ cũ margine, it
ꝙ deorſum poſſint mitti quędã ir
ſtrumenta ferrea ſiue regiſtra, ad t
perandum ignẽ. Oportet autẽ vt t
lia regiſtra ſint ita grãdia, vt totu
margo feneſtræ ex ipſis impleatu
per quã calor poſſit exire. Hoc au
tẽ inſtrumentũ ferreũ habet palu
multa foramina habentẽ, quę ſi
ſegregata vnum ab alio per ſpac
digiti obliqui vel trãſuerſi, ita ꝙ
magnum & ingentẽ volueris hal
re calorẽ, ipſum ferrum ſuſpend
tur altius, & in foramine inferic
ponatur reſtaculũ. Si vero deſyc
res ad opus exiguum calorẽ, fer
ſuſpenſum demittatur ab alto, q
tum volueris. Forma autem dict
rum regiſtrorũ eſt hæc. Subtus a
tem cannale ſit craticula, ſuper q
car

carbones ponantur, cuius forma ſe
quitur. Poteris etiã habere regiſtra

Craticula ſupra quam ponẽdi ſunt carbones.

acta, quæ habeãt tria, vel quatuor
oramina, vel plura, ita quòd altius
it minimũ, & inferius ſit maximũ.
Et quanto magis leuabis regiſtra,
anto magis habebis de calore, &
ic poteris facere ignem paruũ vel
nagnum, ad libitum tuum.

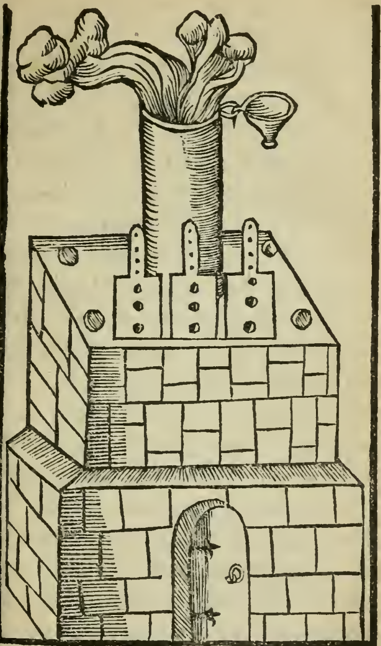
Hæc fornax eſt facta ob dua
cauſas. Prima, quia in ipſo poteri
facere paruum vel magnum ignen
ad diſtillãdum fortiter vel lèniter
ſicut placuerit. Secunda, quia cùn
ſemel fuerit calefacta, nõ facilè in
frigeſcit, & ideo non multi carbo
nes perduntur. Et nota, quod ipſ
diſtillatoria non debẽt extrahi ve
imponi, niſi prius fuerint infrigid
ta, & hoc poteris facere, aliquo
regiſtrorum in fundum mittendo
& nihilominus alia habebunt ope
rationem ſuam. Et quando iterur
impoſueris vas plenum aqua vitæ
ignem ad placitum tuum reges, d
nec ſufficiẽtiam materię habueri

Quomodo debent ſeparari quatuor Elemẽta.

Quatuor autem Elementa deber
ita ſeparari. Accipiantur omne
aquæ predictæ, ſimul congeſtæ, &
ponantur in caldare primæ forna
cis, vel in magnam cucurbitam. S
auter

autem non poſſes habere magnam

Forma fornacis ad ſeparãdum quatuor Elementa.

cucurbitam,ponatur in plures par
uas,& diſtilletur in vna ex prędi-
ctis fornacibus,& ab ipſa extraha-
tur phlegma,vſque quò nihil vltra
exeat,lento quidē igne, ſicut ſi eſ-
ſet in balneo Mariæ. Et quum fue-
rit ita diſtillatum vſque ad finem,
amoueatur receptaculum,& inue-
nies illic phlegma. Et in ipſa cucur
bita vel caldari remanet materia
nigerrima ſicut eſt pix liquida. Ali
qui vero breuitatem inquirentes,
imponunt in vas vel capſiam fer-
ream ſuper lentum ignem carbo-
num,donec illa nigra ſubſtantia ap
pareat ſicut pix tenuis, & hæc po-
natur in cucurbitam. Poſtea pona-
tur de alio phlegmate in capſia, &
fiat ſicut de prima,& iterum mate-
ria nigra ponatur cū alia. Et hoc fa
cies toties, donec nullū phlegma
remaneat. Et iterum materia nigra
pona

ponatur in cucurbitā, & ponatur in arenam, & extrahe ſuperfluā humiditatē ab ipſa, & poſtea infunde Quintā Eſſentiā quā prius ab ipſo abſtraxiſti, in ſpiſsitudine quatuor aut quinque digitorū, & bene miſceantur inſimul, & ponātur in balneo Mariæ, ad digerendū, poſtea diſtilletur per alembicum. Et cum ita aqua fuerit diſtillata, fundatur iterū ſuper feces, & iterū diſtilletur, et iterū digeratur atq; diſtilletur. Et quanto ſæpius hoc feceris, tāto melius erit. Et hoc quod in ſeptima diſtillatione eſt diſtillatū, appellatur ſanguis humanus, quē Alchymiſtę maxime inquirunt, & eſt ipſe aër. Et ita habes duo Elemēta in virtute Quintę Eſſentię exaltata, q̄ ſunt aër et aqua. poſtea cape materiā nigrā, de qua ſupra dictū eſt, q̄ in diſtillatorio remāſit, & diſtilletur in arena

Sangu humanu ē ipſe aër

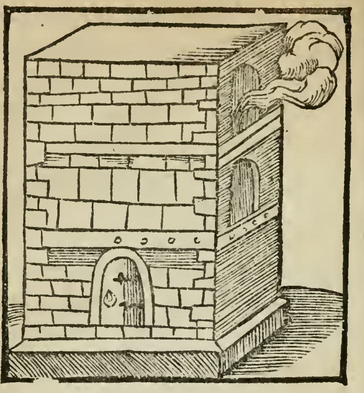
arena

arena per alembicũ,& ab ipſa ſepara oleũ ſuũ, qui eſt ignis. Et qñ nil in ea remanebit, ſeruabis hoc oleũ ſegregatim, & in fundo cucurbitę inuenies materiam nigram, ſiccã, quæ eſt ipſa terra. Ex qua poteſt fieri fermẽtatio, ad vniendã & acuendam Quintam Eſſentiam. Et in ea Quinta Eſſentia poteſt reſolui aurũ, & omnia alia metalla. Et quando videris in alẽbico guttas diſtillantes, ſicut eſt clarum oleum, tunc remoueatur receptaculum, & maius ante ponatur (ſicut ſi velis facere aquam fortem) cauſa ſpirituũ, qui in ipſum intrãt, & nõ fiat ignis magnus per horas vigintiquatuor: quia illa nigra materia aſcẽderet in alembicum, & de ipſo tranſiret in receptaculum. Vltimo autẽ quum nihil plus de oleo apparebit, ignis magis eſt augmentãdus, donec guttæ om

In qua Q. Eſſentia poſſunt reſolui omnia metalla, & aurũ.

tæ omnes ex alembico receſſerint, & in fundo remanebit materia nigra, ſicca, & combuſta, olens ſicut aliqua alia materia cõbuſta. Poſtea habes phlegma, ſicut prius eſt dictum, & ponas in capſiã, vt iam ſæpius eſt narratũ. Et cũ per crebras ebullitiones fuerit cõſumptum, recipe de illa aqua, quę remanet poſt diſtillationem aquæ vitæ, dum eſt depurata, ita quòd habeas vnam libram fecũ, & quatuor libras aquæ prædictæ, & miſceantur bene inſimul, & ponantur in vrceũ vitreatũ de terra, & quum feces per quietẽ in fundum ſeceſſerint, coletur, & ſuper feces iterum ſuperimponantur quatuor libræ de aqua prædicta. Et hoc fac toties, vt omnis fœtor ex illa materia nigra recedat. Et niſi hoc ita feceris, oleũ & operam perdes. Quia niſi ita ſuperinfude-

Furnus calcinationis.

fuderis Quintã Eſſentiã, & rurſus ab ea diſtillaueris, ſicut ſupra dictũ eſt, nihil omnino valebit. Terram autẽ nigram ſic lotam & purificatã deſiccabis, & fac puluerẽ ſubtiliſsimum, & immiſce cũ duobus elemẽtis prædictis rectificatis, ſcilicet aqua & aẽre, quæ prius ſanguinem humanũ appellauimus, & ponatur in bal

in balneum Mariæ per tres dies,& tres noctes, vel paulò plus. Poſteà iterũ diſtilletur,& aqua quę venit ex hac diſtillatione, dicitur Aqua ignea rectificata. Et ita habes tria elemẽta exaltata in virtute Quintę Eſſentię. Poſt hoc cape illã materiã nigrã,& redigatur, cõburendo in furno reuerberationis vel calcinationis in cinerẽ, habentẽ albedinẽ calcis. Non tamen ſemper fit ita alba, quia aliquando retinet de rubedine, ſicut eſt rubedo ipſius cõbustionis. Sed ignis in furno reuerberationis aliquando non eſt ſatis validus, ideóq; ad vitandũ magnũ laborẽ,& multas expẽſas, pones hãc materiã in ollã nouã terreã, et cooperiatur cooperculo,& lutetur optimè luto ſapiẽtiæ, vel luto facto ex lanis, quas tõſores pãni abiiciũt & ponatur ĩ fornace calcis optimè cale

Nota bonum modum calcinationis

calefacta,& ipſam in tali furno calcinabis per tantũ ſpacij,in quo poſſit aduri calx. Et hoc cõmuniter fit in Germania ab aliquibus, in ſpacio duodecim vel quatuordecim dierũ,continuè faciẽdo ignẽ, ſicut fit,ad faciendã calcẽ. Poſt hoc,quãdo ex fornace calcis fuerit exẽpta, eò meliùs poteris ipſam calcinare in furno reuerberatiõis. Et ſi prius feciſſes,antequã in fornacem calcis cõſtituiſſes lõgo tẽpore nõ potuiſſet calcinari. Si verò prima vice nõ erit ſatis vſta in fornace calcis, iterũ imponatur in eandẽ. Et quũ fuerit ſatis vſta , miſce cum ea aquam igneã,de qua locuti ſumus,& ſina ſtare per tres dies, & totidẽ nocte in balneo Marię. Poſtea iterum diſtilletur. Et hoc fiat ſepties , & toties calcinetur in furno reuerberationis. Quúmque ita ſepties diſtillata

Aqua ignea.

diſtillata, & toties recalcinata fue-
rit (quod ex eo poteris conſydera-
re, quando acceperis de hac terra,
& poſueris ad aërem, & feceris ſic-
cari, & poſtea ſuperinfuderis tres
aut quatuor guttas aquæ prędictę,
ſi non reſoluatur) tunc habes certiſ
ſimum indiciũ, ipſam ſatis eſſe præ-
paratam. Si verò ſoluitur, iterũ de-
bet calcinari, & reuerberari, & diſ-
ſolui in balneo Marię ſicut dictum
eſt. Et hoc fiat toties, donec terra
nõ vltra ſoluatur, & tunc erit verè
præparata, & appellatur Aqua vitę,
propter ꝙ ab ea, & per ipſam reſolui
tur & ſubtiliatur aurũ. Sed veriſsi-
mè hic eſt ille lapis, & nõ ſal (vt di-
cũt quidã) qui dicitur lapis philoſo-
phicus rectificatus, & ipſa Quinta
eſſentia à ſuis elemẽtis quatuor ſe-
parata, in qua latet ſpiritus ſepara-
tus à ſpiritu, hoc eſt, à phlegmate

Lapis philoſophicus figit oẽs ſpiritus.

ſuo, quæ eſt ipſa aqua, & ab oleo ſuo, quod eſt aër, & ab aqua ignea, quę propriè eſt ipſa aqua, & ab ſuis fæcibus aduſtis, quod eſt elementũ terreum. Et illa Eſſentia ita reuerberata, calcinata, reſolutáq;, & iterum recalcinata, in forma ſupra dicta conuertitur in lapidẽ, cum quo fixantur omnes ſpiritus, quia ſupremā habet virtutem ſpiritualitatis, & infimā virtutem corporalitatis. Et ideo dicit Hermes: Supremũ eſt quod eſt inferius, & inferius eſt quod eſt ſupremũ. Et eſt vnica eſsẽtia ad perficiendum Solem, & alia quęcũq; metalla reſoluẽda, propter ea quòd ſemper vim & virtutem ſuā obſeruat, & habet omnem ſubſtantiam quatuor qualitatum ſeu elementorum in vnam complexam eſſentiā, in quo ſecreta ſecretorum naturæ ſunt contenta, Et ideo dicit

Phil

'hiloſophus: Lapis de terra ſicut de
uatuor corruptibilibus qualitati
us, ad cœlum quod eſt incorrupti
ile, aſcendit, idémq; de cœlo iterũ
ı terram deſcendit. Quod ſignifi-
auit per verba prædicta, quum aie
at: Supremũ eſt, quod eſt inferius,
: inferius eſt, quod eſt ſupremum,
a quod habet virtutem Quintæ
ſſentiæ, ad fixandum metalla ipſa,
uæ ex terra oriuntur. Eſt enim la-
is elexir, & eſt ſicut cryſtallus, qui
erfectiſsimè tenet de Mercurio,
atre omniũ metallorũ. Et quum
ſa Quinta Eſſentia cum lapide
rædicto admiſcetur: & adiungan
ır folia auri, reſoluuntur per co-
oſam penetrationem, quæ eſt in
ſo, lapide, & ſubtilitas ſuperflua,
ıæ in ipſa Quinta Eſſentia latet
:culta, in aurum potabile conuer
tur.

Elexir lapis ſicut cryſtallus.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiã in qua poteſt reſolui aurum, ad facie[n]dum aurum potabile. CAP. XI

PRomiſimus ſuprà, duplicẽ viam nos demonſtraturos, quomodo ſint ſeparanda quatuor elemẽta, & in vnam formam redigenda, ad reſoluẽdum Solem, Lunam & omnia alia metalla. Cuius prima via ſatis ſupérque iam ſuperius eſt elucidata. Nunc verò ad ſecundã viam eſt procedendum, quomodo ſcilicet terra ſeparanda ſit, extracta ipſi Quinta Eſſentia, per quam omnia metalla poſſunt reſolui, & in ſubſtantiam aquæ potabilis redigi. Dicũt enim omnes Philoſophi vnanimiter: quòd poteſt fieri aqua vitæ, ad ſuſtentandam naturam humanam & ad euitandam omnem ægritudinem. Fac itaq; aquam vitæ claram rectificatam, ita vt ardeat accenſa vt ſu

Vtilitas aquæ vitæ.

vt ſuprà diximus: Et nullo modo fac ſanguinem humanum, quia ſi aliquæ herbæ vel aliud quiddam materialium in ipſam fuerit immiſſum, ex ſuperfluitate, quæ in ipſo eſt, perdēt vires ſuas, & omnem bonum ſaporem & odorem amittent, eſſet etiam horrendum vſui humano. Nec etiam fiat aqua ignea, quia talem calorem & acuitatem in ſe contineret, quòd omnia materialia (exceptis metallis) talem calorem ſuperfluum & igneum ad ſe traherent, ita quòd quum putares facere aquā vitæ, potiùs aquā mortis faceres. Ex quo autē omnis virtus et perfectio eſt in ipſa terra, redacta in lapidem, vt ſuprà copioſè declarauimus: ergo hanc terram huic noſtræ aquæ præſenti tribuimus, non facientes vel ſanguinem humanum, vel aquam igneam, & tunc

Sanguinē humanū, id eſt, ipſū aërem.

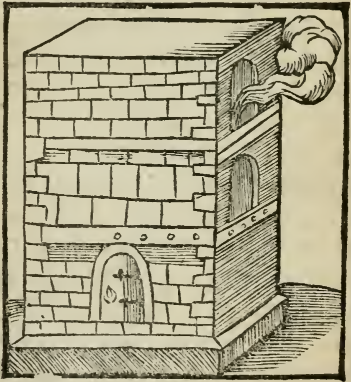
appellatur vera Quinta Eſſentia, ſiue aqua vitæ, & non aqua mortis. Et quantò ſæpius diſtillatur per terram, tantò fit efficacior & melior. Et notandum eſt, quòd parum de hac terra ſummam habet virtutem in illo opere: Sicut enim parum fermenti magnam & copioſam paſtam ad coquendum panem facit, ſic etiam minima huius terræ pars, maximas erigit perfectiones & virtutes humano corpori aptas. Et ideo eſt cauendum ab his, qui faciunt terram ex tartaro, aut qui comburunt vinaceam in cinerem, aut qui accipiunt calcem pulueriſatam, vel cinerem vitium, & ſalicum, & dicunt hanc eſſe terram, de qua eſt noſtra locutio, quod planè eſt à veritate extraneum. Quum dicat Geber, eſſe lapidem, & medicinam, incompatibilẽ mixtionis re-

rum

rũ extranearũ. Quando ergo ita feceris aquam vitę, rectificatã tribus, aut quatuor vicibus, ita vt nullũ indiciũ humiditatis remaneat in loco vbi aduritur, ipſa terra à phlegmate ſuo breuiori via qua fieri poteſt, ſeparetur, ipſúmq; phlegma ponatur in caldare, & coquatur vſq; ad ſpiſsitudinẽ mellis diſſoluti ſuper ignẽ. Poſtea tolle ab igne, & ſine frigeſcere vſq; in diẽ ſequẽtẽ, & videbis paruos lapillos in fundo vaſis, ſicut ſi eſſet ſal nitrũ fuſum. Coletur ab ipſis deſuper exiſtens aqua & oleũ, & fundatur alia aqua ſuper illã terram ſiue lapillos, miſce inſimul. Poſteà iterum ſinas reſidere, vt ſuperius. Et quũ colaueris aquã, ponas ad priorem, & ſinas bullire ſicut prius. Poſtea infrigidetur per duos dies, vt ſuprà, & inuenies lapillos albos, ſicut ſuprà. Et hoc toties

facies, donec nullus lapillus in fundo vaſis appareat. Poſt hoc omnes lapilli congeſti exiccentur optimè, & ponantur in teſtam terream, aut in tigillum auri fabri, & ponuntur ad calcinandum donec albedinem niuis ſit deducta in furno calcinationis, cuius figura eſt hæc.

Furnus calcinationis.

Caue etiã, ne à nimio calore fundan

lantur:quia oleum & operam per-
leres, licet ſint aliqui, qui dicant,
quòd debent poni in fornacem cal-
cis, vel in vitreariũ, & quòd ibi de-
beat permanere viginti & vno die-
bus, ſed certiſsimè ſi illa terra flue-
ret ex nimio calore, hinc magis Al-
chymię quàm medicinę cõueniret.
Et ideo dicũt: quòd cum tali terra
poteſt aliquis abſq; dubio reſolue-
re Solem. Sed ſufficit, quòd calcine-
tur in ipſo furno reuerberationis,
quouſq; ducat vſq; ad albedinẽ ni-
nis vel ſalis. Quúmq; ita fuerit cal-
cinata, ſuperinfundatur de aqua vi-
tæ, ita rectificata, vt ſæpius dictum
eſt, & diſtilletur per ſeptem vices, ſi-
cut iam eſt monſtratum. Et in hac
aqua poteris ſoluere folia auri: quia
ipſorum vim ad ſe trahit. Et hinc
fit aurum potabile mirabilis opera-
tionis, ad ſuſtentandã vitam huma-

nam:ita quòd per ipſum omnes co
poris morbi & ægritudines tollu
tur,cùm hoc vſi fuerimus. Et ide
dicitur,quòd facit hominē iteru
reuiuiſcere.

Quomodo extrahēda ſit Quinta Eſſe tia à melle, quæ intrat aurum pota bile. CAP. XI

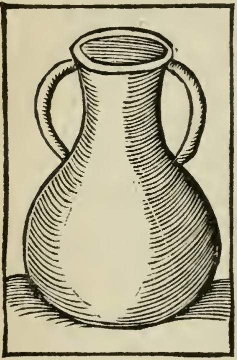
NVnc procedēdum eſt ad ipſa
Quintā Eſſentiam mellis quo
modo debet extrahi. Quum erg
ipſam extrahere volueris, habe
bonam quantitatem boni & opti
mi mellis, à quo fauus non ſit ad
huc ſeparatus, ſicut eſt quando d
alueari eximitur. Exprime mel à f
uis abſque igne, faciendo tres a
quatuor ſaccos ex panno colato
rio, in longitudinem duorum cu
bitorum. Largitudo verò debet e
ſe in quantum pannus ſe extendi
Hoc impleto, impone mel cum f

u

uo in prædictos ſaccos, & diebus æſtiuis ponantur & ſuſpendantur ad ſolem. Et ſub quolibet ſacco ponas vas mundum, ad recipiendum mel diſtillans à ſaccis. Et ſi fortaſsis fuiſſet diebus hyemalibus, calefiat balneale vaporarium, ſicut in Germania apud locupletiores habetur, & ſaccus pendatur ad parietem, vt ex calore balnei mel fundatur. Et quũ omne mel fuerit liquefactum, imponatur aliud in ſaccum, & fiat ſicut de primo. Et hoc toties facies, donec habeas quantitatẽ ſufficiẽtẽ. Et de fęcibus facias fieri ceram, ſicut moris eſt. Poſtea habeas ſex vel octo vaſa terrea, de meliori terra quàm poteris habere, quę ſint facta quaſi in modũ cucurbitæ, & quodlibet horum vaſorum ſit amplũ, vt poſsit tenere quindecim aut ſedecim libras. Et ſint in gutture

ſtricta

ſtricta,in vẽtre verò lata,ita vt po
ſis ſuperimponere alembicum , &
habeat ab orificio,per ſpatiũ vniu
palmæ, duas anſas in longitudin
vnius parui digiti,ita quòd poſsin
per eas imponi & amoueri à forn
ce,& ab inferius ſint optimè lutat
quorum forma eſt hæc.

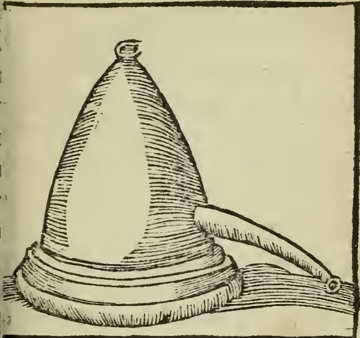

Et quum i
erũt oĩa prep
rata, magiſt
operis imple
quodlibet d
ctorũ vaſo
vſq; ad tert
partẽ de mell
ita extracto,
iã diximus,
reliquæ du
ptes vaſis ſi
vacuæ,ita vt mel poſsit aſcẽdere
deſcendere,& ponatur in furnũ a
cid

idiæ. Et ſuperimponatur alembicus, & omnes rimulæ circũquaque optimè obturẽtur cũ panno linteo, fermẽtato ex argilla tenui, & fac diſtillationẽ tuã lento igne. Quia ſi nimiũ calefaceres furnũ, mel ipſum in alembicũ aſcẽderet. Et ideo ſedula opera ſemper perſpicies, ſi vaſa ſint nimiũ calida, madefiãt lintei panni, & circunquaque inuoluãtur vaſa circa alembicũ, non tamẽ ipſum attingãt, vel ꝙ aliqua gutta aquæ ſuper ipſum cadat, quia citiſsimè alẽbicus rumperetur. Et linteoli ſint inuoluti circa ipſum vas, donec frigeſcat, & ſic ipſum mel nõ poterit aſcendere, vel per alẽbicũ diſtillare. Et prima aqua quæ ab ipſo melle diſtillatur, habet in ſe ſpiritus, qui aurum potabile ingrediũtur, & cum parũ ſenſerint caloris, aſcẽdunt, & non permanẽt. Et ideo mel, quod à fauo

fauo ſuo eſt extractũ per ignẽ, hui
noſtro operi pręſenti nil planè co
ducit, quia oẽs ſpiritus ex eo adẽp
ſunt, expirauerũt & ſeceſſerunt. E
hoc acuratè cõſiderabis. Quũq; i
alẽbico nullus ſpũs cõſpicies, extr
hãtur vaſa, & hoc ipſum conſyde
rare poteris, cùm guttulæ appare
bũt circa lineas alembici, & tũc va
ſa ex fornace extrahãtur, & mel i
quoddã vas ſeparatim reponatu
quia nihil vltra ad hoc opus vale
Et ſtatim infunde aquã bullientẽ i
tuã cucurbitã, & optimè lauetu
& habeas ſpatulã ferreã latã duor
digitorũ, cum qua ipſam cucurbit
optimè mũdabis, vt ſi quicquã me
lis cõbuſti in ea reſederit, poſsit a
ipſa amoueri & deponi. Et hoc fa
cies ſemper, quãdo volueris impo
nere mel in ipsã. Si verò volueris ſe
curè tuũ mel diſtillare, ita quòd n
hab

abeas aliquã ſolicitudinem, quòd
oſsit aſcendere in alembicum, ca-
as foliorum hederæ manipulum
num, & mellis librã vnã, miſcean-
r inſimul & diſtillẽtur, & ſic mel
ium nunquã aſcendet. Et hoc mo
o poſſet diſtillari per campanam.

Sunt tamen aliqui, qui accipiũt
aruos lapillos albos, qui in ripa
uminum reperiuntur, & hos in cu
urbitã cum melle imponũt, & eſt
idem

idem, quia mel non poteſt propter ipſos aſcēdere. Et quum omne me ita diſtillaueris, & aquā, in qua ſpiritus cōtinētur, in cucurbitā impo ſueris, pone ſuper ipſum alēbicū vitreū, & diſtilla, & ſpiritus ab ipſa aqua diſtillabūtur, ſicut ſuprà dictū eſt de aqua vitę. Et hęc erit Quint Eſsētia mellis. Hæc ergo habet odorē ſuauiſsimū, ſicut germen prunorū agreſtiū. Si verò non poſsis in alembico cognoſcere, quādo omne ſpiritus ſeceſſerint, amouebis receptaculū, & guſtabis materiā diſtillatā, & ſi habet guſtum mellis, ſcia ſpiritus adhuc eſſe ibidem. Et in e toties continuabis ipſam materiar diſtillare, vt nullus omnino ſapo mellis in ea remaneat. Spiritus ver congregati in vna cucurbita pon tur, & in ſuperficie claudatur cur vitro, & lutetur cum cera ſupradi

cta

ćta, vel cum luto ſapientiæ, & fiat vt ſupra dictum eſt de Quinta Eſ-ſentia vini. Et ſivis in hoc operari, habeas bonam quantitatem mellis.

Quomodo extrahēda ſit Quinta Eſſentia ex Chelidonia.

CAPVT XIII.

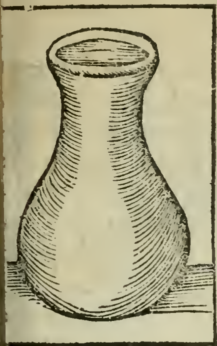
Chelidonia ſecundum Ray. Lul lium, & Ioannē de Rupe ſciſſa, *Lullius li. 1. cap. 4.* icta eſt, quaſi cœli donum. Sed ſi tymologiam vocabuli, & græcā eriuationē inſpicere voluerimus iter de ipſius deriuatione loquen um erit. Dicunt enim Plinius & riſtoteles Chelidoniam eſſe ab hi ndine nuncupatam, vel ab hirun nis viſu. Græcè enim Chelidon, rundo dicitur: Vnde prouerbiū hoc, μία χελιδὼν ἔαρ ȣ̓ ποιᾶ, hoc eſt, na Hirundo non facit ver. Ab c, nomen hoc chelidonia ſum-

pſit,monſtrata homini ab hirundine. Hac enim hirūdines oculis pullorum in nido reſtituūt viſum. Genera autem eius duo ſunt. Maior fructicoſo caule, folio paſtinacæ, cortice ampliore, altitudine duorum cubitorū, colore albicās, flos luteus. Minori folio hederæ minora aliquantū,& rotundiora, minus cādida, ſuccus croci mordax ſemen papaueris, florent aduētu hirundinum, diceſſu marceſcunt, florentibus ſuccus exprimitur, & in æreo vaſe cum melle leniter feruēti cinere decoquitur. Singulari remedio contra caligines oculorū vtuntur,& per ſe ſucco in collyriis,quod ab ea Chelidonia appellatur. Habet etiam innumerabiles alias virtutes, & ideo non immeritò huic noſtro operi immiſcere voluimus quomodo ex ipſa extrahenda

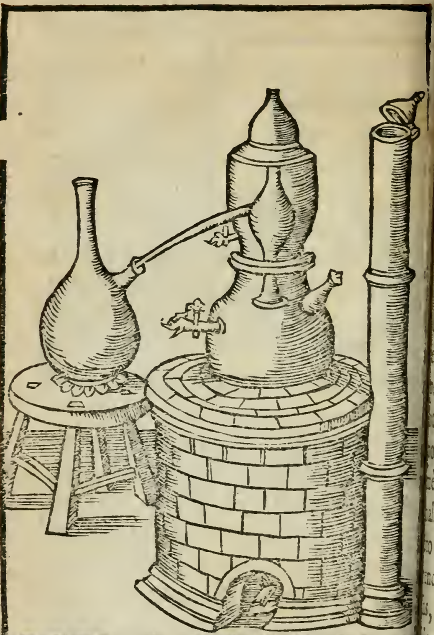
Virtutes Chelidoniæ.

Qu

Quinta Eſſentia, quæ etiam ipſum

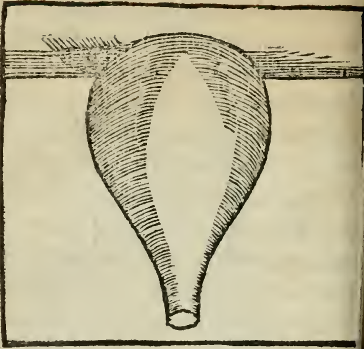

aurum potabile ingreditur. Cape ergo de Chelidonia tempore æſtiuo, quãdo eſt tota matura, viridis, & incipit quaſi albeſcere, & tota eius ſubſtãtia, ſcilicet flos, radix, herba in quantitate quam voeris, ſcindatur minutim & piſte r in mortario lapideo. Poſtea onatur in cucurbitam terream treatam. Et cucurbita impleatur ta, bene ipſam claudendo & lundo. Poſtea ponatur in fimum uinum recẽtem, ad fermentandũ

& di

& digerendum per ſpacium trium
hebdomadarum. Dehinc ſuperim-
ponatur alẽbicus, & diſtilletur in
balneo mariæ: Et ſit ignis admodũ
lentus, & omnia optimè obturẽtur
& exibit ex hoc ipſum phlegma, &
alia tria elementa manebunt in fun
do diſtillatorij. Poſtea fæces extra-
hantur ex ipſo, & optime terantur
ſuper vno marmore adeò tenue &
ſubtiliter quãtum poteris. Et poſt-
ea iterum imponãtur in vas, & ſu-
perinfundatur phlegma ab aliis tri
bus prius diſtillatum, & ſuperim-
ponatur alembicus cęcus. Et opti-
mè omnia lutentur, et ponantur in
balneo Mariæ per ſeptem vel o-
cto dies, ad putrefiendum & dige-
rendum. Si verò times expen-
ſis, fermentetur in fimo equino.
Hoc facto, materia paulatim infri-
gidetur. Poſtea ponatur in aliã for

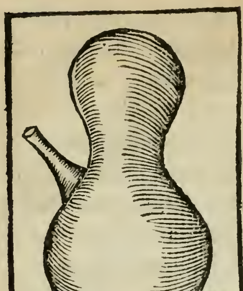

naceun ad diſtillandum per cinere
& imponatur alembicus cum r
ſtro, & diſtilletur ſicut in capitu
decimo, de ſeparatione olei ab ip
terra dictum eſt, & tũc exibit aq
limpida, habens colorem olei, q
in ſe duo eleméta complectitur,
licet aëré & aquã, & in fundo a
duo elementa reſidebunt, quæ ſi
ignis & terra. Quũ verò volue
ſeparare phlegma ipſum ab aëre,

nas oleum in diſtillatorium recẽs,
& diſtilletur in balneo Mariæ cum
modico igne,& videbis aſcendere
ipſum phlegma,& oleũ reſidebit in
dillatorio. Et ità habebis duo ele-
mẽta,ſcilicet aerẽ & aquã, quodli-
bet ſegregatũ ab altero. nã oleũ nõ
poteſt aſcẽdere vel ſublimari in bal
neo Mariæ quia ignis non eſt ſatis
potens. Quãdo verò volueris ſepa-
rare cætera duo elementa, accipe
fæces ex quibus oleum diſtillaſti,
& terantur ſuper marmore ſicut
prius. Poſtea cape quatuor partes
phlegmatis, & vnam partem fæcũ,
& inſimul miſceantur & incorpo-
rẽtur. Poſtea ponatur in fornacem
balnei per ſeptem dies, poſtea diſtil
letur per arenam magno igne, do-
nec exeat aqua rubicunda, & ſem-
per diſtilletur, donec in illam aquã
conuertatur. Et habebis in ea ele-

menta duo,ſcilicet ignem & aquã
Terra verò remanebit in fundo cu
curbitæ ſicut materia nigra. Dein-
de ponatur illa aqua rubicunda in
aliam cucurbitam,ſuperimponen-
do alembicum roſtratum,& diſtil
letur in balneo Mariæ,& phlegma
ſeparabitur ab ipſa,& in fundo va-
ſis remanebit oleum rubicundum
quod eſt ipſum elemẽtum, ſcilicet
ignis. Et ita habebis omnia qua-
tuor elemẽta ſegregatim extracta
vnum ab alio. Elementum verò ter
reum calcinetur cum igne forti, &
vrgeatur per ipſum ad ſpacium de-
cem dierum, vt bene poſsit exicca-
ri. Poſtea teratur iterum ſuper mar
more,& imbibatur cum ipſo phle-
gmate,& diſtilletur per alembicũ,
donec in illa materia videas paruos
lapillos albos ſicut ſal. Et hoc
ipſum ſal iterum diſſoluatur cum
aqua

qua ex qua diſtillaueris, & poſtea
terũ diſſoluatur,& diſtilletur. Et
ıoc fiat totiẽs,donec ipſa terra a-
nittat omnẽ impurũ & terreũ co-
orẽ, ſcilicet vt albeſcat,& in albe-
linẽ ceræ deducatur,et tunc habe-
ıis terrã ipſam rectificatam. Poſſet
utẽ aliquis percõtari, quare terra
pſa in fundo reſideat. Hoc eò fit,
uòd in fundo remanet aër, & ipſe
gnis per ipſam aquã tanquam per
hlegma poteſt extrahi, & nullo
lio modo. Quum autem faciliori
ia id facere volueris, diſſoluatur
uodlibet elemẽtum cum aqua ſua
er partes ęquales. Vt ſi phlegma in
uo eſt aër diſtillaueris, vt tantun-
em de aëre in fundo remaneat. Ac
ipias iterũ tantũdem de ipſo phle-
mate,et diſtilletur cũ aëre. Et hoc
at ſepties. Ex alio verò phlegmate
xtrahatur aër, ex ipſo quod poſt

ıërē remar
rit,pari m-
do extrah-
tur ignis, -
cut ſupra o
cuimus. Pt
ea diſtilletr
in balneo ıa
riæ, & abſa
hatur ipſu
phlegma, &
talis matea
adiūgitur tāto olei rubei, quod n
fundo diſtillatorij prius reman-
rat,ſicut iā declaratū eſt, & per -
ptē quoque vices diſtilletur. Poſa
ipſa terra cū phlegmate abluatr.
Et hac forma quodlibet elemeto
rū in ſua virtute magis perficitr
ad operandum operationes ſibi p-
propriatas. Eſt etiam alia via ſubi-
lior, redigēdi quodlibet elemeū
in ſuā ſummā ſubſtantiā et Quită
Eſſent ã

Eſſentiã, tamẽ presſupponitur, ꝙ elementũ quodlibet ſit prius iuſtificatũ. Deinde accipiatur & ponatur in vas circulatoriũ. Ponatur ĩ fimũ equinũ, aut in balneũ Marię, ꝑ dies triginta. Poſtquã aũt ita circulaueris ꝑ hoc ſpaciũ dierũ triginta iterũ diſtilletur. Tũc corpus ipſum tãquã materia groſſa permutabitur in ſpiritũ vel ſubſtantiã ſubtiliſsimã. Sũt etiã quidã qui faciliori via hoc operãtur, accipiendo quatuor partes terræ, & vnam partẽ de vno quatuor elementorũ, quodcũque volueris, et digeratur in forma prędicta, & circuletur ꝑ dies xxx. & ꝑ crebrũ aſcẽſum & deſcẽſum materiæ qui fit in circulatorio, ꝑ tantũ tẽporis quodlibet elementorum in Quintã Eſſen. permutatur. Et quũ ſcire volueris, qñ materia ſit ſatis circulata, vide quũ ipſa Quinta Eſſentia natat ſuꝑ aliã materiã, tũc ſatis eſt

tis eſt. Habes itaq; ſatis ſupérq; declaratũ, qũo ſint ſeparãda quatuor elementa & quomodo ipſa Quinta Eſſentia ſit extrahenda ex ipſa Chelidonia. Reſtat nũc dicere virtutes Quintæ eſſentiæ ab ipſa Chelidonia extractæ. Elementũ igitur aquæ ſiue ipſum phlegma cõducit ad omnes ægritudines corporis calidas & frigidas. Temperat etiã omnes venas circa cor exiſtentes, & omne venenum ab eo expellit. Curat etiam omnes morbos accidẽtales pulmonis. Sanguinem purificat & hominẽ præſeruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Opitulatur denique omnibus infirmis, etiã in quacunque infirmitate ſint. Elemẽtum verò aëris eſt ſicut oleũ, & habet has virtutes: Iuuenes in robore ſuo confirmat, in fortitudine ſcilicet & venuſtate, quum vſi aliquando fuerint in epulis, quia nullum ſan

Virtutes Q. Eſſen. ex Chelidonia.

um ſanguinem permittit putreſce
e. Adurit etiam & expellit omne
ohlegma ſalſum, et melācoliam ſu-
tollit, omnem denique aduſtionē
oleræ aufert. Elementum autem
gnis, quū de eo accipiatur in quā-
itate vnius grani tritici, & conte-
atur, & incorporetur cum vino
optimo, & in collū hominis ęgro-
i, imò etiam ſemimortui immitta-
ur, hanc habet efficaciam. Omnes
ires corporis amiſſas recuperat et
efocillat: penetrat enim vſque ad
or, & ipſum calefacit, & expellit
omnia venena & omnes humidas
uperfluitates ab ipſo corde. Si vis
ominem in agone mortis exiſten- *Sanatio hominis*
em in vigeſima parte horę curare, *ex agone*
t ſit miraculum, & quaſi illuſio, *mortis.*
abis ei granum vnum olei huius,
uod eſt elementū ignis, & ſtatim
oualeſcet, etiam vt aſtantes mira-
untur, dicentes, eſſe quoddā ma-

gnum

gnũ miraculũ. Et ita ſentit Lullius lib.2.diſt.2. Sunt autem aliqui, qui alio modo Quintã Eſſentiã ex chelidonia extrahunt, accipiendo chelidoniã dum adhuc floreſcit, cũ radice & flore, et põderetur, pondus vſque ad ſuum tẽpus reſeruando: diſcindatur minutim, et ſup ipſam infunde aquam fontis purã, & ponatur ſuper ignẽ, & tantum bulliatur donec ad ſuũ prędictum pondus reducatur. Hoc facto, piſtetur in mortario lapideo, et exprimatur ſuccus per pannũ colatoriũ, amoueantur fæces, & reliquũ bulliatur donec ad ſpiſsitudinẽ mellis perueniat. Et tunc illa materia erit pręparata, ad ſeparandũ quatuor elementa, vnum ab alio. Et ponatur in cucurbitã ipſam implẽdo pro media parte, & lutetur deſuper alembicus meliori via qua poteris, & diſtilletur

Alius modus extrahendi Q. Eſſent. ex Chelidonia.

ır igne lento in balneo Marię, ita
uòd aqua ab ipſa materia expella-
ır. Deinde diſtillatoriũ ponatur
ı cinerem,& ſeparabitur ab ipſa
ia aqua, quæ eſt ſicut oleũ. Quũ-
ue tertia vice videris oleum ſu-
ernatans, amoueatur receptaculũ,
: aliud anteponatur, ad recipien-
um illud oleum, quod eſt ignis.
t ita habes tria elementa, ab inui-
em ſeparata, ſcilicet aquam, aërẽ,
: ignem. Terrea verò ſubſtantia
ı fundo vaſis remanet ſicut mate-
a combuſta. Et quodlibet horum
ementorum ſegregatim in vaſe
ſeruetur. Quũ verò quodlibet ele
ıentorũ volueris rectificare, quia
c fieri oportet, ſi vis eo loco medi
inarũ vti, aqua ıgitur ipſa ꝑ alem-
icũ ſepties diſtilletur, et in quali-
et diſtillatione cucurbita optimè
uetur à fęcibus remanẽtibus quæ
debent

debẽt admiſceri elemẽto terreo, &
diſtillentur in balneo Mariæ, &
vas in quo aqua illa debet reſeruar
optimè perlutetur. Tali etiã mod
rectificabis aerẽ per ſeptẽnariã rei
teratione in cineribus, ſemper mi
ſcendo fæces cũ ipſa terra. Hac eti
forma elementũ igneũ temperabi
& iuſtificabis. Et hoc eſt ipſun
oleũ tertiũ. Et quodlibet oleorũ r
ſeruetur in vaſe bene clauſo. Poſt
quã autẽ rectificationes cuiuslibe
elementorũ monſtratę ſunt, operę
precium eſt, ſcire naturam & virt
tẽ cuiuslibet elementorum. Aque
ergo qualitatis vis eſt, expellere o
mnes calores & venena ab ipſo pe
ctore, mũdificare etiam ſanguinẽ
Valet etiam contra opilationes pu
monis & epatis. Corrumpit om
nem humorem et phlegma ſuperu
cuũ. Denique hominem in nouen
diebu

diebus ab omni infirmitate liberat. Oleũ verò aëris iuuentutem & robur cũ pulchritudine & optima ve nuſtate cõſeruat, nec permittit ſanguinem putreſcere, vel melancoliã dominari, aut coleram adurere, nec phlegma in corpore humano abun dare ſinit, augmẽtat ſanguinem, & per quæq; mẽbra ipſum diſgregat. Et ideo qui hoc oleo aëris vtũtur, ſæpe phlebotomiſant, quia eſt valde penetratiuũ. Aegrotos maximopere ſuſtẽtat & nutrit. Valet etiam, ſi quiſpiam timeat & in periculo ſit amittendi oculũ, & per ſpatium triginta dierum imponat in ipſum omni die vnam guttã vel duas, & in hoc miraculoſe prodeſt. Efficacia verò qualitatis igneæ multo eſt maior cæteris duabus. Operatur enim in illis in quibus priora nihil proficiunt. Homines ſenes in iuuentute

Naturæ & virtutes oleorũ ex quatuor elementis.

Ignea qualitas excellit omnia olea

cõſeruat, & facit ipſos iuueneſcer
Et ſi homo eſſet in iudicio morti
& caperet de hoc oleo ignis in qu
titate vnius grani tritici, cum vin
vel cũ aqua vitæ tẽperatum, reſtau
rat ipſum ad vitã, calefacit ſangu
nem, recreat cor, conſeruat homi
à morte, & ipſi reſtituit vires iuue
tutis. Et ſi ſumitur cum aqua ſili
nis, dicitur eſſe elixir vitæ. Mater
quidẽ terrea rectificata per diſſol
tiones, coagulationes, & calcin
tiones, eſt ſubtile ſal terræ, cũ qu
poſſunt trãſmutari omnia meta
in lapidẽ, cum quo omnes ſpirit
figũtur, habentes humiditatẽ rad
calem. Nutrit etiã leproſos. Ex ho
autem Philoſophi antiqui lapide
fecerunt, quẽ Philoſophalem app
lauerũt. Modus verò ſumẽdi ipſa
medicinam, eſt hic: Recipe tres g
tas ignis chelidoniæ, tria cochl

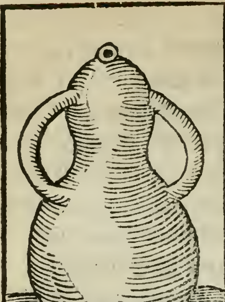
Lapis figendi oẽs ſpiritus.

ia aquæ roſarũ, medicũ cochlea-
e de aëre ſanguineo, capiantur im-
iïxta ſimul ſtomacho ieiuno. Si in
rmitas eſt calida, detur cum vino,
c ſi homo exceſsiſſet annum vige-
mumquartum, cum aqua vitæ. Si
utem febres ſunt calidæ, nullo mo
o debet adminiſtrari patienti.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam ex ſanguine humano, ouis, carnibus, & ſimilibus.

CAP. XIIII.

I vis ergo extrahere Quintam
Eſsẽtiã ex ſanguine humano, ac-
piatur de ſanguine hominis ſan-
uineæ cõplexionis, vel colerici ſa-
, mediocris ætatis, & bonũ vinũ
bentis, poſtquam phlebotomiſa-
rit, & ſanguis reſidens in fundo
ſis ab ipſa aqua ſegregatus fue-
, teratur in aliquo vaſe cum deci
parte ſalis communis, & bene

concutiēdo
ſimul miſce-
tur, & pon-
tur in pellic-
nū clauſum::
poſtea por-
tur in fouea
quinque pe
ꝓfundā, &
tāduorūpe
habētem v
ſtratū de ca
uiua, & aliud de fimo equino, ſic
ſupra dictum eſt de digeſtiuo, & r
mentetur ibi per vnam Lunam, el
circiter, ſecundum quod vides
tempus eſſe nubilum vel ſerenu.
Poſtquā autem videris ipſam me
riam eſſe reſolutam in aquam, ſci-
cet quòd groſſa ſubſtantia, quæ i
fundo pellicani reſidet, ab aqua p
nitus ſit ſegregata, extrahatur
ipſo fimo, & ponatur in balne

Ni

Mariæ cum alembico,& diſtilletur
gne lẽtiſsimo,ſicut ſupra de Quin
a Eſſentia vini dictũ eſt. Et quum
rimam diſtillationem perfeceris,
dmiſceatur iterum cum fæcibus
uæ in diſtillatorio remanſerũt, &
terum in fimo putrefiat, donec vi-
eris purum ab impuro eſſe ſeque-
ratum,& materiam depuratam &
ub tilem natare ſuper fęcẽ,& ſi ſit
empus clarũ,putrefiat in loco prę-
ito,longioríq; tempore, ſi fuiſſet
ebuloſum vel imbriferum. Hoc
cto, ſecundariè diſtilletur.Poſt-
a iterum cum fæcibus ponatur ad
igerẽdum, & denuo diſtilletur,et
oc fiat quatuor vicibus ad minus.
oſt diſtillationẽ autẽ quartã circu
bis tẽpore lõgo, ſicut ſupra dictũ
t de Quinta Eſſentia vini, ita vt
lem perfectionem acquirat,vt ex
aritate ſua immaterialitatẽ & in-

corruptionem adipiſcatur, & per diſtillationem approprietur Quintæ Eſſentiæ ſanguinis humani corporis. Et hæc in omnibus ægritudinibus ex nimia ſua nobilitate et virtute maximè eſt ſuſtẽtatiua naturæ humanæ, & citiſsimè ægrotantẽ, à quocũq; morbo liberat. Et hęc ſufficiãt de ſanguine humano. Ex carne autem & ouis quum Quintam Eſſentiam extrahere volueris, caro illa, ex qua illã educere vis, ſit ſubtiliſsimè & minutiſsimè conciſa, & poſtea in mortario piſtetur, cũ decima parte ſalis cõmunis. Pari modo oua in mortario cum ſale piſtẽtur donec in aquam redigantur, ponãtur poſtea in cucurbitam, & ſuper imponatur alembicus cæcus, & fiat per omnia in digeſtione, fermentatione & diſtillatione, ſicut iam de ſanguine humano elucidatum eſt.

D

e modo extrahendi Quintam Eſſentiam de pomis, piris & aliјs fructibus.

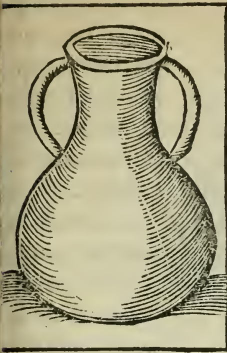
CAP. XV.

I vis extrahere Quintam Eſſentiam à pomis, piris, prunis, cera-, caſtaneis, & aliis generibus fru- ium, minutiſsimè cum cultello iſtulentur, poſtea piſtētur in mor io terreo, & optimè incorporen r cum decima parte ſalis commu s. Poſtea ponantur in cucurbitá, ſuperimponatur alembicus cæ- s, & optimè pertuletur & pona- r in fimum, ad putrefiendum, ſi- t iam de ſanguine humano eſt di .Et tunc eſt perſpiciendũ, ſi ali- is fructuũ habeat virtutẽ ad hoc quod vti volueris, quia illa vir- & præſtãtia ipſius fructus venit ſui Eſſentia, quæ in ipſa materia latens & occultata: & illa dum à

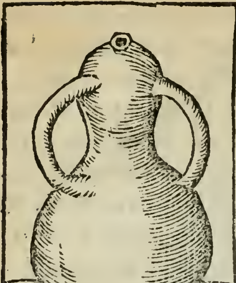
fæcibus ſuis,& à materia groſsior. ſegregata & ad immaterialitatẽ & quaſi incorruptionem quãdã reductа fuerit, haud immerito à Philoſophis Quinta fructus Eſſentia nũcupatur. Et ideo millies maioren habet virtutem quàm antea habuerat,dum adhuc corpus erat elementatũ. Fæces enim ipſorũ fructuun ex quatuor qualitatibus(vt nemin dubium eſt)compoſitæ ſunt.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam à floribus, herbis, & radicibus. CAP. XVI.

SI vis ſeparare Quintã Eſſentian à quatuor qualitatibus florum herbarum, & radicum, Accipia eas dum bene ſunt maturæ,cum tota ſubſtantia ſua tempore claro & ſereno,luna ipſa creſcente, & iar quaſi plena,quia tunc omnes flore herbæ,& radices carent quodãmo

do omni corruptione, ita quòd ſunt ſeparatæ ab omni calore extraneo & ſupernaturali, et optimè ab omni immũdicia purgẽtur. Poſtea minutiſsimè ſecando, piſtentur in mortario marmoreo, cum decima parte ſalis, & ponatur in circulatorium. Fermentetur in fimo equino per vnum menſem, omni hebdomada renouando, ſemel fimum. Menſe autem peracto extrahatur à fimo, alembicum cæcum deponendo, & ſuperimponatur alembicus cum roſtro, & diſtilletur in balneo Mariæ, augmentan-

do primum igne vſq; ad tertium gradum. Et aqua diſtillata reſeruetur, et fęces ex cucurbita extrahantur, & pulueriſetur minutiſsimè. Poſtea ſuperinfundatur aqua diſtillata ſuper fæces, & iterum apponatur alembicus cæcus, omnia optimè lutando, ſicut priori vice feciſti, & diſtillentur in balneo Mariæ, ignem minuendo per gradum medium. Poſt hoc iterum fæces pulueriſentur, & ſuperfuſa aqua, quæ ab ipſis erat diſtillata, iterum digeratur vt ſupra, & tertio diſtilletur, & putrefiat, ſemper ignem

ignem diminuendo per medium gradum. Putrefactio quoque decreſcat ſemper per medium gradum, ſcilicet quòd in ſecunda digeſtione putrefiat per dies viginti & vnum, in tertia per dies quatuordecim, in quarta per dies octo, ita, quòd quaternis vicibus fermẽtetur. Quarta autem diſtillatione peracta, ponatur in hoc circulatoriũ. Et ſepeliatur in fimo equino, vel in balneo, faciẽdo ignem in primo gradu. Poteſt etiã poni ad Solẽ diebus ęſtiuis, vel etiam occultetur in vinacea, & ibidem circuletur per vnũ menſem integrum, vel paulò plus, quia quãto plus circulatur, tanto nobilior efficitur, dum ſuperflua humiditas quatuor qualitatũ penitus digeritur, cõſumitur & reſoluitur in circulatorio per frequẽtem aſcẽſionẽ & deſcẽſionem. Et ita habes Quin-
tam

tam Eſſentiã, in qua maxima virtus herbarum, florũ, & radicum deliteſcit. Magis tamen eſt efficax, ſi accipis herbã, ſemen, vel radicem, & diſtillaueris ex eis aquam, & illa aqua ita diſtillata iterũ ſuper fæces ſuas, vnde eſt diſtillata, fundatur, digerẽdo in fimo equino per ſeptem dies. Poſtea diſtilletur per cineres omni via, modo, & forma, ſicut ſupra in Chelidonia eſt factũ. Quia per hoc ex ipſis quatuor qualitates ſeparabis, & materia tãto nobilior & prętantior reddetur. Et quodlibet ſegregatim reſeruetur, quia aliter fæces nullius eſſent valoris. Poſsit aũt aliquis ſciſcitari, quid eſt Quinta Eſſentia, quũ non ſit plus quàm alia aqua diſtillata? Ad hoc ego reſpondeo, ipsã nihil aliud eſſe in forma & viſione quàm aliã aquã diſtillatam. Sed multo maior, ſubtilior, & nobilior

lior eſt quàm alia aqua diſtillata ſimplex, quũ per multas & varias digeſtiones, circulationes, & diſtillationes omnis phlegmatica & aquea humiditas in ipſa ſit cõſũpta. Pari modo per ſuã excellentẽ ſubtilitatem, dũ ſuper fęces funditur, & iterũ digeritur, & ab ipſis fæcibus iterũ diſtillatur, omnẽ ſuã vim & virtutẽ, quæ in ipſa latebat, recuperauit. Et ideo aſsimilatur ligno cõbuſto, qđ iã in carbones eſt redactũ, & tamen ipſi carbones nõ ſunt vlterius flamma. Cõparatur etiã mortuo. Dum enim ipſa anima eſt à corpore ſegregata, cadauer ad aliud nihil prodeſt quàm ad putreſcẽdum. Et propterea omnia ad vnguem manifeſtare volui, vt ſi quippiam ſubtilis & magnæ efficaciæ habere velis, poſſes ad operationem ſecundum animi tui libitum perducere, accipiendo

de

de iſta Quinta Eſſentia loco aliarũ aquarum, & adiungendo quaſcũq; ſpecies volueris, et pari modo diſtiletur ſicut iã ſępius auditum eſt, ſcilicet recipiẽdo de Quinta Eſſentia vncias vj. aliarũ ſpecierum quarũcũq; drach. iiij. pulueriſentur ſubtiliſsimè, & ponatur in cucurbitam, ſuperimponẽdo alembicũ cæcum & digeratur in fimo equino per menſem integrum. Poſtea diſtilletur, ignem faciendo vſq; ad finem tertij gradus. Poſtea fæces pulueriſentur & ſuperfuſa aqua de eiſdem diſtillata, ponatur iterum in alembicum cæcum, digerendo per tres hebdomadas. Deinde iterũ diſtilletur, & digeratur per dies quatuordecim, minuendo ſemper ipſum ignẽ per vnũ gradum. Et cum quater diſtillaueris & putrefeceris, iterũ fæces pulueriſentur, & vltimò ignis fiat in

in primo gradu caloris, & digeſtio fiat per dies octo. Poſtea ponatur in circulatorium, & ibidē circuletur quātum volueris, tunc in quolibet mirabilē operationem inuenies, ad quā ipſa materia eſt ordinata. Si au tē putes de corruptibili fieri incor ruptibile: decipieris, vt ait Ioannes de Rupeſciſſa: Licet enim faciat cor ruptibile incorruptibili vicinū, tamen ad verā perfectionem non ducitur, vt ait Lullius. Quia quicquid ſub cœlo eſt, corruptibile eſt. Et ideo maxime eſt abſurdum, præparare vel facere varias res, vt aliqua materia poſsit omnino à corruptione præſeruari. Sicut in ægrotis videmus, qui aliquando à medicis caſu fortuito ſubleuātur, nulla tamē debita cura præeūte. Sed tamen (vt ait Ouidius) Non eſt in medico ſemper releuetur vt æger. Quia ſi hoc

eſſet

eſſet, homines qui ab hinc iam centum aut ducentis annis elapſis ſunt mortui, adhuc eſsẽt in vita. Ideóq ſi verò auro potabili vtereris, ſicu iam ante quingentos annos in vſi fuit, putes te trecẽtos aut quingentos annos victurũ, ſicut de pluribu veterum legitur, friuolũ hoc eſt, & maxime ridiculũ hac ætate noſtra quum natura hominum, & virtu vegetatiua de die in diẽ decreſcat quúmq; nullum bonum inter homines ſit regimen in eſu & potatione Quia noſtro tempore (quod etiã diuus Paulus præcinit eſſe commune) nemo eſt qui dubitet, plures mori crapula quàm gladio. Deniq; nullum Dei cultum, timorem & cerimonias recto tramite obſeruamus ſicut anteceſſores noſtri fecerunt Et ideo raptus eſt iuſtus, ne maliti immutaret intellectum. Viri ſangu

nur

ium & doloſi non dimidiabunt
lies ſuos. Et ideo quicquid moli-
aur, inane eſt.

Quomodo ſit extrahenda Quinta Eſſentia ab antimonio.

CAP. XVII.

ESſentia Quinta ex antimonio extracta, multũ valet, ad plagas ſiccãdas. Et fit ita: Recipe puluerẽ ntimonij ſubtiliſsimũ, incorpore-ır cũ aceto diſtillato, & ſit melius uod haberi poteſt, & tantũdẽ ibi-em permittatur antimoniũ, donec cetũ in colorẽ rubicundiſsimũ cõ ertatur. Coletur deinde acetum, & ›natur in vas mundũ, & ſuperin-ndatur de alio aceto diſtillato, & ›natur ſuper ignem modicũ, do-c acetũ coloretur. Et hoc fac to-ːs, vt acetum ceſſet colorari. Ip-ımque quod coloratum eſt, acci-es, ponendo in cucurbitam, di-

ſtilletur per alembicum in fornac cinerum. Et primò diſtillabitur ac tum ipſum, poſt hoc per roſtru alembici videbis egredi materia mille colorũ, & hæc eſt ipſa Quint Eſſentia, quæ à Philoſophis appe latur Plũbũ philoſophorum. Nu cupatur etiam à quibuſdã Artiſt lac virgineum. Eſt tamẽ differẽs a illo, de quo infrà dicetur, & fe oleo benedicto in colore aſsimil tur. Hæc itaque ponatur in pellic no, ad circulãdum per dies quadr ginta, & poteris eo vti ad omn plagas loco Balſami, quia facile & citiſsime omnia vulnera curat. Et i omnibus apoſtematibus mirum i modum confert. Ex ipſo plumb quoque vel ceruſa etiam extrahitu Quinta Eſſentia, ſicut ex antimo nio, ſuperfundendo acetum diſti latum, per digitos quatuor. Poſte

Errat hîc: quia per eorũ plũbum non intelligũt Q. Eſſentiam antimonij.

Ex plũbo Eſſentia.

in

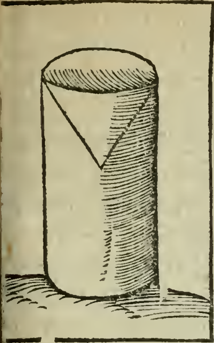
i fimo equino digeratur, ſicut nar
tum eſt de Quinta Eſſentia her-
rum & florum. Deinde diſtille-
r, & primò videbis aſcendere ip-
m acetum, poſt ipſum quandam
miditatem, ſicut eſt oleũ, & hoc
iam appellatur oleum plumbi, ſi-
Quinta Eſſentia plumbi, & ha-
t in ſe quandam dulcedinem, ſi-
t oleum antimonij. Valet autem
ntra omnes combuſtiones ignis,
aquæ calidæ, & contra impetigi
m, & veſicas cholericas. Notan-
m tamen eſt, ipſam ceruſam prius
ere ablui ſæpius cum aqua roſa-
n, colando per pannum lineum,
nec nil in ipſo remaneat de pul-
e ceruſæ. Deinde exiccetur, &
i reſeruetur. Et ita vult Serui-
, & Ioannes de ſancto Amando,
er Antidotario Ioannis Meſuæ.

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam ex Sole.

CAP. XVIII.

MVlti diuerſi modo de Quint Eſſentia auri tradiderunt, t mē breuitatis cauſa ſubtiliorem breuiorem modum demonſtrab mus. Quum ergo volueris extrah re Quintam Eſſentiam ab ipſo S le tanquã pretioſiſsimo omniũ m tallorum & perfectiſsimo, cape S lis optimi vncias iiij. Mercurij vi & optimè abluti vncias xxiiij. fi amalgama. Et habeas tria vel qu tuor, vel plura inſtrumenta terrea figulo facta de optima terra, qua habere potueris, & fiant in forn pixidis, de vna latitudine & ampl tudine ab vno fundo ad aliũ, & fi in fundamento rotunda, in longi dine vnius palmæ lata, ita vt poſ ingredi tigillum aurifabri, & ab i

t

tus ſint vitrea
ta, & circa am
bitum vel ori-
ficiũ. Quorũ
forma eſt hęc.
Poſtquam au-
tem facta fue-
rint, circa ori
ficiũ optimè
adæquẽtur &
poliantur, ita
ſint ęquata perfectiſsimè. Hoc fa
o, accipe tria aut quatuor tigilla
l crucibulos, ponẽdo in ignẽ, &
lefaciẽdo, vt rubeſcãt, & cùm ita
int cãdẽtes, amoueatur vnũ & ſu
r marmor ponatur infundendo
ũm amalgama, & ſubitò habeas
um ex prædictis inſtrumentis, ſu
imponendo ipſum tigillum, in
o eſt amalgama, & ſine ita frige-
re ſuper lapidem. Dehinc habeas

pedem leporis, cum quo vaſculu
optimè ab omni Mercurio mund
tur, qui in ipſum ab intus aſcēdit,
rurſum in tigillum imponas, cu
ipſo amalgamate. Abhinc impon
tur amalgama in conctile mūdun
optimè ipſum terendo & agitand
cum inſtrumento ferreo, vel paru
piſtello, & videbis aſcendere qua
dam materiam nigram, ſubtilem
leuiſsimam, ſicut eſt puluis aliqui
quem cum penna abſtrahes, imp
nendo in cucurbitam, & optin
ipſam perlutabis cum luto ſapie
tiæ. Accipiatur deinde amalgam
& imponatur in aliud tigillum c
deſcens, ſuperimponendo vnum
prædictis vaſis, & frigeſiat ſup
ipſo marmore, & fiat per omnia
cut de primo. Si autem breuiori v
velis hoc operari, ipſum amalgan
in tres vel quatuor partes diuid
tu

ur, imponendo quamlibet partem
n vno vaſorum, ſicut per omnia
narratum eſt, & quum amalgama
rit infrigidatum, ſemper habeas ti
illum candeſcens præparatum, vt
nponas aliud, ſemper ipſum vas
ıundando cum pede leporis, ſicut
ım dictum eſt, & Mercurius qui
ſcendit ab intro, debet ſemper ad-
ıiſceri iterum cum amalgamate,
onec nullum Solem videas admi-
tum cum Mercurio. Hæc autem
ıateria nigra, de qua iam diximus,
Philoſophis Caput corui appella-
ır, & eſt initium omnis veræ &
erfectæ ſcientiæ. Et licet ſit nigra
: fuſca: eſt tamen aurum quod in-
ındendo poteris probare. Et quan
o videbis ipſum Mercurium non
lus reddere de tali materia nigra,
ınc eſt certiſsimum indicium,
ullum Solem plus in ipſo con-

Errat: quia Caput corui apud philoſophos eſt denigratio materiæ. i. putrefactio vel digeſtio.

tineri. Dum ergo ipſam ita collegeris, debet optimè lauari, vt totus Mercurius ab ea ſecedat & ſeparetur. Hæc autē lauatio fit hoc modo: Diſtilla ſemel aquā fontis per alēbicum, imponendo materiā nigrā in vrceo vitreato, ſuperinfundēdo de hac aqua diſtillata, & teratur cū digito mūdo hinc & inde, & videbis Mercurium ab ipſa materia ſeparatum, in fundo reſidere. Poſtea colabis aquā & materiā ab ipſo Mercurio in vrceū alium vitreatū, ſuperinfundendo aliam aquam diſtillatā, faciendo ſicut prius. Et hoc toties, donec tota materia ab ipſo Mercurio ſegregetur. Poſtea recipe vrceū cū illa nigra materia, & pone ad locum ſecurū, ipſum optimè tegēdo, ne aliquid impuri poſsit incidere, & dimitte ita requieſcere per diē & noctē, & tota materia in fundo reſidebit.

ebit. Dehinc aqua à materia ipſa
oletur cũ pãno lineo albo & mun-
o, & illa materia ſiccetur ſuper
aruum ignem, de carbonibus fa-
:um, aut ponatur in arenã calidã,
el in cineres. Poſtea in cucurbitã
onatur ipſam optimè lutando, &
ſui reſeruetur, donec volueris ea
ti. Mercurium autem tuum, cum
uo vis facere amalgama, debes ita *Præparatio amalgamatis ex Mercurio.*
æparare. Primò accipe de Mercu
o quantum volueris, imponatur
mortarium cum aceto & ſale
ommuni, teratur, immiſceatúrque
ſimul cum piſtillo ligneo, donec
etũ in nigredinẽ deducatur. Quo
cto, ab ipſo Mercurio ſegrege-
r, & coletur, aliud recẽs ſuperin-
ndendo, iterúmq; piſtãdo, donec
grefcat. Deinde iterũ coletur, &
iud ſuperinfundatur. Et hoc fac
ties, vt ipſum acetum deſinat ni-

greſieri. Poſtea permittas ſtare do
nec Mercuriū in ipſo fundo vid
ris,& inde acetū iterū coletur. Me
curiū verò ipsū cū ſale in vrceo v
treato pones ad ignē, vt exiccetu
Quo facto, ipſa materia in ſubſtan
tiam aliquantulū durā emutabitu
Hanc ergo in mortario iterū ter
cum piſtello ligneo, ſuperfundēd
aquam fontis purā, ſemper terēdo
Et quando videbis materiā nigra
eſſe, colabis aquam ab ipſa, & imp
nes recentē. Et hoc fiat toties, done
tota nigredo ab Mercurio abeat
recedat vnà cū ſale, & tunc eſt præ
paratus ad ipſum Solē. Dehinc p
linteolum coletur tribus aut qu
tuor vicibus, & vltimò per cori
ſicut faciūt aurifabri. Verā ergo
habebis Mercurij rectificatione.
Alia præparatio mercurij. Sunt tamen aliqui, qui alio mod
ipſum præparant, ſcilicet accipiēd

cap

capita allei, quę optimè debẽt à corticibus ſuis mũdari, deinde piſtẽtur quantũ poteris, & exprime ſuccum ipſum per pãnũ, & accipias de Mercurio quãtũ volueris, teratur ſuper marmor, cum prædicto ſucco allei, donec mortificetur, & ab inuicem ſeparetur Mercurius, vt nihil penitus de ipſo appareat. Deinde alium Mercuriũ, iterũ cũ alleo terendo, & fiat ſicut de primo. Quo facto, ponatur in vas terreũ vitreatũ, aut in mortarium, terẽdo fortiter cum piſtillo ligneo, admixto ſale & aceto, & quum nigra fuerit, coletur, & iterum aliud acetum imponatur. Et hoc fac toties, donec nihil de materia nigra remanebit, & ita erit optimè præparatus. Alij verò alia via ipſum purgant, & eſt melior quàm illa quæ fit cum ſale vitri, & *Alia purgatio melior.*

vitr

vitreolo,& fit ſic: Accipe ſal cõmune præparatũ, & cũ ipſo Mercuriu ſublimetur, & cùm albeſcit ſicu nix,proiiciatur in aquã calidã, donec inſimul congeletur. Quo facto ex aqua deponatur, & fiat ſicu priori modo,& erit optimè purgatus. Cum quo poteris ſoluere deinde Solem vel Lunam peroptimè.

De *modo diſtillandi per deſcenſum.*

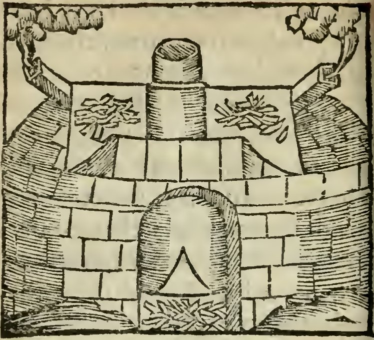
CAPVT XIX.

DVplicem eſſe modũ diſtillandi neminẽ latere arbitror, per aſce ſum ſcilicet & deſcenſum. Quoru ille ab omnibus facile eſt cognitus hic verò à paucis. Qua de re operę pretium me facturum ratus ſum, ſi huius artis tyronibus viã diſtillationis per deſcenſum inſinuaro. Plu ra enim per hunc modum diſtillantur, Sicut fit in oleo Iuniperi, in oleo benedicto, in oleo nucis muſcatæ,

ſcatæ, in oleo vitellorum ouorum, & in multis aliis. Tàlis ergo diſtillatio poteſt fieri in fornace quadrata, facta ex lateribus non coctis. Et ſit in amplitudine & latitudine triũ cubitorum, vel paulò plus, ponendo vnum lapidem poſt alium, ſicut fit in Germania, in cõſtructione focorum, ſuper quibus eſculenta coqui ſolent. Et ſit de terra, in altitudine vnius cubiti & medij ab omnibus lateribus, excepto anteriori, ſupra quod ponãtur ferramẽta, ſuper quibus alij ſint lateres tenues, quos tegulas dicimus. In medio verò habeat foramen latitudinis vnius cubiti, quum ex ipſa longitudine fit annulus, per quem poſsit immitti pes hominis. Super hunc ergo focum ab omni parte fiat vna poſitura laterum muralium, in altitudine vnius cubiti, vel circiter duorum.

Cuius

Cuius forma eſt hæc.

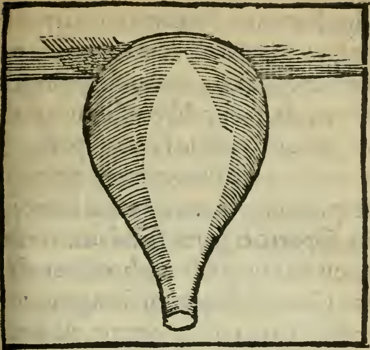

Furnus diſtillationis per deſcenſum.

Poſtea habebis fornacem para tam ad diſtillandum & ſigillandun omnia vitra diſtillatoria quæ vo lueris recludere, & appellatur Sigi lum Hermetis, ſicut in capitulo ſubſequenti copioſè declarabitur

Quum ergo volueris diſtillar per deſcenſum, accipiatur cucurbi ta de meliori terra quàm inueniri

potu

Vas deſcẽſionis ex bona terra, vel cupro.

otueris, vel ſi non poſsis habere
onam terram, fiat de cupro vel au-
icalco, & impleatur vſque ad ter-
iam partem cum materia illa, quã
iſtillare volueris, & in hoc clauda
ur cooperculum ferreum tenuiſsi-
num, factum de laminis ferri, ſitq;
lenum foraminibus paruis: & ori-
cium cucurbitæ vertatur hoc mo
o. Et intret foramen quod eſt in
fund

Quomodo diſtillatur per deſcenſum.

fundamento fornacis in latitudi
trium digitorũ, & ſint omnia pe
optimè lutata, quòd à ſummita
fornacis in fundũ eiuſdẽ nil poſ
cadere. In inferiori verò parte fo
nacis ponatur receptaculum, ad ſ
ſcipiendum materiam diſtillantẽ,
in ſuperiori parte fundamenti fo
nacis fiat ignis de carbonibus ab
mni latere, ſit tamen longinquu
diſtillatorio, in quantum eſt poſ
bile. Et in principio, ignis debet e
valde exiguus, poſtea ſenſim & p
latim ſemper augmentetur, & ſe
per poteris ipſum appropinqua
paulatim ipſi cucurbitæ. Et ſci
quòd quælibet materia in princ
pio diſtillabit aquã, tamen vna pl
quàm alia, quemadmodũ aſsidu
huius artis ſectator ex variarũ m
teriarũ diſtillatione videre pote
Ponatur ergo infra ipſum orific

p

ſer fundamenti ſuperioris partem
cucurbita vitrea in inferiori parte
fornacis,ad recipiendũ quod diſtil
lhaueris. Quúmq; videbis oleũ diſtil
lãs,ipſum vas debet euacuari,& ite-
rũ ſupponatur,& ſemper augmẽta-
bis ignẽ, approximãdo ipſi diſtilla-
torio ſiue cucurbitæ, donec nullũ
oleum videas plus diſtillare. Tunc
enim ignis eſt amouẽdus & retro ia
ciendus, & quãtò lõgius, tãtò me-
lius, donec extinguatur, & ſupe-
rior cucurbitæ pars ſit infrigidata.
Et deinde inferiorẽ partẽ, in qua eſt
oleũ,amouebis, & reſeruabis ſegre-
gatim. Quòd autẽ ignis in princi-
pio debeat eſſe valde exiguus,& de-
beat paulatim augmentari, ita vt ſit
in quarto gradu, hoc fit duabus ex
cauſis. Prima quidẽ eſt,quòd ex illo
abũdãti & vehemẽti calore conſu-
mitur omnis humiditas ex quo po-

teſt fieri oleum, & hoc fit præcipu
in oleis vitellorum ouorum, & nu
cis muſcatæ. Sed in aliis, ſicut i,
oleo Iuniperi, poteris facere igner
repentinum, quantum libuerit. Se
cunda cauſa eſt, quòd ipſum lign
accenſum poſsit ipſam cucurbitar
lædere; vt poſsit comburi, vel rum
pi, vel oleum ex eo poſsit aliquer
fœtorem attrahere, & ideò ign
in principio ſecundùm curſum n
turæ eſt faciendus, quum ipſa n
tura nihil violenti patitur, vt iar
ex Auicennæ & Ariſtotelis ſenter
tiis probatum eſt, in Quinta Eſſer
tia vini. Sed in oleo benedicto ſim
plici debes ſaltem augmentare igr
in fine diſtillationis, poteris etia
facere fornacem hoc modo: Ita v
ſit fouea in terra foſſa in longitud
ne, latitudine, & profunditate, ſic
materia diſtillanda exiget, in qu
pon:

onatur olla vitreata, bene lota cũ
qua,ad vitandum, ne olea diſtilla-
ı ipſam ingrediantur, ſupérq; ori-
cium ipſius ollæ ponatur lamina
rrea tenuis, multis foraminibus
erforata, ita quòd olla laminam
cendat in latitudine vnius digiti
bliqui ſiue tranſuerſi,& ſuper hoc
as terreum,aliud imponatur, ver-
ndo vnum orificium cõtra aliud.
ı illa verò ſuperiori fit materia di
llanda, bene claudendo ipſum
s,ne materia poſsit elabi. Deinde
otimè omnia lutẽtur, & fiat ignis
rca ollam ſuperiorem, quæ debet
e tota extra foueam, præter ori-
ium, quod ſit in magnitudine
ſſæ. Sed hæc ſecunda via non
teſt bene fieri ſicut prima, ex
abus rationibus. Quarum prima
, quia prima vice non poſsis ſe-
rare aquam ab oleo. Secunda

verò eſt,quia non potes facilè ſcir
quando tota materia eſt diſtillat
niſi per crebrũ vſum & conſuetu
nẽ experiaris.Poteſt quoq; per al
viam fieri fornax diſtillandi per d
ſcenſum, hoc modo: Fiat fouea i
colle præcipiti, & inferius diſtill
torium in forma prædicta impon
tur,ſemper imponendo aliud,in c
ius fundo multa ſint foramina. I
ſuper hoc diſtillatoriũ vel ollã p
natur tegmentum,ab inferiori v
ad ſuperiorem partem vndiq; op
mè claudendo, vel lutando. Et c
cuitus ollæ ſuperioris ſit inferi
colle,ita vt collis ipſam ollam aſc
dat, deinde fiat ignis in forma
pradicta. Poſsis etiam ſuppon
vitrum huic ollæ.Nam prior for
cis pars de olla inferiori debet e
aperta, vt poſsis cognoſcere, qu
do tota materia ſit diſtillata.

De modo claudendi Sigillum Hermetis.

CAPVT XX.

SAepius oleum vel aqua nobilis exigit eximiã clauſionem,ne ſpiritus & virtus vegetatiua ab ipſa poſsit exhalare ſiue expirare, & ſæpius hoc exigit materia circulanda vel fermentanda, ne virtus rei diminuatur. Et hæc clauſura appellatur Sigillum Hermetis, & inter omnes lias ſigillationes eſt nobiliſsima & xcellentiſsima. Quę quidem ita ſo et fieri. Vitrum ſiue diſtillatorium mpletum vſque ad tertiam partem e materia digerenda circulãdáq;, ollum habeat longum, & intruda- ur ab infra in foramen paruæ for- acis, ſicut in antecedenti capitulo arratum eſt, ita quòd ipſum vas pe etret foramen furni per quatuor igitos obliquos. Si verò ipſum fo- amen ſit amplius quàm collum vi-

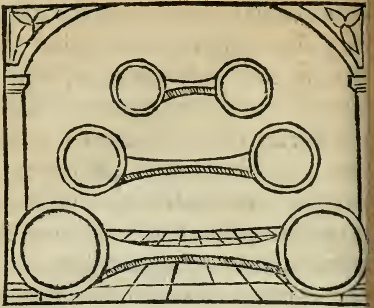
tri, debet obſtrui argilla ab om parte, ne quicquam circa vitru poſsit in inferiorem fornacẽ cad re,& ipſum orificium vitri ſit lib rum in fornace,nec vllatenus ſit c cundatum argilla. Poſtea fiat igr exiguus de carbonibus in ſuperi re parte fornacis,ita remotè, qua tum poteris ab ipſo vitro ſeu diſ latorio. Deinde ſæpe appropinqu bis ipſum circa cucurbitam,paul tim augmentando, donec videi ipſum vitrum rubeſcere,ſic vt ve fundi. Accipe ergo forcipem alic ius fabri ab anteriori parte cand ſcentem, cum qua ſupremam vit partem rubeſcentem ſtringes, pa latim candendo & vertendo forc pem, & ſenſim ab inde abſtrahẽd, & videbis ipſum vitrum ab ea pa te ita eſſe integratum, ſicut eſt i aliis. Poſt hoc ergo ignis parũ am uei

Sigillum Hermetis.

uẽdus & leniẽdus, forma & modo, ita ꝙ fiat ſenſim, donec ipſum vas planè ſit infrigidatum, quia ſi poſt extenſum calorem frigus repentinũ ſuccederet, ſtatim rũperetur, & ita omnis labor induſtria, & impenſa foret ſuperuacua. Ideóq; non parua diligentia ignis eſt minorandus, & ipſum vitrum infrigidandum. Hoc itaq; modo potes cuſtodire inſtrumentum ſiue vas recluſum, quantum volueris. Quando autem ipſum volueris reſerare, habeas filum ſulphuratum, cum quo collum vitri ſex aut ſeptem vicibus circundabis, & accendatur ipſum ſulphur paulatim cum cãdela cerea, & dum totum filum aduſtum fuerit, ipſum vitrum rumpetur. Amoue ergo collum, & impone vel extrahe quicquid volueris. Aut habeas tria vel quatuor inſtrumenta ferrea, lon-

Reſeratio ipſius ſigilli Hermetis.

Inſtrumē ta ferrea quibus poteris abſcindere parua vel magna vitra.

gitudinis duorum cubitorum, vel paulò plus, in quorum extremita[te] ſint duo annuli, quorum vnum [ex] his, quod magis ad hoc aptum v[i]detur, collo vitri imponatur, & m[o]dico elapſo tempore, ipſum vitru[m] rumpetur, & hoc modo poteris abſcindere parua vel magna vitra, [vt] volueris, & erunt adeò æquati[s] abſciſſa, ſicut ſi cum aliqua ſer[ra] adempta fuiſſent.

De modo diſtillãdi acetum & urinam humanam, in quibus omnia metalla calcinata reſolui poſſunt.

CAP. XXI.

IN ſuperioribus capitulis huius operis diximus, in aceto diſtillato ſolui poſſe Solem, & quomodo etiam per ipſum Quinta Eſſentia ab ipſo plumbo & antimonio extrahitur. Neceſſarium ergo eſt pro tyrũculis modũ diſtillãdi deſcribere. Eſt enim quiddã magni diſcrimi nis inter diſtillatione aquæ vitæ & aceti. Quia in aqua vitæ ſubſtãtia melior primò diſtillatur. In aceto verò vltimò: Ita ꝙ aqua ſiue phlegma in vino ſit poſterius, in aceto verò anterius. Et ideo quũ melior ſubſtãtia aceti per diſtillatione ad receptaculũ dilabitur, habeas optimum acetũ, quod habere potueris, ponatur in cucurbitã, ſuperimpo-

Differentia inte diſtillati nem aqu vitæ & aceti.

nendo alembicum, & diſtilletur p
cineres, vel in balneo Mariæ cu
igne lento, donec nulla plus aq
egrediatur. Poſtea guſtetur ſæpi
atq; ſepius ſuper linguã, ſi fortific
tur in acetoſitate cũ quodãmod
mordacitate aliqua, tũc tempus e
amouendi receptaculũ, & aliud i
locũ ſuũ ponatur, quod ſit bene l
tatum, & ignis parum augmẽtetu
Quũq; videris paruas lineas alba
quaſi nubeculas in alẽbico, diſtill
bis vltra, donec ſpiritus egrediar
tur, quorum vaporoſitatẽ videb
eleuari in ſupremitate cucurbita
& egredi ex alẽbico in ipſum rece
ptaculum. Sed quũ videbuntur tib
guttæ ſanguineę in alembico, iter
aliud receptorium anteponatur &
tantundem diſtilletur, donec tot
materia ſanguinea ſit in receptacu
lũ egreſſa. Et hæc materia valde e
fœti

œtida, combuſtionē olens, & ideo
hoc acetum non eſt bonū ad reſol-
uendum Solem calcinatum, pro fa-
ciendo aurum potabile, ſed bene
pro tingendis metallis, quia fœtor
ille cōbuſtionis adhæreret ſubſtan-
tiæ Solari, ex qua potius aurum po-
tabile corrumperetur quàm melio-
raretur. Si verò volueris diſtillare
vrinam humanam, in qua poſſunt
reſolui folia auri, vel etiam aurum
calcinatum, ex quo ipſa vrina ita di-
ſtillata poteſt extrahere colorē, ad
faciendum aurū potabile, iam mul-
toties prænominatum, quæ etiam
habet maximam vim ad podagram, *Ad podagram.*
cum pedes omni die duabus vel
tribus vicibus ex illa illineantur,
& de ſemetipſis exiccentur. Va-
let etiam ptiſicis, & multis medi-
cinis accommodari poteſt, quas
breuitatis cauſa omittemus, dum e-
tiam

tiam non ſit hîc noſtri propoſiti
Itaq; diſtillabis humanã vrinã tal
modo: Accipe vrinã hominis ſan
guinei vel cholerici ſani, bibẽtis b
nũ vinũ: qui nondũ trigeſimũ quin
tũ annũ exceſſerit. Diſtilletur qua
tuor vicibus per alẽbicũ in balne
Mariæ, Poſtea circuletur in pellica
no p dies quadraginta, & vſui reſe
uetur. Alij ſepties diſtillãt, & meli

De modo diſtillandi mel quod ipſu aurum potabile ingreditur.

CAPVT XXII.

De his vide Pli. li. 11. ca. 14. & 16.

MEllis bonitas natione conſta aliubi enim faui cera ſpectab les gignũtur, vt in Pelignis, Sicilia aliubi mellis copia, vt in Creta, Cy pro, Aphrica. Aliubi magnitudin vt in Septẽtrionalibus, viſo iam i Germania octo pedum longitud nis, in fauo, in caua parte nigro. I quocunq; tamen tractu terna ſur mell

mellis genera. Verùm ex floribus conſtructo fauo, quod ideo vocatur Anthinũ. Alterũ genus eſt mellis æſtiui, quod ideo vocatur horęũ, à tempeſtiuitate præcipuè, &c. 'ertiũ autẽ genus mellis eſt ſyluere, eximitúrq; poſt primos autũni nbres. Ericæũ id vocant, ab Erica utice, quæ & ſiſarũ dicitur, quæ erba eo tẽpore ſola floret in ſyluis, leóq; melli nomẽ præbet. Sed quia pud nos nec ipſum mel Atticũ, nec ræſcripta inueniũtur genera, acciiẽdũ eſt de noſtrate, meliori quod ıueniri poteſt, & hoc debet eſſe ru

bicund

bicundũ, ſpiſſum, & nullã in ſe ha-
bẽs aquoſitatẽ, imponatur in cald-
re, vel in capſiã ferreã in quantitat
qua volueris, addatur aqua fonti
puri, in quãtitate mellis, & coqua-
tur ſuper lẽtũ ignẽ, ſemper ſpuma
colãdo vſq; ad cõſumptionẽ aquæ
& hoc fiat per nouem vices. Poſtr
mò verò coquatur, donec in ſpiſſi-
tudinẽ propriam mellis reducatur
Exinde circuletur in balneo Marię
calefacto in primo gradu caloris
ꝑ dies quadraginta. Quo facto, im-
ponatur in cucurbitam, quæ ſit lõ-
gior & altior quàm in aliis mate-
riis diſtillandis, & ſit de terra ab in-
tus vitreata, ponatur in balneo Ma-
riæ, diſtillãdo per alẽbicũ. Et ſi for-
ſitã mel ipſum velit aſcẽdere, habea
pãnos madefactos frigidos, qui ci
cũ cucurbitã voluãtur ab intus pe
alembicũ, & exibit primò aqua cla-
ra.

,quæ debet reſeruari ſegregatim, quia valet ad elongandum & colorandum capillos. Poſt hoc exibit aqua citrina & aurea cum oleo, & hanc iterum ſegregatim cuſtodies. Et hæc aqua ſecunda habetur apud quoſdam chirurgos loco balſami artificialis. Valet enim ad loca interiora lixanda & chirurganda, & ad plagas profundas mundificandas, & etiam ad crines colorãdos. Tertio verò & vltimò diſtillabitur per cineres, & exibit aqua rubicunda, declinans parum ad aliquam nigredinem, & valet ad mundificandum & incarnandum plagas. Si ergo de priori aqua volueris habere maiorem quãtitatem, ponatur ipſa aqua prima ſuper fæces ſuas, & diſtillabis, ſicut prima vice feciſti, & quãlibet aquam vel oleum ſeparatim in phiala ſua recludes, & cuſtodies.

Balſamus artificialis.

Capilli colorandi.

Ad plagas.

De

De *auro potabili communi.*

CAP. XXIII.

IN ſuperioribus capitulis tract uimus de modo, Quintam Eſſe tiam de omnibus rebus quæ fo mam habent & ſpeciem, extrahe di, quæ maximè ad aurum potab conficiendum adminiſtrantur, n non inopportunum foret, ſi pau de modo & viis variis faciendi a rum potabile, per quod vita hum na quaſi à corruptione, ſcilicet terminum ætatis nobis præſcrip conſeruaretur, differemus. Va enim operantur variè, & quiſq ſuum laudat, quanuis laudab non ſit. Quatuor enim modos pr cipaliores inuenio, per quos an quitus aurum in ſubſtantiam po bilem redigebatur. Tamen ne au tyrunculorum tenues obtunda breuiorem communiorémque c

clar.

larabo viam. Ruſticorũ enim eſt dagium: Trita ſemita non poſſe berrare. Monſtrabo itaque viã ſa. s tritã & vſitatã, ex qua optimam oteris habere practicã. Eſt etenim cretũ ab ipſa Quinta Eſſentia ex- ractũ, in quo Philoſophi antiqui aximũ habẽtes laborem, tamẽ o- nia nobis occultarũt ex ratione, uia habet virtutẽ occultatã (quã iuina prouidentia ei indidit) per uam iuuentus ipſa venuſtatem & obuſtatem amiſſam poteſt recupe re, per quam etiam tota ſenectus pigitur, nõ tamen ex eo gradu in uo eſt, ſed repræſentat hominem ntiquũ eſſe iuuenẽ, ſi de eo vtatur, t infra copioſius docebitur. Et æc eſt ſubſtãtia & materia prima, qua veteres Philoſophi tantũ la- borauerunt, vt poſſent aliquo mo- o ſubſtantiã & naturã humanã à

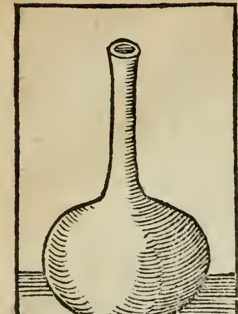
Quatuor modi redigendi aurũ in ſubſtantiam potabilem

Iuueneſcũt ſenes.

corruptione præmatura conſeru
re. Omne enim genus hominum(
ſte Stagirita philoſopho) cupibi
eſt poſſe à corruptione pręſeruar
Sed à Deo optimo maximo præſ
tum atque prędeſtinatum eſt, ſem
nos debere mori. Vnde Cordubē
noſter Seneca non illepidè ait: N
certius eſſe morte, & nil incerti
eſſe hora mortis. Et diuus Paulu
Statutum eſt omnibus ſemel mor
Et idem, Omnes in Adā morimu
Impoſsibile ergo eſt, poſſe nos i
uenire materiā corruptibilē, quę
corruptione nos præſeruet, quu
nihil ſit ſub cœlo (teſte Ariſtotel
quod corruptionis ſit expers. Ide
que nobis inueniēdum eſt aliqui
incorruptibili vicinū. Cenſeóq
quāplures in hoc laboraſſe, vt etc
naliter viuerent, qui ſcripſerun
ipſam Quintam Eſſentiā eſſe ad
per

perfectam & incorruptibilẽ, vt ei nihil deſit:quod quidem eſt falſiſsimũ.Nam ſi eſſet adeò perfecta,vt nihil ei deeſſet, faceret nos æternales, quod eſt cõtra voluntatẽ Dei,vt iã ſæpius dictum eſt. Poſſumus tamẽ inuenire viã & artem prolongãdi vitam noſtrã vſque ad terminũ nobis prǫſcriptum,dummodò timeamus & veneremur Deum, vt iuſtũ & dignũ , regiménque habeamus, quod vitæ noſtræ non ſit incõmodans.Ideo Ioannes de Tholeto, & Hugo,ambo cardinales, fecerunt aurum potabile in hanc viam, quo quidem ſemper in omnibus eſculẽtis vtebantur,& pro theſauro abſcondito habebant. Et hoc ſic fit: Primum & ante omnia habeas, aquam,in qua poſsit diſſolui aurũ, & argentũ,et omnes lapides pretioſi.Et hoc fit modo: Accipe ſalis am

Aurũ potabile Hugonis peſſimũ, mortale & venenoſum

moniaci, ſalis nitri ana lib. 1. conterantur & pulueriſentur in mortario. poſtea adde ſulphuris viui vnc. Mercurij ſublimati vnciam, conterantur, & miſceantur omnia ſimul. Quo facto accipe de dictis rebus pulueriſatis in pondere vnc. trium, diſtilletur cũ igne lento, in fine ipſum augmentando, ſicut fit in aqua forti, quia ipſa aqua cum magno impetu egredietur. Et fac vt poſsis habere libram vnam de dicta aqua, quam reſerua in vitro cum collo ſtricto, bene recluſo. Et quando volueris facere

Difficilis qua & ericulo- a.

facere aurum potabile, Recipe de auro finiſsimo vnc.2. vel drach. 1. vel quantum libuerit, potes enim facere ad placitum. Malleetur in laminas tenuiſsimas, & quantum poteris ſubtiliſsimas. Et pro vna parte auri capias partes tres Mercurij, qui nondum fuerit ſublimatus, calefiat, in crucibulo vel tigillo, donec fumeſcat. Deinde fiat amalgama in modũ pultis, & tandiu amalgametur, donec omnia bene ſimul incorporentur. Quum autem fuerit bene amalgamatum, fundatur in aquam frigidam. Poteſt etiã fieri amalgama cum pinguedine quæ in bombardis remanet, poſtquam ſæpius extorſa fuerint. Quũ enim fuerit materia liquefacta, debet fundi in bombardam, & hinc & illinc agitando optimè amalgamari. Et hoc fac toties, agitando & concu-

tiẽdo donec pulti aſſimiletur.Poſt ea ponderetur,& tantundẽ de ſu phure viuo accipias, quantũ por derabit Mercurius & aurum iter in vrceum imponendo ſuper igne & tantidem agitãdo donec totum ſulphur comburatur. Poſtquam autem ab igne fuerit extractũ, ite rum conteratur et miſceatur ſimu ponendo ſuper prunas, donec ru beſcat. Quo facto, deponatur al igne,& inuenies aurum tuum opt mè & ſubtiliſsimè calcinatum. D hoc ergo aureo puluere capies dra chm.2.& de aqua prędicta vnciam vnam,& imponatur in vitrum ci collo longo,ipſum orificium opti mè claudendo,vt nullus vapor ve ſpiritus poſsit exhalari, & in ictu oculi ipſum aurum fundetur, & in aquam puram conuertetur,citrin quidem coloris,vt etiam, ſi huma

na cu

na cutis cum ea tingatur, appareat eſſe rubicunda. Et cũ tali aqua pennæ colorantur in colorem rubeũ. Ex quo etiam euenit, vt multæ res diuerſæ in eam impoſitæ, diuerſos acquirant colores. Nam ſi in prædictam aquam impoſueris limaturã argenti, vel argentum calcinatum, aqua ipſa colorem cœleſtem nãciſcitur, ex qua capilli & crines equorum vel aliorum animalium poſſunt tingi in colorem cœli. Si verò impoſueris argentum calcinatum, cum totidem Mercurio, conuertetur in colorem nigrum, omnia tingens quæ appoſueris. Si autem cuprum aduſtum impoſueris, in viridem colorẽ mutabitur, & tali proportione crines fiunt virides, & omnia alia quæ cum tali aqua tinguntur, & per cõſequens poſsit habere multos & diuerſos colores ex

diuerſis ſubſtantiis impoſitis, qu
omitto, ne tædium lectoribus ing
rã. Iſta enim aqua non fit ad coloi
dum ſiue tingendum, ſed potius a
reſoluendum aurum, argentũ, et c
mnes lapides pretioſos vt in ſubſt
tiam potabilẽ poſsint conuerti, &
hoc eſt maximũ ſecretum in medi
cina. Eſt etiã hęc aqua reperta pro
pter hoc, vt leproſi poſſint cũ ca la
uari. Curat enim omnẽ paleationi
Et ideo dicunt aliqui, quòd poſsi
à leproſis bibi, quod medicinę coı
ſultioribus relinquo. Ego etenim
cenſeo, id horridum, & à natura
quantumcunque corrupta alieniſ-
ſimum, cauſa receptæ venenoſę. Nã
vides apertè in eam ingredi Mercu
rium ſublimatum, ſal ammoniacũ
fixũ, et aquã fortem. Propter quod
eſt maximè horrẽdum. Certiſſimè
tene quòd in ipſa cõſeruatione na-
turę

Non eſt vera reſolutio.

Non eſt verum.

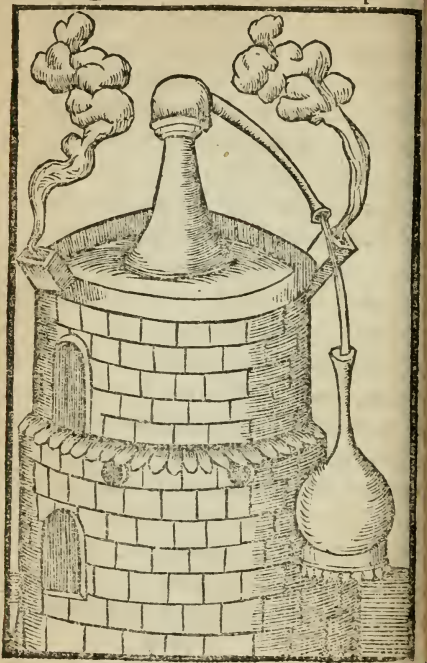
Bene dicit.

urę oportet aliquid ſit conſonans radicali naturæ humiditatis. Ideo Raymundus Lullius in ſuo teſt. affirmat omnia quæ proſunt corpori humano etiam & lapidi noſtro, quod ſecus ſit ꝑ aquas corroſiuas. Et idem Lullius docet in li. de virtutibus mundi, habere aquas philoſophicas. quas vide ibi. Quū ergo volueris vt operetur hoc aurū potabile, Recipe aquā fortē ſeparatā à ſuis fæcibus prædictis, in quo reſoluatur aurum, & poſt diſtilletur per alembicū igne lento. Et hoc fac toties, donec ipſa aqua ſeparetur ab auro et in fundo remaneat ſicut aliquod butyrū. Accipe poſtea pimpinellæ librā ſemis, camædreos, gētianæ ana vnc. conterantur omnia optimè, & ſupinfundatur de aqua vitę bene rectificata. Ponātur in vitrū per diē & noctē, optimè claudē

Non bene ſeparabitur, quia ſpiritus cū auro remanebūt.

Aurum hoc potabile veneno ſum eſt.

do ipſum vas. Poſtea diſtilletur per fi
trũ. Quo facto miſceantur cũ præd:

to auro ſimili butyro et ſtatim cõ
ertetur in aurũ habens colorẽ o-
timũ, ſicut color croci. habet etiã
1 ſe quandam dulcedinẽ, ſicut mel
el zuccarũ, et hoc debet ſumi in ci
o vel potu quãdo volueris. Natu- *Caue.*
1em optimè per id ſuſtentatur. Fa *Ad me-*
it etiã bonã memoriã. Si verò le- *moriam.*
roſus ex eo lauetur, mirabiliter ei *Ad leprã.*
roderit, ſimili modo etiã paralyti
is. Eſt em̃ ſpiritus ad recuperandũ
mnẽ calorẽ amiſſum. Et hoc mo-
o omnes lapides pretioſi poſſunt
n formã potabilem redigi, ſed nõ *Modus*
ebes imponere Mercuriũ, ſed ſaltẽ *præparã-*
ulphur. & ideo de quolibet lapide *di lapides*
retioſo poteris capere, & ipſum *pretioſos*
ptimè pulueriſare, & poſt hoc tm̃ *ad aurum*
le ſulphure depurato immiſcebis, *potabile.*
x ſimul omnia optimè cõterãtur,
x in puluerẽ ſubtiliſsimum redigã
ur. Poſtea ponantur in tigillo ſu-
per

per prunas, donec ſulphur accer a tur, & totum comburatur, & o- nis fœtor à tigillo receſſerit. De- de iterũ ſuper marmor teratur ſi- tiliſsimè, apponendo tantũdem e ſulphure depurato, ſicut prima - ce, & iterum aduratur vt ſupra. t hoc etiã fiat tertia vice ipſum p- uerifando ſubtiliſsime, & erit pr- paratum. Cape dehinc de lapidib- prædictis, ita purgatis & mundi- catis vnc. ſem. & de aqua forti pr- dicta vnc. iij. imponãtur inſimul vitrum cũ collo longo & ſtrict- bene ipſum claudendo, & ſtatim pides ſoluẽtur. Qúmque fueri- ſoluti, aperiatur vitrum, ita quò aqua fortis euaporet, & totã ſub- ſtantiã & vim amittat, & videbis l- pides pretioſos in fundo ſicut bu- tyrum, de quo operabere prior modo, ſicut feciſti de butyro au- reo.

o, & ſi addis de aqua vitæ, & de
eciebus prædictis, habes verũ au-
m potabile, quod habet multam
erationem in variis & grauiſsi-
is ægritudinibus.

De auro potabili abſque aqua forti.

CAPVT XXIIII.

Oteris etiam facere aurum po-
tabile abſque aqua forti, & hoc
gis conuenit medicinæ, quàm
ud de quo iam dictum eſt, dum
um aurum ſolueris per aquam vi
ad habendam vim ſuam de lapi-
hoc, qui dicitur Philoſophicus, *Vnde fiat*
i fit ex Quinta Eſſentia per ſepa *lapis phi-*
tionem quatuor elemẽtorum, ſi- *loſophicus*
tiam ſupra ſæpius eſt auditum.
abet enim ipſa Quinta Eſſentia
ntam virtutem, vt quicquid in
n immiſeris, eius ad ſe efficaciã
vim attrahat. Dũ enim carnem
ortuã à corruptione conſeruat,
quanto

quanto magis carnẽ humanam a-
huc viuẽtem, & in qua eſt ſpirit
vitæ? Digerit quoque omne in-
geſtibile, & omne digeſtum per n
turam ſuam educit. Et ideo omn
malos humores & cõplexiones n
turæ humanæ continuò à corpo
expellit, quum non ſit elementu
ſed ſubtiliſsima ſubſtantia ab e
mentis extracta. Et quoniam ip
quatuor elemẽta ſunt corruptib
lia, oportet ergo habere ſubſtant
incorruptibilem, vel incorrupti
li ſimillimã, & hoc eſt ipſum qui
tum eſſe, in quo poteſt reſolui au
& omnis eius vis extrahi. Auru
enim nullam corruptibilitatẽ pa
tur ab ipſis quatuor qualitatibu
niſi artificioſe, non autẽ per nat
rã. Quis enim vnquã vidit ipſu
aurum in aqua putrefieri? Quis a
igne comburi? Quis ab terra eru
ne

Aurum non patitur corruptionẽ ex natura, ſed artificioſe.

ẽ attrahere? Quis denique cogno
it ipſum ab aëre poſſe cõſumi? Sed
æc in omnibus aliis ſubſtantiis
int poſsibilia. Ideóque cũ aurum
ɔſum Quintæ Eſſentię apponitur
ɛ admiſcetur, potabile appellatur,
deóque magnæ ſcientiæ eſt inue-
ire modũ ſubtilẽ ad reſoluendum
urum, & in formam potabilem re
igendum, ne fortè, quũ putares te
ecisse aquã vitæ, aquã mortis fa-
eres. Hoc ergo aurũ potabile de- *Quomodo fit aurum potabile.*
et fieri cũ aqua vitę rectè & debi-
è, vt decet, rectificata, abſtractis
uatuor elementis ab ipſo vino, in
uo latent. Ne etiã facias ſanguinẽ
umanũ materiã peſsimè et fœtidè
lentẽ, quia ibi vires ſuas perderet,
ɛ attraheret omnẽ fœtorẽ ex oleo
anguinis humani. Et ſi non fieret
x ipſa terra, ex qua lapis philoſo-
horum componitur, non poſſes
reſoluere

reſoluere ipſum Solem. Quia au
putares facere aquam igneã,id p!
nè foret abſurdum & nociuũ vt
ti,& ideo non curabis,ſi ſit mod
cum de hac terra, quia quãtumu
modicum maximã habet virtuter
Caueas etiam,ne terram alienã ac
pias,ſicut faciũt aliqui, qui capi
calcem,alij verò cineres ſalicis, al
tartarũ aduſtum,alij denique cin
res vitium,ſicut iam ſupra copio
enarrauimus. Et cum hac terra al
na æſtimant ſe facturos aquã vita
quũ non ſciãt ſe præparare aquar
mortis. Sicut ait Geber: Eſſe terr
& medicinam incompatibilem a
terius mixtionis, vt iam ſæpius d
ximus. Iſta enim terra virtutem c
fert ipſi aquæ vitæ, dũ fuerit ita fa
cta, vt ſupra docuimus. Oportet e
go habere modũ ſeparãdi quatuo
elementa, vt poſsis facere veran
aquan

quam vitæ, vel potius Quintã Eſ- *In Quinta Eßẽtia reſoluitur aurũ duplici modo.*
entiã, in qua poteſt reſolui aurũ du
plici modo. Primo cum aqua vitæ,
quæ virtutẽ ſuã ex lapide Philoſo-
phorũ attrahit. Secundo verò redi-
gendo aurum in puluerem, ſiue cal-
cinando, vt infra docebitur. Quum
volueris ergo ſeparare quatuor ele- *Modus ſeparandi quatuor elementa.*
menta ex ipſa aqua vitæ, ſiue ex vi-
no, de quo fit aqua vitæ, oportet te
accipere vinũ quàm optimũ & ma-
gna quãtitate, ponẽdo in multas cu
curbitas, ita vt poſsit bona quanti-
tas in quãlibet cucurbitã ingredi.
Et cum totum vinũ fuerit diſtilla-
tum, pones ipſum à parte & phlegma
quoq; ſegregatim ſeruabis. Et vinũ
diſtillatũ ponatur ſemper ſuper fæ-
ces ſuas, & quum phlegma ab ipſa
terra tanquàm à fæcibus ſuis fuerit
extractum, remanet in fundo ipſa
terra. Quum ergo egueris terræ,

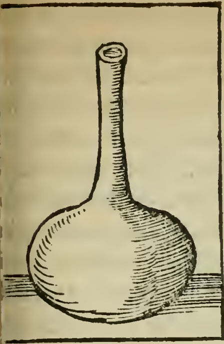
quæ eſt materia combuſta, vt ſup
dictũ eſt, optime lauetur cum phl
mate, vt iam monſtratum eſt, vt n
de ſubſtãtia cõbuſtionem olente
maneat & per hanc ipſa aqua vi
iuſtificatur. Eſt etam alius mod
ſubtilior: Quum ipſum vinum fu
rit extractũ à fæcibus ſuis, recipi
tur phlegma cũ hoc quod in diſt
latorio remãſit, à quo vinũ diſtil
tum ſeparaſti, & in caldari tam d
ad ignem temperatũ coquatur, d
nec in ſpiſsitudinẽ mellis liquefa
deducatur. Poſtea ab igne remou
tur, & frigeſiat vſque in diẽ ſequ
tem, & videbis lapillũ quaſi mo
in fundo reſidentem, ita clarũ, ſic
ſi eſſet ſal nitrum. Deinde coletur
qua, & oleum ſupernatãs & ipſu
phlegma ſuper lapidẽ vel terrã p
dicta fundatur, donec à fæcib
ſuis clarificetur. Hoc facto, ſecu
da

Alius modus ſeparãdi quatuor elementa.

lariè bulliatur, & infrigidetur vt ſupra. Et hoc fac toties, donec terra ab ipſo ſeparetur. Deinde exicca is ipſam in furno reuerberationis n vaſe mundo, quod in ſuperiori arte ſit apertũ. Et in hac fornace euerberatoria tam diu calcinabis, onec in ſubſtantiam albiſsimam iui ſimilem conuertatur. Tamen nte omnia temperabis ignem, ne à imio calore materia fundatur, uia ſi hoc fieret, magis Alchymiæ uàm medicinæ cõueniret. Et quũ ſa terra fuerit ſatis calcinata, ponatur in vitrum cum collo longo, per quam ponatur vinum ſupra ſtillatũ, quod debet à ſuo phlegmate eſſe ſeparatum, & putrefiat in lneo Mariæ ꝑ duos aut tres dies. oſtea per alembicum diſtilletur, videbis ipſam terram cum aqua aicmbicum aſcendere ſicut cla-

rum cryſtallum. Et in hac aqua po teſt ſolui purũ aurum, laminatur in tenuiſsimas laminas. Melius ta men foret, ſi eſſent folia auri, qu facilius reſoluerentur, & in ſubſta tiam potabilem conuerterẽtur. F etiã aurũ potabile, ſeparãdo quod libet quatuor elementorum ſegr gatim, & deinde extrahẽdo Quin tam Eſſentiam, in qua poteris ſolu re Solem, & in aurum potabile pe mutare. Prę ſupponitur tamẽ, quò aurum ſit in tenuiſsimas bracteas minatum. Et ita quãdo ſpiritus, cut anima à phlegmate ſuo tãqua à corpore abſtractus eſt per alen bicum, ipſæ fæces ſiue terra, quę v timatim in diſtillatorio remani runt accipiantur, & quater tãtu dem de ſuo phlegmate, & impon tur in balneum Mariæ per dies n uem, donec bene putrefiant. Poſt diſt

Alius modus faciẽdi aurum potabile.

diſtillẽtur per alembicũ, & exibit oleum citrinum. Et quando non poterit plus aſcendere in alembicum, ſcias tria adhuc in diſtilla torio remanſiſſe elementa. 'idebis enim ipſam aquã ſiue phleg ıa exire clarum: aër autem in fun- o remanet, ſicut oleũ aureũ. Poſt- ı ſeparetur ignis à terra, accipien- o quatuor partes phlegmatis, & nam partem terræ, & digeratur in alneo Mariæ cum igne violento, ꞇ videbis oleum rubicundum, in uo eſt elementum ignis & aquæ. .t ita habebis quatuor qualitates

ſeparatas, quas reduces tandem i
Quintam Eſſentiam, ita quòd teri
calcinetur in fornace vitrearia pe
tres hebdomadas, deinde ſuperfur
des phlegma, & digeres ſepties, &
toties diſtillabis. Et ita habebis a
Aqua Solis. quam Solis, in qua poteris reſolu
re Solē ſubtiliſsime laminatum. E
ſcias, quòd quāto plus vltra ſepter
vices de terra ſua, quā etiā diximu
lapidem Philoſophorum, diſtillau
ris, tanto nobilior, præſtātior, vi
tuoſior, & efficacior erit ad reſo
uendū. Et quum in hac aqua volu
ris reſoluere Solem, habeas folia a
ri ſubtiliſsima, & ponātur in vitr
cum collo lōgo, & quum habuer
vnā partem de auro, ſuperinfunda
tres partes de ipſa aqua vitæ, quę d
terra prædicta per ſeptem vices ſi
diſtillata, & ponatur in balneur
Mariæ, donec reſoluetur. Et ita po
te

eſt fieri aurum potabile, ad ſuſtenandam naturam humanā & omnes ægritudines expellendas, & ad faciēdum hominem reuiuiſcere, cum quodam medico cēſeretur mori, & ideo omni tempore habeas tecū. Notandum eſt etiam, qualem habeat virtutem ipſe lapis, per quam operatio aquæ completur, quia ſpiritus vbi vult ſpirat. Et ideo quicūque hanc artem ignaris oſtendit & manifeſtat, eſt maledictus. Qui verò doctis & ſapientiæ amatoribus, hic lauro eſt coronandus, hic cedro digna locutus. Et multi hanc ſcientiam quæſiuerunt. ſed pauci eam inuenerunt. Quum ergo habueris quatuor elementa ſeparata, quodlibet ſingulorum reſeruabis. Nam quodlibet ſingularem habet operationem. Et oleum quod ab aqua rubicunda ſeparatum eſt per

Vtilitates auri potabilis.

Aërivir tus. elementum ipſius ignis optime co
ducit adoleſcentibus, & eos in v
gore, robore, venuſtate, & pulchr
tudine corroborat, nec patitur al
quẽ ſanguinẽ putrefieri: omnẽ et
colerã educit, & phlegma omne e
pellit. Eſt quoque maxime genera
uum ſanguinis & ſpermatis. Ide
quicũq; voluerit eo vti, ſæpius de
bet phlebotomiſari, quia alioqui v
nas penetraret. Et ſi homo ante tr
geſimũ annũ eo vtatur, maximope
re creſcit, ita quòd omnes mirẽtu
Valet etiã ad viſum recuperãdum
dum omni die vnam guttam in o
culum immittas, per ſpatium vniu
menſis. Conducit etiam maximop
Efficacia ignis. re ad auditum perditum. Elemẽtun
autem ignis eſt ipſa aqua rubicũda
quæ de oleo antecedẽti eſt diſtilla
ta. Et hoc ad omnia ſupraſcripta v
let. Et ex ſenibus facit apparere iu
uene

uenes in colore. Debent autem eo vti cum modico aquæ vitæ ſenes, ſed iuuenes cum optimo vino. Tollit omnes ęgritudines ſenectutis, & ideo appellatur Elixir vitæ. Et hoc eſt maximum ſecretum in medicina, quod nunquam ab aliquo medicorum tractatum fuit, ſed bene ab ipſis Philoſophis. Quia autem medici de ea reticuerint, id ideo arbitror eueniſſe, quia habet quandam acuitatem, quam de terra ſiue de lapide philoſophorũ attraxit, & ideo non conducit vtentibus, eſt tamen ſecurius quàm id quod fit per aquã fortem. *Elixir vitæ.*

De *auro potabili abſque terra uel aqua forti.* CAP. XXV.

MOdus autem faciẽdi aurum potabile abſque hac acuitate lapidis vel aquæ fortis, talis eſt: Accipe mel, & guttas guttatim ſuper

marmor funde, addendo & ſuperimponendo ipſa folia auri, ſæpius terendo, ſicut ſi cum auro velis ſcribere, ita vt nil penitus de auro appareat. Et cùm triueris ita vncias ij vel iij. de auro, ſines ita ſtare per horas xxiiij. Poteris etiam addere de ſale communi præparato: ſed non eſt neceſſarium, niſi vt citius materia teratur. Quúmque materia ita reſederit, per dictum ſpatium, ponatur in vas argenteum, vel in cyphum latum, ſuperinfundendo de aqua tepida, à melle, vel de aqua fontis diſtillata, & mel ab ipſo auro ſeparabitur. Si autem impoſueris ſal, hoc modo quoque ſeparabitur. Deinde colabis ipſum ſal, ſuperinfundēdo aliam aquam diſtillatam, deſuper, & reſideat, vt ſupra, & ſoluetur pari modo, vt dictū eſt. Et cum ſal immiſcueris, ſæpius

ita

ita facies ac ſi nullum immiſcuiſſes, donec totum ſeparetur & reſoluatur. Deinde iterum ſuperinfundas aquam forma prædicta, & imponas in curcurbitã, diſtillãdo in balneo Mariæ, ita vt ſolum aurum in diſtillatorio remaneat, & quòd ſal & mel ab ipſo ſeparetur. Si verò non admiſcueris ſal, eò longius ſuper marmor terendum eſt. Quando verò totum mel ab auro fuerit diſtillatum, ſuperimponatur, & iterum diſtilletur. Et hoc facies duabus aut tribus vicibus. Vltimò autem, quando perfectè cognoueris, totum mel ab auro eſſe ſeparatum, ſuperimponatur de optimo aceto diſtillato, vt ſupra docuimus, & ſit de meliori vino, quod poteris habere, aut quòd de vino cocto ſit diſtillatum, & diſtilletur quatuor vicibus. Quum

verò

verò vltimò ipſum acetum dillaueris, ab ipſo diſtillentur tres partes & quarta pars remaneat in fundo diſtillatorij. Quia (vt ſupra dictum eſt) diſtillatio aceti & vini, contraria ſibi inuicem ſunt. In vino enim melior materia primò, in aceto verò vltimò diſtillatur. Hanc igitur quartã partẽ, quæ in fundo remanſit, debes fundere ſuper ipſum aurũ, & ita quieſcat per tres dies, poſtea diſtilletur ſimul. Deinde totidẽ de aceto diſtillato ſuperimpones, ſicut in primis, ſed oportet quòd ſit poſitum in fimo equino, vel in balneo Marię. In hoc ergo aceto aurũ ſubtiliſsimè ſoluitur, deinde per diſtillationem iterũ ab auro ſeparetur in balneum Mariæ. Poſtea ſuperinfundatur phlegma de aceto diſtillato, & iterũ ab eo diſtilletur in balneo Mariæ, & demum phlegma ſuperinfun

Diſtillatio vini & aceti adinuicẽ ſibi ſunt cõtraria.

fun

ſunde de phlegmate, & diſtilla ite-
:ũ pari modo. Et hoc fac toties, do
ıec ad numerum ſeptemnariũ per-
ıeneris. Poſtea cùm fuerit ſepties di
tillatum imponatur de aqua vitæ.
& iterũ per diſtillationẽ ſeparetur.
Vltimatim verò ſuperinfundes aliã
.quã vitæ, quæ nullum in ſe habeat
hlegma, & ab eo pari modo ſeque
tretur, & hoc fiat duobus modis.
Et hac forma diſtillabis ſubtiliſsi-
nè ab ipſo auro mel, acetũ, & phleg
na, vnà cum aqua vitæ: & eſt opti-
nè digeſtũ & præparatũ, ad ſoluen
um in digeſtiuo vel circulatorio
n ipſa aqua vitæ, quæ eſt Quinta
Eſſentia. Quum autem volueris fa-
ere aurũ potabile: Accipiatur de
rædicto auro reſoluto, & ſupra-
cripta aqua vitæ ſuperinfundatur,
uius duodecim partes à lapidis
hiloſophici vna portione ſint di-
ſtilla

dillatæ. Et ponatur ad circulādun
in balneo Mariæ, per dies quadra
ginta, vel diutius. Et ita reſoluetu
aurum in aquam citrinam. Sed cùn
omnia ad æquum ſint iudicanda
habet in ſe quandam mordacitat
vel acuitatē ex ipſo aceto diſtillat
& Quinta Eſſentia, quæ eſt diſtilla
ta per ipſum & de ipſo lapide Phi
loſophorum. Et per hunc quaſi pe
aquam fortem poteſt ſolui aurum
non tamen eſt ita nociuum, ſicut fi
ret per aquam fortem, licet quidan
ſint eius opinionis, vt cenſeant ho
minibus ſanis non eſſe valde vtile
Aliquando enim videmus aliqu
vtilia eſſe ægrotis, quæ ſanis poſ
ſunt incommodare, & hoc fit pro
pter violentiam & infectionem na
turæ infirmi. Sed quū ipſum aurur
potabile debeat bibi à ſanis, vt in ſ
nitate priſtina conſeruentur, noſtr

rece

recentiores Philoſophi acceperunt prædictũ aurũ ita puluerizatum vt iam auditũ eſt, quod præparatũ ſit abſq; Quinta Eſſentia aceti diſtillati, ſuperinfundendo veram rectificatã aquam vitæ ab omni phlegmate ſuo ſeparatam abſq; prædicto lapide per tres aut quatuor vices, iterum ſemper ab eo diſtillando, ita quod ſemper in fine diſtillationis quoddã humidũ de auro remanſit. Vltimò verò hoc ipſum humidum acceperũt in vna parte, & de Quinta Eſſentia partes duodecim, & poſuerunt in cucurbitã, ſuperimponendo alembicũ cæcum, & circulãdo ad minus per dies quadraginta in balneo Marię, & habebis quoque verum & iuſtificatũ aurum potabile, ad præſeruandum ſanos ab infirmitate, & ad liberãdũ ęgrotos à morbo. Poſſet tamen ex tali potu

ali

aliquod incommodum oriri ex ra
tione, quã in ſupra ſcripto cap.ix
allegauimus, quia in longinquo tẽ
pore ſtomachus humanus poſſet e
hoc deaurari, per quam deauratio
nem poſſet perdere ſuam cõſuetar
digeſtionem, ex quo quantum ſto
macho incommodi poſſet oriri
quiſq; etiam minimè medicinæ gn
rus facile diiudicare poteſt. Qua e
ratione moti, potius commodar
quàm nocere hominib9 voluimus
Et licet à pleriſq; huius ſcientiæ pe
ritioribus poſsim inſectari, quò
tantam ſcientiam omnibus in vul
gus propalarim. Hoc eo factũ eſt
eiſdem reſpondemus, vt omnibu
æquè prodeſſe velimus, quum di
cat Salomon, Abſconditam ſapie
tiam & abſconditum theſaurum n
hil prodeſſe. Ideóque veriſsimam
viam faciendi aurum potabile pr
ing

ingenioli capacitate docebimus, quamquam Mediusfidius nō ſit be ne decens, tantū theſaurū reſerare, amen id magis pro doctis & bona um artiū amatoribus quàm pro gnarīs editum eſt. Ideóque velim mnes precari, ad quos hoc opuſculum noſtrum peruenerit, vt ſi uid ſecretioris (quod indoctis ropalare nec phas, nec æquū eſt) ixerim, quàm forſitā dicendū foret, æquo animo conſulant. Nam um diu noctúque hoc Ciceronianum mihi obuerſaretur, Nō nobis lum natos eſſe, ſed & partem de bis ſibi Patriā vendicare, & partem amici. Quūque ſapientiſsimus lomon dicat Abſcondita ſapiē &c. Statim igitur hunc librum, & patriæ & parentibus meis ho ri & vtilitati foret, in lucē edevoluimus. Licet enim pro indo-

ctis ęquè ac pro doctis ediderimus, non tamen abs re id factũ eſſe quilibet inuidus ſciat, quũ ſummus omnium creaturarũ genitor atque pater æquo lumine ſolari, & probos & improbos viſitet. Maledictus enim eſt qui propriã vtilitatẽ reipublicæ commodo præponit. Et quãquam ab imperitis poſsit floccipẽdi, ſcio tamẽ nõnullos doctiorũ meam paruã operã vſque in cœlũ elaturos. Ideóque veriſsimũ aurũ potabile te docebo, cui meę opinioni nullus noſtratiũ philoſophorũ refragari poteſt, dũ rationes naturales hîc infra poſitas pſpexerit: ſcio enim aliũ inter Alchymiſtas & alium inter Medicos eſſe ſermonẽ. Sed quum certum pro incerto proficuũ pro nociuo ſit eligẽdum, ideóque ipſis adhærebo medicis quũ Marſilius Ficinus dicat: Nullus vnquam

Alius ſermo alchymiſtarum & alius medicorum.

ynquam antiquorũ Philoſophorũ
ſequutum fuiſſe viã hanc faciendi
aurũ potabile,quam noſtrates phi-
loſophi nunc ſectantur. Quis enim
dubitet de Sole, quẽ in aqua forti
reſoluunt? quis dubitat de Mercu-
rio,cum quo amalgamiſant(vt eo-
rũ vtar vocabulis) quin nõ ſint no-
ciua. Nemo hercule, nemo niſi tal-
pa foret cęcior. Licet non inficier,
poſſe ingredi in aurum potabile
pro ęgrotis,ſicut ſunt leproſi, vene
ni enim veneno pellendum eſt. Sed
mediusfidius nõ conſuluerim eiſ-
dẽ vti,quum maximè (vt quilibet
etiã mediocriter doctus coniectu-
rari poteſt) ſint corroſiua. Simile
eſt de hoc quod per acetũ diſtillatũ
vel quod per lapidẽ reſoluitur. Nõ
tamẽ eſt adeò nociuum, ſicut hoc
quod per aquã fortem diſſoluitur,
tamen habet quidam vehementis

acuitatis quàm ipſa Quinta Eſſen-
tia à lapide ſuſcepit. Si verò hæc ra
tio minus ſufficiens videretur qui-
buſdã, vlterius poteſt probari pe
dictum Galeni, qui dicit natural
ſubſtantiam alicuius vehementio
ris motus eſſe incompatibilem, cu
& Ariſtoteles aſtipulatur. Quo
ita eſt intelligendum, hoc aurũ po
tabile, de quo ſupra fecimus mẽti
nem, non poſſe fieri, niſi per ſuper
fluam naturã igneam ipſius Quin
tæ Eſſentiæ, quæ quidem natur
ignea, quũ vltra ſuum debitũ term
num ſit ſublimata, ſoluit Solem c
tiſsimè. Ideo mea opinione, talis ſ
perflua igneitas magis incõmod
humanæ naturæ, quàm prodeſt. E
hinc non abs ratione inueniendu
eſt alius modus ſubtilior, per que
aurum in ſubſtantiam potabile
poſsimus redigere. Deinde ſi for
ta

tan neceſſariũ foret, ſupraſcriptũ aurũ potabile poſsit adiungi huic, ſi aliqua infirmitas hoc exigeret, in quantum ſit neceſſarium ægroto, tamen ſemper adiungendum eſt de auro potabili, ex cordialibus, ſicut apidibus, aut margaritis, & cæteris eiuſdem generis, licet non dicaur aurum potabile, quum nullum urũ in eius compoſitionẽ ingreiatur, poſsit tamẽ ita nuncupari, b excellẽtiſsimam eius virtutem, c celerrimam operationẽ. Interdũ imen hoc ſolo vti licet. Aliquãdo erò mixto cum alio quũ volueris lerrimè operari ad penetrãdum, uia aliud non habet talem virtum. Interdũ etiam ipſum cordiale vſu habere poſſumus, admiſcen- o de alio, ſicut ægrotantis infirmi t: poſtulabit. Et hęc eſt forma vtẽ auro potabili. Antequam autem

ad ipſius compoſitionē peruenia
probabo an ſit poſsibile, vel non
Primùm ergo,& ante omnia phil
ſophi probant et collaudant ipſum
aurum,ea ex cauſa quòd inter om
nia metalla eſt naturæ temperata
aſsimilatúrq; Soli propter eximi
ſuum nitorem & colorem. Appro
priatur etiam Ioui,propter temp
riem. Ideóque calorem naturale
cum frigiditate mirabiliter pote
temperare & moderari,et humor
ipſos cōſeruare ab interitu & co
ruptione, ideóque virtutem So
& Iouis illi attribuimus,quorū
officium,attribuere ſpiritum vit
lem mēbris interioribus. Hinc p
loſophi ipſi probant,nullam rē e
aptiorem ad vitam humanam a
quantulum à corruptione conſ
uandam,quàm ſubſtantiā ſubtil
ſimam & duriſsimā quaſi incor
ptibil

ptibilẽ, quæ ad interiora penetrat membra. Hinc ipſum aurum ſubti liſsimè laminatũ, & cum ſpeciebus cordialibus admixtum, in puluerẽ eſt redigendum. Propterea dicit Io annes de Rupe ſciſſa nos oportere habere conſiderationem ad operandum poſsibilia, & impoſsibilia ſubterfugere. Videmus enim plura mirabilia de calybe, plumbo, ferro, ſtanno, & argento, quin exiſtimemus maiorem eſſe efficaciam in pretioſiori, ſicut eſt ipſum aurum. Videmus etenim (teſte Auicenna) aquam ipſam, in qua candens extinguatur calybs, fluxum ventris reſtringere, & inteſtina cõgregata quaſi ſimul connectere. Quod & in ipſo ferro videre licet. Quanto ergo magis hoc credendum eſt de ipſo auro, in quo nullum eſt corruptibile de quatuor elementis, ſi-

Cõtra fluxum ventris.

cut in ferro, calybe, & cæteris. S
enim ipſe calybs virtutem habe
conſtringendi, & quaſi colligand
ipſa viſcera & inteſtina ſimul, non
ne videtur hoc in auro poſsibi
lius, quũ ſit purius, defecatius, in
corruptibiliúſque ipſo calybe. Se
cundo etiam poteſt probari ex ra
tione euidenti & experientia, qui
Plumbi induratio. ipſum plumbũ ſæpius funditur i
aquam, in qua lamina auri, vel caly
bis, vel ferri, ſit extincta, videmu
ipſum indureſcere. Et hinc poſſu
mus apto cognoſcere, ipſam aqu
abſtraxiſſe vim à materia, quæ i
ipſa ſit extincta. Econtrario etian
per quotidianũ vſum experimur
quòd ſi fundatur plumbum in ali
Ferri vel calybis mollificatio. quam aquam, & deinde in eadẽ ex
tinguatur ferrum, vel calybs, vel au
rum, manifeſtiſsimũ eſt, ipſum mo
leſcere ex aqua, quæ à plumbo vin
extrahi

extrahit, quam molliciem non habēt ex ipſa natura. Itaque ſicut hoc de ferro & plūbo ex vſu quotidiano compertum eſt, ſic etiam illud de auro. Et hic eſt verus modus apud philoſophos naturales de auro potabili, ſicut Marſilius Ficinus dicit. Non tamen quòd corporea eius ſubſtantia bibatur, ſed ipſa virtus efficaciáque ex ipſo per modũ ſubtiliſsimum extracta. Quoniam omnino falſum eſt credere, ipſam materiã auri ingredi humani corporis compoſitionẽ, ſicut pulcherrimè probat præallegatus Marſilius: Vel etiam quòd corpori humano aſsimiletur, vel quòd in ſubſtantiam potabilem cõuertatur. Oporteret enim ipſam primò in ſanguinem tranſmutari, poſt hoc in carnem quod eſt impoſsibile propter ſuam duritiam. Cũ Marſilio Fici-

no concedimus,aurum exiſtens i
ſubſtãtia metallica,etiã ſi aqua vi
quàm maximè ſubtilietur, nulla
tamen penitus affinitatem aut co
uenientiam adipiſci propinqua
carni humanę, niſi corrupta pri
forma dura , & redacta ad ipſu
primam materiam ſufficiẽter pu
ficatam & digeſtam:& ſic acquir
hanc affinitatem & cõuenientia
cum corpore humano , quam et
cæteri cibi & medicinæ præſeru
tiuæ poſsident,quas tamen hęc lo
gè præcellit in virtute. Et ideo ſc
endum eſt, quòd in quamplurib
rebus auri virtus humanũ corp
confortat & ſuſtentat,quæ quid
ſubſtantia materialis non ingred
tur compoſitionẽ. Nam ſicut ip
magnes per ſuum nitorem per q
aurũ ingreditur , id ad ſe attrahi
ſic etiam ipſum aurum per ſuũ ex
miu

mium candorem, virtutem infundit aquæ, in qua extinguitur, per quam humanum corpus mirabiliter confortatur. Ideóque qui aurũ ita conuertunt in ſubſtantiam potabilem, per aquam fortẽ, vel (ſicut ſupra diximus) per acetum diſtillatum, magis virtutem ſuam corrũpunt (quum eam ex ipſo extrahere æſtiment) quàm nobilitant.

De *auro potabili cum ſpeciebus aromaticis.*

CAPVT XXVI.

SI autem velis facere aurum potabile cum ſpeciebus ſimplicibus, quarum aliquæ educunt ſuperfluã humiditatem, aliquæ verò confortant membra nobiliora. Ideóque ta i auro potabili vtendum eſt cum

iuſto

iuſto & vero regimine & dieta, vi-
gilandi, dormiendi, edendi, biben-
di, replendi, euacuandi. Et hoc f
ita: Recipe optimi vini quod hab
re poteris libras triginta & duas, e
ponatur in caldare balnei Maria
& tantundem diſtilletur, vt ad vn
cantarum redigatur. Deinde acci-
pe aliud vinum, et pari modo diſt
labis. Et hoc fac toties, donec ha-
beas triginta duas libras vini diſt
lati. Poſtea accipies omne vinũ di-
ſtillatum, & ponatur iterum in ca
dare, & diſtilletur toties, vſque a
conſumptionẽ medietatis. Deind
ponatur in cucurbitam & diſtille-
tur tandiu, quoad omnis ſubſtan-
tia aquea receſſerit. Poſtea diſtille-
tur in balneo Mariæ quater, & ad-
dantur poſt diſtillationem hæ ſpe-
cies, Ligni aloes crudi, cardamo-
mi, cubebarũ recentiũ ana drac. 1

Cinna

Cinnamomi, nucis muſcatę, macis, zinziberis albi, macropiperis, granorum paradiſi, ſandali vtriuſque ana drach. 4. Hæc omnia ſubtiliſſimè puluerifentur, & in vitrũ imponantur, ſuperinfundẽdo vinum diſtillatum, optiméque vitrũ claudendo ponatur in balneo Mariæ per dies octo, ſuperimponendo alẽbicũ, & diſtilletur igne lento. Deinde ponatur in cucurbitam cum collo longo. Poſtea addantur auri puri foliati drac. 2. garyophyllatę, ambræ bonę ana drac. 1. Hæc idẽtidem puluerifentur, & quum in cucurbitam poſita fuerint, claudatur & ponatur in caldare, in balneo Mariæ per dies. xlij. in continuo calore. Poſtea exaltetur ignis vſque ad quartum gradum per ſpacium vnius horæ, & exibit aqua in colo auri. Et hæc aqua reſeruetur ſepara

paratim, quia eſt ipſum aurum po
tabile. Deinde accipe libras qua
tuor de ipſa Quinta Eſſentia, &
addãtur auri puri, margaritarum
ambræ bonæ, muſci, amomi, aniſi
cardamomi maioris, zinziberis
cinnamomi, zedoariæ, macis, nuci
muſca. garyophyllorũ, croci oriẽ
talis, cubebarũ, ligni aloes, turbitl
mũdi albi, electi & bene gummoſi
agarici albi, quinque myrobala
norum, foliorum ſenæ ana. drach
1. raued ſeni. vnc. 2. & ſemis, aloes
ſucci citrini vnciæ 3. Hæc omni
ſimul contrita, ponantur in balne
Mariæ per vnum menſem integrũ
Et quando volueris conſeruari al
quem in ſanitate, dabis ei in pot
de prima aqua diſtillata drach. 1. S
verò homini malè ſano & ægroto
ad liberandum de infirmitate dabi
ei de aqua prima ſcrup. 1. et de aqu
ſecunda

ecunda ſcrup.2. Si verò ægritudo
ſſet valde intenſa, poteris ei dare
e prima aqua ſcrupu.2.& de aqua
ecunda drachm.1.ſcrupu. 1. Et in
oc recepto eſt ſecretum ſecretorũ
l naturam humanam ſuſtentan-
um, vſque ad terminum nobis à
eo præſcriptum. Et ideo dicit
uicenna: Recipe de lacia nigra,
ontundatur in mortario lapideo,
ſuccus quem expreſſeris, diſtille
r in balneo Mariæ per alembi-
m. Pari modo fiat de bugloſſa.
oſtea de qualibet aqua cape vn-
am ſemis, addantur auri puri o-
imi foliati grana.3. bibatur ſo-
iè tribus diebus continuis, cor-
re tamen prius purgato. Valet
am aurum prædictum contra le-
pi, dũ bibitur omni die ſcr. 1. pri-
n, et ſecundi ſcru.2.cũ aquę capo-
n veteris diſtillatę vnc.ſemis. Lul-
lius

lius verò dicit,id debere bibi cu
tali iuleb,Recipe Syr.agreſtæ. Sy
accetoſi ſimplicis ana vnc. ſemi
aquæ bugloſſæ vnc.1.aquę cicor
vnc.2.fiat iuleb.et detur leproſo c
auro prædicto.Ioãnes verò de R
pe ſciſſa ait:quòd ſi hoc aurum p
tabile ſumatur cũ aquę chelidon.
vnc.2.quòd maximè confert ad
mnes ægritudines,principaliter a
febres hecticas & hydropicas. I
nota,quòd ſi adoleſcẽs vtatur h
auro, ad minus duabus vicibus
anno debet phlebotomiſari. Sen
verò poteſt omni die ſumere gut
vnam cum guttis quinque Quin
Eſſentiæ,ſtomacho adhuc ieiun
& per horam integram poſt ſun
ptionem ieiunet, quia mirabilit
caniciem expellit.Confortat etia
cor,& cerebrum,& omnia alia n
bra principalia.

Ad lepram.

De a

De *auro potabili ex floribus cordialibus.* CAP. XXVII.

DEſtinaueramus nil vltra de auro potabili ſcribere. Sed verus
mor, quem erga omnes ſtudioſos
abemus, quos ſcimus eſſe auidos,
ıeliora & vtiliora legendi quàm
actenus ſcripta ſint. Ideóq; ne lon-
is verborũ anfractibus, eorũ au-
:s tenerrimas obtundamus, ipſum
:rum aurũ potabile edocebimus,
ıod quidem nullus vnquã philo-
ıphorum, quãtumuis peritus, im-
·obare poteſt, dicendo quòd vllo
odo ſit contrariũ naturæ huma-
e, quia poteſt dari homini in ſu-
rextenſa & maxima ægritudine.
: maximè approbatur ab Arnol-
ı de villa noua, & à dicto Marſi-
lı Ficino. Et licet nõ magnis egeat
ıpenſis, non tamen ideo floccipẽ-
ndum eſt. Et hoc fit ita: Recipe

bugloſſam cũ floribus,radice, he
ba,& omni ſubſtantia in die clar
dum tamen præcedenti nocte nul
fuerit pluuia, Luna ipſa creſcent
in bono aſpectu Iouis & Veneri
conterantur cum omni ſubſtanti
& digeratur in fimo equino p
dies octo. Poſtea diſtilletur per tr
aut quatuor vices, ſemper diſtilla
materiam ſuper fæces ſuas funde
do. Poſtea digeratur iterum in b
neo Mariæ per dies quatuor v
quinq;. Pari modo capias quoq; b
raginem cum omni ſubſtãtia, tẽp
re, lunationibus, ſicut de buglo
eſt dictũ, ſemper fæces ipſas pulu
ſando poſt diſtillationem, & ma
riam diſtillatam ſuper ipſas fund
do. Et identidem fiat de chelidor
& meliſſa. Et quum ab omnibus
bueris aquam diſtillatam, forma
modo prædictis, miſceantur ſim

per partes æquales, & ponãtur in vi
rum cum collo lõgo, ipſum ſiſten-
lo ad Solem. Et hę aquę optimè re-
eruentur, donec volueris eiſdẽ vti.
Quũ volueris ergo facere aurũ po-
abile, recipe de aquis prædictis in-
mul mixtis libram vnam, ponan-
ur in vas terreum, ab intus vitrea-
um, & recipe laminam auri puri,
on ſophiſticati in põdere vn.xvj.
el plus, aut ſicut habere poteris.
ed quantò plus, tantò melius. Et
rædicta lamina calefiat ad ignem,
onec cãdeſcat, poſtea extinguatur
aquis prædictis toties, donec
uarta ipſarũ pars ſit cõſumpta. Et
a ſentit Marſilius Ficinus: Poſtea
ptimè coletur per pãnum linteum
undiſsimum, & imponatur in vi-
um optimè clauſum. Dehinc acci
margaritarũ pulueriſatarũ drac.
ij. ſuper quibus fundantur aquæ

vitæ ex vino rubeo quater diſtill
tæ vnc.vj.ponantur in vitrum b
ne clauſum, & ponatur in balne
Mariæ per horas xxiiij. & quu
fuerit diſtillatum, ſegregatim qu
que cuſtodies. Et quandocunq; v
lueris infirmo opitulari, qui à m
dicis ſit morti adiudicatus. Acc
pies de aqua, in qua lamina auri f
rit extincta vnc.ſemis, & de aq
vitæ cum margaritis drach.j. &
mul miſceantur, dando omni vi
ægrotanti, & ſex horis elapſis tot
dẽ, totidémq; duodecim horis e
pſis. Si autẽ nimiũ calefaceret ægr
tantem, dabitur ei cum ſyrupi vi
lati drachm.j. poſsit etiam capi
Quinta Eſsẽtia ex rubeo vino ta
vt ſupra docuimus, vſq; ad vn.j.ſ
mis, in qua debet imponi auri pu
foliati, nõ triti vel pulueriſati dr
j. & Quinta Eſſentia virtutẽ & c
lore

rem auri ad ſe trahet. Et hæc fo-
a auri ita remaneant cum Quinta
ſſentia. Et quando infirmo de a-
uis prædictis dederis, de hac eſſen-
a impones tres vel quatuor gut-
s. Vult etiam Marſilius, quòd li-
et lamina auri in aquis prædictis
multoties extincta, nihilominus
tnen debere poni in ipſis auri fo-
l, Ideo loco iſtorum foliorum au-
r accipies Quintam Eſſentiã quæ
a vim ab auro ſuſcepit. Et ita ha *Veri auri*
t; veriſsimum aurum potabile, *potabilis*
od eſt melius & pretioſius, quàm *commoditates.*
ſi xpenderes mille ducatos in ex-
qirẽdo vtilius & magis ſumptuo-
ſũ. Habet autem virtutem cõfor-
tãdi cor, & omnes humores ſuper-
uuos conſumit, optimum ſangui
nẽ generat & omne malum expel
lit uuentutem conſeruat mirabili-
te vrinam prouocat, morbum ca-

ducum curat & maniacos, leproſo etiam nutrit. Sed caue, ne aurum a chymiſtarum immiſceas quia ma gis noceret quàm prodeſſet, vt a Arnoldus, propter venenoſas ſub ſtantias, quæ in eius compoſitio nem ingrediuntur.

De auro potabili ex Quinta Eſſen- tia per lapidem.

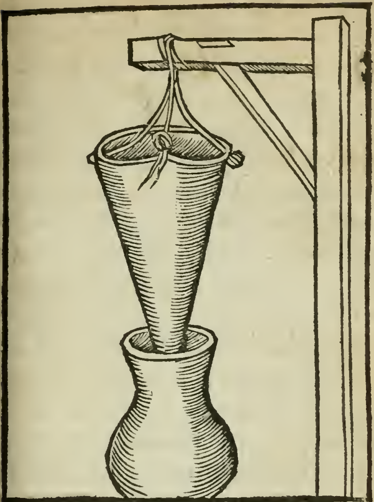
CAP. XXVIII.

SI vis facere aurum potabile ali modo, Recipe de Quinta Eſſen tia diſtillata per prædictū lapidem philoſophorum, in qua imponan tur folia auri, & ita ſoluantur in d cta Quinta Eſſentia, ita quòd ex au ro fiat quoddam liquidum potabi le. Et hæc eſt mirabilis operation ad vitam ſuſtentandam, & omnes morbos expellendos, & ad homi nem ſemimortuum refocillandum

& ad priſtinam ſanitatem reducen-
dum,& eo perfectior erit, ſi impo-
ſueris duas partes de Quinta Eſſen-
tia mellis,ita extracta vt ſuprà do-
cuimus. Ponantur in vitrum cir-
culatorium, ita quòd de aqua vitæ
prædicta ſit libra vna, & de Quin-
ta Eſſentia mellis vnciæ x.foliorũ
auri drachmæ iiij. ipſum circulato
rium optimè claudendo in parte ſu
periori,& lutetur cum cera tali, vt
ſupra docuimus. Deinde ponatur
in balneum Mariæ per quatuor aut
quinque menſes, quia quanto plus
circulatur, tanto melior efficitur
ſubſtantia,& tãto etiam plus ipſum
aurum ſoluitur, & cum materia a-
qua incorporatur. Si verò non poſ-
ſis habere folia auri, accipies tres
aut quatuor ducatos, & mallea-
bis ſubtiliſsimè, ſicut fit ab aurifa-
bris,quando volunt deaurare, ſed

tamen nihil eſt melius quàm foli: auri, ſi poſſunt haberi de bono au- ro ducatorum. Si verò nõ, & quò etiã nolles aurum ita malleare, ho modo poteris ipſum in pulueren redigere: Recipe de auro melior quod habere poteris, vel accipe au rum florenorum: affinetur & cæ mentetur ita, Recipe auri partem vnam, antimonij partes duas, pa rum de tartaro, fundatur ſimu in tigillo, donec tota materia ſit li quida. Poſtea fundatur in fuſorii tale. Et ſemper agitetur, deinde ſi nas modicum infrigeſcere, & in uenies ipſum aurũ in acie fuſorij & ſuper hoc eſt ipſum antimoniun ſeparatum. Et hic eſt optimus mo- dus affinandi aurum. Et cũ fuerin omnia infrigidata, rumpatur in a- cie aurum ipſum ab alia materia, & ſi non fuerit ſatis affinatum, iterum cum

Modus aurũ affinandi per cæmẽtum antimonij.

um antimonio fundatur, & fiat ſi-
ut prima vice. Poteris etiam affina *Alius modus affinandi Solem.*
e Solem per tale cæmentum, Reci-
e vitrioli romani, vel loco eius ca-
e ſalis nitri rubificati, ſalis ammo-

niaci, viridis æris, boli armeni, pulueris laterũ coctilium bene aduſtorum ana. vnc. j. Omnia hæc optimè pulueriſentur, & fiat paſta cũ vrina humana, & fiat ſtratum ſuper ſtratum in quodã tigillo, ita vt in fundo eius ſit ſtratum de dicta paſta, & aliud ſtratũ deſuper de florenis, & iterum ſtratum de paſta, & aliud de florenis, ſemper ita procedẽdo donec totum aurum impoſueris, & in ſupremitate tigilli fiat ſtratum de paſta ſupra quod fiat aliud de calce viua. Et ſcito quòd nullus florenus debet attingere alium. Et quum omnia fuerint ita impoſita, fiat ſuper tigillum cooperculum, quod in medio habeat foramen cum acu factum, & optimè claudatur tigillum vndiq; cum luto facto ex crinibus. Quo facto, fiat ignis de carbonibus in longitudine palmæ vnius,
remo

remotus vndique à tigillo, per horam integrã. Qua elapſa, fiat ignis parũ propinquior per aliã horam, qua quidẽ effluxa, iterum parũ appropinquetur per aliam horam, vt ipſum tigillũ attingat. Vltimò verò fiat alius ignis ſuper tigillũ, vndiq; ipſum attingens, & duret quoque per horam integram. Hora verò vltima præterlapſa, ſinas frigeſcere tigillum, & ipſum frangendo, inuenies aurum depuratum vſque ad extremum punctum vbi nihil remanſit quàm materia puriſsima. Et ita poteris affinare aurum vſque ad viginti quatuor gradus. Poteſt etiã cæmentari per cæmentum regale viginti quatuor horis, recipiendo ſalis communis præparati partes duas, & pulueris laterum coctilium partem vnam, fiat paſta, & incorporetur cum vrina humana. Vel ſi velis

Alius modus affinandi Solẽ per cæmentũ regale.

velis poteris etiam affinare Solem per tale cęmentũ: Recipe ſalis communis bene præparati vnc.j.pulueris laterũ coctiliũ vnc.ſemis,vitreoli rubei,vnc.j.Mercurij ſublimati, drag.vj.pulueriſentur omnia ſubtiliſſimè,fiat paſta cũ vrina humana. Poſtea fac ſtratũ ſuper ſtratũ, ſicut in primo cæmento eſt enarratum. Deinde fundatur aurũ, & ſuperinfundatur ſalis ammoniaci dr.j.Mercurij ſublimati drac.ſemis,ponantur paulatim in tigillũ,vbi eſt aurũ fuſum. Et etiã aliud cæmentũ,quod fit hoc modo, Recipe ſalis ammoniaci vnc. j. viridis æris vnc.j. vitreoli bene calcinati drach.vj.fiat puluis ſiccus, cum quo fiat ſtratum ſuper ſtratũ, & hoc vltimo modo, quando affinas aurum, de quatuor partibus vnius floreni,non remanebunt niſi tres partes. Si autem cupis

Aliud cæmentum.

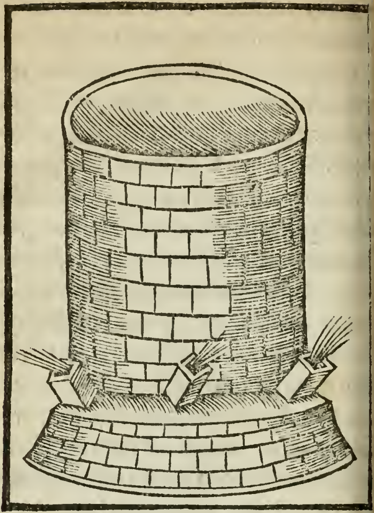
Sol

Solem vel Lunam ab antimonio ſeparare & affinare, addatur parũ de tartaro, & ipſum antimonium non poterit attingere Solem vel Lunã. Luna autem tunc debet admiſceri cum Venere. Eſt autem modus faciendi puluerem ex ipſo Sole talis, Recipiãtur ducati vel floreni præparati ſupradictis modis & ponantur ad ignem, donec candeſcant, deinde malleentur quantum poteris ſubtiliſsimè, ſicut fit ad deaurandum, poſtea ſcindãtur fruſtulatim in minimas bracteas, & pro vna parte auri, addes Mercurij partes ſex: imponantur ita ſimul ad ignem & calefiant, donec videas ipſum Mercurium fumeſcere, & aurum ſit in alio tigillo, & calefiat pari modo ſicut feciſti de Mercurio, deinde fundatur ſuper Mercurium fumeſcentem, & cum bacillo tandiu agite

Separatio Soli vel Luna ab antimonio.

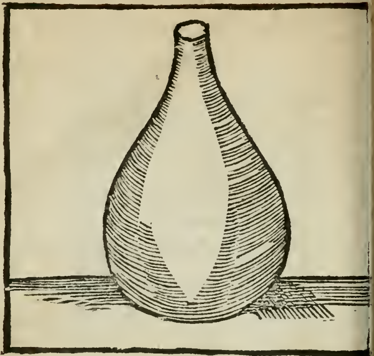
Modu Solẽ pulueris ãdi.

Furnus calcinationis.

agitetur , donec totum fuerit fu
ſum, deinde iterum concutiatur,
donec frigeſcat. Poſt hoc ponatu:
ſimul in corium albũ, ſicut fit apuc
aurifabros,& optime ligetur,& ex-
prima

primatur, vt totus Mercurius egrediatur ex ipſo corio. Reliquum verò ponatur in tigillo ad ignem, donec Mercurius fumet: deinde ponatur ſuper marmor, & ſępius teratur, terúmq; in tigillum mittatur, donec funus ex Mercurio egrediatur: deinde iterum teratur. Et hoc fiat ita ſæpius terendo & calefaciendo, donec omnis fumus in Mercurio ceſſet, & aurum in puluerem ſubtiliſsimum ſit redactum. Deinde ponatur in fumum calcinationis, faciendo flammam ignis cum ligno ſicco & non carbonibus. Et hic ignis duret quatuor vel quinq; horis, & ita calcinetur, donec videris Solem à Mercurio depuratum & mundificatũ, & tũc habebis aurum tuũ optimè præparatũ. Lauetur deinde aurũ duabus aut trib⁹ vicibus cũ aqua vitæ, & bene ſimul miſceatur

tur cũ culmo pẽnæ integro, deinc colabis aquam vitæ, ſuperinfund do recentem, & hoc fiat tribus au quatuor vicibus. Deinde exiccab ipſum Solem ſuper paruũ ignẽ pri narum. Poſtea imponatur in circu latoriũ ſupra poſitũ cũ ipſa Quin ta Eſsẽtia vini. Alius eſt modus pu uerifandi Solẽ. Fac fieri inſtrumẽt de cupro vel ferro in forma cucur bita

Alius modus pulverisandi Solem.

Alius modus puluerisandi Solem.

bitæ, hoc modo. Et habeat collum ſtrictum, in orificio crucem ex filo ferreo factã, in amplitudine vnius formæ ducati vel floreni, ita ꝙ non poſsit cadere intrò. Et oportet q ducatus vel florenus attingat orificium cucurbitæ ab omni parte.

Hoc ergo inſtrumẽtũ calefiat, & in fundo ipſius fiat ſtratũ de plũbo liquido, in ſpiſsitudine vnius digiti, ſuper quod fiat aliud de tartaro. Et ita ſemper facies, donec cucurbita ſit plena. Poſtea ſuperimponatur ducatus vel florenus, & ponatur ſi per crucẽ, locãdo in furnũ talẽ. Ita ꝙ plumbũ ſit ſemper liquidũ. Et quando aurũ fuerit aliquãtiſper in vno latere, ſuper aliud vertatur, & hoc modo fiet obediens ad faciẽdũ puluerem Solarem. Poſtea calcinetur in furno reuerberationis, vt iã dictũ eſt. Et hoc modo poteris facere de iiij. au

v. fl

.florenis,aliiſq; monetis argẽteis.

De auro potabili cum melle.

CAP. XXIX.

REcipe Salis gemmæ bene præpa rati,mellis optimi à fauo abſq; gne extracti, vt ſuprà diximus, quæ vitæ rectificatæ añ. partes æ-uales,diſtillentur omnia ſimul per es vices.Poſtea accipe de hac ma-ria diſtillata librã vnã, foliorũ au finiſsimi quãtum volueris,& po- in cucurbitam, ipſam ponendo per cineres. Poſtea adde reubar-ri electi,ligni aloës bene triti,reu ntici,oſsis de corde cerui, muſci lexandrini recentis,ambræ bonę, .drach.j.omnia ſimul miſceãtur, octo diebus elapſis diſtilla per fil-um, & habebis optimum aurum tabile , ad multas ægritudines nducens, & corpus humanum rabiliter reſtaurans.

De auro potabili ex ſolo auro & aqua uitæ. CAP. XXX.

ACcipe auri finiſsimi drach.iiij malleetur ſubtiliſsimè, & ſcindatur in bracteas minutiſsimas Poſtea accipe Mercurij abluti vnc j.ſemis,fiat amalgama,poſtea ponatur ſuper marmor,addēdo totidem de ſulphure viuo, & bene inſimul terantur, deinde ponantur in tigillo ſuper carbones, & ſinas ibidem donec totum ſulphur fuerit cōbuſtum, poſtea ponatur in cinericiū Et iterum deinde pone in tigillo ad ignem,donec ipſum tigillum rubeſcat. Poſt hoc amoue tigillum, & inuenies Solem in puluerem ſubtiliſsimum,coloris crocei calcinatū Poſtea ponatur in furnum reuerberationis, & aurum tuum erit optimè præparatum.Lauetur deinde cū aqua vitæ ſimplici,& exiccetur.E

d

de hoc puluere capias quantum volueris, ſuperfundatur de aqua vitæ rectificata totidem, vt vltra aurum emineat tribus vel quatuor digitis: Mittatur deinde in circulatorium, & ponatur in balneo Mariæ cum ſuis lapillis in medietate põderis auri, & circuletur vt decet, & ipſum aurum liqueſcet, & reſoluetur in aquam coloris citrini vel crocei, vt etiam tingat capillos humanos. Et ita habes etiam verũ aurũ potabile.

De *auro potabili cuiuſdam* Treue*renſis* E*piſcopi.*

CAPVT XXXI.

VNus inſignis Epiſcopus Treuerenſis faciebat aurum potabile hoc modo. Quando diſtillaueris ipſam aquã vitæ, & in fundo diſtillatorij ipſum phlegma ſicut materia tenax reſederit, accipe aquã vitæ duabus vicibus in balneo Marię

diſtillatam,fundendo ſuper hãc m teriam nigram,dum fuerit infrig data, & ita per diem & noctem maneat. Poſtea ab hac materia aq vitæ iterum abſtrahatur per diſt lationem lento igne,donec ad ma riam ipſam perueneris, & fiat te da,ſi volueris vitrum reſeruare in grũ. Deinde fundatur aqua fon ſuper ipſam materiã nigrã in alt dine ſex digitorum, & ita per t aut quatuor dies quieſcat. Poſt h lauabis ipſam cum alia aqua font & inuenies ſubſtantiam ſiue ma riam in fundo,ac ſi eſſet arena,& ipſa terra,quã lento igne exiccab Quum autem fuerit ſicca,fundat ſuper eam de aqua vitæ rectifica in altitudine quatuor digitoru & ſinas ita permanere in balneo M riæ per horas vigintiquatuor,cla dendo orificium vitri cum alio v

tr

tro,& lutando cum cera tali, vt ſupra dictum eſt. Poſt hoc ipſa aqua vitæ iterum abſtrahatur,& hoc facies ſæpius. Quia quantò ſæpius ſu perfuderis,& iterũ per diſtillationem abſtraxeris, tantò melius. Et quando ipſa terra fuerit exiccata, ponatur cucurbita ad arenã, ſepeliendo ipſam cucurbitam in ea vſq; ad collum,& abſtrahatur igne forti toties,donec nullum fumum in alẽbico conſpexeris non amouendo ipſum receptaculum. Quia oportet quòd aqua vitæ & ſpiritus ſiue fumus ille ſimul immiſceantur, & ita habebis duo elementa.ſ. ignem, & aërem. Poſt hoc accipiatur terra, & optimè ſuper marmor teratur & po natur in cucurbitã,ſuperinfundendo de aqua vitæ rectificata,in altitu dine triũ aut quatuor digitorũ, & impone in balneũ Mariæ per diẽ &

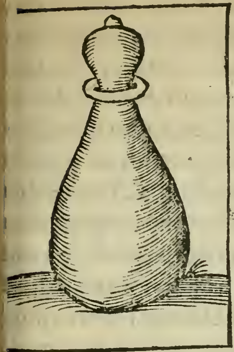
noctē, donec ſoluatur. Et quū fu-
rit ſoluta, frigefiat, deinde abſtrah-
tur iterū, & exiccetur ipſa terra a
Solē, quæ cū exiccata fuerit, debe
poni in crucibulum, lutādo ipſum
optimè cū luto ſapiētiæ, & calcine-
tur in furno reuerberationis, pe
horas quatuor. Deinde frigefiat, &
iterum ſuper marmor teratur, & in
cucurbitā ponatur, ſuperinfunden-
do de aqua vitæ rectificata, & pona-
tur in balneū Marię ad ſoluendum.
Deinde iterū abſtrahatur aqua vi-
tæ, & terra iterū calcinetur per ho-
ras quatuor, dum fuerit ſicca. Vel
etiā poteſt ita cōburi, vt candeſcat,
deinde iterū ſoluatur in balneo Ma-
riæ, cū aqua vitæ. Et toties ſolues
& calcinabis, donec non poteris vl-
tra calcinare vel ſoluere, & hoc fit
communiter in ſeptem vicibus, dū
magiſter rectè operetur. Dum autē
vol

volueris cognoſcere, quando ipſa terra non ſoluitur vlterius, accipia tur parum de ea terra, & exiccetur ad aërem, & de aqua ſua ſuperinfun de tres vel quatuor guttas, ſi ſolui tur, ſignum eſt, ipſam adhuc nó eſſe ſatis præparatam. Ideóque oportet ipſam iterum ſoluere in Balneo Ma riæ, deinde calcinare, donec verum poteris habere indicium, ipſam nó

poſſe plus ſolui. Vltimò verò debet exiccari, & calcinari, & frigefieri, & tunc eſt pro ſe ſola, & ignis & aër ab ipſa ſunt ſeparata. Deinde ſumătur omnes illæ aquæ, cum

quibus ſoluiſti terram prædictã,
debẽt poni inſimul in cucurbitan
vnà cũ ipſa terra, ponẽdo ſimul
balneo Mariæ, & addendo de ip
Quin. Eſſen. & abſtrahatur vſq; a
medietatẽ cũ igne lẽto, & antepor
tur aliud receptoriũ. Deinde ign
augmentetur, donec omnis humc
& materia phlegmatica ab ipſa ſep
retur. Quo facto, magis creſca
ignis ad expellẽdũ ipſos ſpiritus, d
nec videris paruas puſtulas in alẽb
co apparẽtes penitus trãſiiſſe, deir
de iterũ calcinetur, & ſoluatur, ſ
cut ſuperius feciſti. Et hoc debet f
ri ſepties, & toties ſemper terra ſo
uatur, & calcinetur. Deinde teratu
iterũ ſuper marmor, & ponatur i
pellicanũ ad circulandum in cine
ribus, & ſoluendum per dies octo
& videbis materiã ipſam coagular
Si verò non haberes pellicanum
debet poni in tale circulatorium

Quúmque videris materiã eſſe ita coagulatam, debet iterũ ſolui in balneo mariȩ, & deinde iterũ coaguletur in cineribus. Et hoc fiat toties, donec exeat materia ſicut oleum, & eſt ipſa Quinta Eſſentia. Si verò non haberes pellicanum vel circulatorium, accipiantur duȩ cucurbitæ vnius magnitudinis, alteram ſuper alteram imponẽdo, quũ fuerint in orificio ambæ quàmoptinè politæ & adequatæ. In quibus imponatur ipſa terra calcinata, & tantundem admiſceatur de aqua ipſius, donec ad ſpiſsitudinẽ ſynapis,

Vas circulatorium.

pis reducatur, & fiat cãnale ferr
in circuitu coniunctionis ipſarũ c
curbitarũ, ipſas lutãdo circa cãn
le cum cera tali, vt ſupra dictũ e
& ita fit quaſi alembicus cæcus hc
modo. Deinde ponatur ad circula
dum in balneo Mariæ. Poſtea diſt
letur per alembicum cũ igne bonc
donec materia ſicca in fundo rema
neat,& aqua quę ab ipſa eſt diſtilla
ta,reſeruetur. Deinde ſuperinfund
tur alia aqua, quam in prima circu
latione ab ea colaſti, ſuper ipſan
materiam,circuletur per dies octo
iterum diſtilletur, & hoc de octc
in octo dies ſemper facies, donec
aquæ omnes imbibantur. Et hoc fa
cto,omnes aquæ colligẽtur in vnũ
vas,& ſuperfundatur de aqua vitæ
rectificata, & ipſa materia calcine-
tur prius per horas quatuor in fur-
no reuerberationis donec fiat cãdi-
da,

,ſemper ipſam ponderãdo prius,
ſcias,quantũ augmentetur. Quo
ſto, ipſam rurſus cũ aquis ſuis in
rculatorium pones, ſuperimponẽ
alembicũ cæcum,ipſas lutando,
ſuprà. Deinde mittatur ad circu-
ndum in balneo per menſes duos,
l vltra, ſecundũ quod quantitas
ateriæ indiget. Deinde quũ depo-
eris alembicum cæcum, inuenies
ſam materiam in fundo circulato
translucẽtem & claram, ſicut eſt
yſtallus, in magnitudine quarũ-
m margaritarum, & eſt ipſa vera
uinta Eſſentia. Si ergo cum ea vo
eris facere aurũ potabile iuſtũ &
rum,habeas foliorum auri finiſsi
i drach.j. quæ debẽt immiſceri cũ
uintæ Eſſentiæ vnc.j.ſe.& ſuper-
ndatur de meliori aqua vitę com
ſita,quam habere poteris in quã-
ate librarum duarũ & ſemis. Po-
tes

tes etiam addere duodecim par
de Quinta Eſſentia mellis, & tu
vitrũ debet optimè lutari, & deb
poni in balneo Mariæ, & videl
mirabilẽ operationem, & vnione
ipſius auri & Quintę Eſſentię, qu
ſemper ſimul aſcendẽt & deſcend
donec ambo conuertãtur in oleu
ſpiſſum, ſicut eſt ſanguis humanu
Quúmq; videris hoc oleum ita e
coagulatũ, ſinas infrigidari vitr
deinde claudatur optimè, & pon
tur in cellario, & ibidem de ſeme
ipſo ſoluetur. Deinde iterũ coag
letur modo prędicto, & ſoluatur t
ties, vt nõ poſsit amplius coagular
etiam de maximo igne. Tũc ſcia
ipſam materiã eſſe ſatis paratã. Ho
ergo oleum eſt optima medicina i
omnibus grauibus ægritudinibu
Eſt quoq; præſeruatiuũ hominũ ſa
norũ à morbis. Caue ergo, ne detu
ſan

no vel morbido, niſi ipſa neceſsi- *Doſis huius auri potabilis.*
s exigat, ita quòd in tribus menſi-
us dabis ſaltem tres guttas, quia ſi
pius dares, ipſa anima ex eo tãtùm
electaretur, & tantùm gauderet, ꝙ
iã ab ipſo corpore poſſet ſecede-
. Quũ verò dederis alicui in æſta-
, dabitur cũ aqua fontis pura. In
yeme verò cum iure caponis, vel
m vino. Si autem velis facere la-
llos ſiue Cryſtallũ breuiori modo
ſtilletur phlegma quod remanſit,
ando prima vice aquam diſtilla-
i. Ponatur in cucurbitam, diſtil-
ndo per arenam, donec nigra ma-
ria tenuis ſicut vinũ groſſum &
iſſum in fundo remaneat, quæ de-
t reponi in aliam cucurbitã, ite-
m phlegma ſuperinfundendo &
ſtillando, ſicut prima vice, & ite-
i ita fiat, vt poſsis extrahere mate-
am illã, quæ debet imponi in cal-
dare,

dare, & ibidem permaneat, don
iterum in tenuem ſubſtantiā vert
tur, ſicut fuit in principio. Accip
tur deinde & reponatur in cellari
ipſum vas optimè cooperiendo,
nihil impuri poſsit incidere, & ib
dem infrigidetur per ſpatiū vni
mēſis, vel paulò plus. Quę cum pe
manſerit ita in cellario per præd
ctum ſpatium temporis, ſuperfur
datur de aqua fontis clara, & man
ſimul miſceantur, & coletur in v
ceum vitreatum, & inuenies pa
uos lapillos tranſlucentes ſicut Cr
ſtallus, & eſt ipſa vera terra, quę de
bet teri, & admiſceri auro, quod e
in circulatorio, cum ipſa Quint
Eſſentia vini & mellis, & videbis ſ
lutionem auri. Reliquum verò ex
trahatur & fiat oleum, vt ſupr
mōſtratum eſt. Et hoc modo etiam
habebis optimum aurum potabile

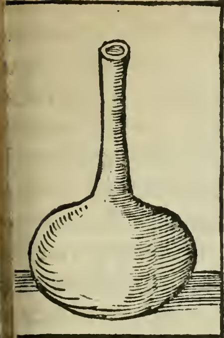
D

De auro potabili cum uino Græco uel ſimilibus, & ſpecicbus aromaticis.

CAPVT XXXII.

Recipe de vino meliori quod habere poteris, ſicut eſt maluaticum, baſtardum, vel Romanum, Corſicum, Græcum, aut Hiſpanũ, diſtilletur per alembicum, donec poſsit rectificari, vt ſupra dictum eſt de aqua vitæ. Et cùm bonã quantitatem habueris de hoc vino diſtillato, iterum diſtillabis ſex vel ſeptẽ vicibus. Poſtea ponatur ad circulãtum in pellicano, ipſum implendo pro tertia parte, vel ferè ad mediũ. Deinde claudatur foramen pellicani cum paſta facta ex albumine ouorum, & farina optima, & ponatur in balneo Mariæ lenti ignis, per dies quadraginta, vel plus. Deinde guſtando ſenſeris aliquam dulce-

dinem cum odore excellenti, ſat
circulatum eſſe putato. Si verò n
debes iterum ponere in pellicanu
donec ad id perueniat. Et quũ fu
rit ita, ponatur in vitrum optir
clauſum. Et hæc eſt ipſa Quinta E
ſentia vini, quæ debet ſumi loco
mnium medicinarum, & debet d
ri ægrotanti tẽpore matutino. D
ſis eius eſt de drachm. ij. vſque ad
ſecundùm quod ægritudo eſt int
ſa vel remiſſa. Si verò velis adn
ſcere ſpecies aromaticas, poteris
pere nucis muſcatæ, cinnamomi,
ryophyllorum, zedoariæ, galang
zinziberis albi, granorum parad
vnc. j. pulueriſentur, & ponant
in libra vna aquæ prædictæ v
ciis duabus harum ſpecierum, &
natur in vitrum cum collo long
bene clauſo ſuper cineres, per ho
viginti quatuor, vitrum tribus a
qu

quatuor vicibus agitãdo. Poſtea coletur per pannum lineum, ipſas fæces ſegregãdo, alia verò materia debet diſtillari toties, donec non poterit vltra diſtil li. Deinde debet circulari, vt ſuà, & ita habes Quintam Eſſentm, & verum aurum potabile.

De *alio auro potabili excellenti.*

CAPVT XXXIII.

Vnt qui diſtillant & abſtrahunt aquam vitæ à terra meliori vino qod habere poſſunt, ita quòd matia phlegmatica in fundo remant. Ideóque ne in hoc fallaris,

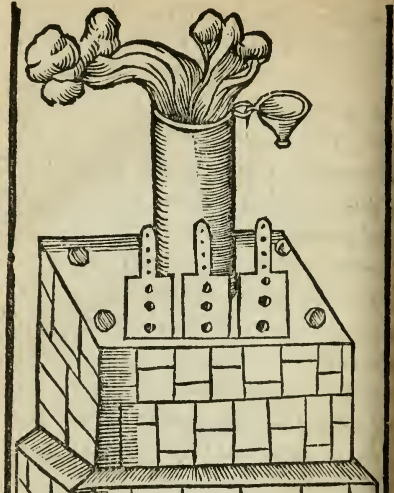
Primò diſtillabis mediam partei
& alia media pars eſt ſicut aqua fc
tis clara, de quo non debes mira
& hæc iterum debet diſtillari len
igne, deinde reponatur ſegregati
Materiam verò denſam, quæ in fi
do remanſit, facias bulliri ad igne
donec exiccetur. Poteris etiam
hoc extrahere oleum nigrum, de
ſum, & ſpiſſum, quod eſt calidu
& hoc etiam debet optimè cuſt
diri: deinde calcinabis ipſam n
teriam nigram in furno reuerbe
tionis, & pro vna parte terræ ac
pies de ipſa aqua vitæ prædicta p
tes quinque, quæ debet eſſe dulc
ſuperinfundendo ipſam, & ita p
maneat per dies quindecim, do
ſoluatur. Poſtea diſtilletur per
trum, abiiciendo fæces, diſtillan
iterum aquam, & calcinando
dies quatuor vel quinque. Quo

o, inuenies terram albam. Vide er-
o vt cautè opereris hoc, vt poſsis
libere bonam partem de ipſa ter-
a, & poteris dealbare & mundifi-
are per caliditatem ignis, & per
humiditatem aquæ. Et ita potes in-
telligere, ipſam aquam nil valere
càm ad mundificandum, ideóque
illum debet habere ſpiritum. Ve-
rum quidem eſt, in ipſa aqua vitæ
eſſe ignem & ſpiritum, ſed habet in
ſe qualitatem aqueam (quod eſt
ipſum phlegma) & terream, quod
eſt ipſum impedimẽtum perfectio-
nis. Et ideo debet diſtillari ſex aut
ſeptem vicibus, vt bene rectifice-
tur. Deinde debet circulari in Quin
ta Eſſentia. Et ſi hæc aqua vitæ, hoc
eſt ſpiritus & ignis, non haberet
naturam ipſius Quintę Eſſentiæ de
terra prædicta, non poſſet aſcende-
re ſicut eſt opinio Hermetis, nec

ſpiritus & ignis in terrā fixari. E
autem hęc aqua vitæ Quintæ Eſſe
tiæ: Habeas cucurbitam cum alen
bico roſtrato, & impone quatuc
libras de aqua vitæ rectificata. D
inde lutabis optimè ipſum alemb
cum, cum tali paſta, vt iam ſæpiu
eſt dictum, & imponatur in forna
cem ad diſtillandum, ita vt dece
Cuius forma ſequitur. Aqua autem
diſtillata recipiatur in receptorii
dum ſit bene clarificata. Inde extin
guatur ignis, & reſerua aquam i
vitro optimè clauſo, vt nullus aë
ingrediatur, quia nihil aliud e
quàm ſpiritus. Et hoc fac tribus vi
cibus, ſemper aliquid ſinendo i
fundo diſtillatorij, vt ſcias ſecur
nihil aliud eſſe quàm ſpiritum ben
rectificatum. Hoc ita diſtillabi
quater, & habebis aquam odori
ſuauiſsimi, operationiſque mirabi
liſsim

iſsimæ. Quia ſi venenũ aut fumus
uidam peſtifer in corpus intraſſet,
irum in modũ per hoc ab ipſo ſe-
arabitur, & antequàm ter diſtilla-
eris, odorẽ mirificũ percipies, &
æc aqua ſoluit Solem & omnes *Quid ſoluat Solem omnéſque gemmas.*
emmas. Ad facturam verò huius
uri potabilis aliqui accipiunt fo-
a auri puriſsimi, trita ſuper mar-
ior cum melle, donec videantur
ſe redacta in aquã, vel quod appa-
ãt ſatis eſſe ſubtilia ad ſcribendũ.
oſtea lauetur in vaſe mundo cum
ıra aqua fontis, quæ debet eſſe te-
da, poſtea ſinas ita in fundum reſi
re, poſtea ponatur in aquam vi-
, vel in Quintam Eſſentiã, & ha-
bis optimum aurum potabile. Po
ſt etiam poni in aquam mellis, vel
aquã à zuccaro diſtillatã. Et hoc
rum potabile mirabiliter tollit

Forma fornacis pro ſeparatione quatuor elementorum.

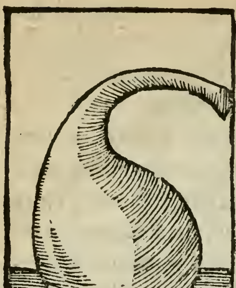
omnes

ꝯmnes ægritudines, præcipuè le- *Ad leprã*
ꝑram.

De *auro potabili cum gemmis.*

CAPVT XXXIIII.

SI autem volueris facere aurum potabile cum gemmis,ſcilicet cũ ſmaragdis,ſapphiris,rubinis,grana tis,hyacinthis,vel etiã cũ margaritis, oportet omnes gemmas ſubtiliſsimè terere ſuper lapidem marmoreum,& de puluere illorum lapidum pones in prædictam aquam vitæ,& circuletur per aliquod tempus in pellicano, poſtea diſtilletur. Et hæc aqua ſoluit omnia,& aſcendit, quemadmodum ſi volaret. Si quoque facis aſcendere ſuper aurum, vltra nunquàm aſcendet. Et hoc eſt ſecretiſsimum in natura. Tranſeundo verò ad ipſam terram albam prædictam, vt poſsimus eam facere aſcendere, vt adipiſcatur na- *Nota ſecretum in natura.*

turam Quintę Eſſentię,ad ſoluēdum Solem vel Lunã, Accipiatur ergo de ipſa materia alba, & de Sole vel Luna ante partes æquales,& tãtũdem de pondere prædictæ aquæ vitæ,& quãdo aurum erit ſolutum,ponatur in cucurbitam non nimis altam, quia non poſſet in altiori aſcẽdere, & fac ipſam per alẽbicum aſcendere, & cùm aſcenderit,operaberis vltra vt decet. Si verò nõ poſsis habere cucurbitam ad hoc accommodatam, habeas vnam retortam talem. Eſt etiam ſciendũ, quòd quando aqua vitæ eſt defæcata &

Retorta.

ta & rectificata, & peruenerit in Quintam Eſſentiam cum odore fragrãtiſsimo, ſcias ipſam habere propriam terram ab ea venientem, quæ peruenit in aquã, & aſcendit, quaſi volando per naturam aquæ, quam ſecum facit aſcendere. Si ergo prædicta intelligis, poteris facere aquã ad ſoluendum omnia metalla, & ſi hoc non intelligis, nihil facere poteris, quia in hoc conſiſtit omnis nodus ſoluendi. Medicinam verò quæ debet dari homini poſt proiectionẽ, accipies in quantitate vnius grani ordeacei, & ponatur in poculum argenteum cum vino albo, vel cum aqua pura, ipſam fortiter calefaciendo ſuper ignem donec ſoluatur. Poſtea ab igne moueatur, & cum cochleari argenteo agitetur, donec frigeſcat. Detur leproſo, ſtomacho ieiuno poſt mediam noctẽ. *Ad leprã.*

Poteſt

Poteſt etiam dari omni ægroto in quacunque infirmitate ſit, & ſi in mala valitudine iacuerit duobus menſibus, ſanabitur in duobus diebus. Si verò homo eſt ſanus, omni anno ter accipiat hanc medicinam. Hinc dicit Arnoldus de Villa noua, ſe curaſſe Henricum ducem Veronæ ex precibus patris ſui, regis Aragonum, qui tribus menſibus leproſus fuit, & in tribus diebus conualuit. Ait etiam ſe vſum fuiſſe hac medicina in ſenectute ſua, & quandocunq; habebat calorem defectu naturæ, vel etiã ex alia cauſa, ipſam medicinam cum frigiditate temperaſſe. Si verò habebat frigus, medicina moderabatur hoc ex ſua caliditate. Et ſaltem duabus vicibus in anno hoc vtebatur, ſcilicet vna vice in æſtate, & alia vice in hyeme. Circa hoc notabis mirabile q̃ddã.

Si

Si hæc medicina detur ægroto, qui de voluntate Dei debeat mori, nullum eſt remedium adhibendi aliquã medicinã. Sed poſtquàm fuerit mortuus, habet oculos apertos, & colorem naturalẽ, ac ſi viueret, & videtur mortuus quodãmodo ſpiritu ſubito eſſe raptus. Ipſi quoque crines talis hominis, & barba, & vngues ſemper creſcunt, quia ſanguis qui eſt in corpore, non poteſt putre fieri, propter calorem naturalem, qui per medicinam eſt ſuſtentatus.

Quid o[pe]retur au[rũ] potab[i]le cũ gem[m]is in mortuis.

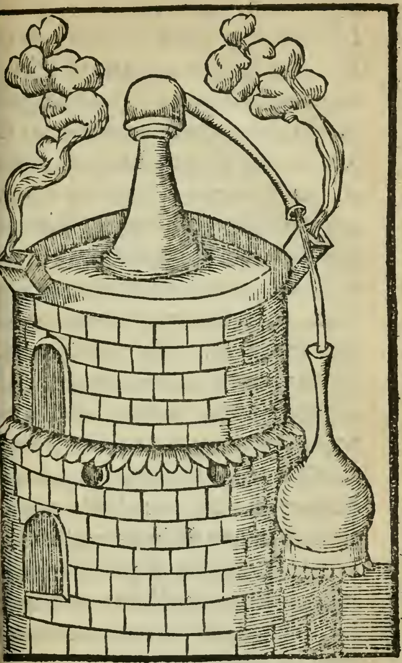
De *auro potabili ad paralyſim.*

CAPVT XXXV.

FIt aurum valde pretioſum ad omnem paralyſim, hoc modo: Soluatur aurum purũ in quantitate drac. iiij. in aqua forti. Deinde habeas aquam fontis diſtillatam toties, vt dulceſcat, in qua prædictum aurum debet lauari, & quum fuerit

in

in puluerem redactum, ponatur in aquam vitæ ſimplicem, quatuor vicibus diſtillatam. Deinde recipe pulueris boracis vnc. ſemis, diſſoluatur pari modo in aqua vitę ſimplici, imponendo in paruum vitrum, & totum id cum aqua vitæ implendo. Recipe etiam camphoræ drac. j. & diſſoluatur etiam hoc modo prædicto. Vltimò verò cape zuccari candidati drach. ij. & debet etiam hoc modo in aqua vitæ Sol diſſolui. Poſtea quum omnia fuerint diſſoluta, recipe quatuor illas aquas, in quibus ſoluiſti materias prædictas, & diſtillentur per cineres igne lento, toties, vt omnis aquea ſubſtantia ab alia materia ſeparetur, in tali fornace vt hîc eſt. Et hoc fiat toties, donec videas materiam in fundo ſimilem oleo. Deinde ponatur vitrum cum ipſa materia in locum humid

Furnus diſtillationis.

humid

humidum, & vertetur materia i
ſubſtantiam cryſtallinam, deinc
ſoluatur in aqua quatuor ſubſtan
tiarum diſſolutarum, ambræ griſ
muſci alexandrini recentis añ.dr.
j.& de hoc fit quoddam oleum. I
quum volueris opitulari ægrot
accipe folia & flores de boragin
& ſaluia, añ.M.j.lauẽdulę.M.ſemi
ponatur in quartam partem aqu
vitæ, & in hac permaneat per di
tres integros. Poſtea diſtilletur,
in vitro bene clauſo optimè cuſt
diatur. Et quũ volueris dare ægr
to, accipe guttam vnam olei præd
cti, & centies tãtùm de aqua triu
herbarum, & hoc dabis patien
cum maximo diſcrimine & prou
dentia, quia hæc eſt medela, quæ
Theſaurus occultus philoſophorum. mnes infirmitates hominum occu
tat, & eſt theſaurus occultus
mnium Philoſophorum.

I

De alio auro potabili bono.

CAPVT XXXVI.

RECipe aquę vitę ſimplicis vnc. 2.boracis de petra drag. 2. diſſolue boracem in dicta aqua vitæ. Deinde ſolue zuccari candidi vnc. 1.in aquæ vitæ,vnc. 3. ſemis. Solue etiam caphoræ vnc.ſemis,in aquæ vitæ vnc. 2.ſemis. Vltimò verò accipiantur folia auri puriſsimi,quæ ſoluantur etiam in dicta aqua vitę, & hæ quatuor aquæ vitæ ponantur in cucurbitam, optimè ipſam claudendo,& ita per vnum diē requieſcat. Poſtea ſuperimponendo alembicum,& diſtilla vſque ad medietatem. Poſtea ponatur cucurbita in locum humidum, & quatuor illæ materiæ in cryſtallum albiſsimam & candidiſsimam conuertentur. poſtea ſolue in aqua ab hac cryſtallo diſtillata hæc ſequentia: Am-

bræ bonæ, muſci fini recentis ana drach. 1. margaritarum optimaru vnc. 1. ponãtur in balneum Mariæ & ſint omnia bene lutata. et in diebus tribus conuertentur in oleum quod quidem eſt aurum potabile.

De alio auro potabili cum aqua forti.

CAP. XXXVII.

ACcipe aurum optimum quod habere poteris, quod ſolui debet in aqua forti, & deinde euaporetur & abſtrahatur aqua per alẽbicum, non tamen debet omnino exiccari, quia eſſet ſicut oleum. Poſtea ſuperfundatur de aqua mellis, quæ ſit etiã diſtillata per alembicum, vt ipſam materiam tranſcendat quatuor digitis. Ponatur ad digerendũ quatuor diebus, & totidem noctibus in balneo Mariæ. Poſtea

aqu

ıqua mellis iterum abſtrahatur per
.lembicum, deınde aliam aquã mel
is impones & digeres, vt ſupra, &
ɪer omnia facies ſicut in prima vi-
e feciſti: & ſcias quòd remanet ſi-
ut oleum tenue, cũ ipſa aqua mel-
s poſtea parum reſideat. Deinde
ɔties abſtrahes aquam mellis, vt
ulla ſalſedo remaneat de ſubſtan-
a aquæ fortis, in qua diſſolutum
it aurum, & quum per ſaporem
ellis amaritudinẽ in lingua perce
ris, habeas aquã vitæ duodecies
ſtillatam, in qua nullum ſit phle-
na, & in ea ſolues aurum, vt aqua
rum tranſcendat quatuor digi-
t, deinde bene lutetur diſtillato-
ım, in quod impoſueris, cum lu-
t forti, & ponatur in balneũ Ma-
: donec ſoluatur. Poteſt tamen
c citius fieri in fimo equino, &
gis eſt naturale quàm aliud, dũ

ponatur in fixatorium ſiue pellicanum. Deinde abſtrahatur aqua vitæ ab auro per alembicum, ita v aurum remaneat in fundo vitri, ſicut quoddam oleum, vel butyrũ & hoc eſt ipſum aurum potabile Quo quidem poteſt vti quilibet ęgrotus in electuariis, vel cum vino Aqua autem mellis, quę in prædicto auro funditur, fit hoc modo Habeas cucurbitam, in quã impone ipſum mel, & quum mel aſcenderit, aperias parum alembicũ, & ite rum reſidebit in fundum cucurbitæ, & hoc fac toties, donec totu mel fuerit diſtillatum. Primò erg aqua eſt alba. Aliæ verò poſt prim ſunt bonæ ad caluiciem, quia cu caput ex ipſis inungitur, pili cre cunt. Sunt etiam bonæ ad ipſu aurum potabile, quia abſtrahu amaritudinem ex ipſa.

Ad caluiciem.

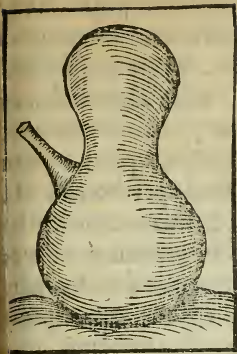
De ai

De *auro potabili.*

CAP. XXXVIII.

Recipe aurũ purum foliatum, teratur cum ſale cõmuni præparato,& quum fuerit tritum, iterum parum de ſale addas,& bene ſimul miſceantur,& calcinentur in furno reuerberationis per quatuor aut quinque horas,faciendo bonã flammam ignis,deinde ſinatur frigeſcere. Lauetur poſtea cum aqua dulci tepida. Poſtea ponatur in aquam ſequentem ad digerendum, per nouem dies. Poſt hoc ipſa aqua abſtrahatur ab auro, & iterum ſuperfundatur,& digeratur, & iterũ abſtrahatur,& hoc ſemper fiat ita duabus aut tribus vicibus cum lento igne. Poſtea ſuperinfundatur aqua fontis pura,& iterum abſtrahatur. Caue autem,ne nimium ſiccetur aurũ,quia in ſolutione foret

nimis aſperum,& quaſi inobediẽ
ſolutioni. Aqua verò ſuprà nomi
nata debet ſic fieri: Recipe libra
quatuor optimi mellis, & bullian
ſuper lento igne carbonũ in capſi
ferrea,& ſpuma ſemper tollatur,ſu
perinfundendo de aqua fontis in
altitudine duorum digitorũ. De
inde ponatur iterum ad ignem do
nec ſpumeſcat, & iterum ſpuman
tolles. Poſtea fundes ſuper ipſun
mel albumina quatuor ouorum o
ptimè cõcuſſa & depurata, & ſina
modicũ bullire,ſemper ipſam ſpu
mam tollendo,& quum bene bul
lierit,per filtrum coletur. Poſt ho
ponatur ipſum mel colatũ ad lent
ignem,donec omnis aquoſitas al
eo recedat,& poſt hoc ab ipſo mel
le diſtilletur, & hoc quod de ipſ
diſtillaueris,iterum duabus vel tr
bus vicibus diſtilletur,& quũ po
diſtill

diſtillationẽ requieuerit octo vel decem dies, habebis aquã paratã. Quãdo autem ipſum phlegma de vino vel fæcibus abſtraxeris, & quòd fæces ipſæ inſpiſſentur ſicut mel, ponatur in arenam, ſuperinfundendo aquam vitæ, vt emineat ſuper fæces tribus digitis, & putrefiat per octo dies ſuper alẽbico cæco tali. Deinde iterũ abſtrahatur aquavitę per balneũ Marię. Poſtea ſupfunde de puriſsimo phlegmate ſedecim ut x. & viij.li. & ponatur in arenã frigidã per dies ſex, et creſcẽt lapilli

in ipſa terra, qui debẽt poſtea lauari cum phlegmate, donec depurentur, deinde exiccentur paruo admodum igne. Poſtea ſuperinfunde eis aquam vitæ, vt ſuperemineat tribus digitis, & poſt quatuor dies iterum abſtrahatur per balneũ Mariæ: & hoc fiat tribus vicibus. Vltimò verò ponatur in arenam cũ valido igne, vt ſpiritus expellantur. Videbis quoque oleũ venire, quod permitte exire in receptaculũ, donec fumus ceſſet, & terra erit ſatis calcinata. Illa autẽ aqua ſic eſt vtendum: Recipe terram calcinatam, ſuper quam funde de meliori aqua vitæ, quam poteris habere, digeratur ſub alẽbico cæco in balneo per dies quatuor. Poſtea iterũ abſtrahe aquam vitæ ſenſim per colaturam, ita vt non coloretur de terra. Poſtea ſuperinfundatur alia aqua vitæ,

& fiat

& fiat vt prius. & hoc toties facies, donec aqua non coloretur vltra de terra. Deinde pone ipſam aquã in balneum Mariæ cum terra, & abſtrahatur lẽtiſsimo igne, & in fundo cucurbitæ inuenies terram albam aſperam, ſicut eſt ſal, quam iterum poteris ſoluere & coagulare vt prius oſtenſum eſt, donec ſatis aſpera & ſubtilis videatur. Oleum Solis fit hoc modo: Recipe aquæ vitæ præpararæ libras quatuor, ducatos duodecim, qui ſoluantur in aqua forti, ſuperinfundendo aquã frigidam, & cõuertentur in calcẽ, quam cum duplici pondere zuccari candidi teres, & inde lauabis cũ aqua dulci diſtillata, vt zuccarum ab auro abſtrahatur. Et quum fuerit exiccatũ, vna pars calcis debet teri cum tribus partibus maſticis præparati, & addatur de aquavitę, *Oleũ Solis.*

vt fiat paſta, quæ ponatur in vitrũ & accendatur, & ipſum vinum cũ maſtice ab auro ſeparabitur per cõbuſtionem, & ipſa calx in oleum vertetur. Hoc ergo oleum depone ſubtiliſsimè. Et ſi calx non fuerit tota ſoluta, lauabis eam iterum cũ aqua dulci, & teres cum maſtice, & facies per omnia vt ſupra. Et ſi habet quandam nigredinem vel impuritatem, debet lauari cum aceto diſtillato. Et quũ totum fuerit conuerſum in oleum, accipiantur partes duæ de terra alba parata, & immiſceantur cum prædicto oleo, vt fiat paſta, parum addendo aquæ vitæ. Deinde ponatur in aquam vitæ præparatam, ad digerendum in balneo per vnum menſem, vel vltra, ſecundũ quod videris ſolutionẽ Solis citò vel tardè. Fit autem ſolutio Solis hoc modo: Recipe auri puri bon

Solutio Solis.

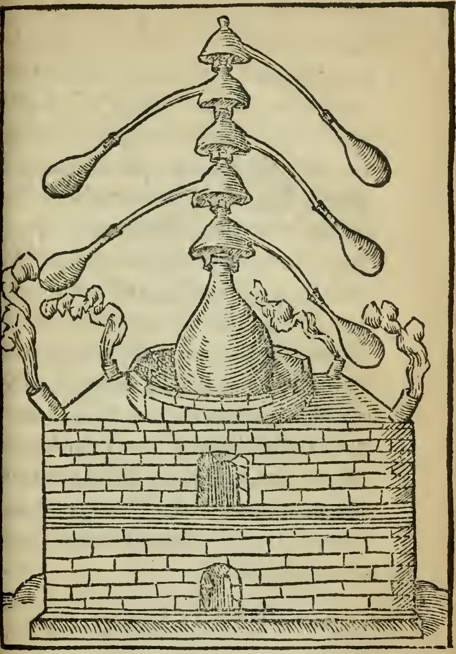
boni vnc.ſemis, Mercurij bene abluti & purgati vnci. 3. fiat amalgama. Poſtea Mercurius ſeparetur ab auro ſuper cinericiũ, ſicut fit apud aurifabros, & aurum ita remanet ſicut quædam farina citrina. Poſt hoc cape ſalis ammoniaci vnci. ſemis, imponatur in aquã vitæ cũ auro calcinato, & ſtet in balneo Mariæ digerendo per ſex dies, poſtea abſtrahatur omnis humiditas cum calore ignis primi gradus, & erit paratum. Deinde cape aurum illud ita paratum, & impone in cucurbitã vitream mundã, imponendo alẽbicum cum roſtro, & omnia optimè lutentur, funde ſuper ipſam materiam parũ olei oliuæ, & diſtilletur in principio cũ lẽtiſsimo igne. Vltimò verò in validiſsimo, ſicut fit in aqua forti. Quo facto, aperi cucurbitã, & ſi aliquid in ea remãſit, fiat

ſit, fiat per omnia, vt ſupra, & ho
facies, donec nihil in vitro rema
neat. Poſtea verò abſtrahatur phle
gma per diſtillationẽ, haud ſecus f
ciẽdo, & habebis optimum oleur
ad aurum potabile, & eſt bonur
& expertum in multis.

De *auro potabili uolatili.*

CAPVT XXXIX.

AVrum potabile volatile ad pl
rima conducẽs, fit hoc modo
Recipe de vino meliori quod ha
bere poteris quantumcunque vo
lueris, ponatur in vitrum cum col
lo longo, & claudatur ſicut ſole
fieri cum ſigillo Hermetis, & poſt
ea putrefiat, & optimè cuſtodiatu
ne frigeſiat, & ita permittes requi
eſcere, donec acquirat fæcẽ, ſicu
facit acetũ, & eſt citrina: ſinas ita
que ſtare longius donec tota rece
dat, & habebit albas venas, ſicut ſ
eſſen

eſſen

eſſent flammulæ ignis, & hoc fi communiter in ſpacio trium mē ſium: Deinde ponatur in cucurbi tam optimè clauſam, & diſtilletu cum igne, facto ex ligno ſicco, i aqua tepida, ſicut fit in balneo Ma riæ in tali fornace, vt hîc depin gitur. Poſt hoc accipe libras dua huius materiæ diſtillatæ, & im pone in ea quindecim folia aur puriſsimi, & bulliat in balneo Ma riæ duodecim horis continuis, & vitrum ſit optimè obſtruſum cun ſignatura Hermetis, vt ſuprà dict eſt. Deinde lentiſsimo igne diſtill tur, & quòd ignis non ſit adhuc i primo gradu, & hoc facto, quand tota materia eſt diſtillata, reſerue tur. & hoc appellatur aurum pota bile volatile.

De *ali*

De alio auro potabili.

CAPVT XL.

Fit etiam aurum potabile hoc modo: Recipe vinum rubeum ſpiſſum, diſtilletur quater. Poſtea recipe de tartaro calcinato, & ſuperinfundatur, & putrefiat horis vigintiquatuor. Deinde omnis humiditas lentiſsimo igne abſtrahatur, et videbis ipſum tartarũ, quod prius erat album, in nigredinẽ eſſe conuerſum, quod iterũ calcinabis, donec albeſcat ſicut nix, & iterum fiat putrefactio ſicut ſupra, et diſtillabis forma iam dicta, & ita ſepties calcinabis, & ſepties digeres, & ſepties quoq; diſtillabis, modo et forma prędictis. Poſtea ponatur in balneũ Marię imponẽdo folia auri puriſsimi ad placitũ iterũ diſtillando, et iterum ſuperinfundendo, donec

ipſa

ipſa materia tota conuertatur i
oleum, quod eſt optimum aurũ p
tabile, pro hominibus bonæ vale
tudinis, ipſos in ſanitate cõſeruã

De *alio auro potabili pre=*
tioſißimo.

CAP. XLI.

SVnt quidam recentiores philo
ſophi, qui aurum potabile fa
ciunt hoc modo: Recipe de vin
rubeo vel albo quantum volueri
diſtilletur ſepties per cineres. De
inde congrega omnes fæces & d
ſtilla, colando ipſam aquam, do
nec in ſpiſsitudinẽ mellis tranſea
deinde ſuperinfundes ipſum phle
gma, & requieſcat ita tribus die
bus, & totidẽ noctibus, et omnes l
pilli in fundum ſecedẽt. Hoc facto
lauabis prędictos lapillos cũ phle
gmate, donec purifiẽt, deinde exic
cẽtur, & imponãtur in cucurbitã

ſupe

ſuperimponẽdo alembicum cæcũ, & mittatur in balneum Mariæ per tres dies,& totidem noctes,ſuperin fundendo de aqua vitæ in altitudine trium digitorũ.Poſtea paulatim coletur,ne vinum fiat turbidum,& ſic fac quouſq; vinum nullum colo rẽ ab ipſis lapillis ſuſcipiat. Vltimò verò abſtrahatur totum vinum à lapillis,vt ipſi toti ſicci remaneant in vaſe.Quo facto,oleum ipſum auferatur per arenam igne valido, & hoc quod poſt oleum remaneat in vitro,dicitur terra fœtida,quæ debet abiici,quia nihil valet amplius. Poſtea ponatur alembicus in cineres,& inuenies lapillos dealbatos ſicut niuem vel ſalem. Et vinũ quod extraxiſti ex lapidibus, quum candidi remanſerunt,ſeruetur ad multiplicationem & fermentationem. Vltra ſal ipſum fermentatum cum

calce Solis & Lunæ imbibatur cũ aqua vitæ prius abſtracta, & ſint tres partes ſalis, & vna pars calcis, ponatur ſub alembico cæco, ad digerendũ in balneo Mariæ per diem naturalem. Poſtea imponatur alembicus cũ roſtro, & diſtilletur. Hoc facto, iterum ſuperinfundatur vinum in altitudine trium digitorum, vt ſupra dictum eſt, & digeratur iterum ſub alembico cæco per diem naturalem, & exinde iterum diſtilletur, ſicut prius feciſti, & hoc fac totiens, donec fermẽtum & terra in receptaculum tranſierint, & ſint conuerſa in ſpiritum vel in ſubſtantiam aqueam. Si ergo hos ſpiritus volueris iterum reducere in corpus, ponatur in balneo Mariæ, & coagulabuntur in lac album quod appellatur lac virgineum, eſt tamen differens ab eo lacte, quod ſupra voc.

Quomodo ſpiritus debent reduci in corpus.

vocauimus oleum plumbi. Poſtea iterum infundatur de aqua prædicta, & ponatur ſub alembico cæco, ad digerendum, & hoc tandiu fiat, donec totum conuertatur in ſpiritum volatilem. Aqua autem vitæ, quæ ſuper hoc lac natat, diſtilletur in balneo Mariæ & in fundo diſtillatorij inuenies verum lapidem, & hæc appellatur tranſmutatio ſpiritus in corpus. De hoc ergo lapide recipe in quãtitate vnius grani hordeacei, ſuper Mercurij vini loti & purificati vnc.x. cum fuerit calefactus in crucibulo, & videbis ipſum Mercurium coagulari in verũ Sol vel Lunã, ſecundũ primã fermentationem, & hoc poteris cuſtodire. Si verò non velis cuſtodire, iterum de puluere ſuperimponatur, & conuertetur totum in puluerem, qui debet imbibi cum ipſa aqua *Oleũ virgineum.*

abſtracta à prædicto lapide, & hic
eſt verus lapis, ſi ipſi tincturę ſuper-
impoſueris aliũ puluerẽ, & hoc po-
teſt augmẽtari in infinitũ. Et ſi ipſa
aqua à lapide abſtracta, deficeret in
augmentatione, poteris aliam bo-
nam aquam vitæ loco eius capere
quia nihil in hoc eſt diſcriminis.

De *auro potabili uegetabili.*

CAP. XLII.

Eſt etiam aliud aurum potabile
quod mirabiliter confortat hu-
miditatem ſuperfluam in homine
& fit hoc modo: Recipe de ipſa
Quinta Eſſentia vini, ita extracta
vt ſupra docuimus, in qua poſsit re-
ſolui aurũ, virtutem ſuã conſeruan-
do, & hoc fiat ſubtiliter per viam
continuitatis cum humiditate bal-
nei, & diſtilletur ipſa aqua igne len-
to totam humiditatem ab ipſa ſepa-
rando, & ita ſubſtantia auri rema-
net

nebit in diſtillatorij fundo tota ſicca. Poſt hoc capiatur de illo vino, & diſtilletur per alembicum toties, donec non poſsit vltra comburi per diminutionem ſulphuris ſui, ſemper quamlibet diſtillationem in quodlibet receptaculum ſuſcipiendo, & cape de ſecunda aqua toties, donec nulla vena in ipſo alembico appareat, & in hanc aquam proijcies ipſam ſubſtantiam auri, & citiſsimè in aquam vegetabilem ſoluetur: & hoc fit ex eo, quòd Mercurius per Mercurium eſt rectificatus de ipſo phlegmate, donec videris ipſum non poſſe vltra comburi, quod quum ita ſit, cum prima ſubſtantia auri permiſcebis, & tunc eſt vera aqua vitæ ſiue aurum potabile. Hæc autem eſt prima aqua, ſeruiens, & proficua humano corpori. Recipe de aqua vitæ, & ab ipſa *Aqua 1.*

ſeparabis omnem humiditatem pe
diſtillationem de Quinta aquæ Eſ-
ſentia, quę eſt aurum purum, & ho
ſerua ſegregatim, & in ipſam aqu
vegetabilem impones mellis cum
fauo ſuo partes tres, & hoc omn
ſimul ponatur ad putrefiendum i
balneo Mariæ per dies quatuor. E
hæc digeſtio debet fieri nouem vi-
cibus in balneo, vel in fimo, quia e
2 hoc aqua rectificatur. Aqua ſecun-
da eſt hæc: Recipe caponem vel ga
linam veterem, & quum omnia oſ
ſa & ſuperflua fuerint amota, car
ipſa debet teri in mortario lapide
ſubtiliter. Deinde pones in cucur-
bitam cum alembico, & aquam a
eo diſtillabis in balneo Mariæ, &
hæc iterum debet ſegregatim cuſt
3 diri. Aqua tertia eſt hæc, Recip
carnem de gallina vel capone, diſti
letur per cineres, omnem humidita

ten

tem lento igne abſtrahendo, & caue, ne aduratur caro in alembico, & hoc etiam ſegregatim cuſtodies.
4 Aqua quarta eſt hæc. Accipe de vino partes tres, ponatur ſuper partem vnam prædictarum carnium, ponatúrq; in cucurbitam, optimè ipſam claudendo cum operculo vitreo, & lutando, deinde ponatur ſuper cinerem, lento igne, per dies tres, poſtea diſtilletur per alembicum, & aquã reſeruabis.
5 Aqua quinta eſt hæc: Recipe totã ſubſtãtiã caponis vel gallinæ, & totã ſubſtãtiã humidam ab ipſo ſepares per alembicum, ſicut prædictũ eſt, & aquam quoque reſeruabis.
6 Aqua ſexta eſt hæc: Recipe omnia oſſa caponis vel gallinæ, piſtentur minutim in mortario lapideo cum piſtello ligneo, & imponantur in balneum Mariæ: poſtea verò ſuper cineres,

& diſtillabis, ſicut prius dictum eſt, & hæc quoque debet cuſtodiri. A-
7 qua ſeptima eſt hæc, Recipe de aqua tertia, de aqua quinta, & de aqua ſexta, diſtillentur, ſimul per alembicum, & optimè cuſtodiātur. Rectificatio verò aquarum prædictarum, quæ ſunt diſtillatæ per cineres, hæc eſt: Recipe de auro ita præparato, vt iam vltimò eſt dictũ, & coaguletur, quia eſt naturale quiddam humidum, omni modo & calore, ſicut ſi eſſet auripigmentum citrinum, & impone de aqua ſua prima partem ſemis, & ſtatim ſoluetur ab aqua ipſa, & à tribus aquis prædictis. Cape ergo in magnitudine vnius cochlearis argentei, & optimè miſceatur cum bona parte melioris vini quod habere poteris, & da homini phlegmatico, tempore hyemis, & mirabiliter ipſum in ſa-

n ſanitate conſeruabit. Si verò homo ſit cholericus, da ei cum aqua ɔura. Melancholico verò cum iure :auliũ. Sanguineo autẽ nõ dabis de ıac aqua, ſed dabis ei de hoc quod ẽquitur: Recipe de aqua aurea co-:hleare vnum, ponatur in vinũ, & letur ei, & erit ſecurus ab omni in-irmitate. In æſtate autẽ debet admi uiſtrari phlegmatico cum iure gal-inæ, in quo coctum ſit petroſeli-ıum. Cholerico verò cum alio iu-e. Melãcholico dabis, quũ tempus xpoſtulabit: in magna ipſius opera ione caloris vel frigoris. Si autem elis dare ægroto, dabis ſecundam artem auri diſſoluti in ſecunda a-ua caponis. Si ſit phlegmaticus, da ıs ei medium cochlear cum dua-us partibus aquæ. Et ſic etiam de-et dari ſanguineo. Cholerico den ur duo conchlearia de aqua tertia,

& itentidem fiat de melancholico & in tribus diebus ab omni infirmitate, etiam quantumuis ſit magna & periculoſa, liberabitur. Et quum ipſam medicinam volueris dare cum aquis prædictis, interrogabis ægrotum, quo cibo maxime delectetur. Et licet ſit ei contrariũ, dabis tamen ei de illo, & de hac medicina, in quantitate piſi vel lentis magnæ. Hæc autem medicina valet contra omnem infirmitatem naturalem vel accidentalem calidam vel frigidam. Et quum volueris peregre proficiſci, talis medicina (ſi tecum velis portare) debet coagulari, & ponatur in vitrum, & quando volueris ea vti, præparetur in humiditate auri potabilis. Quando igitur vegetabilia præparaueris, vt iam dictum eſt, accipiatur vnum vegetabile, & in quodlibet

vitr

vitrum imponantur folia auri opti nè vitrũ claudendo; ne poſsit euaporari, ponatur ad cinerem cum lẽ-o igne, & aurũ ſoluetur in viginti duobus diebus. Si ergo velis facere urum potabile, abſtrahatur tota ubſtãtia aquea ab auro cum lento gne, & aurũ quod in fundo reman it, ponatur in cucurbita in balneũ Mariæ, & ſoluatur in quatuor dieus naturalibus, & hoc eſt verũ auum potabile, quod debet poni in aruam cucurbitam, addendo ad uri foliati vnc. ſemis, Mercurij abiti cũ ſale & aceto vnc. L. & totum n octo diebus in verum aurum cóertetur. Et ſi velis hoc magis ſubli iare, recipe de auro potabili, cui ddantur de Mercurio ſepties ſubmato cum vitreolo & ſale com-iuni, & iterum reuiuificato, & oc debet poni per dies octo ſuper

cine

cineres cũ lẽto igne, & induréſcet Vna pars huius materiæ tingit centum partes. Et hoc etiam poteſt augmentari in infinitum.

De *ultimo auro potabili.*

CAP. XLIII.

Recipe de auro affinato vnciam ſemis, malleetur ſubtiliſsimè, ſicut fit quum deauratur, & ſcindatur in partes minutiſsimas, addatur de Mercurio depurato, & fiat amalgama, ponatur ſuper lapidem marmoreum, & teratur cum tanto ſulphuris, quãtum ſufficit, vel melius, quantum amalgama ponderat. Et quum ſatis fuerit tritum, ponatur ſuper prunas in crucibulo, & ſtatim comburetur. Quo facto, iterum teratur ſuper lapidem marmoreum, & iterum pona in tigillum ipſum ad ignem collocando, donec rubeſcat, poſtea amoueatur crucibulum

bulum, & inuenies aurum tuum o-
ptimè calcinatum in puluere ſubti-
liſsimo, ſicut ſi eſſet puluis croci.
Ponatur poſtea in furnũ reuerbera
tionis, & detur ei flamma, vt decet,
& erit paratum. Poſtea lauetur cum
aqua vitæ quater diſtillata, & dein-
de exiccetur. De hoc puluere cape
tantũ quãtũ volueris, ſuperinfun-
de de aqua vitæ rectificata tãtũ, vt
ipſum puluerem excedat in altitudi
ne trium digitorum. Deinde pona-
tur in circulatorium, & ponatur in
balneum Mariæ cum media parte
ſuorũ lapillorum, & ipſum aurum
ſoluetur in aquam croceam, vt etiã
cutem humanã tingat in colorem
rubeum. Exinde extrahes omnia
elementa, ſicut prius dictum eſt &
quodlibet ab aere optimè cuſtodia
tur, quia habent virtutem, quam
exprimere non eſt poſsibile. Et ſi
poſ

poſsibile eſſet, centeſima pars indo ctiorum non crederet. Subſtanti enim aquea valet ad omnes infir *Vis aquæ.* mitates, procedentes ex calor vel frigore. Valet etiam ad quam cunque paſsionem pectoris, cor dis, pulmonis, & omne venenun expellit, omnes materias ſuperua cuas à pulmone eiicit. Et ſi eſſet a poſtema intra corpus, facilè ex hac curatur, ſanguinem purgat, viſum acuit, & omnia membra ſpiritua lia à putrefactione conſeruat. O *Potentia olei.* leum verò maximè prodeſt adole ſcentibus, ipſos enim conſeruat in robore & venuſtate, dum eo in ci bis vtantur, ſanguinem non ſinit putrefieri, nec phlegma dominari, vel choleram adurere, nec melan choliam vigere, ſanguinem, & ſper ma multiplicat. Et ideò qui hoc o leo vtuntur, ſæpius debent venas

incid

ncidere. Et ſi aliqua membra forēt
rſa vel diminuta, ipſa reſtituit, vi-
um amiſſum recuperat, dum omni
octe per ſpatium vnius menſis gut
m vnam in oculum imponis. Ele-
nentum ignis ad omnia priora va- *Ignis efficacia.*
t. Senes facit adoleſcere, mortuos
euiuiſcere. Senes hoc vti debent
um modico aquæ aureæ. Omnes
gritudines ſenectutis tollit, &
deo appellatur Elixir vitæ. reſolua
r ignis in aqua vitæ, donec habue
t colorem rubeum, & imponatur
: Mercurio fixo ſuper lētū ignē,
: citiſsimè ſoluetur. Poſtea adde
rtiam partem auri, & ſtatim in
rpus conuertetur, & poteſt coa-
lari cum modico aluminis. Quo
cto, videbis ipſum in lapidem ru
ū conuerti, & ſi iterū reuiuifice-
r, in humiditate & arſenico, fiet
rfectū elixir ſuper ipſum Mercu-
rium.

rium. Elementum verò terræ, ſi e bene rectificatum, vt decet, per te ram ſuam tribus vicibus, qualib vice ipſam reſoluendo & per fi trum diſtillando, & iterum coagu lando, tunc habebis ſal terræ. quoque ipſum tale ſal fieret flux bile, retinet tamen de Mercurio. I ſi aqua illa fuerit bene & iuſtè rec ficata, fixat omnes ſpiritus. Val ad omnes cicatrices, & vulnera cu rat, & carnes creſcere facit. Et i habes multas formas faciendi au rum potabile, quæ ſi ad placitu tuum non inuenies, boni conſu obſecro. Nam ſi ſcires, in quo tem poris ſpatio id congeſſerimus, no mirareris, ſi forſitan quippiam in epti huic libro inſertum repereri

Proprietas terræ.

Fixio ſpirituum.

D

De aqua uitæ compoſita pro hominibus frigidæ complexionis aut regionis. CAP. XLIIII.

SAtis ſupérque nunc in ſuperioribus capitulis de aqua vitę ſimplici diximus: Reſtat nunc de cópoſita aliquid elucidare, etſi nó ſit neceſſe. Sed quia ex varietate lector doctus mirum in modū afficiur, ideóque nó incóſultum videur, aliquid de cópoſita diſſerere, uius varias ex variis deſcribemus ias componendi. Primò itaque vi endum eſt de ea quæ debet admiiſtrari hominibus frigidæ cóplexionis, aut ægrotātibus à cauſa fri ida. Poteris etiam ea vti in tempo et regionibus frigidis, & eſt hęc: ecipe zingiberis albi, cinnamoi electi, cubebarum recentium, ryophyllorum mundatorū, nus muſcatæ, macis electi, cardamo

mi,zedoariæ,galangæ, piperis lo
gi ana.partes æquales . Conteratu
omnia groſſo modo,fundantur ſ
per vnã partẽ ſpecierũ ſex partes a
quę vitæ ſimplicis,ponantur in c
curbitã longam,ſuperimponend
alembicum cæcum, & ponatur a
digerendũ per dies quatuordecim
Poſtea diſtilletur in balneo Mari
cum lentiſsimo igne, fæces iteru
ſuper materiam diſtillatam fundã
tur,& iterum digerantur per oct
dies.Sunt tamen aliqui qui non d
ſtillant per alembicum, ſed meli
eſt,ſi per ipſum diſtilles. Et quu
tribus vicibus diſtillatur, prima
qua,dicitur aqua benedicta. Sec
da,aqua vitæ compoſita. Tertia v
rò aqua balſami. Aliqui etiã ad cõ
poſitionem eius addunt foliorú
ſaluiæ,rutæ,caſtorei recentis, co
ticis citri,baccarum lauri , floru
laua

lauandulæ, florũ roriſmarini ana. drach.3. Hæc omnia debent diſtil- ari cum ſpeciebus ſupraſcriptis, & ſemper pro vna parte ſpecierum uperfunde ſex partes aquæ vitæ implicis. Hæc ergo aqua vitæ eſt ona ad omnes ægritudines capi- is, procedentes ex humore phle- matico, dum ſumatur tempore natutino in pondere drach. 2. cum ini optimi vnc. 1. Aliqui autẽ in- ngunt fruſtrum panis in hanc a- uam, alij verò inungunt caput cũ uius aquæ vnc. ſemis, addendo a- uę betonicæ vnc. 1. Sed caue, ne taris in ęgritudinibus & dolori- us capitis, ex calore procedenti- us, niſi alia medicina frigida miſ- atur, quę poſsit tẽperare calidita m huius aquæ. Valet etiam hæc ua ad faciendum bonam memo- i, dũ bibatur omni die ſtomacho *Ad memoriam.*

ieiuno drach. ſemis, mixta cum aqua roriſmarini, & debet cum e. occiput illiniri, & exiccari de ſe-

Mania. metipſo. Valet etiam ad maniam, dum capillos in capite tondas, dein de madefacies pannos in hac aqua mixta cum aquis maioranæ & roriſmarini, & caput inuolues, & ſenties mirabilem operationem. Vale[t] etiam hæc aqua vitæ compoſita a[d]

Paralyſis. paralyſim, dum membra ex ea ſæpius lauētur, admixta aqua ſaluia[e]. Vel quod bibatur omni die ſtomacho ieiuno, admixta aqua floru[m] lauandulæ, & contra cicatrices &

Facies. *Oculi.* maculas faciei, & ad omnes ægritu[-]dines oculorum. Habet etiam mira[-]bilem operationem in omni dolo[-]

Dentes. re dentium. Si etiam intingatur ſe[-]ta vel pectē in aquā prædictam, &

Pili. pili ornentur cum ipſo, nunquam vel tardiſsimè caneſcent. Et ſi ſit i[n]

capit

capite ſcabies, totam depellit. Valet etiam contra vermes aurium. Confortat ſtomachum infrigidatum, & ipſum calefacit, ſi bibatur cum vino, & ſtomachus ex ea illiniatur. Surditatem aurium recuperat, ſi immittatur cũ bõbace. Vulnera ex ea lauata mirabiliter conualeſcunt, & carnes putridas nõ ſinit creſcere. Si bibatur ſtomacho ieiuno, valet cõtra omne venenum, & contra cancrum, et omnes fiſtulas, contra hydropiſim, & lapidem in veſica. Si etiã fœmina biberit hanc aquam ſtomacho ieiuno, quæ non poſsit ex cauſa frigida concipere, ſtatim concipiet. Si fœmina nõ poteſt habere menſtruum, detur ei de aqua prædicta cum galanga & gentiana, vel madefaciat bombacem, & matricem cũ ea inungat. Si etiã hæc aqua ponatur ſuper piſces, car-

Vermes. *Stomachus.* *Surditas.* *Venenum & cãcer.* *Cõceptus.* *Mẽſtruũ.*

nes, aut alia cibaria, non corrum-
Cibaria. pentur, neque putreſcent, nec eti
Vinum acetoſum. à muſcis defœdabuntur. Si vinum
euaſerit acetoſum, & de ſupradi
cta aqua infundatur, in priſtinam
redit ſubſtantiam & naturam. S
zuccarũ molle ex ea madefiat, ind
reſcit. Si homo ex ea illiniatur, va
Icteritia. let contra ictericiam, & cõtra tre
morem omnium membrorum, &
contra fœtorem oris & narium. S
Digeſtio. homo non poſsit digerere cibum
comeſtum, debet illinire pannum
ex hac aqua, et ponere ſupra ſtom
chum, quia mirabilem habet oper
Spaſmus. tionem. Si homo patiatur ſpaſmũ
madefaciat pannũ, & ſuper pectu
ponat. Si aliquis habet dolorẽ ilio
rum, bibat de ea ſæpius. Valet eti
contra morbum caducum, contr
ſcrophulas faciei, & contra hęmo
rhoidas. Albertus magnus maxim
lauda

laudat eam propter miraculoſas operationes, quas habet circa paralyſim.

De aqua uitæ compoſita Friderici tertij.

CAPVT XLV.

Recipe aquæ vitæ ſimplicis rectificatę libras 4. vini maluatici lib. 4. cinnamomi electi vncias 3. garyophyllorum vnc. 1. zingiberis albi vnc. 1. ſemis, nucis muſcatæ vnc. 1. macis vnc. ſemis, zedoariæ vnc. ſemis, galangæ drach. 2. cubebarum, hyſſopi ana vnc. ſemis, radicis benedictę. vnc. 1. ſaluiæ, florum lauendulæ. ana vnc. ſemis, meliſſæ, iris, balſamithæ ana vnci. 1. roſarũ albarum vnci. 1. ſemis, hæc omnia contundantur, & ponantur in cucurbitam magnam, vbi poſsint intrare xv. vel. xvj. libræ, addẽdo zuccari albi vnci. 3. paſſularũ, ficuum

pinguium an.vnc.6.cāphorę vnci. ſemis,aquæ roſarū,aquæ endyuię, aquę florū ſambuci an.libras duas, ponantur omnia in cucurbitam, ipſam optimè lutando, & ponātur ad ſolē diebus viginti, ſcilicet decem diebus ante feſtum ſancti Ioannis, & decem diebus poſt eiuſdē feſtum. Coletur deinde aqua, & diſtilletur per alembicum, reſeruādo in aliquo loco ſicco. Et caue ne mulier menſtruoſa ipſam aquā attingat. Doſis eius eſt in quantitate medij cochlearis. Valet mirabiliter ad ſtomachū frigidū, & totū corpus optimè in ſanitate conſeruat.

De *alia aqua uitæ compoſita.*

CAP. XLVI.

REcipe ſaluię vncias duodecim, nucis muſcatę, garyophyllor. zinziberis albi, granorū paradiſi, cinna

:innamomi ana.drac.4.olei lauri-
ıi.vn. 1.caſtorei recentis drac.1.ſpi
:æ indicæ,roriſmarini ana. drach.
emis,florum roriſmarini drach. 1.
oliorum rutæ vnc. 1.foliorum ma
oranæ drac.1.corticis drac. 2.hæc
mnia debent eſſe recentia. Si verò
on poſsint haberi recentia, vete-
a pulueriſentur,ſuperinfundendo
e vino albo optimo, quod habe-
: poteris. Deinde ponantur in di-
eſtiuo,ad putrefiendum per men-
m: Hæc digeſtio fiat in balneo
Mariæ, calefacto in primo gradu
lloris. Poſtea in balneo Mariæ di
illentur per alembicum. Et quum
ierint diſtillata,iterum ſuper fæ-
s fundantur. Tertiò verò diſtil-
ntur per cineres,& optimè reſer-
ı in vitro bene clauſo. Habet au-
m virtutes ſequentes, Omnis ci-
is irrigatus ex ea, ſaporem & o-

dorem ſuum retinet. Vinũ in quo
ponitur, facit ſaporoſum, peſtilen
tem aërem expellit, omnes ægritu
dines & defectus oculorum ſanat
omnia vulnera ex ea lauata curan
tur, hydropiſim adurit. Valet eti
contra omnes dolores pulmonis
ſplenis, lienis, inteſtinorũ, capitis
omnes maculas faciei tollit, fœtor
oris narium dolorem dentium mi
tigat, bonam digeſtionem procu
rat, laxat, ſanguinem corruptũ eg
rit, & memoriam mirabiliter cor
fortat. Facit etiam iuuenefcere, &
omnem triſtitiam aufert. Vale
etiam contra icterjciam. Ilia quo
que nimium ſimul conſtricta rela
xat, cuprum in colorem argẽteum
tingit, omnem tremorem membr
rum curat, balbutiem tollit, dente
perforatos amouet, vermes ex ven
tre expellit. Si etiam homo ab aſp
de ve

de vel ſerpente eſſet vulneratus, & vulnus eſſet ſanioſum, citiſſimè curatur, omnem ſtrictionem pectoris aufert, grauem anhelitum expellit. Valet etiam mirabiliter contra lapidem in veſica, tuſsim abigit, vocem ſonorat, ſterilitatem mulierum in fœcunditatem conuertit, ſurditatem aurium recuperat.

Omnia apoſtemata vlcera, ſcabiẽ, & cætera id genus alia diſſoluit. Lepram tollit, dum non ſit inueterata, omnem tumorem guturis & colli ſanat. Et habet omnes virtutes balſami naturalis, quia hominem mirabiliter in ſanitate conſeruat. Qui autem calidæ ſunt naturę non debent ea vti, ſed bene phlegmatici.

De *alia*

De alia aqua uitæ compoſita.

CAP. XLVII.

REcipe pulueris diamagariti frigidi, pulueris diambræ, pul. diamuſ.dulcis ana.drach. 1. pulueris læticię gal.pul.diarhodon abb. pul.tria ſandal.ana.drac.2.pul.liberantis, pulueris electi, bezoardici ana.drach.4. Tiriacæ magnæ Andromachi vel Galeni vnci. 1. Mithridati optimi vnc.1.tormẽtillæ, dictãni pimpinellę,matricariæ,angelicæ,ariſtolochiæ ana. drach. 4. boli armeni præparati, terræ ſigillatæ ana.vnc.1.rauedſeni drach. 2. ſpodij, raſuræ eboris ana.drach.1. nucis vomicæ numero. 3.aquæ vitæ rectificatæ lib. vj. Ponantur omnia ad digerendum per dies octo, poſtea diſtillentur in balneo Marię per alembicũ cũ igne valido. Quũ autem aqua fuerit diſtillata,imponatur

natur muſci Alexãdrini recentis ℈, ambræ bonæ ana.ſcru.1. Croci orientalis, in panno ſerico inuoluti, ſed non debet teri drach. 2. zucchari albi lib. ſemis, ſyrupi ſticados vnc. 4. ſyrupi liquiriciȩ vnc. 2. caſſiæ fiſtulæ recentis, nouiter à cãna extractæ vnc. ſemis, vnicorni ſcru. 1. Bolus autem armenus debet ita præparari. Recipe ipſum pulueriſatum, et impaſta cũ aquis acetoſȩ, roſarũ ac lanaceti ana. partes duas, aquæ ſcabioſæ, aquæ pimpinellæ, aquæ vngulæ caballinæ ana partẽ vnam: miſceantur ſimul, fiat paſta cũ bolo armeno, et exiccetur, deinde teratur, & cum aquis prædictis iterum impaſtetur, & hoc fiat tribus vicibus, terẽdo, & iterum impaſtando, & ſic habebis bolum armenum pręparatum. Hęc aqua mirabiliſsimam operationem habet contra *Cõtra peſtem.*

contra peſtem (ſicut in multis eſt expertum) ſi detur cum aqua ſcabioſæ, aqua acetoſæ, aqua vngulæ caballinæ. Habet etiam maximam vim ad curandum omnes dolores capitis, laterum, et renum, qui procedunt ex aliqua corruptione ſanguinis, purificat etiam pulmonem, cor confortat, & ab ea omne venenum expellit, iuuenes tamen, qui quadrageſimum annum nondum exceſſerint, non debent vti hac aqua ſæpius, ſed rariſsimè propter nimiam caliditatem ipſius.

De aqua uitæ compoſita.

CAPVT XLVIII.

RECipe aquæ vitæ ter diſtillatæ li. quatuor, cinnamomi electi, zinziberis albi, nucis muſcatæ ana drach. 4. duos ducatos auri finiſſimi, omnia imponantur in vas ſtãneum, vndique bene clauſum per dies

dies quatuordecim. Poſtea diſtilletur tribus vicibus per alembicum in balneo, & vſui reſeruetur. Valet hęc aqua ad omnes infirmitates mitigandas, dum patiens eo vtatur omni mane, & omni ſero, ſenem facit iuueneſcere. Habet quoq; alias virtutes innumerabiles, ideóque maximè à medicis æſtimatur.

De alia aqua uitæ compoſita.

CAPVT XLIX.

Recipe aquæ vitæ ſimplicis ſemel diſtillatæ libras. 4. garyophyllorũ, zinziberis albi, roriſmarini ana vnc. ſemis. Species hæ debent pulueriſari groſſo modo, ponantur poſtea in ipſa aqua ad putrefiendum in fimo equino, per dies ... cto in digeſtiuo vndique bene lutato. Poſtea diſtilletur per alembicum in balneo Mariæ. Quo facto,

iterum

iterum ſuper fæces fundatur, & ſe
cundariè diſtilletur,& tertiò quo
que fermentetur& diſtilletur mo
dis & formis ſupradictis , & er.
præparata. Hæc aqua valet ad om
nes defectus hominis , & dolore
procedentes ex frigiditate. Vale
etiam contra omnes dolores pect
ris, ventris,& ſtomachi.Et ſi hom
pinguis velit libẽter macrefieri , o
mni die ſtomacho ieiuno de hac a
qua ſumet. Si verò homo macer v
lit impingueſcere , omni die han
capiat cum zuccharo immixto , &
duobus menſibus peractis , videb
operationem eius.

De alia aqua uitæ compoſita,qua ut
batur quidam Comes Palatinus.

CAPVT L.

REcipe ſaluiæ recentis vnc. 1.ſe
mis,nucis muſcatę vn.1.ſemis
macis electi vnci. 1.zinziberis alb
vnc

vnc.j.ſemis,granorũ paradiſi drac. vj.cinnamomi electi vnc.j.ſemis,zedoariæ,galangæ ana vnc.ſemis, cãphoræ,rauedſeni ana.drac.ij.roriſmarini vn.j.ſemis,lauendulæ, maioranæ,rutæ ana vnc.j.florum camomillæ vnc.ſemis , matricariæ drac. ij.ſeminis fœniculi vn.j. ſemis,roſarum rubearum M.j.betonicæ vn. j.abrotani drachm.iiij. caſtoris recentis drach.j.ſpicæ indicæ drach. ij.macropiperis vnc.j.olei lauri dra. ij.aquæ vitæ vnc.j.ſemis,mentæ & mentaſtri ana dra.ij. Omnia pulueriſanda pulueriſentur , & ſecanda debent ſecari,& contundenda contundi , ponantur omnia in cucurbitam cum collo ſtricto. Poſtea ſuperinfunde melioris vini quod habere poteris libras octo , in vitro optimè clauſo ſepeliatur circiter terram per dies triginta , deinde a-

moueatur, & ponatur in aliam cucurbitam, ſuperimpoſito alembico roſtrato, & diſtilletur in balneo Mariæ tribus vicibus, ſemper materiam diſtillatam ſuper fæces fundendo. Quartò verò quum volueris diſtillare, adde folia ſaluiæ recentis quantum vis, & quum fuerit diſtillata, vſui reſeruetur, & quantò vetuſtior eſt, tantò eſt melior, & poteris ea vti, quando volueris, quia innumerabiles habet virtutes.

De *alia pretioſa aqua uitæ compoſita.* CAP. LI.

Recipe ſaluiæ libram ſemis, origani, hyſſopi, ſatureiæ, radicis pimpinellæ, radicis valerianæ, abſinthij ana drachm. ij. rutæ, radicis biſtortæ, radicis petroſelini ana vnc. j. ſemis, zucchari roſati drach iiij, radicis benedictæ, radicis po-

lipo(

lipodij,radicis tormentillę ana dra. ſemis,roriſmarini, petroſelini, cerifolij, lauandulæ, maioranæ ana vnc.ſemis,roſarum rubearum, roſarum albarum ana vnc.j.ſemis,granorum iuniperi drach.iiij.hæ ſpecies debent poni in prima diſtillatione,poſt autem diſtillationem primam, materia diſtillata iterum ſuper fæces fundatur, addendo ſequentia: Recipe zinziberis albi, corticis citri, nucis muſcatæ, macis,galangæ,calami aromatici, coriandri præparati,zucchari candidi ana vn.ſemis, garyophyllorum, cinnamomi electi ana dra.vj.cubebarū recentium,cardamomi minoris, macropiperis, malanopiperis, zedoariæ,baccarū lauri.tyriacę magnę Andromachi an.dra.ij.cimini, carui, dictamni albi, reupontici, malorum granatorum ana drac.ij.

aniſi vnc.j.ſemis, granorum paradi ſi, croci orientalis, rauedſceni an. drach.j.mellis optimi libram ſemis. Et quũ omnia fuerint diſtillata, imponãtur ſequentia, & iterum colentur abſque vlla diſtillatione, quia omnem vim amitteret, & ſunt hæc, Muſci Alexandrini recẽtis, ambræ bonæ ana ſcrup.ſemis, camphoræ drachm.ſemis, zucchari albi vnc.j. Hæc aqua debet ita diſtillari: Recipe libras duodecim aquæ vitæ rectificatæ, in qua imponantur radices & herbæ quæ ſunt ſubſtantiæ groſſæ, & ponantur in vitrum optimè clauſum, digerantur in fimo equino per dies quatuor, poſtea diſtillentur in balneo Mariæ, addendo poſt hanc diſtillationem ſpecies ruditer pulueriſatas, & ita dimittas ſtare per dies octo, deinde iterum diſtilletur. Vltimò verò quum omnia

omnia fuerint diſtillata, impones muſcum, ambram, camphorã, zuccharum, quæ nulla diſtillatione egent, quia odor ab ipſis tolleretur per diſtillationem. Et nota, quòd in omni diſtillatione alembicus vndique cum panno madefacto ex farina & albumine ouorum debet inuolui, alioqui materia diſtillanda euaporaret. Debet autem ſumi hoc modo: Quicunque vult ea vti, vel matutino tempore, vel ſerotino, in potu, vel cibo, accipiat parum de mica panis, & ſuperfundat tres vel quatuor guttas aquæ prædictæ, & mirabiliter confortabit cerebrum. Omnes etiam ægritudines capitis & totius corporis citiſsimè tollet. Aufert etiam omnes ſuperfluitates totius corporis, ſiue ex frigiditate procedant, ſiue ex calore. Omnia mẽbra totius corporis optimè con

ſeruat. Iuuenes qui nondum trigeſimum annum exceſſerint, rarò debent ea vti, niſi ſint in aliqua infirmitate conſtituti. Qui verò ſunt trigeſimarij, poſſunt ea vti omni die, & quantò magis homo eſt ſenex, tantò magis eo vtatur, quia omnem virtutem naturalem mirabiliter confortat, ita etiam vt homo cum iuſto vitæ regimine poſſit peruenire ad terminum ſibi prædeſtinatum. Nam habet virtutem & efficaciam omnium aliarum medicinarum, & poteris ea vti, omni paſtu ſumendo quatuor vel ſex guttas in alia vino. Hæc eſt vera aqua vitæ, quæ habet odorem, ſaporémque excellentiorem omnibus aliis. Eſt enim certiſsimum, ex probatione multorum doctorum Æſculapiæ artis, ſolo odore huius aquæ, hominem ab aëre polluto nō

poſſe

poſſe infici. Ideóque conſultant, tẽpore peſtifero debere ſumi omni die, antequàm quis egrediatur domum. Nulla eſt enim medicina, quę calorem naturalem magis ſuſtentet, quàm hæc aqua vitæ. Habet quippe proprietatem cum ipſa natura, ideóq; in ſanguinem vel calorem naturalem cõuertitur. Et quacunque die aliquis vtatur ea, ſecurus eſt, ea die non poſſe habere paralyſim, peſtem, vel morbum gallicũ. Optimam virtutem habet confortandi cerebrum, caluiciem capitis expellit. Si quoque aliquis haberet caput immũdum ex ſcabie, vel alia impuritate, cũ dicta aqua debet inungi. Valet etiã cõtra omnem fluxũ cerebri, & cõtra ſyncopim. Omnia apoſtemata ſanat, dum pãnus ex ea madefiat, & ſuperimponatur. Epilepſiã curat, dũ bõbacem in ea intin-

ctũ, in nares mittas, & pulſum cum ea inungas, tremorem omniũ membrorum tollit, iuuentutem conſeruat, faciem purificat, omnes rugas expellit, omnes denique maculas faciei aufert, obſcuritatem viſus clarificat, oculos ſtillantes curat, dum ex ea illiniantur. Si quoq; ſuper oculos imponatur, omnes ægritudines eorum ſanat, & quum tempora ex ea illinieris, omnes malos humores expellit. Si autem imponas in ipſam de ſucco chelidoniæ, vel de ſucco rutæ, omni oculorum tenebroſitati opitulatur, dum duas aut tres guttas in oculũ imponas. Vermes aurium interimit, tinnitum aurium ex frigore procedentem ſanat, & omnẽ ſurditatem tollit, dolorem dentium mitigat. Si etiam aliquis ea vtatur cum ſucco ſolatri, & puluere lapidis Emathitis,

curat

curat omne ſputum ſanguinis. Paralyſim curat, ſi ex ea tempora illinieris, & ſuper linguam impoſueris. Tollit etiã balbutiem omnem, dando omni hebdomada duabus aut tribus vicibus de pilulis fœtidis. Sunt namque multi experti medici, qui cenſent, ipſam ferre optimam opem mutis, ſi tyriaca ei admiſceatur, & per annum integrum detur patienti, ſumendo tamen alias medicinas, ad hoc accommodatas: Quicunque etiam ex ea fuerit illinitus, nullum inteſtinorum dolorem percipiet, calorem naturalem fouet, ſanguinem mundificat, omnes quoque opilationes pectoris adimit, ſpleni, pulmoni, lieni ac renibus mirum in modum confert: Omnes quoque vias totius corporis humani abſtruſas reſerat, ſi bibatur, & aliquis ſe ex ea

vnxerit: Valet etiam contra omnes dolores ſtomachi, præcipuè contra ipſum phlegma in ipſo inueteratum: Tollit quoque rabiem, quæ ſit in lateribus & ventre ex frigore. Omne apoſtema curat, hydropicos ſanat, hæmorrhoidas expellit, dum loca ipſa ex eo vngantur. Quicunq; vult à podagra vel chiragra curari, primò optimè debet purgari. Poſtea bibat de hac aqua & loca podagroſa vel chiragroſa ex ea madefaciat. Eſt etiam ſumma & præſtantiſsima medicina ad omnes defectus humani corporis ex humore vel frigiditate prouenientes. Habet quoque ad omnia membra corporis diuinam operationem, quia eſt medicina medicinarum.

De

De alia aqua uitæ compoſita bona.

CAP. LII.

REcipetherebyntinæVdepuratæ vnc. duodecim, lauetur optimè cum vino albo, accipe deinde mellis etiam depurati cum vino albo lib.iij. miſceantur optimè in ſimul. Poſtea adde aquæ vitæ optimè rectificatæ lib.iiij.ponantur in cucurbita. Poſtea accipe herbas infra ſcriptas optimè ſciſſas, imponãtur ad prædicta per octo dies optimè claudẽdo vitrũ, ne euaporet, poſtea diſtillabis cum maxima diligẽtia in cineribus: Sunt autẽ hæ herbæ, bugloſſę, boraginis, meliſſæ, ſaluię, lauendulæ ana M.j.hyſſopi, florum camomillæ, cardi benedicti ana manip.ſemis, roriſmarini manip.ij.arthemiſiæ M.ſemis. Et quando fuerint diſtillata, addes hæc ſequentia optimè pulueriſata, & ponantur

ad di

ad digerendum in fimo equino per dies octo, aut in balneo per dies tres. Et ſunt hæc, quæ debent addi: Ligni aloës, xylobalſami, ſandalorum trium, calami aromatici, ſticados arabici, ſeminis citri, ſileris montani, cimini ana drachm. j. macis, nucis muſcatæ, cinnamomi electi, garyophyllorum, galangæ, cubebarum recentium, zinziberis albi, macropiperis, croci orientalis, granorum paradiſi, cardamomi mi noris ana drach. iij. ſquinanti drac. ſemis, coriandri præparati, granorum iuniperi, baccarum lauri, iris florentiæ ana vnc. ſemis, biſtortæ drach. vj. catapuciæ, ſeminis fœniculi ana vnciæ ij. liquiriciæ, viſci quercini, ſeminis aniſi ana vncia j. Amygdalarum mundatarum, paſſu larum recentium ana lib. j. Accipia tur vitrum ſeu diſtillatorium, in quo

quo eſt materia, & ponatur in cineres, optimè lutando, fiat lětus ignis per horas quatuor. Quúmque videris, nullam aquam claram egredi in receptaculum, ignis debet augmentari, & aliud receptaculum anteponi, ſemper omnia optimè lutando, & tamdiu diſtilletur, donec exeat aqua citrina, quæ debet ſegregatim cuſtodiri. Tertiò verò quando videbis diſtillari oleũ nigrum, iterum anteponas aliud receptaculum, & in hoc oleum recipiatur, donec ſit totũ diſtillatum, & in alio vitro cuſtodies. Aqua verò prima debet ita præparari, imponendo in ipſam muſci Alexandrini recentis, ambræ bonæ ana drach.j. foliorum auri ſcrup.j. Sunt etiam aliqui, qui addunt plurimum diaiſi vnc.j. Quicunque ergo voluerit omnia membra ſua confortare,

acci

accipiat vini maluatici vnciã j.addendo cochlear plenum aqua prima, miſceantur ſimul, donec albeſcant ſicut lac, deinde bibatur ſtomacho ieiuno, abſtinendo duabus horis integris à cibo poſt ſumptionem potus, & confortabit mirabiliter totum corpus. Si verò velis ea vti pro dolore capitis, accipias vnum cochlear plenum aqua prædicta cũ aquæ betonicæ vn.j. Ad pulmonem valet, ſi accipiatur cũ aqua mori, vel aqua ſaluię, & hoc tẽpore hyemis. In æſtate verò accipe aquæ indyuiæ vnc.j. cochleare j.de aqua prædicta. Ad pectus, & ad tuſsim frigidam, procedentem etiam ex catarrho, accipe aquæ hyſſopi, vel boraginis, vel fœniculi vnc.j.miſceatur cum aqua prędicta. Ad cor habeas aquæ bugloſſæ, vel boraginis vnc.ſemis, & totidem de prædicta

Ad pulmonẽ, pectus, tuſſim, & cor.

ćta aqua, & tantundem etiam de aqua meliſſæ, miſceantur inſimul & bibantur ſtomacho ieiuno. Ad ſtomachum, accipiatur aquæ abſin thij vel mentæ vnc.j. cum aquæ bonę cochleari vno, & ſumatur vt ſupra. Ad pulmonem accipiatur aqua paſtinacæ vel polipodij, cum aqua ſupra dićta, & vtatur vt ſupra. Ad ſplenem, recipe aquam bugloſſæ, vel aquam tamariſci, cum aqua vt ſupra. Ad vertiginem capitis, & ad paralyſim recipe aquam peoniæ, de herba, vel radice herbæ perforatæ aquam, cum aqua vt ſupra. Ad lapidem in veſica, Accipiatur aqua paſtinacæ vel raphani in quantitate vnc.j. & duo cochlearia de aqua ſupradićta. Ad ſtranguriam, accipe aquam naſturtij vel petroſelini, aut ſaxifragiæ in quantitate vnc.j. cum cochleari pleno aquæ ſuprascriptæ.

Stomachus *Splen* *Vertigo.* *Paralyſis* *Lapis.* *Strangurìa.*

Mẽſtruũ. ſcriptæ. Ad nimia menſtrua: Recipe aquæ plantaginis vel aquæ ſolatri, bibatur manè & ſerò, cum vno cochleari aquæ prædictæ. Ad menſtrua euocanda, accipiatur aquæ arthemiſiæ, vel ſeminis eius vncia vna, & aquæ ſupradictæ cochlear vnum, bibat eo tempore quo debet habere menſtruum.

Pericula matricis. Ad pericula mulierum ex obſtetricibus peruenientia, vel ex frigore, vt parere non poſsint, accipiatur aquæ valerianæ, vel betonicæ, vel roſarum ſylueſtrium vncia j. & aquæ prædictæ cochlear vnum, & bibatur matutino tempore, ſtomacho ieiuno.

Matrix. Ad matricem, accipe aquæ matricariæ vnciam vnam, aquæ prædictæ vnciam ſemis, bibatur vt ſupra. Ad oculos: recipe aquæ fœniculi, aquæ eufraſiæ ana vnciam ſemis, aquæ prædictæ, drach.

drach.j.bibatur vt ſuprà. Ad macu *Maculæ faciei.*
las faciei, recipe aquæ florum faba-
rũ, vel aquæ pimpinellæ vn.j.aquæ
primæ vnc.ſemis,miſceãtur,& ma-
tutino & ſerotino tempore faciem
cum his lauet, & omni hebdomada
bibat de ea,cum aqua endiuiæ,dua-
bus vel tribus vicibus.Secunda ve-
rò aqua eſt citrina,& tertia,quæ eſt
ſicut oleum nigrum, optimè valet
ad fiſtulas, & alias plagas, & habe-
tur loco balſami.

De *alia aqua uitæ compoſita.*

CAPVT LIII.

Recipe mellis optimi librã vnã,
aquæ vitæ diſtillatæ quater lib.
j.ſemis. Ligni aloës drach.iij. gũmi
arabici drach.ij.nucis muſcatæ,ga
langæ, cubebarum recentium, cin-
namomi electi, macis,garyophyllo
rum,ſpicę nardi an.drach.iij.muſci
Alexandrini recentis,ambræ bonæ

an. ſcrupul.j. Omnia pulueriſentur groſſo modo, ponēdo omnia in cucurbitam vitream ad digerendum in fimo equino per dies octo. Poſtea diſtillentur in balneo Mariæ, cum lento igne, & ſic etiam habebis optimam aquam vitę compoſitam, ad multas ægritudines excellentem.

De *alia aqua uitæ compoſita.*
CAP. LIIII.

RECipe garyophyllorũ, macropiperis, granorum paradiſi an. drach.ij. nucis muſcatæ drac.vj. macis vnc.j. cinnamomi electi, zinziberis albi, galangæ an. dra.iiij. florum lauandulæ, baſiliconis an. vnc.j. ſaluiæ vnc.ſemis, florum roriſmarini, mētæ, polipodij, hyſſopi an. drac. ij. balſamitæ vnc.j. ligni aloës vnc.j. ſemis, muſci Alexandrini recentis ſcrupul.j. ſemis. Hæ herbæ debent

exic

exiccari. Poſtea ſuperinfundantur ſedecim libræ aquæ vitæ bene re-ctificatæ, digerantur in fimo equi-no per dies quatuordecim, poſtea per alembicum diſtillentur in bal-neo Mariæ, & in phiala bene clauſa optimè cuſtodiantur.

De alia aqua uitæ compoſita, quæ ualet ad paralyſim & uer-tiginem capitis.

C A P. L V.

Recipe ſaluiæ recentis vnc.ix. florum lauandulæ vnc.iiij. hyſ-ſopi, mentæ an. M.ij. garyophyllo-rum, nucis muſcatæ, cinnamoni ele-cti, zinziberis albi, granorum pa-radiſi, zedoariæ, galangæ an. vnc. ſemis, calami aromatici vnc.j. gra-norum iuniperi vnc.j. granorũ peo-niæ vnc.ſemis, vini albi optimi li-tras octo, digerantur in fimo equi-

no per dies cćto, vel in balneo Mariæ per dies quatuor. Poſtea diſtilletur per alembicum, & vſui reſeruetur in vitro optimè clauſo, quia habet mirabilem operationē cōtra omnē paralyſim & vertiginē capitis.

De alia aqua uitæ compoſita ualde pretioſa.

CAPVT LVI.

ALiqui noſtrorum medicorum Germanorum fecerunt prænobilem & excellentem aquam vitæ, in qua multas operationes egregias experti ſunt ad confortandum, & ab ægritudinibus præſeruādum totum corpus humanum, præcipuè caput, cerebrum, & alia interiora capitis mala, ex humiditate & frigiditate procedentia, reſoluenda & expellenda, & ad exhilarandum inſtrumenta animæ, & quinque ſenſuum.

ſuum. Confortat etiam mirabiliter quatuor mēbra principaliora, vnà cum renibus, & omnibus inteſtinis. Procurat quoque optimam digeſtionem in ſtomacho, & dat mirabilem virtutem omnibus membris exterioribus, ex ſolo odore, dū accipiatur vna pars huius aquæ, & duæ partes aquarū ſaluiæ, lauandulæ, roriſmarini ana, miſceātur ſimul & madefiat ſpongia, cum qua tempore matutino & ſerotino mēbra vngantur, & ex ſemetipſis ſiccentur. Aut ſi etiam tres vel quatuor guttas in cyathum plenum vino ponas, & bibatur ante ingreſſum prandij vel cœnæ. Valet etiam ad confortandum caput: Recipe ergo huius aquæ vitæ cōpoſitæ drac. cum aquæ betonicæ vnc. ſemis, bibatur omni mane & ſero vel intinge panem in ipſam aquam, & omni *Ad caput*

die ſtomacho ieiuno edatur tribus
Cerebrū. horis ante prandium. Ad cerebrum
Memoria & memoriam: Recipe huius aquæ
drac.j.aquarum roriſmarini,maio-
ranæ an. vnc.ſemis, vtatur modo
Pectus. prædicto. Ad pectus: Recipe huius
aquæ drach.j.aquæ hyſſopi & capil-
lorum veneris an.drachm.ij.vtatur
Cor. modo prædicto. Ad cor,recipe hu-
ius aquæ drach.j. aquæ boraginis
& bugloſſæ an.drach.ij. vtatur mo-
Stomachus. do prædicto. Ad ſtomachum: Reci-
pe aquæ huius drach.j.aquæ abſin-
thij, & mentæ an. drach. ij. vtatur
Pulmo. modo prædicto. Ad pulmonem,re-
cipe aquæ huius drach.j. addendo
aquæ cicoreæ & tanaceti aquæ an
drachm.ij.vtatur modo prædicto.
Splen. Ad ſplenem: Recipe huius aquæ
drachm.j.aquæ tamariſci,& ſcolo-
pendriæ an. vnc.ij.vtatur forma &
modo prædicto.Si verò velis ea vt
ac

ad omnia membra corporis confortanda, vtaris huius aquæ parte j. cum vini partibus iiij. Aqua autem debet fieri hoc modo: Recipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diarhodon Abbatis, ſecundùm Nicolaum, pulueris diabræ, ſecundùm Meſue, dianthos ſecundùm Nicolaum, pulueris lætitiæ Galeni an. drachm. ij. caſsiæ fiſtulæ recentis, nouiter à canna extractæ, zuccari candidi an. vnc. ſemis. ſyr. de liquiritia vnc. j. ſyrupi ſticados. vnc. ſemis, florum roriſmarini drac. j. muſci Alexandrini ſcrupu. j. Super his ſpeciebus fundãtur libræ duæ aquæ vitæ ſimplicis, optimè rectificatæ per ternam diſtillationẽ in balneo Mariæ. Poſtea iterum diſtilletur in balneo Mariæ per alembicum cũ lẽtiſsimo igne, ita vt numeres vnum,

duo,tria, vſq; ad ſeptem,antequam vna gutta diſtilletur, & muſcus debet ligari in panno ſerico rubeo,& ſuſpendatur ad phialam vbi eſt prædicta aqua vitæ diſtillata, & nō debet extrahi,donec aqua duret. Sunt tamen aliqui qui putrefaciunt cum ſpeciebus prædictis aquæ bugloſſæ libram vnam, aquæ meliſſæ lib.ſemis,aquæ baſiliconis vnc.iiij.aquæ roriſmarini vnc.ij. & poſtea diſtillant in balneo Mariæ.

De alia aqua uitæ compoſita, omnium aliarum pretioſißima.

CAP. LVII.

VT ergo bonum finem operi noſtro imponamus, rariſsimā ſecretiſsimámque aquam vitæ declarabimus,quæ eſt quodammodo cæleſtis operationis, & fit hoc modo: Recipe ſaluiæ recentis cum floribus ſuis,roriſmarini,darſeni,zinziberis

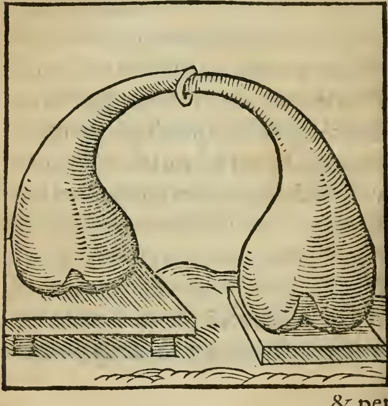
beris albi, garyophyllorum, nucis muſcatæ, granorum paradiſi, galangæ, calami aromatici, macropiperis, zedoariæ an. vnc. ſemis, macis, cardomomi iunioris, cubebarum recentium, foliorum rutæ, foliorũ maioranæ, florum lauandulæ, roſarum rubearũ an. dra. ij. tyriacæ Galeni vel Andromachi, mithridati optimi an. drac. j. ſemis, olei laurini, corticis citri, florum bugloſſæ, florum boraginis, florum roriſmarini, oſtrucij, angelicæ, reupontici, granorum iuniperi, mentaſtri, mentæ, matricariæ an. drach. j. ſemis, caſtorei recentis, verbenæ cum floribus ſuis, betonicæ, ligni aloës, xylo balſami, carpobalſami, ſpicæ indicę, vici quercini, granorum peonię an. drac. j. rauedſeni, camphoræ, ſeminis vuę dęmonis, radicis peonię, polij cum floribus ſuis, ſeminis ba-

ſiliconis, ſeminis fœniculi, deronici R.Croci orientalis an.drach. ſemis, ambræ bonæ, muſci Alexandrini recentis, an.ſcru.ſemis, aquæ vitæ ad minus ſeptem vicibus diſtillatæ libr.decem. Omnia ſequentia debent poni cum aqua vitæ ad digerendum in balneo Mariæ, per dies quatuor, & totidem noctes. Saluia, roſmarinum, ruta, maiorana, lauendula, roſæ, mitridatum, tyriaca, oleum laurinum, bugloſſa, borago, oſtrucium, angelica, reuponticum, grana iuniperi, mentaſtrum, menta, matricaria, verbena, betonica, polium, caſtoreum. Et quum fuerint putrefacta, diſtillentur in cinere per alembicum, igne lento, ita vt poſsis numerare vnum, duo, tria, antequam gutta diſtillet. Quũ verò omnia fuerint diſtillata, impone cinnamomum, garyophyllos, macem.

cem, nucẽ muſcatã, grana paradiſi, galangã, calamũ aromaticũ, piper lõgũ, zedoariã, cubebas, cardamomum, lignũ aloës, cortices citri, carpobalſamũ, xylobalſamũ, ſpicã nardi, viſcũ quercinũ, radicẽ peonię, & grana ipſius, coriandrũ præparatũ, ſemen baſiliconis, ſemẽ vuæ dæmonis, deronicum R. Hæc omnia debent pulueriſari groſſo modo, ponantur in aqua diſtillata, & inſimul digerantur per dies quatuordecim, poſtea iterum diſtillentur in balneo Mariæ per alembicum, poſtea addas camphoram, reubarbarum, crocum, ambram & muſcum. Si autem velis habere aquam adhuc meliorẽ, addes pulueris diamargariti ſecundùm Nicolaum, diapliris cum muſco ſecũdùm Nicol. diarhodon abbatis, diamuſci ſecundùm Meſue, pulueris diambræ an. dra. j. pulueris

elect

electuarij cũ gẽmis, pul. lętitię Galeni, pulueris dialigni aloës añ. dr. ſemis, addes xv. aut xx. ducatos optimi auri, cũ zuccari albi libr. ſemis, & ſint tribus diebus in balneo Marię, ita vt aqua balnei ſit tepida, poſtea diſtilletur per filtrũ in vitris retortis. Et vnũ vitrũ debet ſtare altius quàm aliud. Scindantur paruę formulę de filtro & impendantur,

& per

& per ipſas materia diſtilletur, vitris optimè lutatis, vt nihil ex eis poſsit euaporari. Et hæc diſtillatio eſt excellẽtiſsima inter omnes alias. Sunt aliqui medicorũ, volentes cõfortare ſtomachum, fecerunt fieri aquam viridem, qua vtebãtur cum aqua ſupra ſcripta, aut cum clareto ſequenti, ſicut fecerat quidã Comes Palatinus. Aqua autem viridis fit hoc modo, Recipe aquæ vitæ quater diſtillatæ per alembicum in balneo Mariæ lib.iiij. meliſſæ exiccatæ vnc.iij. balſamitæ vnc.ij. fundatur aqua vitæ ſuper herbis prędictis, & debent ita omnia requieſcere per dies octo, deinde ea vtere. Et nota, quòd herbæ non debent exiccari in Sole, ſed ad aërẽ, quia ſi in ſole exiccarentur, aqua deueniret obſcura, ſicut ſi eſſet ſuccus alicuius herbæ. Sed ſi herbæ ad aërẽ exiccãtur, habet.

bet colorem viridem pulcherrimũ, & eſt amęniſsima bibenti. Fit autem claretum hoc modo, Recipe vini albi optimi lib.iiij. zucchari albi duri vnc.iiij. cinnamomi vnc.j. coriandri præparati drach.iij. garyophyllorum drachm.ij. gran.paradiſi, zinziberis albi an. drachm.j. ſemis, macropiperis ſcrup.ij. zedoariæ drac. ſemis. Omnia conterantur ſubtiliſſimè, & in puluerem redigantur, poſtea debet colari, ſicut fit apud Gallos, in vino aromatiſato, quod Gallicè dicitur Hippocras. Reſeruetur in vaſe ſtanneo, & cum aqua pręcedẽti ab aliquibus ſolet ſumi. Virtutes autem aquæ prædictę ſunt hæ. Valet ad memoriam, ſi bibatur omni die vnc. ſemis, mixta cũ aquæ roriſmarini vnc. ſemis, aquæ maioranæ, aquæ meliſſæ an.dr.ij. Ad maniam, vel etiam dolorem cerebri, ex frigor

Ad memoriam.

Ad maniam.

frigore procedētem. Accipe de hac vnc.ſemis,aquæ betonicæ,aquæ po lij an. drachm.ij.miſceantur ſimul, & madefac linteum circunuoluendo caput. Vel bibat omni die huius aquæ drach.ij.aquæ betonicæ dra. iiij. Accipiantur etiam pilulæ aureæ, & cochiæ an.ſcrup.j.fiant pilulæ cum aqua betonicæ,cape in nu mer.v.& ſume omni die, quum vadis dormitum, vel etiam quando ſurgis,dianthos in tabulis drach.j. Ad vertiginem capitis:Recipe huaquę vnc.ſemis, aquarum lauandulæ,ſaluiæ an.drach.iij. & ſumat omni die ſtomacho ieiuno diapliris cum muſco ſecundùm Nicolaum. Ad caluitiem,Recipe aquæ lilij albi,barbæ Aaronis an̄. drach.ſemis, huius aquæ vnc.ſemis vel drac.vj. addendo olei tartari drachm.j. Ad mundificādam & dealbandā faciē.

Ad vertiginē capitis,caluiciem, & dealbandā faciē.

Accip

Accipe aquæ florum fabarum partem vnam, aquæ prædictæ partes duas, miſceantur ſimul, & omni die lauabis ſemel faciem. Potes etiam omni die ſumere de aqua prædicta partem vnã, & de vino optimo partes duas, bibatur ſtomacho ieiuno, & valebit ad idem. Ad ſurditatem: Omni mane & ſerò de hac aqua impones ad aures, inde quartam partẽ horæ cubabis, & requieſces ſuper eandem aurem, vt iterum egrediatur. Vel recipe huius aquę vini optimi añ. partes æquales, ſumatur omni die ſtomacho ieiuno. Ad vermes aurium: Accipe de aqua prædicta vnc. ſemis, ſucci rutæ, ſucci foliorum, perſici añ. drac. ij. Si autem non poſsis habere ſuccos, accipies aquam ab eis diſtillatam, addendo modicum de aloë epatico, ſubtiliſsimè trito & pulueriſato, de his omni mane

Ad ſurditatem.

Ad vermes auriũ.

mane & ſero parum in ipſam aurem diſtillabis, iacendo ſuper aliud latus,& poſt modicum temporis iacebis ſuper latus, vbi ſunt vermes, & ſtatim exibunt & morientur. Ad ophthalmiam: Recipe aquæ prædictæ vnc. ſemis, aquæ fœniculi, aquę polij, aquæ valerianæ añ. drac. j. imponantur ad oculos. Ad tumorem gingiuarum: Recipe vini albi vnc. ix. piretri vnc. j. coquātur ſimul, & de hoc cape partem vnam, & de aqua prædicta partem vnam, deinde teneas hæc mixta in ore, & ſæpius recentem accipias, hoc fac toties, donec conualeſcas. Ad fœtorem oris vel narium, detur omni die vnc. ſemis, cum vini albi, in quo ſint bullitæ mentha, & roſæ rubeæ vnc. j. addēdo parum muſci. Aliqui tamen accipiūt aquę prædictę vnc. j. aquarum roriſmarini, & roſarū

Ad ophthalmiam tumorem gingiuarum, fœtorē oris vel narium.

rubearum añ. vnc.ſemis, miſceantur ſimul,& impendatur muſcus in panno ſerico, & ambra bona, añ gra.vj.& gingiuas cum illo panno ſerico impendente in aqua, ſæpius laues,quotidie ſaltem ſemel aut iterum. Poteſt etiam bibere de aqua prædicta omni menſe drach.ij. Ad epilepſiam bibatur omni die vnc ſemis,cum aquæ peoniæ vnc.j. Alij qui verò ita faciunt:Recipiunt radicem & grana peoniæ, viſci quercini an.partes æquales, bulliunt in vino albo optimo, & datur patienti cum aqua prædicta. Ad paralyſim debent membra ſæpius illinir cum aqua prædicta:Et de hac aqua bibatur omni die tempore matutino vnc.j.veſpere autem ſumes diacaſtoreum, cum vino albo, in quo coquantur lauandulæ, ſaluiæ, granorum iuniperi an. M.j.ſuperinfun

Ad epilepſiam.

Ad paralyſim.

den

dendo de vino optimo libras iiij.

Ad loquelam amiſſam: Recipe de aqua ſupradicta vnc. ſemis, aquarum lauandulæ, peoniæ, ſaluiæ añ. drach. ij. bibatur & recipiatur mithridati drach. j. cum vino, in quo bullierit caſtoreum. Ad melancholiam. Recipe de aqua prædicta vnc. ſemis, cum aquæ bugloſſæ vnc. j. aquæ baſiliconis, aquæ meliſſæ añ. drachm. ij. aquæ ſcolopendriæ, boraginis an. drach. j. miſceantur inſimul, & bibatur tribus horis ante prandium. Sume etiam tabulã vnã confectionis lætitiæ Galeni, vel lætificantis Almanſoris. Ad putrefactionem epatis: Recipe de hac aqua unciam ſemis, cum aqua epaticæ, & bibatur omni ſero vnc. j. vel vnc. j. ſemis, & tempore matutino duabus aut tribus horis ante prãdium.

Ad loquelam amiſſam, melãcholiã, & putrefactionem.

ſumatur diarhodon abb. ſecundùm
Hydropiſis. Nicolaum. Ad Hydropiſim: Reci
pe de aqua prædicta partem vnam
aquæ florum ſambuci partes duas
aquæ fœniculi partes tres, miſcean
tur ſimul, & omni vice bibes vnc
ſemis. Veſpere autem cum volueri
ire cubitum, ſumatur tyriacæ ma
gnæ Galeni drachm. j. in vino, cun
quo bullierint petroſelinum, fœni
culum, apium, radices capillorun
veneris ana pars vna, vini parte
decem, bulliantur vſque ad con
ſumptionem tertiæ partis. Et de tı
bus in tres dies detur hydropic
duabus vel tribus horis ante pran
dium dialaccæ ſecundùm Meſu
drach. ij. Caueat ægrotans à pot
tionibus ſuperuacuis, quia in ho
morbo, quantò minus homo bibi
Lapis. tantò plus mingit, & contra. Ad l
pidem: Recipe de aqua prædict
pai

partem vnam, aquæ ſaxifragiæ, aquæ alhihengæ, aquæ milij Solis, aquæ raphani, añ. partes ij. & vna hora poſt potionem hanc detur lyontripon drach. ij. Ad ſterilitatem: *Sterilitas* Recipe aquæ huius drach. ij. vini al bi vnc. j. aquę liliorum croceorum, aquæ roriſmarini, aquæ matricariæ, añ. drach. ij. bibatur manè aut ſerò, omni hebdomada vtendo dua bus aut tribus vicibus diamargariti, ſecundùm Auicennam, dra. ij. Habet alias innumerabiles virtutes, quas breuitatis cauſa omitto.

FINIS.

IOANNES ANTONIVS CAMPESIVS PIO LECTORI S. D.

CVm (ſecundum Philoſophi ſententiam, libro ſuo primo de anima) amice lector, omnium rerum notitiam ſeu ſcientiam certitudinaliter habere, debet æſtimari eſſe quoddam bonum & honorabile: maximè tamen illam quæ per demõſtrationem & rerum experientias certas & firmas de ſuis concluſionibus fidem facit. Et quia idem Philoſophus ait, omnis homo naturaliter ſcire deſiderat: & hoc deſiderium communiter illis inſit maximè, quorum nobilitat.

litati animæ ſcire naturaliter ineſt. Nam ſapientia intellectiua propter virtutem & nobilitatem animæ acquiritur (vt omnes aſſerunt Philoſophi) & in ipſa quædam præeminet delectatio omnibus delectationibus nobilior: ſcilicet ille nobilis amor ſcientiarum ſermocinalium, naturalium & moralium, & reliquarum, vtputa, tres partes Philoſophiæ: theoricam, mathematicam, & philoſophicam ſiue naturalem & theologicam. In his enim, & quæ ad hæc referuntur perguſtatur animæ delectatio: quæ alijs delectationibus mundanis incomparabilis meritò iudicatur. Nam anima eſt nobilius quod reperitur in homine: ipſa enim dat eſſe & perfectionem corpori: & eius cibus eſt nobiliſſimus, reſpectu cibi corporis, quantum ipſa nobilior eſt corpore. Et ipſa gaudet in lucro, ſcilicet intellectuali: & illud dependet ex ſcientia Philoſophiæ, & in illa gaudet & delectatur anima. Philoſophus 10. Ethicorum inquit, quòd

mirabiles delectationes affert Philoſophia, puritate & firmitate. Puritate quidem, quia aliæ ſcientiæ contrarium habent admixtum: puta, triſtitiam aliquam: iſta verò non. Firmitate verò, quia aliæ durabiles non ſunt propter mutabilitatem ſubiectorum. Iſta verò propter durabilitatem & firmam ſuæ perfectionis excellentiam, felicitatem concludit ſpeculatiuam. Albumaſar in Introductorio ſuo magno, diſtinctione quinta, capite nono ait: Dignitas hominis ſuper cætera animalia fit per ſapientiam & cognitionem, quæ eſt inſtrumentum rationis. Et quantò magis homo ſapientia & ſcientia abundauerit, tantò magis à cæteris animantibus dignificabitur per hoc quòd in eo eſt ſapientia & rerum cognitio: & quantò plus fuerit ignarus, tantò magis habebit appropinquitatem cæteris animantibus. Niſi ergo eſſet ſapientia & rerum cognitio: non eſſet homini dignitas ſuper cætera animalia: quia

omn

omnia ſibi participant in comeſtione videlicet & generatione. Per ſcientiam igitur & cognitionem effectus eſt homo dignior cunctis animantibus. Cùm enim homo digniſsima ſit creaturarũ creatura: cuius gratia & amore à Deo omnia ſunt cõdita, atq; ſubdita: cuius corpus non recipit æſtimationem, quouis modo diuino vel humano merito, id quod eum in ſanitate & iuuentute conſeruat, cunctos ab eo repellendo languores, & à ſuperuenientibus auertendo, ſumma diligentia ab eo quærendum eſt. Hoc enim operatur Quinta Eſſentia Philoſophorum (præcipuè Arnoldi de Villanoua Raymundi Lullij, ex inſula Balleari, necnon Ioannis de Rupeſciſſa & quorundam aliorum, à Philippo Vlſtadio, non paruo ſtudio & labore in vnum collecta, quæ Cælum Philoſophorum meritò intitulatur) ad cuius illuſtrationem addidimus & nos Directorium ſummæ ſummarum medicinæ, ad adminiſtrãdum diuinam medicinam,

ſeu lapidem Philoſophorum in ægritudinum cura pro corporibus humanis à quocunque morbo ſanandis, lõgè omni alia quinta eſſentia, ac auro potabili quocunque præſtantiorem, ſupérque omnes Galeni, Hippocratis, & Auicennæ medicinas quaſcunque. Quia quantò medicina eſt ſubtilior, tantò magis eſt efficacior. Cùm vero hæc medicina compoſita ſit ex ſpiritibus ſubtilioribus, & materia ſimplici, & quaſi ſeparata ab omni materia élementali, propterea facilè poterit ſine impedimento vires ſuas in omnibus infirmitatibus exercere. Omne agens, virtutem habet operandi ſecundùm propinquitatem & ſimilitudinem cum qua participauerit cum primo actiuo. Primum verò & vniuerſale agẽs corporeum & ſimplex corpora ſunt cæleſtia, quæ vt vniuerſalis cauſa ſe extendunt ſuper omnes res inferiores. Cùm verò hæc medicina propter ſubtilitatem ſuam & puritatem, incorruptibilitatémque ſupra

omnia

omnia corpora maximam propinquitatem & ſimilitudinem habeat cum cæleſtibus corporibus, à Philoſophis Cælum fuit nuncupata, & Quinta Eſſentia: poterit igitur præ cæteris rebus corporeis inferioribus omnibus tanquam medicina vniuerſalis, omnes curabiles morbos & infirmitates curare: non tantùm illas quæ ad Phyſicum pertinent, ſed etiam iſtas quæ chirurgi manum requirunt. Tradunt etiam medici, medicamentum hieræ picræ ſingularem habere virtutem attrahendis humoribus à capite, collo & pectore, & non ab alijs membris inferioribus. Propterea quòd hoc medicamentum generatum ſit per virtutem quarundam ſtellarum quæ influentiam habēt ſupra collum, caput, & pectus, vt ſtella arietis, tauri, & gemini. Metalla verò recipiunt eſſentiam, nomen, numerum, colorem, virtutem & proprietatem planetarum ſingularem: omnes verò planetæ habent influentiam & virtutem ſupra

pra totum corpus humanũ. Et ex his metallis noſtra medicina generatur. Habebit & hæc virtutem ſupra totum humanum corpus. Et aquæ thermarum ſi habent virtutem ſanandi plures infirmitates, ea de cauſa quòd deferunt ſecum, tranſeuntes per metalli venas, virtutem quandam metallicam. Habebit nimirum ipſa ſubſtantia metallica maiorem vim in potabilem formam conuerſa, iuxta illud quod gentibus eſt vulgare. Magneſies enim auro limato in confectis appoſito, quærunt per hoc ſanitatem, & iuuentutem conſeruant, quantò magis quod eſt in corpore magneſiæ occultum lapidis Philoſophorum purgatum, aëreum, & ſpirituale factum. Idem voluit ſignificare Ioannes de Rupeſciſſa, de humiditate radicali loquẽs, & de Quinta Eſſentia, ſub nomine aquæ vitæ: dicit enim aquam ardentem bonam, in ſe continere omnium metallorum virtutem: & non aquam eſſe vitis, ſed vitæ, quia vitam hominib

minibus præſtet. Et quia medicina præſer uatiua & conſeruatiua debet eſſe multum durabilis & à corruptione remota (ut apertè probat Lullius in libro de ſecretis naturæ) nam ſi corpus humanum præſeruari debeat à corruptione, neceſſe eſt ut ſit perpetuò durabilis: nam aliàs induceret maiorẽ corruptionem. Ergo volentes iuuenilem conſeruare iuuentutem, & ſenibus reſtaurare humidum radicale, & naturalem calorem, neceſſe eſt ut eligamus ſubſtantiam incorruptibiliorem cæteris omnibus quæ ſunt ſub globo lunari, & hanc præparari in medicinam, ut poſsit ſumi per os intra corpus: & ſic ſumpta quàm velociſsimè penetret per totum humanum corpus, & illud ſeruet quaſi incorruptibile. Et hæc eſt quædam ſubtilis ſubſtantia & radicale humidum intrinſecum, Quinta Eſſentia dicta, per partes elemẽtales diffuſa, ſimplex, non omnino incorruptibilis ut cælum: ſed cùm ipſa generata ſit ex materia cæteris

omnib

omnibus incorruptibiliori: & facta eſt ſim plex per ſeparationem elementorum incor ruptibilium, ſi debitè conſeruetur, durabit per æuum: & ſumpta per os, longo tempore conſeruat corpus humanum incorruptibile. Ideo amice lector, hanc noſtram lucubratiunculã non floccipendas, quia per hãc poteris inæſtimabiles vtilitates conſequi: & omnia corpora humana ad ſanitatem perfectã reducere. Et primò dicemus de tribus minerijs principalibus, ex quibus fit lapis, ſeu Quinta Eſſentia Philoſophorum. Secundò vnde elicitur hæc medicina ſeu lapis. Tertiò de reſolutione ipſius lapidis, vt ſit potabilis, quod verum aurum potabile dicitur. Quartò cum quibus ſimplicibus vel compoſitis debeat dictus lapis propinari, vt approprietur vnicuique membro peccanti. Tu interim vale, & me ſemper ama.

DE

DE TRIBVS

MINERIIS PRINcipalibus, ex quibus fit lapis Philoſophorum.

HAE SVNT mineriæ principales, videlicet minerales Solis, Lunæ, Azoch, Archani, vegetabilis vitis, & animalis apum liquefacti: & quanuis vegetabile & animale ſint peregrina ſeruilia, tamen nō ſunt extranea, ſed amicabilia, mineralibus cōuenientia, in lapidē archani diſponentia, coniunctim vel diuiſim, in natura reciproca vel peregrina extranea: veruntamen id nō eſt extraneum, in quo habet cōuerti aurum vel argentum. Hoc intellige dupliciter

citer aut in adminiſtratione medicinæ, aut in cōpoſitione lapidis. Si in adminiſtratione medicinę, tunc eſt amicabile & propinquum, illud conuertens ſeruile, naturæ requirenti. Si in compoſitione lapidis, tripliciter tunc debet intelligi ſic, illud conuertens ſeruile nō eſt extraneum, in quo corpus perfectum cōuertibile habet cōuerti tripliciter, aut in argentum viuū Philoſophorum, aut in calcem terræ, aut in liquorem olei vel lymphæ. Sed poſt completam conuerſionē ipſius conuerſi conuertibilis in aptitudine illius puncti magiſterij, poſt illud cōuertens ſeruile abiicitur foras in cōpoſitione lapidis archani ſeparando per diſtillationem ſapienter, vt authoritas Philoſophiæ dicit, magiſterium noſtrum non indiget extraneo in vtraq; mutatione, videlicet

licet prima cũ ſecũda ſortiatur ſuũ effectũ veraciter: alioquin deſtrue retur totũ opus experimentaliter.

De natura medicinæ, ideſt, lapidis un de elicitur.

STylus eſt in natura, quòd in cõpoſitione lapiſgenea nihil additur extranei, ſicut eſt argentum viuum cõmune vel aliud imperfectũ: quòd ſi cõtrariũ fiat, artifex in vltimo opus ſuũ deflebit, vt expertus noui, & natura hoc atteſtatur. Nã ſicut in compoſitione homogenei, nullum extraneum requiritur niſi vir cum muliere, ita & in compoſitione lapiſgenei nil extranei apponatur, vt dicit Hermes. Magiſteriũ noſtrum nõ indiget extraneo, quia res ſunt ſecundum eorum naturas, quãuis natura peregrina diſponat cõcipere vel generare, vt medicina diſponit ingreſsiuè naturã ſterilẽ concipere vel generare virtualiter,

velut aſinus cũ iumẽto generat mulũ, generatione imperfecta: hoc totũ fit diſpoſitiuè. Nõ autẽ propterea medicina generat hominẽ, nec mulus fœtũ cõcipere facit vnquã. Et ſicut eſt in natura, ita etiã & in arte: quia nullũ imperfectũ per ſuã naturam reciprocam vllatenus ſeipſum nec aliud qualecunq; imperfectum perficere poteſt vnquã. Imò dicitur quòd in omni imperfecto ſæpe periclitatur, & perfectum per imperfectũ conturbatur, & vnum per aliud ſæpiſsimè perditur: ſicut qui ædificat optimũ ædificium ſuper fundamentũ ruinoſum, qđ finaliter perit, ſiue ruit, propter ſui imperfectionẽ. Natura nõ emendatur niſi in ſua natura: & natura cõgaudet naturæ. Patet ex ſui diffinitione, quę ſic diffinitur: Natura, eſt quędã res inſita rebus, ex ſimilibus ſimilia ꝓcreãs. ars eñ imitatur natur

turã inquantũ poteſt, vt ait Philoſophus. Et qñ Philoſophia iubet operari de mercurio in procreatione lapidis Philoſoph. ſemper intelligit de mercurio metallico, quod fit vt habetur in libris philoſophorũ, de quintis eſſentiis: vnde argẽtum viuum Philoſophorũ eſt tota cauſa materialis & ſubſtãtialis lapidis Philoſophorũ, & ex eo medicina Philoſophorũ perfecta elicitur, & in eo tota cõſiſtit perfectio. Ipſum enim eſt materia omniũ metallorũ, & ex ipſo ſolo lapidẽ Philoſophorũ generari neceſſe eſt, cũ ſuo ſulfure proprio, nõ vulgi, ſed metallico, vt ipſum digerendo & coquẽdo in metallũ conuertat. Sulfur enim eſt pinguedo terræ in mineriis generata, & per temperatã decoctionẽ indurata & ſpiſſata, habẽs ſe ad argẽtum viuũ vt maſculus ad feminã, vt agens ad materiã. Sed quia mate

ria ſeipſam non producit in eſſe, propterea ſagax natura adiungit ſibi agens propriũ, ſcilicet ſulfur, vt dictũ eſt. Licet enim argentũ viuum in ſua natura ſit albũ, tamẽ in magiſterio albificatur & rubificatur in agẽdo naturã ipſius. Hũc venerabilẽ lapidẽ ex ſolo argẽto viuo ſine alicuius ſulfurea extrinſeci cõ mixtione colligere neceſſe eſt et aurũ ſibi amicabilis eſt. Vñ ex argẽto viuo, fit aqua ylealis reciproca per putrefactionẽ & diſtillationem reflexam pluries ſuper ſe, donec totũ argentum viuum in aquam cõuertatur. Deinde decoquitur cũ oleo corporis fermenti ſuimet generis fixando & nutriẽdo in vaſe ſuo ſuper attanorem in vaſe clauſo Hermetis clauſura, poſito ſuper platinã ferri in lento igne qui fit ex lychinis philoſophorũ. Aurũ enim cauſatum artificialiter, dicunt pręſtant

ſtantius eſſe auro naturali. Hoc verũ eſt quantũ ad metalla transformandũ artificialiter ſecundũ quidditatẽ ſubſtantialẽ. Conuerſa autẽ vel transformata, nõ ſunt ita perfecta, vt ſunt naturalia perfecta ad ſanandum corpora humana in eſſentia naturaliter ſecundũ identitatẽ eſſentialẽ. Quoniam nullũ ens artificiale, quauis arte vel ingenio de imperfectione ad perfectionẽ conuerſum, eſt tantũ copioſum in virtute et eadẽmet largitione fœcũdũ quàm naturale. Patet: quia maioris influentiæ exiſtit copioſum cõtribuens, quàm puſillũ perinde ſaliẽs. Vnde perfectio medicinæ vtilius, & perfectius, nec nõ & affluentius cõprobatur in ægritudinum cura ſe, exiſtere, & fieri, ac etiam infirmis propinari de corporibus perfectis metallorũ à natura procreatis, quàm de imperfectis ad perfectio-

nē conuerſis ab arte. Maior em̄ vir-
tus eſſentialis eſt ſemp naturalibus
pfectis attributa, quā cōuerſis artis
magiſterio acqſita. Quāuis autē na-
tura poſſit emēdari p artē: eò quia
vbi natura deficit, ars incipit pfice-
re: totū hoc fit artis īgenio, natura
adminiſtrāte: aliter fieri nō poſſet.
Licet verò quæque res minima ha-
beat tantā virtutē ī qualitate, qual-
grādis eiuſdē ſubſtātię, nō autē ha-
bet tantā in quātitate exuberanti-
eiuſdēmet naturæ ipſius ſubſtātię
Exemplū de paruo & magno vaſe
pleno vini vel aquæ: quia licet ipſ
duo vaſa plena ſint eadē ſubſtanti
eiuſdē naturæ, tn̄ magis cōfluit &
exuberat magnū vas quā paruū. N
aūt ī qualitate: qa eiuſdē qualitat
eſt ſubſtātia ītus vaſa exiſtēs in e-
dēmet natura: veruntamē ſicut p-
ua ignis fauilla ſeu cādella crem-
ſeipſam, dat lumē & cōbuſtione

al

aliis cādellis, ita medicina Philoſo phorū ratione virtutis confluentis dat pfectionē cūctis metallis impfe ctis. Sic cōcluditur q̃ oē minus exi ſtit tm̄ virtuoſum, quātū ſuū afflu- ens ī quātitate: licet ars imitetur na turā, hoc facit ī qbus pōt, tn̄ nō eſt ita excellēs ſicut natura, qa qđ à na tura ineſt, ſemp ineſt: et qđ eſt ab ar te, à caſu ineſt, niſi fiat gr̃a ſupnatu rali trāſcendēte naturā, qa tunc eſſe ſupnaturale maioris virtutis ſemp exiſtit ī potētia, quā eſſe naturale in ſua efficacia. Patet qa quæ ſunt, pōt mutare in ea q̄ non ſunt. Ratio eſt, qa nō eſt min9 dare, quā mutare no uas naturas reb9. Quāuis aliqñ na- tura pficiatur vel ſublimetur in vir tutibus acqſitiuis: totū hoc fit ra- tiōe ſuę bonę inclinatiōis aut artis magiſterio. Naturalia cūcta magis ſunt certa ī ſuis virtutib9, quā arti- ficialia in ſuis vſibus. nā qđ natura

non habuit, vſus neſciuit. Licet verò in auro vel argento ab arte factis, ſiue in veram medicinā archani poſsit philoſophari ad tranſmutādum metalla magiſtraliter, tamē non erūt apta ad ſanandum corpora humana efficaciter, ſicut de auro naturali: Et hoc duabus rationibus: videlicet propter diſpoſitionē virtutis, & propter paruā quantitatē efficaciꝫ terminatè confluētis. Primò quia nulla virtus diſperſa, eſt maior ipſa vnita: & ſic quia nullum confluxū, maius ſuo confluēti exiſtit in abundantia virtutis. Igitur maioris efficacię exiſtit aurum naturale confluēs, quàm artificiale confluxū in curā ſanitatis. Quam efficaciā nullū aurum ab arte procreatū, ita copioſè ſicut naturale habet vnquā, eò quòd nulla res id dare poteſt, quod ante non habuerit.

Et li

Et licet ſeruilia conuenientia ſint naturę indigenti ſupplētia, & de neceſſario poteſtati vel dominationi miniſtranda vt ſeruus dño ſuo, & fœcūdus indigenti: nō propterea ſeruilia ſunt ita perfecta & nobilia quàm dominatio poteſtatis decora. Itē, quāuis quędā ſint tincta per quædam nubila medicamina philoſophalia permanenter tingenda in omni examine iudiciali, de imperfectione ad perfectionem cōuerſa: Non enim propter hoc ſuſcipiunt maius nec minus virtutum ſubſtantiæ in natura ſua per medicamina perfectè tingentia metalla imperfecta: licet enim formę eſſentialium transformētur, nō autē ſubſtantia transformati mutatur, nec ſuſcipit maius nec minus augmentū virtutis cōfluēs, quàm qđ antè habuit à natura: nullo artis alchy-

mię magiſterio, quia nulla proprietas ſubſtãtiæ naturalis pôt minui, nec augeri ab aliquo vnquam, niſi gratia ſupnaturali virtuoſa in mirabilibus. Sed licet p artẽ forma rei transformetur, qualicunq; modo fiat: nõ autẽ propter hoc tranſmutatur ſubſtãtia: qa ſi ſubſtantia fuerit plũbea vel ſtãnea, ſemper eſt plũbea vel ſtãnea. Nõ ſic de forma: qa illa pôt trãſmutari artis ingenio vt per lapidem archani alteratur vna forma metalli in aliã, ſcilicet plũbũ vel ſtannũ in formã auri vel argenti. Hoc verũ eſt formaliter, non autẽ ſubſtantialiter. Et tũc illa forma ſuſcipit maius & minus augmẽtum virtutũ, ſecundũ medicinę cõdimentũ. Ideo qñ dicitur in libris Philoſophorũ ꝙ melius eſt aurum vel argentũ ab arte factũ, quàm p naturã procreatũ. Et talis ſol & luna per

na per medicinam archani generatus vel generata, excedit omnē ſolē & lunā naturalē in omnibus proprietatibꝰ tā medicinalibus quàm aliis, quia eiuſdē eſt ſubſtātię in natura metallorū. Intelligitur de auro vel argento in elixire conuerſis ante proiectionē ſuper imperfecta corpora & etiā dicitur propter excellentiā puritatis artificiatę, & ꝓpter trāsformationē corporū. Primò qa omne corpus minerale (dēpto ſole) habet in ſe ſpeciē aduſtiuā ꝓpter ſulfur, & corpus artificiale vel artificiatū eſt purū & mūdū virtute medicinæ ꝑparatę artis magiſterio ad hoc aptę: quę medicina in ſumma ſummarū archaniſata cōſumit virtualiter oēs imunditias & impfectiones naturę, & inducit cōfluēter oēm pfectionē ī natura egena. Secundò, qa trāsformat oīa corpora, et alterat de imperfectione ad

perfectio

perfectionē, & de infirmitate ad ſanitatē vigore pfectionis acquiſitæ à natura archanicę. Totū hoc dicimus ſecūdum quidditatē eſſentiæ, nō autē ſecundū identitatē ſubſtātiæ in ſpecie naturę metallinę: quia licet in natura ſit identitas ſubſtantiæ, non autē eadē quidditas eſſentiæ reciproca. Patet, quia licet forma metalli tranſmutetur: nō autem ſubſtantia metalli tranſſubſtantiatur: in veritate dicimus: quòd medicina archani rubea, & corpus perfectum medicinatū rubeū, nec non & Mercurius à natura rubeus, ſeu de metallo naturali rubeo emanatus, vel exiſtens, quod ita intelligimus, (nō autem Mercurius vulgi, neque vlla alia metalla imperfecta, qualicunque cōditione medicinata, licet ſint ad alchymicandū apta pro corporibus metallorū imperfectis ad

ctis ad perfectionem tranſmutan-
dis) valet ad omnes infirmitates ſa-
nandas & ad iuuentutem renouan-
dam, cõfirmandámque: Et in ſum-
ma perfectione ad conſeruatio-
nem ſanitatis peragẽdam ſine peri-
culo efficaciter ſicut aurum natu-
rale. Quod patet experientia, non
indiget probatione. Hîc concludi
mus, quòd nullum artificiale ab ar
te ita perfectius exiſtit, ſicut natu-
rale eſt, et fit à natura per melius: li-
cet enim metalla de modo generali
ſint eiuſdem ſubſtantiæ in natura
metallina, vt patet in arbore Por-
phyriana de prędicamẽtis et prędi
cabilibus, quia prædicatur de ſub-
ſtantia metallina. Non autem ipſa
metalla ſunt eiuſdem formæ in vir
tute efficaciæ, vt patet cuilibet ar-
tem logices intuenti: Nam differen
tia eſt inter formam eſſentialẽ, ma-
teria

terialem,& ſubſtantiam ſpecialem realem. Patet: quia quod eſt aurum vel argentũ naturale, non eſt plumbum vel cuprũ artificiale, et de ſimilibus econtrario dictis. Iam ſufficienter dictum putamus de natura noſtræ medicinæ & Quintæ Eſſentiæ, & vnde eliciatur. Nunc dicendum eſt de eius reſolutione vt fiat potabilis.

De reſolutione lapidis ad perficiendum aurum potabile.

DEus enim ſua mirabili ſapientia ſolem in medio planetarum conſtituit: earúmque dominus & rex eius mirabili virtute & potentia eſſe voluit, vt diſtribuat lucẽ & claritatem omnibus planetis: quia ipſe eſt qui facit creſcere, oriri & multiplicare omnia vegetabilia ſuper terram, teſtãte Philoſophorum principe Ariſtotele, de generatione

& co

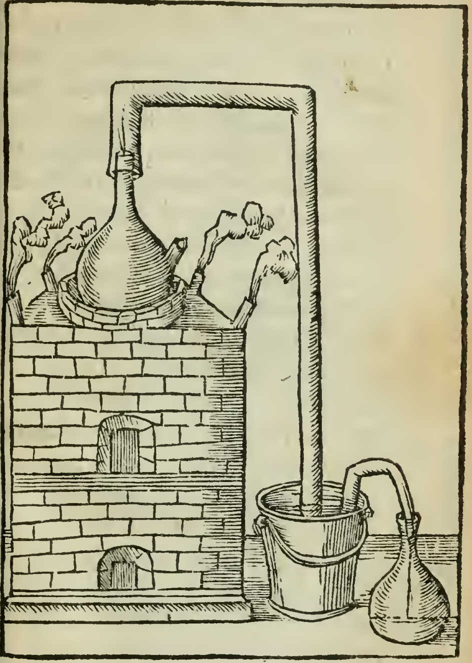
& corruptione ſic dicens, Sol & homo generant hominẽ, & ſine his nõ poteſt fieri generatio alicuius rei, quia omne genus ſeminis generat illud genus ipſius ſibi ſimile. vt idẽ Philoſophus ait, primo Meteoror. ſic & ſol vel aurum noſtrum principatum tenet inter cæteras metalla, quia ipſe eſt rex omniũ metallorũ, à quo elicitur vera & perfecta medicina præualens omnequodq; genus omnium medicinarũ, cuius omnia metalla leproſa & corpora humana infecta quauis & quacunq; infirmitate ad perfectam ſanitatem reducit (niſi ſit à Deo conſtitutus vltimus terminus vitæ ſuæ) virtute cõceſſa ab altiſsimo creatore. Ideo arcanum arcanorũ pretioſiſsimum, omnia alia arcana excedens, & meritò princeps ſecretorum aqua vitæ exiſtens nũcupatur: cuius modum ad

ad vitam hominis conſeruandam perpendimus declarare in his verbis, accipe ergo in Dei nomine, optimi vini rubei odoriferi de meliori quod poteris inuenire ſextaria quatuor, quod ponas in vaſe ęneo idoneo cum ſuo colubro, & recipiente, & quòd vas non ſit niſi tertia parte plenum, pòſt plecte tuum vas ſuper furnum cinerum: quòd coluber ſit intus vas plenũ aquę frigidę, cuius forma hæc eſt.

*

Vas æn

Vas æneum cum ſuo colubro & recipiente. Vas quod debet eſſe plenum aqua. Furnus cinerum.

pòſt fac ignem mediocris caloris, q̃ vinũ nõ euomatur p̃ colubrũ: & ſic ſequere diſtillatiões. Et nota quòd quãdo videris diſtillaſſe tertiã partẽ ipſius vini quod poſuiſti in vaſe, ſi id quod diſtillatũ eſt, ſentit ſatis de aqua vitæ, & cũ venerit dulcis ſine acuitate, tũ dimitte frigefieri, & aperi vas per inferius & aqua phlegmatica, ſeu reſiduũ vini exibit, tũc reimple tuũ vas, & diſtilla vt ſupra, iũcturis bene clauſis, ne reſpirare habeat, vſq; quò totũ vinũ ſit diſtillatũ. Totã aquã vitæ ſic diſtillatã pone in vaſe ſeparationis, habẽte quinque vaſa recipiẽtia, vnũ ſupra aliud: & rectifica p̃ balneũ Mariæ: quia in vna diſtillatione tãtũ operatus fueris, quãtũ ſi in ſolo vaſe diſtillationis qnquies diſtillaueris: quia ſpũs ſubtilior aquę vitę aſcẽdet, ſeu deſcẽdet in ſuperiori alembico: & ſic in vna vice erit quinquies rectificata.

ta. Forma vaſis hîc inferius deſcribitur.

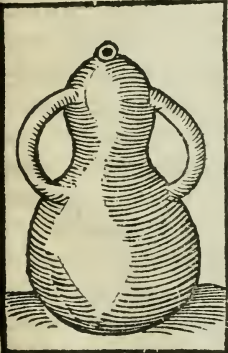

Vas ratificationis quin.eſſ, Caldare cum aqua feruenti. Forma furni.

Hæc aqua ſic ratificata(ex ea tamen non facias ſanguinem humanum:quia amitteret vim ſuam, neque facias ignem, id eſt, aquam igneam:quia tantæ fortitudinis eſſet, quòd omnia deſtrueret combu rendo)ponenda eſt in vaſe circulatorio Hermetis, cuius forma hæc eſt, in balneo Mariæ vt circuletur & in Quintam Eſſentiam reducatur:tunc erit optima aqua ad reſol uendum lapidem noſtrũ in vaſe ci culatorio vel pellicano Hermetis quod vas anſatum dicitur: in bal neo Mariȩ donec in naturam aqu cõuertatur, quam Hermes Philoſo phus decretauit, dicens, ꝙ omni perfectio cuiuſque lapidis conſiſti in virtute ſuæ terræ quæ nutrix ve fermẽtum appellatur:cùm dicit, nu trix eius terra eſt,ſine quo fermẽt ſpiritus lapidis nullo modo perfe

ct

ctè detinetur, nec complementum ſuæ virtutis poſsidet. Ideo huic aquæ, id eſt, ſpiritui Quintæ Eſſentiæ, qui in ipſa latet, demus virtutē ſuæ terrę. Et hoc eſt quod dicit Philoſophus, vis eius integra eſt, ſi conuerſa fuerit in terram: & tunc vim ſuam complebit, & integraliter obtinebit. Et tunc vocatur aqua vitæ ratificata & perfecta.

Aqua ratificata, in ea conſiſtūt quatuor elemēta, id eſt redūdāt in ea quatuor elemēta, id eſt quatuor humores, ideo nō incongruè ſolet Quinta Eſſentia nuncupa-

ri:quia ab ea extrahuntur quatuor elementa:& ab eis extrahitur quintum elementum, quod eſt ſuper omnia elementa pretioſius,habens in eo omnes qualitates, id eſt complexiones omnium quatuor eletorum,ideſt, frigidum & ſiccum, frigidum & humidum:calidum & ſicum:calidum & humidum:quod quintum elementum poteſt ornari à duobus luminaribus maioribus,id eſt Sole, & Luna: & minoribus,id eſt cæteris planetis, vt cælum: vt ſeruiat humano corpori, propter quod dicitur Cælum noſtrum: habet enim conuertere metalla in primam materiam, quæ eſt hile, ideſt primordialis materia lapidis, quæ eſt reductio corporis in aquam, & fit lapis mineralis, vegetabilis, & animalis, & operatur ad rubeum vel ad album, ſecun

cundùm ſuum condimentum, vt ſupra dictum eſt. Hæc verò aqua eſt valde redolentiſsima ſuper omnes odores, & eſt valde guſtabilis ſuper omnes ſapores: & eſt valde pretioſa ſuper omnes res pretioſas: & eſt valde ſubtilis & penetratiua ſuper omne quodque ſubtile & penetratiuum, quia ex nobili virtute & poteſtate ipſius valde penetrat ſine læſione corporis, ſed potius cum confortatione ipſius eam ſuſcipientis, ſicut radij ſolis penetrãt vitrum ſine fractione ipſius: ita eius virtus penetrat per totum corpus ſine læſione corporis. Et cùm eſt compoſita, eſt perfectior in qualitate & proprietate complexionis illius compoſiti, ex quo eſt compoſita. Quòd ſi eſt compoſita ex cõpoſito calido & humido, habet virtutẽ & cõplexionẽ calidã

& humidam. Si ex compoſito calido & ſicco, habet virtutem & complexionem calidam & ſiccam: & ſic de ſingulis qualitatibus elementorum. Item hæc aqua expellit omne nociuum à corde ſtatim: & non ſolùm à corde, ſed à corpore & cerebro, hepate, ſplene, ſtomacho, et vniuerſaliter toto corpore humano à planta pedis vſq; ad verticem capitis. Ipſa refrigerat, & calefacit, humectat & deſiccat, aperit & claudit, mundat & incarnat, conſolidat & conſeruat omnequodque ab omni corruptione, & non ſinit ibi aliquod putridum generari, vbi applicata fuerit. Confortat intellectum ad inueſtigandum res defficiles & ſubtiles, & dat audaciam. Et ſcias quòd cõponitur ſecundũ indigentiã corporis lãguentis, ſecũdũ qualitatẽ & cõplexionẽ humorũ peccãtium

tium,de qua hîc breuiter tractabimus.Sed primò dicam⁹ qualiter fit aqua vitæ in ſuprema perfectione cū lapide benedicto in auro potabili. Accipe aquam vitæ prędictam ratificatā vt eſt dictū , & habeas vnum bruſtū apū de menſe Maij, vel fauū,cū melle & apibus & in cucur bita decenti vitrea pone cū duabus vel tribus foglietis aquæ vitæ com munis ſub fimo equino per quinde cim dies,vaſe bene clauſo,ne reſpiret:pòſt in ſicco diſtilla ſapiēter:pri mò exiet aqua alba, ſecūdò citrina: quā citrinā ratifica quinquies per ſe,pòſt accipe lapidis noſtri quātita tē quā libuerit : pulueriſa ſubtiliter ſuper marmor mundū , vel mortariū vitreū cum piſtillo vitreo mundo,& pone in dicta aqua noſtra re ſolutiua roris noſtri cęli in vaſe cir culatorio Hermetis,ſigillatis opti-

mè iuncturis, ne vllo modo reſpirent, &c colloca in balneo Mariæ: &c fac ignem ſub graduatum, quòd calor fortior non tranſeat calorem ſolis exiſtentis in ſigno leonis: & ibi ſtet per viginti dies naturales, & totum reſoluetur vt mel, quod per balneum Mariæ poteris extrahere per alembicum quod volueris vſque quò lapis tuus remaneat in lapidem diaphanum vt cryſtallus rubicundiſsimus, vt rubinus, quod poteris omnibus corporibus ægrotis diſtribuere ſecundũ naturam & complexionem humoris peccantis, miſcendo cum ſua aqua ſibi conuenienti. Et ſic habebis optimum & perfectum theſaurum inæſtimabile, non habens parem ad curandum omnes ęgrotos à quacunque ægritudine torqueantur. Et plus operabitur in vna hora, quàm

quàm omnes aliæ medicinæ in vno menſe, gratia Dei Creatoris noſtri. Hæc autem aqua Secundus balſamus appellatur, quã Hermes prius inuenit, purgat & ſanat corpora humana ab omni corruptione, & in iuuentute conſeruat, ſi applicetur ægritudinibus ad quodlibet membrum, vt in poſteris narrabimus.

Cum quibus ſimplicibus uel compoſitis debeat lapis philoſophicus propinari ut approprietur unicuique membro languenti.

ANimaduertiſti inſuper ad dirigẽdã ſublimẽ medicinã vt ipsũ corpus humanũ integrã valeat adipiſci ſanitatem. Sunt & aliæ vnicuique mẽbro appropriatæ, quæ ſecũdũ intentionem profeſſorũ ſcientię medicorũ, & præſertim conditoris p̃libatę ſublimis medicinę Arnoldi de

de villa noua,gratia Dei in artibus profeſſoris,ſunt hæc quæ per ordinem ſequuntur.

Ad ægritudines capitis.

QVando volueris mederi ægritudinibus capitis, dirigatur lapis philoſophicus in quantitate modica cum aqua ſticados arabici ſublimata,vel maioranæ,betonicę, ſeu ſaluiæ , ſiue decoctionis ipſarum,vel decoctionis nucis muſcatæ,peoniæ, cubebarum , carpobalſami, xylobalſami,maſticis,thuris, vel quamplurium aliorũ ſimilium quæ habent virtutem propriam & appropriatam capiti.

Ad ægritudines pulmonis.

SI volueris pulmoni ſubuenire, & partibus pectoralibus aggrauatis,vt de athmate,diſma,tuſsi,& cęteris paſsionibus prędictorũ mẽbrorum, lapis Philoſophorum diri

gatur

gatur cum aqua hyſſopi ſublimata, vel capilli Veneris, ſeu ipſarum decoctionis, vel liquiritiæ & vuarum paſſularum, ireos, amygdalarum pinearum, pulmonis vulpium & his ſimilium.

Ad ægritudines ſtomachi.

STomachus non indiget medicinis dirigentibus ad ipſum, ſed ſolùm retinentibus medicinis in ipſo, & confortantibus ipſum, quales ſunt aquæ menthæ, vel ipſa herba, maſtix, galanga, coctonea, granata & omnia ſtyptica.

Ad ægritudines hepatis.

AD hepar dirigatur lapis philoſophicus cum aqua abſinthij, fumiterræ, eupatorij, cuſcutæ, endyuiæ, vel decoctionis eorum, ſeu aqua ordei. Hepar eſt in dextero latere.

Ad

Ad ægritudines ſplenis.

SPleni ſuccurritur cū lapide philoſophico & aqua florum & foliorum tamariſci, ſcolopendrię, rubeæ tinctorum, vel eorū decoctione, ſeu capparis & ſimilium. Splen in ſiniſtro ſtat latere.

Ad ægritudines renum.

QVando ad renes vel veſicam volueris philoſophicam dirigere medicinam, eam dirige cum aqua ſaxiſragię, milij ſolis, petroſelini domeſtici & macedonici, fœniculi, apij bruſci, ſparagi, graminis vel decoctionis earum.

Ad dolorem matricis

AD dolorem matricis pro mulieribꝰ dirigatur lapis philoſophicus, cū aqua pulegij, ſauinæ, calamēti vel artemiſiæ ſeu decoctionis earum, vel iuniperi: & ad idem faciūt dictæ pro renibus & veſica.

Ad

Ad iuncturas pro guttoſis.

AD iuncturas pro guttoſis, arteticis, ſiue podagroſis, ciragroſis, ſciaticis, & ſimilibus ſpeciebus guttæ, dirigatur lapis philoſophicus cũ decoctione zinziberis, piperis, ſquillæ aſſæ, opopanacis, ſeu acori: & ſimilium: quarum copiam exuberantẽ poteris habere in libro Ioannis Hebe Meſuę euangelici, de conſolatione medicinarũ. Quãtum autẽ ad membra, & ęgritudines extrinſecus lapis philoſophicus non indiget aliqua medicina directiua: quia cum manu & flocculo bombycis poteris dirigere quò volueris. Cauendum eſt tamen in mollibus & raris & nimis ſenſibilibus, & præcipuè in infantili, vel puerili ætate, & mulieribus mollibus, & delicatis, permaximè in prædictis mẽbris raris: & multum ſenſi

ſenſibilibus, vt ſunt partes faciei, vberum, matricis, & membri virilis, quia in ſimilibus eſt agendum cum maiori cautela: & minori quantitate. Quoniam præualet reiterare bis, ter, vel quater, aut pluries, tam infra corpus quàm extra, quàm nimis in vna vice adminiſtrare. Et durat operatio eius in exterioribus per tres dies vel circa, vt creditur experientia demonſtrata. Ita ſecurus ſum ſicut in pluribus mihi notis, habentibus conformem veritatem.

Ad hydropiſim.

PRo hydropiſi miniſtratur lapis philoſophicus cum ſero caprino, in quo decocta fuerit ſpica nardi in quantitate vnciæ ſemis, quolibet ſummo mane, vel cum vrina capræ & dicta ſpica, vel cum decoctione radicum ireos, vel iris,

à pel

à pelliculis exterioribus mundatarum, vel cum ſucco calamenti, vel eius decoctione: vel cum decoctione florum anthos. & præcipuè prædicta competunt in illa hydropiſi quæ aſcites dicitur, & etiam in hypoſarca & in tympanite, cum aqua vel decoctione fœniculi, vel anethi, vel aniſi: vel carui, vel cumini, quando febris non eſt: & quando eſt febris, cum aqua endyuiæ vel cicoreæ & ſimilibus.

Ad paralyſim.

PAralyticis detur medicina Philoſophica cum aqua vel decoctione ſaluiæ, vel ſticados, & nucis muſcatæ, & ſimilium.

Ad hecticam.

IN hectica ſine febre adminiſtretur lapis Philoſophicus cum lacte & modicum zuccari albi. Et in hectica febre cum ſero caprino: vel

lacte amygdalarum: vel aqua, ſeu decoctione cucurbitæ, ſeu portulacæ, & cum ptiſana cum hordeo. Et in ephemera, etiam poteſt dari cum aliquo iam dictorum, vel cum aqua boraginis, vel bugloſſæ, vel capilli Veneris, & pluribus aliis. Quanuis per omnes ſpecies ephemeræ eſſet nimis longum inferre ſingulas medicinas: tamen prædictæ ſunt ſatis conuenientes indifferenter in quacunq; ſpecie ephemerarum. In tertio & vltimo genere febrium, ſcilicet in febre putrida vel humorali: Primò in ſynoche vel ſynecho, facta pòſt vna bona phlebotomia cõuenienti in ætate debita & cæteris particularibus conſideratis: præcipuè de conſtãtia virtutis (quia phlebotomia cùm inconſtantia vel debilitate virtutis eſt moleſtiſsima) quòd tunc lapis Philoſophicus detur

tur cum dicta aqua boraginis, vel bugloſſæ, vel cicoreæ, vel endiuiæ: & in quotidiana, cum aqua floris ſambuci vel fœniculi, vel cum decoctione radicũ quinq; comunium, vt ſunt radices bruſci, ſparagi, graminis, fœniculi, pentaphilon, vel etiã petroſilij. In tertiana cum aqua endiuiæ vel portulacæ, cicoreæ, roſtri porcini, capilli Veneris, ſcariolæ, epaticę terreſtris, vel oczıazacra ſimplici &c. Et in quartana: cum aqua decoctionis anthos: florũ vel radicum tamariſci vel gineſtæ, capparis vel fraxini. Et iſta intelligun-tur communiter, quia magis propriè proſequi eſſet nimis longum dearticulare in omnibus ſpeciebus quotidianæ, tertianæ, & quartanæ: & aliarum quæ ſub iſtis intelligi poſſunt: vt ſunt alię erraticę febres: vt in quartana, ſextana & ſeptena.

Ad toxicum.

IN potatione vt in toxico vel toxicatione vel veneno, adminiſtretur cum aqua ſeu decoctione menthæ, vel pulegij ceruini, vel regalis.

Ad reſtaurandum humidum radicale.

IN cõſeruatione & reſtauratione humidi radicalis detur medicina noſtra Philoſophica: cum iure vel brodio carnium electarum, vt galinarum, caponum phaſianorũ, perdicum, turturum, columbarum, & pullorum dictarum auium & ſimilium, vt capretorum, agnorum, vitulorum lactentium, & cum teſticulis & cerebris omnium animalium degẽtium, vt ſunt paſſeres, alaudæ, cuculatæ, calandræ, &c.

Ad coïtum facientia.

ET iam dicta faciunt pro potentia quammaxima in coïtu: præſertim cùm miſcentur cum bonis &

elect

electis ſpeciebus: & magis ſi torre-
fiant:& in patella leuiter frixentur:
quàm ſi elixentur:& viginti vel tri
ginta dactyli interius & exterius
mundati, cum gingibero, cinamo-
mo,& modico piperis longi reple-
ti,& modicum calefacti vt calefiũt
ficus ſiccæ ad ignem, & pòſt come-
ſti per decẽ horas ante coïtum,mul
tum faciunt potentem in eo. Oua
etiam ſorbilia, vel in patella frixa &
mollia multũ poſſunt adiuuare, vt
àqua teſticulorum ſatirionis cum
aqua radicis teringiorũ tepida prę-
ſtat coïtum indeficientem frigidis
& maleficiatis. Impotentia enim
coëundi cõſtat duobus impedimen
tis:aut per frigiditatem naturæ, aut
per maleficium. Si per frigiditatem
naturæ:aut illa frigiditas eſt perpe-
tua,aut temporalis. Si eſt perpetua,
tunc talis perſona nũquam habuit

poſſe naturæ in coïtu, & tunc tali perſonæ nequaquam poteſt ſubueniri naturaliter. Si eſt temporalis, tunc aliàs habuit poſſe naturæ in coïtu: & tali perſonæ ſubuenitur arte medicinæ. Si per maleficiũ reprimitur coitus:tũc dupliciter:aut tale maleficium eſt temporale, aut perpetuum. Si temporale, ſubuenitur arte medicinæ ſequentis. Si perpetuum, nũquam vel raro ſubuenitur. Veruntamen differentia eſt inter frigiditatem & maleficiũ. Quia frigidus impotens eſt ad omnes mulieres. Sed maleficiatus eſt impotens ad vnam, & nõ ad aliam mulierem: vel eſt potens ad vnam tãtùm:& ad reliquas eſt impotens. Vt vera medicina ſubueniat frigidis iam ſupradictũ eſt. Sed maleficiatis ſubuenitur ſic, Accipe dentes hominis mortui, coralli, lunariæ maioris vel minoris,

ris, vel ſolſequij, thuris, maſticis an. omnium quantum placet: & fumigetur patiens quando ibit dormitum: poſt accipe artemiſiæ, hypericonis, pimpinellæ, prouingæ, & radicis eringiorum ana quantum placet: & decoquantur cum aqua communi: & lauetur patiens in facie, vlnis, manibus, tibiis, genitalibus ſeu verendis, & pedibus per nouē dies cum aqua decoctionis prædictorū. Poſt ſumat de lapide Philoſophorum cū aqua teſticulorū ſatirionis rubei: & aliis vt ſupradictū eſt. Pòſt mingat patiens per medium annuli ferri igniti, vel foraminis ligonis: & deſtruetur maleficium. Aut mingat per annulum ſponſalem.

Ad paßiones cordis.

PAſsionibus cordis cōmunibus detur lapis noſter benedictus cū aqua menthæ: vel vino electo: vel

aqua bugloſſæ: cum garyophyllis in calidis, vel meliſæ: & in frigidis cum aqua roſacea, vel nenufarum: vel acetoſæ, vel ſucco ſeu decoctione pomorum muſtorum vel ſucco ſeu ſyrupo limonum.

Ad torturam inteſtinorum.

TOrturæ inteſtinorum propter vermes detur cum aqua raphani, vel foliorũ nucis, vel abſinthij. Torturæ propter humores frigidos & ventoſos detur cũ decoctione marathri, anethi, aniſi, foliorum lauri, thymi, pulegij, menthæ, origani, calamenti. De torſione propter potionem ſeu venenum: detur cum iã dictis & dra. j. mithridati vel theriacæ: & aliis quæ tacta ſunt ſuprà de veneno. Et torturæ propter humores calidos detur cum aqua violarum, vel ſyrupo ipſarum vel oxizaccara, & ſi etiã cũ conſtrictione

ventr

ventris:miſceatur ad laxandum vncia pulpę caſsiæ fiſtulæ, vel drac.v. electuarij de ſucco roſarum:& poſt fiat clyſtere commune & lenitiuū. Et in paſsionibus inteſtinorum extra procedentium, vt ſicut rupturæ vel crepaturæ: detur cum aqua vel decoctione iasfec nigræ vel albæ, vel ſigilli beatæ Mariæ, aut conſolidæ maioris vel minoris &c.

Ad fluxum uentris.

PRo fluxu vētris detur lapis Philoſophorum cum aqua roſacea, vel foliorum quercus, vel myrthi, vel ſucco ſeu decoctione cydoniorū, ſorbarū, vel meſpilorū:pro cōſtipatione ſupra tactū eſt. etiā poteſt adminiſtrari in cōſtipationibus cū decoctiōe iris:vel cū ſero caprę vel prima ebullitione cauliū rubeorū.

Ad lepram.

IN lepra & ſcabie detur cum de-

coctione fumiterræ, lapati acuti, epithimi, ſcabioſæ, ſeri caprini.

Ad colicam & iliacam & grauellam.

DE colica & iliaca paſsionibus & aliis paſsionibus inteſtinorũ prætactum eſt in tortura inteſtinorum. Sed vltra hoc poteſt lapis philoſophicus dirigi cum aqua camomillæ vel betonicæ maioris, & ad grauellam cum aqua lampordarũ deſiccatarum lapati maioris: vel cũ aqua radicum lapati acuti.

Ad hæmorrhoïdes.

MOrenarum ſeu hæmorrhoïdarum quædam ſunt exteriores: quædam interiores. Si exteriores: tranſeo vt ſupra de paſsionibus exteriorũ membrorũ: quę cũ manu & flocculo tractari poſſunt: quia directorio nõ indigẽt alio. Morenis verò interioribus dirigatur lapis Philoſophicus cũ aqua herbæ foliorũ

carad

caradolæ, id eſt lilij ſylueſtris: vel cũ aqua radicis taſsi barbati, cũ farina ſiliginis, & vitellis ouorũ gallinarũ ſimul miſtis, & per alẽbicũ diſtillatis, cũ creſpello ipſarũ facto in patella ſine alio liquore adiũcto, ſumpto manè ieiuno ſtomacho. Medicina ſic cóponitur: Accipe radices taſsi barbati in furno poſt panis extractionem deſiccati, pòſt puluerizati ſubtiliter cũ tutorio dra.j. vitellorũ ouorũ drac.ij. farinæ ſiliginis quod ſufficit ataminata pro creſpello: & in patella decoquatur ſine aliquo liquore, & ſale nec aliquo adiuncto: & ſumat per nouem dies, & morenæ recedent ſtatim.

Ad icteritiam.

DE regione fellis ſub qua intelligitur icteritia, vel malus color faciei, & toti⁹ corporis, tactũ eſt ſupra de hepate: & quæ illi cõueniũt, &

& iſti: niſi talis icteritia accidiſſet propter venenũ sũptũ, de quo ſupra dictũ eſt in toxico. Et vlterius dirigatur lapis Philoſophicus cũ lacte potato cũ oleo amygdalorum dulciũ: quia eius vſus ſecundùm Auicennam, curat talem icteritiã venenoſam: vel cum aqua radicis gentianæ vel dictamni. Item in icteritia fellea ſimpliciter, ſcilicet ſine veneno ſumpto: quando incipit apparere, fiat bona phlebotomia de vena hepatis: ſed non poſtquàm materia apparet multum in cute: & vrina eſt reducta in ſuo priſtino colore: quia tũc nihil aut bene modicum eſt inter venas: ſed totum extra: quia tũc per ſcaphas cutis ſæpiſsime deſiccando debet purgari: & lapis Philoſophicus cum ſero caprino in quo bullierit vnc. j. ſpicæ nardi debet in potu adminiſtrari & cótinuari: vel

cum

cum aqua vel decoctione raphani, vel apij & vini albi: vel cum decoctione lapati acuti, vel abſinthij, vel cum decoctione quinque radicum communium, vel cum decoctione cottonariæ & ſolſequij. Et iſta & omnia quæ tangunt intrinſeca ſecurius fiũt, prouocato pòſt beneficio ventris per clyſtere ſupra tactũ, vel per laxatiua ſupradicta & ſimilia.

Ad uiſum & guttam ſerenam.

DE viſu & potentia viſiua detur cum aqua vel decoctione eufragiæ, fœniculi vel verbenæ &c. Pro gutta ſerena oculorum miniſtretur lapis cum aqua decoctionis galli, pedes croceos habentis, radicis petroſilij, acori, radicis viticellæ, cetrach & foliorum verbenę an. M. j.

Ad reſtringendum ſanguinem.

PRo reſtringẽdo ſanguine detur cum aqua vel ſucco burſæ paſtoris

ris vel rutæ per nares iniecto patien tis euerſi: vel ſumatur per os, ſi nimis fluit: vel ſuper locum exitus cũ flocculo, vel panno, aut alio condecenti applicetur, & ſtatim ceſſabit ſanguis.

Ad omnes infirmitates corporis.

CONcluſio vniuerſalis: ad omnes infirmitates corporis detur de lapide benedicto cũ aqua chelidoniæ elementorum ratificata per ſeparationes: vel à ſaponaria diſtillata, vel à fauo cum melle & cera vt ſupra narratum eſt: aut cum aqua à pane & vino ſimul per quindecim dies ſub fimo putrefactis poſt diſtillata. Primò diſtillatur aqua alba: & iſta parum valet niſi ad tingendum pilos vel crines. Secundò diſtillatur aqua citrina quæ tota extracta ratific

tific

tificatur quinquies ſine fæcibus ſola: quæ poſtea facit aurum potabile per reflectiones diſtillationis & circulationis: quæ ſeparata per diſtillationem eſt oleum incombuſtibile ad modum olei citrini, quod valet in operibus miris.

FINIS.

INDEX AL-PHABETICVS HVIVS OPE-RIS.

A Diuerſis diuerſa nomina Q. Eſſentia ſibi ſortitur 20
Antimonio probatur auri falſus color 76
Alchymico non, ſed naturali ineſt virtus conſeruandi vitam humanam 77
Aliud balneum Mariæ 82
Aqua ignea 112
Aquæ vitæ vtilitas 116
Ad podagram curatio 187
Ad plagas curatio 191
Aurum potabile Hugonis 195
Ad lepram curatio 203

Ad bonam memoriam habendam ibidem

Aurum non patitur corruptionem, ex natura, ſed artificioſè 205

Aurum potabile quomodo fit 207

Alius modus ſeparandi quatuor elementa 210

Alius modus faciendi aurum potabile 212

Aqua Solis quid 214

Auri potabilis Vtilitas 215

Aeris Virtus 216

Auri potabilis commoditates 245

Aurum potabile in mortuis quid operetur 285

Ad menſtrua habenda 325

Ad Vertiginem 351

Alius modus affinandi Solem 251

Alius modus affinandi Solem per cæmentum 251

Aliud cæmentum 252

Alius modus pulueriſandi Solem 257

Ad caluiciem 292

Alius

Alius modus extrahendi Quintam Eſſentiam ex chelidonia 142
Aqua ad omnes dolores ſanandos 334
Ad pulmonem 350
Ad tuſsim ibid.
Ad cor ibid.
Ad ſtomachum 351
Ad ſplenem ibid.
Ad paralyſin ibid.
Ad lapidem ibid.
Ad ſtranguriam ibid.
Ad menſtrua 352
Ad matricem ibid.
Ad maculas faciei 353
Ad confortandum caput 357
Ad cerebrum 358
Ad pectus ibid.
Ad maniam 324
Ad vertiginem capitis 367
Ad caluiciem ibid.
Ad abluendam faciem ibid.
Ad ſurditatem 368

Ad vermes aurium ibidem
Ad ophthalmiam 369
Ad tumorem gingiuarum ibid.
Ad fœtorem oris vel narium ibid.
Ad epilepſiam 370
Ad loquelam amiſſam 371
Ad melancholiam ibidem
Ad putrefactionem ibid.
Ad hydropiſin 372
Ad ſterilitatem 373
BAlſamus artificialis 191
COnfectio ceræ, ad lutandum vaſa 98
Caput corui quid 167
Capilli quomodo colorandi 191
Contra fluxum ventris 232
Cibaria quomodo conſeruentur 326
Contra tremorem 326
Contra peſtem 334
Contra icteritiam 326
Conceptus facilitas 325
Cicatricum faciei curatio 324

Contra venenum & cancrum 325

Differentia inter circulationem, & digeſtionem 58

De modo extrahendi Quintam eſſentiam abſque vllo labore, vel expenſa 59

De modo facili, diſtillationis circulatione, & extrahendi Quintam Eſſentiam abſque igne. 65

Duplex via Quintam Eſſentiam extrahendi abſque vllo igne ibidem

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam à quatuor elementis, ad reſoluendum in ea ſolem, pro auro potabili 68

Duæ viæ ſeparandi Quintam Eſſentiam à quatuor elementis 79

De auro potabili componendo, & ſoluendo Sole 89

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam, in qua poteſt reſolui aurum, ad faciendum aurum potabile 116

De modo extrahendi Quintam Eſſentiam ex Sole 164

De modo diſtillandi per deſcenſum 172
De modo claudendi ſigillum Hermetis 181
De modo diſtillandi acetum, & vrinam humanam, in quibus omnia metalla calcinata reſolui poſſunt 185
De modo diſtillandi mel, quod ipſum aurum potabile ingreditur 188
De auro potabili communi 182
De auro potabili abſque aqua forti 205
De auro potabili abſque terra, vel aqua forti 207
De auro potabili cum ſpeciebus aromaticis 235
De auro potabili ex floribus cordialibus 241
De auro potabili ex Quinta Eſſentia per lapidem 246
De auro potabili cum melle 259
De auro potabili ex ſolo auro, & aqua vitæ 260
De auro potabili, cuiuſdam Treuerenſis epiſcop

epiſcopi 267
Doſis huius auri potabilis 271
De auro potabili, cum vino Græco, vel ſimilibus, & ſpeciebus aromaticis 273
De alia aqua vitæ cõpoſitæ, omnium aliarum pretioſiſsima 117
De alio auro potabili excellenti 275
De auro potabili cum gemmis 281
De auro potabili ad paralyſim 285
De alio auro potabili bono 289
De alio auro potabili cum aqua forti 290
De auro potabili volatili 300
De alio auro potabili pretioſiſsimo 304
De auro potabili vegetabili 308
De vltimo auro potabili 316
De aqua vitæ compoſita pro hominibus frigidæ complexionis aut regionis 321
De aqua vitæ compoſita Friderici tertij 327
De alia aqua vitæ compoſita 328
De alia aqua vitæ compoſita, qua vtebatur quidam Comes Palatinus 336

De alia pretioſa aqua vitæ compoſita 338
Digeſtio quomodo iuuetur 326
Dentium doloris curatio 324
De aqua vitæ compoſita bona 347
De alia aqua vitæ compoſita, quæ valet ad paralyſim, & vertigines capitis 355
De alia aqua vitæ compoſita valde pretioſa 356
Excellentia Quintæ Eſſentiæ 17
Ex omnibus rebus poteſt educi Quinta Eſſentia 19
Ex omni vino immundiſsimo etiam, ſed non acetoſo, poteſt extrahi Quinta Eſſentia 67
Experientia rerum magiſtra 68
Ex Quinta Eſſentia non fit aurum 70
Elixir, lapis ſicut Cryſtallus 115
Ex plumbo extrahitur Quinta Eſſentia 162
Efficacia ignis 216
Fixio ſpirituum 320
Forma furni ad diſtillandum aquam vitæ

Vitæ 19
Forma fornacis, ad ſeparandum quatuor elementa 104
Fluxus ventris 232. & 425
GRadus putrefactionis ſeptem 36
IGnis non debet in arte diſtillandi augmentari vſq; ad quartum gradum 30
In temperandis ignis gradibus conſiſtit ars diſtillandi 34
In qua eſſentia poſſunt reſolui omnia metalla & aurum 108
Ignea qualitas excellit omnia olea 146
In Quinta Eſſentia reſoluitur aurum duplici modo 209
Ignis efficacia 319
Icteritiæ curatio 326
LApis Philoſophicus omnia mineralia metalla reſoluit 81
Lapis Philoſophicus figit omnes ſpiritus 113
Lapis figendi omnes ſpiritus 147

Modus præparandi lapides pretioſos ad au rum potabile 203
Modus ſeparandi quatuor elementa 209. *&* 210
Modus aurũ affinandi per cæmentũ 248
Modus Solem pulueriſandi 253
Modus putrefaciendi materiam 38
N Otabile de Iunipero 42
Naturæ & virtutes oleorũ ex quatuor elementis 297
Natura poteſt medicamentis Quintæ Eſſentiæ ætatem hominis ſaluare illæſam 15
O Leum virgineum 307
Oleum Solis 297
Oculorum cura 324
P Otentia olei 318
Plumbum Philoſophorum, vel lac virgineum 162
Præparatio amalgamatis 169
Proprietas terræ 320
Paralyſis cura 324
Pili quomodo non caneſcent *ibid.*

Pericula matricis 352

*Q*Vibus diſtillandi facultas permittatur 30

Quomodo in diſtillatione deſcendendum in temperamento ignis 32

Quid Quinta Eſſentia 13

Quatuor ignis gradus 25

Quid ſit Quinta Eſſentia cuiuſlibet materiæ ſimplicis, & ad quid conducat 13

Quomodo extrahitur Quinta Eſſentia per diſtillatorium 22

Quomodo materia rudis diſtillationi obediens, debeat putrefieri 36

Quomodo poſſit cognoſci an vinum digeſtum circulatoriæ diſtillationi ſit aptum 43

Quomodo & quot modis, ſit diſtillandum circulatoriè 51

Quid inter ſe diſtent, circulatio & digeſtio 54

Quinta Eſſentia incorruptibilis 62

Quinta

Quinta Eſſentia non eſt omnino incorruptibilis 64
Quatuor modi redigendi aurum in ſubſtantiam potabilem 193
Quinta Eſſentia ex muſto 71
Quomodo fiat Quinta Eſſentia ad reſoluendum Solem, pro tincturis 82
Quòd furnus, & balneum, ponenda in domo 89
Quomodò debent ſeparari quatuor elementa 105
Quomodo extrahenda ſit Quinta Eſſentia à melle, quæ intrat aurum potabile 122
Quomodo extrahenda ſit Quinta Eſſentia ex chelidonia 129
Quomodo ſit extrahenda Quinta Eſſentia ab antimonio 161
Quid ſoluat Solem omnéſque gẽmas 279
Quid operetur aurum potabile cum gemmis in mortuis 513
Quomodo ſpiritus debent reduci in corpus 306

Subiect

Subiectum Quintæ Eſſentiæ 44
Secunda via extrahendi Quintā Eſſentiam abſque igne 67. & 68
Sanguis humanus eſt ipſe aër 107
Sanguinem humanum, id eſt ipſum aërem 117
Sanatio hominis ex agone mortis 141
Solutio Solis 299
Spaſmus cura 326
Tres modi diſtillandi circulatoriè 52
Theſaurus occultus Philoſophorum 288
Vas ad circulationem optimum 56
Vtilitas aquæ vitæ 116
Virtutes chelidoniæ 113
Virtutes Q. Eſſentiæ ex chelidonia 140
Vnde fiat lapis philoſophicus 205
Vtilitates auri potabilis 215
Veri auri potabilis commoditates 345
Vermes aurium 325
Vinum acetoſum quomodo reſtituatur 326

INDICIS FINIS.